

İDARE

Dâhiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl: 14

Temmuz 1941

Sayı: 160

RESMÎ KISIM

Tayinler	2963
Terfiler	2967
'Takdirname alanlar	2970
Vekâlet enirine almanlar	2971
Kanunlar	2971
Kararnameler.....	2992
İcra vekilleri Heyeti kararnameleri	3050
Tevhidi içtihat kararı	3098
Mülkiye teşkilât işleri	3107
Tamimler	3109
Emekli ve öksüzler.....	3117
Kırtasiyecilik nedir	3119

Osman Bey Matbaası

19 4 1

Resmî Kısım

Tayinler

1— İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu 50 lira maaşlı birinci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Şükrü Kolak ile Kırklareli Vilâyeti 50 lira maaşlı Birinci Sınıf Emniyet Âmiri İsmail Guntay'ın münhal bulunan 50 şer lira maaşlı 3 üncü Sınıf Emniyet Polis Müfettişliklerine ve Giresun Vilâyeti Birinci Sınıf Emniyet Âmiri Hulûsi Saymer'in Kırklareli Vilâyeti Birinci Sınıf Emniyet Amirliğine naklen; İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu Baş komiserlerinden ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil Kısmından mezun 53/1420 yaka ve sicil sayılı Emin Sökmenin mezkûr vilâyet 40 lira maaşlı 2 nci Sınıf Emniyet Amirliğine ve Aydın Vilâyeti Emniyet Kadrosu Baş komiserlerinden ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil kısmından mezun 1/1511 yaka ve sicil sayılı Halit Yenerin Giresun Vilâyeti 40 lira maaşlı 2 inci Sınıf Emniyet Amirliğine terfian tayinleri tensip kılınmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

12/7/1941

KARARNAMELER

Gün: 7-7-941

Sayı: 16663

1 — Haymana kaymakamı Mehmet Ali Alpsar'ın Beşiri kaymakamlığına, Suşehri kaymakamı Hilmi Tuncel'in Özalp kaymakamlığına, Beykoz

kaymakamı M. Sadettin Ertürk'ün Sarıkamış kaymakamlığına, Koyulhisar kaymakamı Feyzi Cönger'in Hizan kaymakamlığına, Menemen kaymakamı Ruhi Çalışların Kalan kaymakamlığına, Göksu kaymakamı Fehmi Kutlunun Doğubayazıt kaymakamlığına, Kuşadası kaymakamı Etem Necip Yetginer'in Oltu kaymakamlığına, Özalp kaymakamı Niyazi Toker'in Gevaş kaymakamlığına, Serik kaymakamı Abdülkerim Özday'ın Kuşadası kaymakamlığına, Bucak kaymakamı Halit Raci Sözer'in Çeşme kaymakamlığına, Patnos kaymakamı Behçet Savaşın Çivril kaymakamlığına, Ardahan kaymakamı Fazıl Haluk Göksu'nun Haymana kaymakamlığına, Şiran kaymakamı Sıtkı Uluğ'un Göksün kaymakamlığına, Doğubayazıt kaymakamı Halil Tufan Ülker'in Şebinkarahisar kaymakamlığına, Şebinkarahisar kaymakamı Feyzi Tugay'ın Patnos kaymakamlığına, Boğazlıyan kaymakamı Fuat Ertuğrul'un Ardahan kaymakamlığına, Stajını bitiren Siirt mektupçu vekili ve Ankara maiyet memuru Nuri Altiok'un Şemdinli kaymakamlığına, Stajını bitiren Cengerli nahiyesi müdürü Remzi Saracoğlu'nun Yusufeli kaymakamlığına, Stajını bitiren Tekirdağ maiyet memuru Fahrettin Akkutlu'nun Serik kaymakamlığına, Stajını bitiren Mürefte nahiyesi müdürü Rebii Başoğlu'nun Silivri kaymakamlığına, Oltu kaymakamı Azmi Gökçenin Şereflikoçhisar kaymakamlığına, Silivri kaymakamı Nail İlterin Beykoz kaymakamlığına, Stajını bitiren Kastamonu maiyet memuru Hilmi Toluğ'un Koyulhisar kaymakamlığına, Sarıkamış kaymakamı Niyazi Dalokay'ın Menemen kaymakamlığına, Akçaabat kaymakamı Cemal Göktanı Mudanya kaymakamlığına, Stajını bitiren Bursa maiyet memuru Arif Hikmet Özgelen'in Bucak kaymakamlığına, Stajını bitiren Eskişehir maiyet memuru Şevket Esenin Şiran kaymakamlığına, Stajını bitiren Zonguldak maiyet memuru İlhami Vadan'ın Boğazlıyan Kaymakamlığına, Stajını bitiren Piraziz nahiyesi müdürü Cemil Polatsoy'un Akçaabat Kaymakamlığına, Stajını bitiren Bornova nahiyesi müdürü Enver Saatcioğlu'nun Ermenek kaymakamlığına, Ermenek kaymakamı İbrahim Nabi Ersakan'ın Başkale kaymakamlığına, Şereflikoçhisar kaymakamı Ekrem Vardar'ın Pülümür kaymakamlığına, Pülümür kaymakamı Kâmil Yıldırımın da Suşehri kaymakamlığına, naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir;

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

Gün: 1-7-1941

Sayı:

1 — Üçüncü Umumi Müfettişlik 80 lira maaşlı Emniyet Müşaviri Yakup Karagülün kadro ve tahsisat ile birlikte 4 cü Umumi Müfettişlik Emniyet Müşavirliğine; Üçüncü Umumi Müfettişlik 60 lira maaşlı Emniyet Müşavir Muavini Zekeriya Erkuş'un Trakya Umumi Müfettişliği 60 lira maaşlı Emniyet Müşavir Muavinliğine Mudanya kaymakamı Ramiz Batuk'un Birinci Umumi Müfettişlik 60 lira maaşlı Emniyet Müşavir Muavinliğine ve 60 lira maaşlı ikinci sınıf Emniyet Polis Müfettişlerinden Yunus Vehbi Gözgünün Dördüncü Umumi Müfettişlik Emniyet Müşavir Muavinliğine naklen tayinleri tensip kılınmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

2

Kararname No: 16190

Açık bulunan Afyon Valiliğine Dâhiliye Vekâleti Müsteşar Muavini Şefik Bicioğlu'nun naklen tayini; Dâhiliye Vekilliğinin 3/7/1941 tarih ve 4536 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyetince 10/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

10/7/1941

Gün: 2-7-941

Sayı: 18856

1 — Afyon Valisi Osman Sabri Adalın açık bulunan Emniyet Umum Müdürlüğüne terfian tayini tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

Dâhiliye Vekâletinden:

1 — Yüksekova Kazası 40 lira maaşlı İkinci Sınıf Emniyet Âmiri Cahit Aytuğ'un Kilis Kazası 50 lira maaşlı Birinci Sınıf Emniyet Amirliğine, İnegöl Kazası 40 lira maaşlı İkinci Sınıf Emniyet Âmiri İrfan Yalçının mezkûr kaza 50 lira maaşlı Birinci sınıf Emniyet Amirliğine, İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu 40 lira maaşlı 2 nci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Şevki Durak'ın mezkûr Vilâyet 50 lira maaşlı Birinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Emniyet Umum Müdürlüğü Kadrosu 35 lira maaşlı Birinci Sınıf Muamelât Memurlarından ve Harbiye Mezonu Hü-

şeyin Akdoğanın Hatay Vilâyeti 40 lira maaşlı 2 ci Sınıf Emniyet Amirliğine, Emniyet Umum Müdürlüğü Baş komiserlerinden ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil Kısımından Mezun Abdullah Orcan'ın İzmir Vilâyeti Emniyet Kadrosu 40 lira maaşlı 2 nci Sınıf Emniyet Amirliğine, Edirne Vilâyeti Emniyet Kadrosu Baş komiserlerinden ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil Kısımından Mezun Atıf Vural'ın Niğde Vilâyeti 40 lira maaşlı İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu Baş komiserlerinden Harbiye ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil Kısımından Mezun Enver Yanıker'in mezkûr Vilâyet 40 lira maaşlı 2 nci Sınıf Emniyet Amirliğine ve İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu Baş komiserlerinden ve Polis Enstitüsü Yüksek Tahsil Kısımından Mezun Ahmed Şevki Selenin Amasya Vilâyeti 40 lira maaşlı 2 nci Sınıf Emniyet Amirliğine terfian; Ağrı Vilâyeti 4 üncü Sınıf Emniyet Müdürü Kemâl Alyanağ'ın Mardin 4 üncü Sınıf Emniyet Müdürlüğüne, İzmir Vilâyeti Birinci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Atıf Afsin'in Siirt Vilâyeti Birinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Bingöl Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Âmiri İsmet Baskının Ankara Vilâyeti Emniyet Kadrosu İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Ankara Vilâyeti Emniyet Kadrosu İkinci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Ömer Vardar'ın Müdür Muavinliği vazifesinde istihdam edilmek üzere Kastamonu Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, İstanbul Vilâyeti Emniyet Kadrosu İkinci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Salim Akdoğanın Emniyet Müdür Muavinliği vazifesinde istihdam edilmek üzere Kayseri Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Hatay Vilâyeti Emniyet Kadrosu İkinci Sınıf Emniyet Âmirlerinden Necati Alpman'ın Bingöl Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Adapazarı Kazası İkinci Sınıf Emniyet Âmiri Şerif Kutluer'in Hakan Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Düzce Kazası İkinci Sınıf Emniyet Âmiri Kemal Yeşildağ'ın Siverek Kazası İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Mardin Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Âmiri İbrahim Yalkut'un Ağrı Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Cizre Kazası 2 inci Sınıf Emniyet Âmiri İbrahim Köker'in Nusaybin Kazası İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Kilis Kazası 2 nci Sınıf Emniyet Âmiri Mümtaz Tuncun Emniyet Müdür Muavinliği vazifesinde istihdam edilmek üzere Balıkesir Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Birecik Kazası İkinci Sınıf Emniyet Âmiri Sadık Kısmetlinin Emniyet Müdür Muavinliği vazifesinde istihdam edilmek üzere Sivas Vilâyeti İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine, Söke Kazası İkinci Sı-

nıf Emniyet Âmiri Nail Özatan'ın Adapazarı Kazası İkinci Sınıf Emniyet Amirliğine naklen tayinleri tensip kılınmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

7/7/1941

Terfiler

Günü: 21-7-941

Sayısı:

11/6/941 tarihli Encümen kararı ile ehliyetleri kabul edilen Gemlik Kaymakamı İhsan Kılıç, Sarıyer kaymakamı Hüseyin Hüsnü Uğural, Şile kaymakamı M. Haşim Kovan, Gölcük kaymakamı Emin Coşkan, Yeşilova kaymakamı S. Faik Ötçikan, Karamürsel kaymakamı Şakir Yalçın, Urla kaymakamı Ali Rıza Acar, Divriği kaymakamı i. Rüştü Altıok, Mucur kaymakamı M. Rauf Sümer, Araç kaymakamı M. Ragıp Savaş, Karacabey kaymakamı Haşim Şerif Seçkin, Eğridir kaymakamı Celâl Özelçi, Bolvadin kaymakamı M. Hayri Özlü, Çatalca kaymakamı İhsan Altan, Lice kaymakamı Cemalettin Dinç, Akhisar kaymakamı Hikmet Akman, Kızıltepe kaymakamı Vehbi güneş, Mudurnu kaymakamı M. Mahir İçöz, İnegöl kaymakamı Remzi Özkân, Osmaneli kaymakamı Cemil Bingöl, Aksaray kaymakamı Abdurrahman Yüksel, Çeşme kaymakamı Halit Raci Sözen, Adapazarı kaymakamı Niyazi Ülkü, Taşköprü kaymakamı Ali Rıza Köstepen, Köyceğiz kaymakamı Memduh Payzın, Dinar kaymakamı A. Sami Ekiz, Adalar kaymakamı Şevket Altunalev, Elbistan kaymakamı i. Necati Özlü, Zara kaymakamı Recep Hilmi Ergün, Alaşehir kaymakamı İhsan Ediz, Orhangazi kaymakamı A. Hikmet Yavuz, Görele kaymakamı Fikri Atayata, Sürmene kaymakamı M. Kâzım Dinçer, Mecitözü kaymakamı H. Sabri Demir, Tavas kaymakamı Hamdi Onat, Gümüşhacıköy kaymakamı Mazhar Başdoğan, Üsküdar kaymakamı İhsan Ünal, Viranşehir kaymakamı Hüseyin Ferit topaç, Foça kaymakamı Rıdvan Akmensoy, Eminönü kaymakamı M. Ağâh Alp, Elmalı kaymakamı Osman Zeki Işık, Siverek kaymakamı Celâl Tayyar Güley, Kığı kaymakamı Mesut Kani Derem, Burhaniye kaymakamı H. İbrahim Dikmen, Bozüyük kaymakamı Naci Rollas, Ayancık kaymakamı Fahrettin Ünam, Erbaa kaymakamı

M. Avni Dümer, Bergama kaymakamı M. Nihat Arman, Milas kaymakamı M. Nedim Aker, Dört Yol kaymakamı M. Hamdi Kiper'in; 60 lira maaşta kanuni müddetlerini doldurmuş bulunduklarından 30/7/941 den itibaren 70 lira maaşa terfilerini yüksek tasviplerine arz eylerim.

11/6/941 Tarihli Encümen kararı ile ehliyetleri kabul edilen Yalvaç kaymakamı Arif Dünder Taker, İslâhiye kaymakamı Celâl Değer, Of kaymakamı Süleyman Asaf Sargut, Yalova kaymakamı Nurettin Aynuksa, Ceyhan Kaymakamı Sadi Cidal, Dursunbey kaymakamı M. Münür Alkan Yaylak kaymakamı Şahap Ural, Dikili kaymakamı C. Vedat Özdeş, Gönen kaymakamı i. Hakkı Güngör, Kilis kaymakamı M. Eşref Oykur, Söğüt kaymakamı Yusuf Acar, Akşehir kaymakamı Necmettin Öner, Marmaris kaymakamı Rıfat Bingöl, Cihanbeyli kaymakamı Cevdet Barın, Terme kaymakamı Mazlum Yegül, Beypazarı kaymakamı Bedi'i Güven, Kuşadası kaymakamı Kerim Özday, Mesudiye kaymakamı Asaf Yalçın, Ilgın kaymakamı M. Fahrettin Başel, Bayburt kaymakamı M. Fikret Oyman Karadeniz Ereğlisi kaymakamı Abdülkadir Sözen, Çarşamba kaymakamı A. Fahri Tokmakçı, Sungurlu kaymakamı A. Nurettin Özcebek, Harran kaymakamı Ata Şükrü Aksoy, Emirdağ kaymakamı i. Hakkı Baran, Şarköy kaymakamı M. Necati Vardar, Demirköy kaymakamı Halit Soyak, Borçka kaymakamı A. Hamit Arkan, Hozat kaymakamı Avni Toru, Hasankale kaymakamı İsmail Hakkı Baykal, Göynük kaymakamı Necati Gökmoğul, Fatih kaymakamı M. Rebi'i Karatekin, Bartın kaymakamı Muzaffer Kuşakçı, Düzce kaymakamı Fahrettin Ünal, Malkara kaymakamı Ali Eşref Argun, Erdek Kaymakamı Muzaffer Güven, Kavak kaymakamı Basri Özel, Ayvalık kaymakamı M. Selâhattin, Kalan, kaymakamı Ruhi Çalışlar, Kandıra kaymakamı I. Fehmi Özak'ın, Uzunköprü kaymakamı İlyas Nuri Bilgin, Gerze kaymakamı Azmi Özer, Hayrebolu kaymakamı Baki Kankılıç, Menemen kaymakamı Niyazi Dalukay, Merzifon kaymakamı Şevket Eker, Bafra kaymakamı Nazım Öner, Savur kaymakamı Hadi intepe, Pazar kaymakamı Rasim İlkus'un, Beşiri kaymakamı M. Ali Alpsar, Söke kaymakamı izzet Örs, Çorlu kaymakamı Nasuhi Korosman'ın; 50 lira maaşta kanuni müddetlerini doldurmuş bulunduklarından 30/7/941 den itibaren maaşlarının 60 şar liraya çıkarılmasını yüksek tasviplerine arz eylerim.

11/6/941 tarihli Encümen kararı ile ehliyetleri kabul edilen Andır'ın kaymakamı Hüsnü Ergin, Sarıkamış kaymakamı Sadettin Ertürk, Ahlat kaymakamı Sadık Tuncer, Sason kaymakamı M. Nail Öktem, Şirvan kaymakamı Kemal Gürsel, Tarsus kaymakamı Kâmuran Tuğman, Solhan kaymakamı Ekrem Anıt, Baykan kaymakamı Hikmet Sağ, Kırıkhan kaymakamı Mahmut Kemal Gürlük, Sorgun kaymakamı Ekrem Talât Avşar, Korkuteli kaymakamı Cemil Sargut, Beytüşşebap kaymakamı Kemal Taşkiran, Vezirköprü kaymakamı İsmail Hayri Sarpkaya, Nazimiye kaymakamı Celâl Ünsal, Gürpınar kaymakamı Mümtaz Nayman, Kırkağaç kaymakamı Hamdi Bülbülkaya, Kadirli kaymakamı Zühtü Üner, Şirnak kaymakamı Fazıl Kaftanoğlu, Havza kaymakamı Sadi Süer, Eleşkirt kaymakamı Nizamettin Yücel, Arpaçay Kaymakamı Bedri San, Kozluk kaymakamı Hamza Kişioğlu, Tutak kaymakamı Adil Çiğeroğlu, Karlıova kaymakamı S. Sıtkı Erikçioğlu, Beykoz kaymakamı Nail İlter, Gediz kaymakamı Hakkı Türemen, Muradiye kaymakamı Bedri İlhan, Ürgüp kaymakamı İhsan Ecemiş, Erciş kaymakamı Şakir Cana, Hınıs kaymakamı Adil Dünder, Gebze kaymakamı Fazıl Uybad'ın, Ş. Koçhisar kaymakamı M. Azmi Gökçe, Malazgirt kaymakamı M. Cemil Aytemur, Kurtalan kaymakamı Edip Ergin, Susıgırlık kaymakamı Baki Başaran, Aşkale kaymakamı Müştak Dikerman, Çivril kaymakamı Behçet Savaş, Şıtak kaymakamı Necdet Taşar, Mutki kaymakamı Tevfik Akkutay, Yüksekova kaymakamı Kâzım Atakul, İliç kaymakamı Hulusi Özelçi, Geyve kaymakamı Namık Karayel, Nizip kaymakamı Cevat Yurddaş, Bandırma kaymakamı Abdullah Parla, Demirci kaymakamı Şefik San, Oltu kaymakamı Necip Tekiner, Yenice kaymakamı Rıfât Akpınar, Saray kaymakamı Hakkı Öney, Mut kaymakamı Feyzi Öncel, Palo kaymakamı Adil Baysal, Pertek kaymakamı Hamdi Önay, Besni kaymakamı Tevfik Kutlar, Tatvan kaymakamı Fuat Alper, Özalp kaymakamı Hilmi Tuncel, Edremit kaymakamı Şadan Altıok, Ilgaz kaymakamı Ağâh Erozan, Pervari kaymakamı Nafi Akınay'ın 40 lira maaşta kanuni müddetlerini doldurmuş bulunduklarından 30/7/941 den itibaren maaşlarının 50 şer liraya çıkarılmasını yüksek tasviplerine arz eylerim.

Takdirname alanlar

Ayvalık Kaymakamı Selâhattin Alağ'a

Yunanistan'dan gelen Muhacir ve Mültecilerin şevkinde ve istirahatlerinin temininde göstermiş olduğu gayret ve mesaisinden dolayı Balıkesir Vilâyetince takdirname verilmiştir. 19/6/941

Gümüşhane Valisi Niyazi Mergen'e

Vilâyeti dâhilindeki Okulların inşaatı ve tamiratı işlerine karşı göstermiş olduğu yakın alâka ve gayretten ötürü Maarif vekâletince takdirname verilmiştir, 18/6/941

Hatay Vali Muavini Akif işcan'a

Hususi İdare ve Belediye işlerinde gösterdiği kıymetli alâka ve disiplinli mesaisinden dolayı Vilâyetçe takdirname verilmiştir. 17/6/941

Hatay Mektupçusu Rifat Toros'a

Uhdesine mevzu vazai fi intizam ve süratle tedvir ettiğinden dolayı vilâyetçe takdirname verilmiştir. 17/6/941

Mardin V. Mektupçusu Hilmi Türkeri'ye

Vilâyet mektupçuluğunda işe başladığı günden beri uhdesine mevdu bütün işleri tam bir intizam ve muvaffakiyetle başarmış olmasından dolayı Vilâyetçe takdirname verilmiştir. 4/7/941

Afyon Mektupçusu Sait Adil Karaman'a

Kendisine mevdu bütün işlerde gösterdiği ciddi alâka ve tam bir feragatle mesfouk mesai ve faaliyetinden dolayı Vilâyetçe takdirname verilmiştir. 8/7/941

Trabzon Mektupçusu Behçet Ertan'a

Birçok vilâyetlere numune teşkil edecek derecede sebkeden mesai

İdare ve muvaffakiyetinden ötürü Trabzon Vilâyetince takdirname verilmiştir.

4/7/941

Koyulhisar Kaymakamı Feyzi Cönger'e

Zelzele mıntıkasındaki bütün işleri noksansız tesviye ve Köy okullarının inşaatında göstermiş olduğu gayret ve mesaisinden dolayı Sivas Vilâyetince takdirname verilmiştir.

15/7/941

Bandırma kaymakamı Abdullah Parla'ya

Yunanistan'dan gelen muhacir ve mültecilerin şevkinde ve istirahatlerinin temininde gösterdiği gayret ve mesaisinden dolayı Balıkesir Vilâyetince takdirname verilmiştir.

16/5/941

Vekâlet emrine almalar

Günü: 25-6-941

Sayısı: 16633

1 — Görülen lüzuma bina 'en İstanbul Seferberlik Müdürü Ekrem Gönen'in vekâlet emrine alınması tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

25/Haziran/1941

Kanunlar

Hapishane ve tevkifhanelerin idaresi hakkındaki

1721 saydı kanunun ikinci maddesini

değiştiren kanun

Kanun No: 4068

Kabul tarihi: 23/6/1941

Madde 1 — Hapishane ve tevkifhanelerin idaresi hakkındaki 1721 numaralı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir: Madde 2 — A) Mahpusların ceza evlerine dağıtılması,

B) Mahpus ve mevkûfların giydirilmesi ve yedirilmesi, yatırılması ve okutulması ve çalıştırılması,

C) iş kazançlarından sanatlar ihtiyacına ve çalışanlara pay ve ailelerine nafaka ayrılması,

D) Mahpus ve mevkûflar hakkında kimler tarafından ne gibi inzibat muameleleri tatbik olunacağı,

E) Ceza evinin emniyeti bakımından mahkûmlara ait mektupların ve kendilerini ziyarete gelenlerle konuşmalarının ve hariçle muhaberelerinin ne suretle tanzim ve kontrol edileceği,

F) Ceza ve tevkif evlerinin memur ve müstahdemlerinin vazife ve salâhiyetleri ve haklarında kimler tarafından ne gibi inzibati muameleler yapılacağı hakkında bir nizamname tanzim olunur.

Bu nizamnamenin sıhhi hususlara müteallik maddeleri Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletiyle müştereken hazırlanır.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dâhiliye, Maliye ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekilleri memurdur.

26/6/1941

**Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki
kanuna ek 3888 sayılı kanunim üçüncü
maddesine iki fıkra eklenmesi hakkında kanun**

Kanun No: 4069

Kabul tarihi: 23/6/1941

Madde 1 — 26/6/1940 tarih ve 3888 sayılı kanunun üçüncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

A) Her derecedeki okullarda askerlik dersi okutacak subay öğretmenler haftada dört saatten fazla ders okutabilirler. Bu subay öğretmenlere 18/6/1934 tarih ve 2517 sayılı kanunun birinci maddesinin (B; fıkrasına göre ücret verilir.

B) Askeri okullarda öğretmen bulunmamasından dolayı ilâve vazife öğretmenlik verilen subay ve askeri memurlar haftada dört saat, kaydına tâbi tutulmazlar. Bunlara 3888 sayılı kanunun 3 üncü maddesine göre saat hesabı ile verilecek tedris ücreti rütbeleri maaşı tutarının üçte ikisini tecavüz edemez.

Muvakkat Madde — Askerlik dersi öğretmenlerinin 1 Haziran 1940 tarihinden bu kanunun mer'î yeti tarihine kadar geçen zamana ait ücretleri, haftada dört saat kaydına tâbi tutulmaksızın haftada okuttukları beher ders saati için orta mekteplerle meslek mekteplerinde ve bu derecedeki diğer mekteplerde ayda maktuan dört lira ve yüksek mekteplerle lise, muallim ve bu derecedeki diğer mekteplerde ayda maktuan altı lira üzerinden tesviye edilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeye İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 26/6/1941

**Devlete ve mülhak bütçeli dairelere ait mukataa ve
icareteynli gayrimenkullerin vakıfla ilişkisinin
kesilmesi hakkında kanun**

Kanun No: 4070

Kabul tarihi: 23/6/1941

Madde 1 — Umumi ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerin tasarrufu altındaki tapulu veya henüz tapuya bağlanmamış gayrimenkullerle, 1771 numaralı kanunla idaresi Maliye Vekâletine mevdu gayrimenkullerin ve 844 numaralı kanunun 8 inci maddesi mucibince Emlâk ve Eytam Bankasına devredilmiş olan gayrimenkullerin vakıfla ilişkileri kesilmiştir.

Buna mukabil, 1/1/1941 tarihine kadar tesviye edilen mebalığden maada Vakıflar Umum Müdürlüğüne Hazinece 400 000 lira müterakim icarei müeccele ve mukataa, 1 600 000 lira taviz bedeli ödenir.

Madde 2 — 1/1/1941 tarihinden bu kanunun mer'î yeti tarihine kadar Vakıflar Umum Müdürlüğüne vaki tediyeler, 1 inci maddedeki mebalığe mahsup olunur.

Madde 3 — 1 inci maddeye dâhil gayrimenkullerden, icare, mukataa ve tavizi müşteriye ait olmak üzere satılmış olup da müşteri tarafından tediyeye edilmemiş bulunan mukataa, icare ve taviz bedeli üzerindeki hak Hazineye geçmiştir.

Madde 4 — Bu kanun mucibince Vakıflar Umum Müdürlüğüne tediyesi icap eden meblağ her sene miktarı 300 bin liradan az olmamak üzere; Maliye bütçesinin sonunda açılacak bir fasla tahsisat kaydı suretiyle 4 senede tesviye olunur. Bu suretle tahsisat kaydedilip ödenecek miktar hesabı kat'ide ayrıca gösterilir.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

Madde 6 — Bu kanun hükümlerini icraya Başvekil ve Maliye vekili memurdur.
26/6/1941

**Erzincan'da ve Erzincan yer sarsıntısında müteessir
olan mmtakada zarar görenlere yapılacak yardım
hakkındaki kanuna ek kanun**

Kanun No: 4071

Kabul tarihi: 23/6/1941

Madde 1 — 17/1/1940 tarih ve 3773 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince tespit edilmiş olan mahallerde Hazineden taksitle satılan veya borçlanma suretiyle tefiz ve tahsis olunan binalardan yıkılmış bulunanların bakiye bedellerinin tamamı terkin ve tamir ile istifade edilebilecek derecede kısmen yıkılmış olanların zarar miktarı bakiye borçtan tenzil olunur.

Madde 2 — Muhacir, mülteci ve naklolunan şahıslar ile yerli halka borçlanma suretiyle verilen araziden mütevellit borç bakiyelerine ait taksitlerin işlenmesi 1/6/1943 tarihine kadar tecil edilmiştir.

Madde 3 — Yukarı ki hükümler 19/3/1931 tarih ve 1771 sayılı kanunun şümulüne giren gayrimenkullere de şamildir. Bu gibi gayrimenkullerden mütevellit olup birinci madde mucibince terkin veya tenzil edilen matlubatın tutarı, mezkûr kanuna tevfikân Ziraat Bankasında açılmış olan mübadil hesabı carisine bütçeye konacak tahsisattan tediye olunur.

Madde 4 — Birinci madde hükümlerinden istifade edebilmek için borçların ve bunların vefatı halinde kanuni varislerinin bu kanunun meriyetinden itibaren bir sene içinde mahallin en büyük mülkiye memuruna bir beyanname ile müracaat etmeleri şarttır.

Mücbir sebeplere binaen bir sene içinde müracaat edemeyenler için, mücbir sebep mahkeme karar ile tevsik edilmek şart ile bu müddet üç senedir.

Madde 5 — Birinci madde mucibince bakiye borçlardan tenzil edilecek olan zarar miktarları, vilâyet ve kaza merkezlerinde en büyük mal memurunun riyasetinde nafia veya belediye fen memurları ile belediye meclisince seçilecek üç azadan müteşekkil beş kişilik komisyon tarafından tespit edilir. Bu komisyonların kararlarına karşı yapılacak itirazlar, vilâyet ve kaza idare heyetlerinde tetkik edilir. İdare heyetlerinin bu kararları kâfidir.

Komisyon azasına Hazine tarafından Harcırâh Kanununa tevfikân yevmiye ve yol masrafı verilir ve bu para borçlulardan talep edilmez.

Muvakkat Madde — 1941 mali yılında üçüncü madde mucibince yapılacak tediyeler mezkûr yıl Düyunu Umumiye bütçesinin 269 uncu faslından yapılır.

Madde 6 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'îdir.

Madde 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

26/6/1941

Türkiye Cumhuriyeti ile Alman Reich'ı arasında 18

Haziran 1941 tarihinde imza edilen Muahedenin

tasdikına dair kanun

Kanun No: 4072

Kabul tarihi: 25/6/1941

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti ile Alman Reich'ı arasında Ankara'da 18 Haziran 1941 tarihinde imza edilen Muahede tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Hariciye Vekili memurdur.

28/6/1941

Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'ı,

Aralarındaki münasebetleri mütekabil itimat ve samimi dostluk esasına istinat ettirmek arzusu ile ve her birinin elyevân mevcut taahhütleri kaydı ihtiraz isi tahtında, bir Muahede akdetmeğe karar vermişler ve bu maksatla murahhaslarını tayin etmişlerdir; şöyle ki:

Türkiye Reisicumhuru:

İzmir Mebusu ve Hariciye Vekili Şükrü Saraçoğlu'nu;

Almanya Reich Şansölyesi:

Ankara Büyük Elçisi Ekselans Franz Von Papen'i.

Bu murahhaslar usulüne muvafık bulunan salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'ı arazilerinin masuniyetine ve tamamıyeti mülkiyesine mütekabilden riayet ve doğrudan doğruya veya dolayısı ile yekdiğeri aleyhine müteveccih her türlü harekâtta tevakkî etmeği taahhüt ederler.

Madde 2 — Türkiye Cumhuriyeti ve Alman Reich'ı müşterek menfaatlerine taallûk eden bütün meselelerde, bunların halli için mutabakatı temin etmek üzere aralarında âtiyen dostane temasta bulunmağı taahhüt ederler.

Madde 3 — İmzası günü meriyet mevkiine girecek olan bu Muahede on sene müddetle muteberdir. Yüksek Âkit Taraflar, Muahedenin temdidi hususunu vakti merhumunda aralarında kararlaştıracaklardır.

Bu Muahede tasdik olunacak ve tasdiknameler sürati mümkününe ile Bellinde teati edilecektir.

Türkçe ve Almanca lisanlarında, her iki metin de aynı veçhile muteber olmak üzere, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ankara, 18 Haziran 1941

Ş. Saraçoğlu Franz Von Fapen

Yedek subay ve askeri memurlar hakkındaki 1076

Sayıli kaminim 17 ve 22 nci maddelerinin

değiştirilmesine dair kanun

Kanun No: 4073

Kabul tarihi: 25/6/1941

Madde 1 — 1076 sayılı kanunun 17 nci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 17 — Hazarda yedek subayların silâh altında geçmeyen sivil hayattaki müddetleri de hizmetlerinden sayılmak şart ile muvazzaf subaylar gibi terfi ettirililer.

Ancak teğmen olacaklar birer, üsteğmen olacaklar ikişer ve yüzbaşı olacaklar sekizer devret talimiyeye iştirak etmek ve muvafık sicil almak, denizde yüzbaşılık kursunu tamamlamak ve yakın seferler süvari veya çarkçı şahadetnamesini haiz olmak şarttır.

Gümrük muhafaza kıtalarında istihdam olunan yedek subaylardan teğmen olacakların bu kıtalarda dört buçuk ay hizmetten sonra Genel Komutanlığın inhası ile orduda bir buçuk ay staj, üsteğmen olacakların iki sene dokuz ay hizmetten sonra aynı veçhile doksan gün staj, yüzbaşı olacakların da dört sene hizmetten sonra yine inha ile 360 gün staj görüp sicil almaları şarttır. Bu subaylar, takım talim ve terbiye safhasının başlangıcında orduda bulunacak veçhile staja gönderilirler.

Bilumum yedek subaylarını terfilerinde kıdem hesabı muvazzaf subaylar içindeki hem nasıpla arkadaşları meyanında hesap olunur ve binbaşı olmak ve binbaşidan yukarı rütbelere çıkabilmek muharip sınıflara mahsus olup ikmali tahsil etmek ve muvazzaf subaylara mahsus terfi kanununda yazılı kayıt ve şartları ihraz etmekle meşruttur.

Ancak bu şeraitten başka deniz sınıfında binbaşı olmak için uzak seferler süvarisi veya çarkçısı şahadetnamesini haiz olmak lâzımdır.

Bu maksatla terfi kanununda 'zikredilen asgari müddetin sülüsünü fiilen ifa etmek üzere müracaat edenlerin orduya kabulü münhal at ve sair ihtiyaçlar nazarı dikkate alınarak ait olduğu vekâletçe takdir olunur.

Seferde yedek subaylar muvazzaf subaylar gibi Terfi Kanunu ahkâmına tâbi olurlar. Yedek askeri memurlar dahi, hazar ve seferde, muadilleri rütbedeki yedek subaylar gibi ve yukarıda yazılı şartlar dahilinde terfi ederler.

Madde 2 — 1076 sayılı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 22 — Yedek subay ve memurları hazar ve seferde ancak tahdidi sin kanununda yazılı yaşlara kadar hizmete el konulurlar. Bu yaşlar dâhilinde bulunanlar ile dereceli ve derecesiz malûlen tekaüt edilmiş ve edilecek olanlardan sıhhiye heyetlerinin raporlar ile ahvali sıhhiyeleri kıta hizmetlerinde istihdama müsait olmayanlar Ordunun hafif, sabit ve geri hizmetlerinde kullanılırlar. Ancak seferin icabı olarak lüzum görüldüğü takdirde deniz subaylar ile tabip, veteriner, eczacı, kimyager ve dış tabiplerinin binbaşı ve daha aşağı rütbelileri elli yedi yaşına kadar; diğerleri tahdidi sin kanununda yazılı yaşlardan beş sene fazla yaşlı ihtiyat subay ve memurları dahi ahvali sıhhiyesi müsait olanların en gençlerinden başlayarak orduya alınır.

Madde 3 — 1555 sayılı kanunun üçüncü maddesi ile 2779 sayılı kanun ve 3701 sayılı kanunun üçüncü maddesi kaldırılmıştır.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükmünü yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur. 28/6/1941

İstiklâl Harbi malûllerine verilecek para mükâfatı hakkında kanun

Kanun No: 4074

Kabul tarihi: 27/6/1941

Madde 1 — İlişik cetvelde isim, künye ve malûliyet dereceleri yazılı bir subay ve 27 ere, 397 numaralı kanun mucibince verilecek 3300 liralık para mükâfatı, 1941. mali yılı Düyunu Umumiye bütçesinin 308 inci (mütekait, dul ve yetim maaşları ve tahsisatları) faslına mevzu tahsisattan tesviye olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 3 — Bu kanun hükmünü icraya Maliye Vekili memurdur.

30/6/1941

397 numaralı kanuna göre (İstiklâl harbi malûll

Sıra No.	Kıtası	İsim ve şöhreti
1	İstiklâl harbinde, Tüm. 3, Kafkas Alay 7, Tb. 1. Tabibi	Tabib Binbaşı Ahmedoğlu Ali Rıza Akalp. Sicil No. (323 - 55)
Bir subayın beşinci dereceden ve C fıkrasından istihkakı :		
397 numaralı kanuna göre (İstiklâl harbi malûllerine		

Sıra No.	Kıtası	İsim ve şöhreti ve memleketi
1	İstiklâl harbinde, 17. Alay, 3. Tb., 3. Bl. Erlerinden.	Eskişehir: Bozan Köyünden Mehmedoğlu İsmail Ökten. Doğumu: 1312
2	İstiklâl harbinde, 1. Tümen, 4. Alay, Tb. 3, Bl. 10 Eri.	Beyazır: Uruş Köyünden Çoruşoğullarından Hüseyinoğlu Hacı Mehmed Bozkurt. Doğumu: 1310
3	İstiklâl harbinde, 14. Kor, 61. Tüm, 188. Alay, 1. Tb., 1. Bl. Erlerinden.	Simavın Bedirler Köyünden Hatiboğullarından Alioğlu Mustafa Öz-dil. Doğumu: 1313
4	İstiklâl harbinde, Beşinci Kafkas Tümeni, 13. Alay, 3. Bl. Erlerinden.	Tokad: Çibrek Köyünden Çolak-oğullarından İbrahimioğlu Osman Çelik. Doğumu: 1311
5	İstiklâl harbinde, 7. Alay Makineli Tüfek Erlerinden.	Şiran: Süfker Köyünden Seydioğullarından Hüseyinoğlu Şemsettim Kedik. Doğumu: 1315
6	İstiklâl harbinde, 17. Tüm. Hücum Taburu Erlerinden	Bartın: Kurucasile Nahiyesi Tekkeönü Hisar Köyünden Hüseyinoğlu Mehmed Barçın Doğumu: 1311

erine mahsus) 24 üncü subay para mükâfatı defteri

Malûliyet ve Memleketi	Derecesi	Mükâfat Derecesi	Mükâfat miktarı Lira	Mülâhazat
İstanbul	5	C	300	İstiklâl harbinde malûl kaldığından.

1. $\times 300 = 300$ lira.

mahsus) 24 üncü erat para mükâfatı defteri

Malûliyet Derecesi	Mükâfat Derecesi	Mikdarı Lira	Mülâhazat
6	C	100	İstiklâl harbinde ayakları donarak malûl kaldığından.
6	C	100	İstiklâl harbinde yaralanarak malûl kaldığından.
5	C	100	» » » »
3	B	200	» » » »
6	C	100	» » » »
6	C	100	» » » »

Sıra

No.

Kıtası

İsim ve şöhreti ve memleketi

- | | | |
|----|---|---|
| 7 | İstiklâl harbinde, 61 inci Tümen, 159 uncu Alay, 3. Tb., 9. Bl. Erlerinden. | Kızılcahamam : İymir Köyünden Aşiroğullarından Alioğlu Ahmed Ergin.
Doğumu: 1312 |
| 8 | İstiklâl harbinde, 3. Alay, 3. Tb., 10. Bl. Erlerinden. | Ayaş: Hacılar Köyünden Süleymanoğlu Hasan Dinler.
Doğumu: 1315. |
| 9 | İstiklâl harbinde, 6. Tümen emrinde, Adana Milis Alayı, 2. Tb., 5. Bl. Erlerinden | Mersin: Keşlik Köyünden Haliloğlu Memiş Kocapınar.
Doğumu: 1309 |
| 10 | İstiklâl harbinde, 64. Alay, 3. Tb., 3. Bl. Erlerinden. | Karaman: Akçaşehir Köyünden Mustafaoğlu Ramazan Sarıbaş.
Doğumu: 1314 |
| 11 | İstiklâl harbinde, 1. Tümen, 5 Alay, 2. Tb., 6. Bl. Erlerinden. | Tefenni: Kozagaç Köyünden Hasan Hüseyinoğlu Ramazan Kayacan.
Doğumu: 1315 |
| 12 | İstiklâl harbinde, 20. Tümen, 30. Alay, 3. Tb., 10. Bl. Erlerinden. | Gölköy: Ahmedli Köyünden Ahmedoğlu Mahmud Kepek.
Doğumu: 1313 |
| 13 | İstiklâl harbinde, 71. Alay, 1. Tb., 2. Bl. Erlerinden. | Lâdik : Ahmetsaray Köyünden Mehmet oğlu Ahmet Bektaş.
Doğumu: 1299 |
| 14 | İstiklâl harbinde, Kuvayi Milliye Erlerinden. | Urfa: Siverekli Mahallesinden İsmailoğlu Halil Memirtaş.
Doğumu: 1305 |
| 15 | İstiklâl harbinde, 10. Alay, 1. Tb., 3. Bl. Erlerinden. | Niksar: Cey Köyünden Receboğlu Mustafa Yıldırım.
Doğumu: 1314 |
| 16 | İstiklâl harbinde, 29. Alay 2. Tb., 6. Bl. Erlerinden. | Tortum: Azort Nahiyesi Eskisor Köyünden Ahmedoğlu Mustafa Keleş.
Doğumu: 1315 |

Malûliyet Derecesi	Mükâfat Derecesi	Mükâfat		Mülâhazat
		Mikdarı	Lira	
6	C	100	İstiklâl harbinde yaralanarak malûl kaldığından	
6	C	100	»	»
5	C	100	»	»
5	C	100	İstiklâl harbinde malûl kaldığından	
6	C	100	»	»
5	C	100	»	»
5	C	100	»	»
5	C	100	»	»
6	C	100	»	»
6	C	100	»	»

Sıra No.	Kıtası	İsim ve şöhreti ve memleketi
17	İstiklâl harbinde, 3. Tümen, 7. Alay, 1. Tb., 1. Bl. Erlerinden.	Akcaabat: Kadahor Köyünden Dervişoğlu Mehmed Şevket Kodalak. Doğumu: 1310
18	İstiklâl harbinde, 190. Alay, 3. Tb., 11. Bl. Erlerinden.	Bozüyük: Kasımpaşa Mahallesinden Celiloğlu Mehmed Sumel. Doğumu: 1315
19	Kuvayi Milliyeden Tarsus Grubu Selçuk Müfrezesinden.	Tarsus: Kalbureu Köyünden Vehbioğlu Mehmed Demirci. Doğumu: 1327
20	İstiklâl harbinde, 38. Alay, 2. Tb., 6 Bl. Erlerinden	Terme: Cılar Köyünden Rızaoğlu Hasan Yılmaz. Doğumu: 1313
21	İstiklâl harbinde, 45. Alay, 2. Tb., 2. Bl. Erlerinden.	Terme: Kozluk köyünden Hüseyinoğlu Hasan Kurnaz. Doğumu: 1311
22	İstiklâl harbinde, 57. Tümen, 37. Alay, 3. Tb., 10. Bl. Erlerinden.	Göksun: Mehmedbey Köyünden Kırandoğlu Kadir Canbulat.. Doğumu: 1314
23	İstiklâl harbinde, 23. Tümen, 69. Alay, 1. Tb. Erlerinden.	Çine: Kabalar Köyünden Kanberogullarından Abdurrahmanoğlu Mehmed Kapar. Doğumu: 1302
24	İstiklâl harbinde, 41. Tümen Karargâh Erlerinden.	Aydın: Köşkbakla Köyünden Mehmedoğlu İbrahim Tosun. Doğumu: 1313
25	İstiklâl harbinde, Alay 33, Tb. 3, Bl. 10 Erlerinden.	Adapazarı: Küçük Tersiy Köyünden Hüseyinoğlu Mehmed Arman. Doğumu: 1311
26	İstiklâl harbinde, 28. Alay, 3. Tb., 10. Bl. Erlerinden.	Tortum: Ahpisor Köyünden Osmanoğlu Hüseyin Aydıntaş. Doğumu: 1314

Mâlûliyet Derecesi	Mükâfat Derecesi	Mükâfat Mikdarı Lira	Mülâhazat			
6	C	100	İstiklâl harbinde malûl kaldığından			
6	C	100	»	»	»	»
3	B	200	»	»	»	»
6	C	100	»	»	»	»
6	C	100	»	»	»	»
6	C	100	«	»	»	»
6	C	100	»	»	»	»
3	B	200	»	»	»	»
5	C	100	»	»	»	»
5	C	100	»	»	»	»

Sıra

No. Kitası

İsim ve şöhreti ve memleketi

27 İstiklâl harbinde, 1 inci araba
Hancıkolu Erlerinden.
Hatneci.

Vakfıkebir: Yalı Köyünden
Oğullarından Hüseyinoğlu Ali
Doğumu: 1313

Üç erin üçüncü dereceden ve B fıkrasından mükâfat miktarı Sekiz erin beşinci dereceden ve C fıkrasından mükâfat miktarı On altı erin altıncı dereceden ve C fıkrasından mükâfat miktarı

**Sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek
suretiyle kurulan iktisadi teşekküllerin teşkilâtı
ile idare ve murakabeleri hakkındaki kanunun
24 üncü maddesini değiştiren kanun**

Kanun No: 4075

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — 17/6/1938 tarih ve 3460 sayılı kanunun 24 üncü maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Umumi Murakabe Heyeti, kendisine tevdi olunan bilânçolarla kâr~ ve zarar hesaplarını teşekküllerle müesseselerin bütün muameleleri ve hesapları üzerinde yapmış olduğu tetkiklerin neticelerde karşılaştırılmak suretiyle bunların tahlilini ihtiva eden müdellel bir rapor hazırlar. Bu rapor ve bilânçolarla kâr ve zarar hesapları, her teşekkülün başlıca faaliyet safhalarını gösterecek şekilde kendi idare meclisi tarafından hazırlanacak diğer bir raporla birlikte, İktisat Vekâletine ve alakalı vekâlete gönderilir.

İktisat Vekâleti veya alâkalı vekâlet bunları, kendi mütalaası ile birlikte Umumi Heyete verilmek üzere, Başvekâlete gönderir.

Bilançolarla kâr ve zarar hesaplanır ve bu husustaki bütün raporların en geç ilk teşrin ayı içinde Umumi -Heyete verilmiş ve bu heyetin arızasına dağıtılmış olması lâzımdır.

Umumi Heyet, en geç ikinci teşrin sonuna kadar toplanarak tetkikata başlar.

Malûliyet	Mükâfat	Mükâfat	
Derecesi	Derecesi	Miktarı	Mûlâhazat
5	C	Lira	100 İstiklâl harbinde malûl kaldığından
3 X 200 = 600 Lira			
8 X 100 = 800 »			
16 X 100 = 1 600 »			
	3000 lirs yekûn.		

Bilançolarla kâr ve zarar hesaplarının Umumi Heyet tarafından tasdiki idare meclisinin o sene için ibrasını tazammun eder.

Bilançolar, Umumi Heyet tarafından kabul ve tasdik edildikten sonra neşir ve ilân olunur.

Madde 2 — Bu kanuni neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2/7/1941

**Fenerler hasılatından Hazineye ödenecek miktar
hakkında kanun**

Kanun No: 4076

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — Fenerler gayrisafi hasılatının yarısı her yıl Hazineye ödenir. Ancak Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne kalacak gayrisafi hasılat 175 000 liradan az olamaz.

Madde 2 — Birinci madde mucibince Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne kalacak 175 000 liranın üstünde varidat hasıl olmağa başladığı aydan itibaren her aya ait Hazine hissesi taallûk ettiği ay nihayetinden itibaren kırk beş gün zarfında Hazineye ödenir.

Madde 3 — Hazine hisselerini zamanında yatırmayan ita âmirlerde muhasipten ödenmeyen hissenin yüzde onu Tahsili Emvamal Kanunu hükümlerine göre tahsil edilir.

Madde 4 — 27/12/1937 tarih ve 3295 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin fenerler İdaresine taalluk eden son fıkrası hükmü kaldırılmıştır.

Muvakkat madde — 1939 ve 1940 mali yıllarına ait fenerler hasılatından Hazine hissesi bu seneler zarfındaki fiili gayrisafi hasılatın nısfı olarak ödenir.

1941 mali yılı Hazine hissesi için mezkûr yıl Muvazene-i Umumiye Kanununun 29 uncu maddesi hükmü mahfuzdur.

Madde 5 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 6 — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye ve Münakalat Vekilleri memurdur.

2/7/1941

**Ceza ve Tevfik Evleri Umum Müdürlüğünün vazife
ve teşkilâtı hakkındaki 3500 numaralı kanunun
tadiline dair kanun**

Kanun No: 4077

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — 3500 numaralı kanunun iş esası üzerine müesses ceza evlerine müteallik bulunan 6, 7, 8 ve 9 uncu maddeleri hükümleri ıslah evleri hakkında da caridir.

Madde 2 — Islah evlerinde çalıştırılacak mahkûmların kazançlarından 3500 numaralı kanunun 8 inci maddesine tevfik olunan miktar çıktıktan sonra geri kalan para sıhhi ve mücbir sebeple çalışmağa iştirak edemeyen veya kısmen iştirak etmiş olanlar da dâhil olmak ve çalışma nispetleri de nazara alınmak üzere Adliye Vekâletince tespit olunacak esaslar dairesinde mahkûmlara paylaşılır.

Bu paylar ancak mahkûmun kanuni sebepler üzerine tahliyesi zamanında kendisine veya vefatı halinde mirasçılara verilir.

Madde 3 — İş esası üzerine kurulan ceza evlerinde çalıştırılan mahkûmlara verilecek gündeliğin miktarını tespiti Adliye Vekâleti salâhiyetlidir.

Çalışan mahkûmlara verilecek gündelikten iâşe masrafları çıkarıldıktan sonra geri kalan miktar her mahkûm için açılacak hesaba kayıt olunur. Bu hesapta kayıtlı bulunan paralar ancak mahkûmun kanuni sebepler üzerine tahliyesi zamanında kendisine veya vefatı halinde mirasçılara verilir.

Hükmi şahsiyeti haiz ceza evlerinde çalıştırılan mahkûmun firarı

veya uygunsuz hareketi sebebiyle iş esası üzerine kurulmamış olan bir hapishaneye nakli halinde o zamana kadar hesabına kaydedilmiş bulunan para mütedavil sermayeye irat kaydolunur.

İslah evlerinde bulunan mahkûmların firarı halinde birikmiş olan kazanç hisseleri mütedavil sermayeye irat kaydolunur.

Madde 4 — İş esası üzerine kurulan ceza evlerindeki mahkûmların firarı veya uygunsuz hallerinden dolayı eski cezaevlerine iadeleri halinde mahkûmun her çalışma günü itibariyle kazandığı müddetlerden bir kısmının veya tamamının tenziline mahal olup olmadığı hakkında bir karar verilmek üzere evrak, en yakın asliye ceza mahkemesine tevdi olunur. Mahkeme mahkûmun müdafaasını ve Cumhuriyet müddeiumumisinin mütalaasını aldıktan sonra bu hususta bir karar verir.

Bu karar aleyhine acele itiraz yoluna müracaat olunabilir.

Madde 5 — 3500 sayılı kanunun 10 uncu maddesi ilga edilmiştir.

Madde 6 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden muteberdir.

Madde 7 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2/7/1941

**İsviçre’ye gönderilecek fındıklar bedellerinin mali
borçların ödenmesine taksisi için Türkiye ile İsviçre arasında, teati edilen
24 Nisan 1941 tarihli notaların tasdiki hakkında kanun**

Kanun No: 4078

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — Türkiye ile İsviçre arasında mevcut 30 Mayıs 1940 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına merbut “Mali alacakların münakalesine müteallik munzam protokol” hükümlerine tevfikân İsviçre’ye ihraç edilecek fındıklarımızın bedelinin tamamen işbu protokolde yazılı borçların tesviyesine ve 1939 mahsulü fındıklar bedellerinin de mezkûr protokolde zikredilmeyen diğer hususi mali borçlar faiz ve resülmallerinin tediyesine tahsisi hakkında Türkiye ile İsviçre Hükümeti arasında teati olunan 24 Nisan 1941 tarihli notalar kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2/7/1941

Ankara, 25 Nisan 1941

Bay Elçi,

Hükümetimin 30 Mayıs 1940 tarihli Türkiye - İsviçre Ticaret ve Tediye Anlaşmasına munzam İsviçre'deki Türk harici borçlarının taksitlerine müteallik Protokolde aşağıdaki tadilleri yapmak hususunda, mutabık bulunduğunu Ekselânslarının bildirmekle şerefyabım:

1 — Yukarıda anılan Protokolün 2 nci maddesi ile mali alacakların tesviyesine tahsis edilmiş olan fındık bedellerinin nispeti % 5) dem % 100 e çıkarılmıştır.

2 — Bundan başka 1939 mahsulü fındıklar mevzuubahis protokolün birinci maddesinde tayin edilenlerden gayri diğer hususi mali alacakların resühnâl ve faizlerinin tesviyesine, bu şekil mezkûr almakların münakalesi hususunda Türkiye'de mer'i ahkâma hâlel getirmeksizin, tahsis edilebileceklerdir. Şurası mukarrerdir ki bu husus için İsviçre Milli Bankasına yatırılan meblağ Munzam protokolün 3 üncü maddesinde tayin edilen nispetler dâhilinde olarak yukarıda mezkûr' hususi mali alacaklara tahsis edilecektir. Bu protokolün 5, 6, 7, ve inci maddeleri hükümleri keza bu alacaklarını tesviyesinde tatbik edilecektir. Bununla beraber 6 ncı maddeye tevfikân açılacak hesaplar mütekabil "Türkiye'deki diğer mali alacaklar" ve "diğer İsviçre mali alacakları, tesmiye olunacaklardır.

Federal Hükümetin yukarıdaki hususlar üzerinde mutabık tulum düğünü bana teyit etmenizi ekselânsınızdan rica ederim.

İhtiramatı farikanın kabulünü rica ederim Bay Elçi.

Ekselâns Bay Etienne Lardy

N. Menemencioğlu

İsviçre Elçisi

Ankara

Ankara, 24/4/1941

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıya naklolan, bu günkü tarihli mektubunuzun vusulünü Ekselânslarına bildirmekle şerefyabım:

"Hükümetimin 30 Mayıs 1940 tarihli Türkiye - İsviçre Ticaret ve Tediye Anlaşmasına munzam İsviçre'deki Türk harici borçlarının tak sitlerine müteallik Protokolde aşağıdaki tadilleri yapmak husu3und;a mutabık bulunduğunu Ekselânslarına bildirmekle şerefyabım:

1 — Yukarıda anılan Protokolü!» 2 nci maddesi ile mali ancak -

ların tesviyesine tahsis edilmiş olan fındık bedellerinin nispeti % 50 den % 100 e çıkarılmıştır.

2— Bundan başka 1939 mahsulü fındıklar mevzuubahis protokolün birinci maddesinde tayin edilenlerden gayri diğer hususi mali alacakların resûlmal ve faizlerinin tesviyesine, bu şekil mezkûr alacakların münakalesi hususunda Türkiye’de mer’i ahkâma hâlel getirmek sizin, tahsis edilebileceklerdir. Şurası mukarrerdir ki, bu husus için İsviçre Milli Bankasına yatırılan meblağ Munzam Protokolün 3 üncü maddesinde tayin edilen nispetler dâhilinde olarak yukarıda mezkûr hususi mali alacaklara tahsis edilecektir. Bu protokolün 5, 6, 7 ve 8 inci maddeleri hükümleri keza bu alacakların tesviyesinde tatbik edilecektir. Bununla beraber 6 ncı maddeye tevfiakan açılacak hesaplar müteakibille “Türkiye’deki diğer mali alacaklar” ve “Diğer İsviçre mali alacakları” tesmiye olunacaklardır.

Federal Hükümetin yukarıdaki hususlar üzerinde mutabık bulunduğunu bana teyit etmenizi Ekselansınızdan rica ederim.

Federal Hükümetin yukarıdaki hususlar üzerinde mutabık bulunduğunu Ekselansınıza bildirmekle şerefyabım.

İhtiramatı faikanın kabulünü rica ederim Bay Büyük Elçi.

İsviçre Elçisi
E. Lardv

Ekselâns Bay Numan Menemencioğlu
Büyük Elçi, Hariciye Vekâleti
Umumi Kâtibi
Ankara

**Türkiye ile Almanya arasında ticari mübadelelere
mütedair 25 Temmuz 1940 tarihli Anlaşmaya
bağlı 2 numaralı protokolün dördüncü mad
desinde tayin edilmiş olan müddetin
yeniden iki ay temdidi
hakkında kanun**

Kanun No: 4079

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — Türkiye ve Almanya arasında ticari mübadelelere mütedair 25 Temmuz 1940 tarihli Hususi Anlaşma Protokollerinden 2 numaralı protokolün dördüncü maddesinde kısmen veya tamamen feshedilecek mukavelelere ait tediyeler ve mahsuplar hususunda Türk ve

Alman Âkitlerin Anlaşmaları için tayin edilmiş olan ve bilâhare görülen lüzum üzerine 10 Şubat 1941 tarihine kadar uzatılan müddetin 10 Nisan 1941 tarihine kadar iki ay daha temdidi hakkında Almanya ile Türkiye Hükümeti arasında teati olunan nota kabul ve tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunidir ahkâmını tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2/7/1941

Alman Sefareti

Ankara, 21 Mart 1941

Bay Büyük Elçi,

25 Temmuz 1940 tarihinde imzalanmış olan Türkiye ile Almanya arasında Ticari Mübadelelere Mütedair Anlaşmaya merbut 2 numaralı Protokolün dördüncü maddesine atfen, Rayh Hükümetinin bahis mevzuu Protokolün 3 üncü maddesinde derpiş olunan tediyeler ve mahsuplar hususunda alâkadar taraflarca henüz anlaşılammış olduğunu nazarı itibara alarak tasfiye muamelelerinin ifası için tayin edilmiş ve 10 Mart 1941 de hitama ermiş olan müddetin iki ay daha temdidi hususunda mutabık bulunmakta olduğunu Ekselânsınıza beyan ile kesbi şeref eylerim.

Cumhuriyet Hükümetinin bu husustaki mutabakatını bildirmenizi rica ederim Bay Büyük Elçi.

İhtiramatı farikanın lütfu kabulünü dilerim Bay Büyük Elçi.

Ekselâns

F. Von Papen

Baj Numan Menemencioğlu

Büyük Elçi, Hariciye Vekâleti

Umumi Kâtibi

Şehirde

T. C.

Ankara, 21 Mart 1941

Hariciye Vekâleti

Bay Büyük Elçi,

Meali aşağıya naklolunan 21 Mart tarihli mektuplarını aldığımı Ekselânslarına arz ile kesbi şeref eylerim:

“25 Temmuz 1940 tarihinde imzalanmış olan Türkiye ile Almanya arasında Ticari Mübadelelere Mütedair Anlaşmaya merbut 2 numaralı protokolün dördüncü maddesine atfen, Rayh Hükümetinin bahis mevzuu protokolün üçüncü maddesinde derpiş olunan tediyeler ve mahsuplar

hususunda alâkadar taraflarca henüz anlaşılammış olduğunu nazarı itibara alarak tasfiye muamelelerinin ifası için tayin edilmiş ve 10 Şubat 1941 de hitama ermiş olan müddetin iki ay dada temdidi hususunda mutabık bulunmakta olduğunu Ekselânsınıza beyan ile kesbi şeref eylerim.

Cumhuriyet Hükümetinin bu husustaki mutabakatını bildirmenizi rica ederim Bay Büyük Elçi.

Cumhuriyet Hükümetinin bu mektup mealine mutabakatını Ekselânsınıza teyide müsavat eder ve ihtiramatı farikanın kabulünü rica ederim Bay Büyük Elçi.

N. Menemencioğlu

Ekselâns

Bay F. Von Papen

Almanya Büyük Elçisi

Ankara

Türkiye ile Fransa arasında 23 ağustos 1939 tarihinde imzalanmış olan Ticaret, Kontenjan ve Tediye Anlaşmalarla merbutla hükümlerinin 30 Haziran 1941 tarihine kadar temdidi hakkında kanun

Kanun No: 4080

Kabul tarihi: 30/6/1941

Madde 1 — Türkiye ile Fransa arasında 23 ağustos 1939 tarihinde imzalanmış olup hükümleri 31 birinci kânun 1940 tarihinde munkazı olan Ticaret, Kontenjan ve Tediye Anlaşmalarla bilcümle merbutlarının 30 Haziran 1941 tarihine kadar 6 ay temdidi hususunda Fransa Hükûmetiyle yapılan Anlaşma ve teferruatı kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun Neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

2/7/1941

Kararnameler

Kararname No: 16061

Milli Korunma Kanununun 39 uncu maddesi mucibince gerek 2 Ziraat Vekâletinin doğrudan doğruya işleteceği arazide kullanılır ilk ve gerek mezkûr kanunun 42 nci maddesinde yazılı yardımlarda bulabilmek üzere mubayaa olunan Ziraat makine ve alâtının işletilmeli için, Ziraat Vekâleti emrine, 3780 sayılı kanunun muaddel 43 üncü maddesinde mezkûr sermayeden 600.000 liraya kadar bir mütedavil sermaye tahsisline dair olup Koordinasyon Heyeti Reisliğinin 18/6/1941 tarih ve 1/13014 sayılı tezkeresiyle teklif edilen ilişik 168 sayılı kararın meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 24/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

24/6/1941

Karar sayısı: 168

1 — Milli Korunma Kanununun 39 uncu maddesi mucibince gerek Ziraat Vekâletinin doğrudan doğruya işleteceği arazide kullanılmak ve gerek mezkûr kanunun 42 inci maddesinde yazılı yardımlarda bulunabilmek üzere mubayaa olunan Ziraat makine ve alâtının işletilmesi için, Ziraat Vekâleti emrine, 3780 sayılı kanunun muaddel 40 üncü maddesinde mezkûr sermayeden, 600,000 liraya kadar bir mütedavil sermaye tahsis olunmuştur.

2 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

2

Kararname No: 16098

3633 sayılı kanunun 31 inci maddesine tevfiakan Münakalât Vekâletince teklif ve Devlet Şûrasınca tetkik edilerek 19/6/1941 tarih ve 136 - 190/10316 sayılı tezkere ile tadilen tevdi olunan (Devlet Denizyolların İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının tayin, tebdil, terfi, tecziye usulleriyle bunlara verilecek harcırah, tazminat ve tahsisatlar halindeki.) ilişik nizamnamenin meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 28/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

28/6/1941

**Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının
tayin, tebdil, terfi, tecziye usullerinde bunlara verilecek
harcirah, tazminat ve tahsisatlar hakkında
nizamname**

Madde 1 — 3633 numaralı kanunla teşekkül eden Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının tayin, tebdil, terfi ve tecziyeleri, harcirah, fazla mesai, ikramiye, gemi işçileri, vekâlet tahsisatı, hastalık ve kazada ve askerlik hizmeti için ayrılıştaki, mezuniyette ve kadro tensikatında memurlara ve vefat halinde varislerine verecek ücret ve tazminat ile memur ve amele hizmet evleri, gişe, fena hava, temsil, çamaşır, su tahsisatı ve diğer munzam tahsisat işbu nizamname hükümlerine tâbidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Tayin, Tebdil, Terfi, Taltif usulleri

Madde 2 — Tayin:

Umum Müdür müşterek kararname ile tayin olunur. Umum Müdür muavinleri ve şube müdürleri ve aylığı 100 Ura veya daha fazla olan memurların tayinleri Umum Müdürlüğün inhası üzerine Münakalât Vekili tarafından yapılır.

Yüz liradan aşağı ücret alan memurları doğrudan doğruya Umum Müdür tayin eder.

Madde 3 — Tayin olunacak memurlar aşağıda yazılı şart ve vasıfları haiz bulunacaktır:

A - Türk olmak,

B - Medeni haklara sahip olmak,

O - Ahlâkı temiz olmak, namus ve haysiyete dokunur bir suçtan mutlak surette ve her hangi bir suçtan dolayı ağır hapse veya vazifeden mütevellit suçlar dolayısıyla altı aydan fazla hapis cezası ile mahkûm bulunmamak,

Ç - Fena ahlak ile dile düşmüş, kumar oynamağı, sarhoşluğu itiyat edinmiş ve kumar oynatmış olmamak,

D - Sâri hastalıklarla tayin olunacağı vazifeyi ifaya mâni bedeni ve akli arıza ve hastalıklara müptelâ olmamak,

E - Ecnebi ile evli olmamak veya nikâhsız olarak ecnebilerle kan koca gibi yaşamamak,

F - Yaşı otuzu geçmemiş olmak, (Gemi adamları 45 yaşına kadar alınabilir.)

Madde 4 — Devlet memurlarının aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 numaralı kanunun 1 inci maddesinde yazılı derecelerden 13 üncü dereceden yukarı olanlar hakkında yukarı ki maddenin (F) fıkrası ve ecnebi mütehasıslar hakkında da (A), (E), (F) fıkraları hükümleri tatbik edilmez.

Madde 5 — Tayfa olarak alınacaklarda (F) fıkrası müstesna olmak üzere üçüncü maddedeki şartlardan başka aşağıda yazılı şartlar da aranır:

A - Yaşları kırk beşten fazla olmamak,

B - Fili askerlik hizmetlerini bitirmiş olmak,

C - Deniz hayatında en az bir sene müddetle çalışmış bulunmak, (Bulgulardan donanma veya her hangi bir gemide çalışmış olanlar tercih olunur.)

Ç - Yapılacak imtihanda muvaffak olmak.

Madde 6 — Umum Müdürlükte bir vazife almak isteyenlerin yazı ile Umum Müdürlüğe müracaat etmeleri ve müracaat kâğıtlarına:

A - Nüfus hüviyet cüzdan ile askerlik terhis tezkeresinin asimi veya noterlikçe tasdikli suretini,

B - İyi ahlak sahibi olduğu hakkında vesika,

C - Sağlık raporu,

Ç - Üç adet fotoğraf,

D - Tahsil derecelerini gösteren vesika ile mesleki ehliyetnamelerini bağlamaları lâzımdır.

Madde 7 — Tayin edileni memurun kendisine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren mücbir sebepler müstesna olmak üzere, on beş gün içinde vazifesine başlaması veyahut memuriyet yerine gitmek üzere yola çıkmış bulunması şarttır; aksi takdirde istifa etmiş sayılır.

Madde 8 — Umum Müdürlük merkez ve taşra teşkilâtı kadrolarında bulunan her hangi bir memuru, ifası Umum Müdürlüğe ait bir iş için orada Umum Müdürlük teşkilâtı ve münhal vazife bulunup bulunmama sile mukayyet olmaksızın, almakta olduğu ücretle merkez veya taşrada her hangi bir mahal ve vazifede istihdam edebilir.

Madde 9 — Memurlar Umum Müdürlük sıhhiye heyetinin raporuna dayanarak sıhhi zaruretler dolayısı ile tahvillerini isteyebilirler. Bu

suretle bulundukları yerlerde vazifeye devamları caiz görülmeyenlerini yer bulunmaması dolayısı ile derhal tahvili mümkün olmazsa kendilerine bu nizamnamenin sekizinci bölümündeki hükümler dahilinde hastalık mezuniyeti verilir. Bu mezuniyetin devamı sırasında sıhhi vaziyeti ile telifi kabil ilk açılacak vazifeye tayin olunur. Bu mezuniyetin sonuna kadar aynı dereceden bir vazife açılmadığı takdirde ilerisi için müktesep hakkı baki kalmak şart ile bir derece aşağı memuriyete tayin olunabilir.

Bu şekli kabul etmeyenler kendi derecelerinden bir yer açılıncaya kadar ücret almaksızın beklerler.

Madde 10 — Terfi:

1 - Memurların terfileri devlet memurları hakkında cari hükümlere tâbidir.

Terfilere esas olmak üzere her sene için bir kıdem, tablosu tanzim edilir. Terfi için kıdemle beraber ehliyet şarttır Ehliyet, terfi müddetini dolduran her memur için birinci ve ikinci derecedeki âmirleri tarafından talimatına göre her sene tanzim edilecek bir sicil varakası ile tespit olunur.

2 - Her hangi bir şube veya servis veya gemide memuriyet inhilal edince kanun hükümlerine göre yine o şube veya servis veya gemi memurlarından terfiye ehliyeti olanlar diğer kısımlarda bulunanlara tercihan tayin olunur.

Vuku bulacak münhallere idare memurlarından o vazifeyi ifaya ehil ve terfiye lâyık olanlar mevcut bulundukça hariçten kimse tayin edilemez.

Madde 11 — Taltif:

Vazifelerinde emsaline faik bir surette gayret ve muvaffakiyet gösteren memurlar:

A - Takdirname (Memurların göstereceği gayret ve muvaffakiyetin yazı ile kendisine ifade ve tebliğ edilmesi)

B - Tamimli takdirname (Takdirnameye lâyık görülenlerden daha yüksek derecede gayret ve muvaffakiyet gösterenlerin takdirname ile beraber teşkilâta tamimi) ile taltif olunur.

Bir terfi müddeti içinde iki defa takdirname almağa hak kazananlara ikinci defasında tamimli takdirname verilir. Takdirnameler müsavi şartlar dâhilinde terfi için rüçhan hakkı verir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cezalandırma usulleri ve inzibati ezalar

Madde 12 — — Umum Müdürlük ve teşekkülleri mensupları hakkında icabında tatbik edilecek inzibati cezalar şunlardır:

- A - İhtar (Memuru, vazifesinde dikkate davettir. Yazı ile yapılır.)
- B - Tevbih (Memurun idari veya inzibati nakiseleri dolayısı ile muayyen bir fiilden muatebe edilmesidir. Yazı ile yapılır.)
- C - Ücret kesilmesi (Bir aylık ücretin en çok on beş günlüğüne kadar kesilmesidir.)
- Ç - Kıdem indirilmesi (Memurun yalnız terfiine müessir olmak üzere kıdeminden üç aydan bir seneye kadar indirilmesidir.)
- D - Derece indirilmesi (Memurun ücret itibariyle bir derece aşağıya indirilmesidir.)
- E - Hizmetteki çıkarma (Memurun bir daha idare hizmetinde kullanılmamak üzere vazifeden çıkarılmasıdır.)

Madde 13 — İhtar cezasını mucip haller şunlardır:

- A - Kanunlar, nizamlar, emirler, talimatlar ve kararlar ile muayyen hususlar hakkında lüzumsuz şeyler yazmak ve sormak.
- B - Lüzumsuz yere telgraf, telefon ve telsiz muhaberelerinde bulunmak,
- C - Kırtasiye ve muhabere malzemesini israf etmek,
- Ç - Kayıtsızlık neticesi olarak telli veya telsiz telgrafı veya telefonu yanlış almak veya vermek (bir kaza veya zarar vuku bunamak şart ile).
- D – Arkadaşları ile iyi geçinmemek,
- E - Sebepsiz merci tecavüzünde bulunmak,
- F - İşi olanlardan maada kimselerle zaruret olmadığı halde iş başında görüşmek,

Madde 14 — Tevbih cezasını mucip haller şunlardır:

- A -İş başında ve mesai saatleri dâhilinde yapacağı iş varken vazifeden gayri şeylerle meşgul olmak,
- B - Yazı ile sorulan şeylere vaktinde cevap vermemek,
- C - Kendisine havale edilen evrakın muamelesini sebepsiz geciktirmek,
- Ç - Vazifede intizamsızlık ve kayıtsızlık göstermek,

D - Vazife basında terbiye ve nezaket ile telifi kabil olmayacak bir lisan ve tavırla konuşmak,

E - Maiyetini zati, işlerde kullanmak,

F - Vazifesi başına mazeretsiz ve müsaadesiz olarak ayda iki defa geç gelmek veya vazifesinden erken ayrılmak,

G - Sebepsiz ve lüzumsuz olarak işinin basandan uzaklaşmak (Herhangi zarar ve tehlikeyi mucip olmamak şart ile),

Ğ - Resmi mühür, kurşun pens, evrak ve defterleri ve bunlara, benzer eşyayı vazife dar olmayanlar kullanabilmelerine veya kaybolmağa maruz bir halde meydanda bırakmak,

H - Vakarı muhafaza etmemek ve madunları ile laubali olmak, Âmire karşı saygısızlık göstermek,

Madde 15 — Ücret kesilmesini mucip haller şunlardır:

A - Mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak ayda bir veya iki gün vazifeye gelmemek,

B - Temaruz etmek (Hastalık ihbarında bulunup ta hastalığı tahakkuk etmemek veyahut mevdu vazifesini hasta olmadığı halde hasta olduğunu söyleyerek yapmaktan kaçınmak),

0 - Vazifesi icabı kendisine mevdu her türlü idare mallarını ve binalarını ve bunlarda mevcut eşyayı iyi bir halde muhafaza etmemek ve icap eden bakımda, tekâsül göstermek,

Ç - İdarece ifşası menedilecek hususlar hakkında beyanat ve neşriyatta bulunmak,

D - İdareye ait işler yahut âmirleri hakkında alenen tenkisatta bulunmak,

E - Memurlarla sair istihkak sahiplerinin istihkaklarını sebepsiz olarak miadında tahakkuk ettirmemek veya tediye etmemek veya zamanında tediyesine mâni olmak,

F - Resmi evrakın herhangi bir kaydolmaksızın ziyama meydan vermek,

G - Teftiş için müfettişlerin gittikleri yerleri alâkadarlara haber vermek,

Ğ - İdareye ait her türlü levazım ve vasıtaları şahsi işlerinde kullanmak (Bu kullanmadan doğan zarar veya yıpranma payı da tazmin ettirilir.)

H - Memuriyet şeref ve haysiyetini bozacak hareketlerde bulunmak,

i - İş sahiplerine ve yolculara zorluk göstermek veya fena muamelede bulunmak,

I - Kanun, nizam, talimat, emir ve kararların tahmil cylediği vazifeleri makul ve mücbir bir sebep olmaksızın yapmamak veya noksan yapmak veya bu vazifelerde dikkatsizlik etmek (Herhangi bir zarar vuku bulmamak şart ile),

J - Yolculara ait eşyanın ziyama sebebiyet vermek (Zarar ayrıca ödettilir),

K - Maiyetini dövmek.

Madde 16 — Kıdem indirilmesini mucip haller şunlardır:

A - Vazife başında sarhoş olmak veya vazife başına sarhoş olarak gelmek (Bu gibiler âmirleri tarafından işten alıkonulur),

B - Kanun, nizam, talimat, emir ve kararların tahmil ettiği vazifeleri makul ve mücbir bir sebep olmaksızın yapmamak veya noksan yapmak veya bu vazifelerde dikkatsizlik etmek suretiyle idaremin zararını mucip olmak,

C - Gemide kendisine verilmiş olan vazifeye mazeretsiz gelmemek (Bu yüzden işin yüzüstü kalmasına veya geminin hareket edememesine sebep olmamak şart ile),

Ç - Bir ayda üç veya dört gün, mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak vazifeye gelmemek (Gelmediği günlerin ücretleri verilmez).

Madde 17 — Derece indirilmesini mucip haller şunlardır:

A - Bir ayda beş veya bir senede 20 mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak vazifeye gelmemek (Gelmediği günlerin ücretleri verilmesi,

B - Ticaret veya sanatla iştigal etmek veya mevki ve memuriyetinin nüfuzundan istifade ederek her hangi bir ticaret muamelesine iştirak etmek,

C - Nöbetçi iken mevzu usuller haricinde nöbet yerinden ayrılmak.

Ç - Seyrüsefer emniyetiyle alâkadar olduğu halde iş başında uyumak i Kaza vuku bulmamak şart ile),

D - Bilerek resmi muamele ve kayıtlara muhalif işarlarda bulunmak, E -Vazife halinde âmirine karşı serkeşlikte bulunmak,

F - Vazife başında dövüşmek (Tahrik edilmiş bulunana daha hafif ceza verilir),

G - Kendilerine veya ailelerine mahsus olarak verilen permi veya pasoyu başkalarına kullandırmak (Permi veya pasonun kullanıldığı sallaya ait bilet parası ayrıca tazmin ettirilir),

Ğ - İdarece gizli tutulan her hangi bir hususu ifşa etmek,

H - Yolcuların biletsiz seyahatlerine müsaade etmek,

1 - Vazife başında iken yolcularla veya hariçten her hangi bir şahısla

kavga etmek veya dövüşmek (Tahrik mevcut ise daha hafif ceza verilir) ,

1 - Gemide kendisine verilmiş olan vazifeye mazeretsiz gelmemek suretiyle işin yüzüstü kalmasına veya geminin vaktimde hareket edememesine sebep olmak,

J - Her hangi bir suretle bilerek tarifieden fazla para almak,

K - Vazife başında veya vazifeden dolayı her nerede olursa olsun âmirine hakaret etmek.

Madde 18 — Hizmetten çıkarmayı mucip haller şunlardır:

A - Harcırak ve tekaüt muamelelerine esas olan beyannameleri kasten hakikate aykırı olarak tanzim ve tevdi etmek,

B - Harp, ihtilâl, isyan gibi fevkalâde hallerde bir emir ve zaruret olmadan vazifesini terk etmek veya bu gibi hallerde verilen vazifeyi yapmamak,

C - İdare mallarını veya nakil ve muhafazası idareye mevdu eşyayı çalmak (Çalman mal veya eşya ayrıca istirdat veya tazmin ettirilir.)

Ç - Yanlış hareket, dikkatsizlik, nöbet ve vazife başından ayrılmak veya uyumak gibi herhangi bir hareketle mühim bir kazaya sebebiyet vermek,

I) - Haysiyet kırıcı bir suçtan mutlak surette mahkûm olmak veya şahsa ait bir suçtan dolayı bir seneden ziyade hapis ve vazifesine ait bir suçtan dolayı altı aydan fazla hapis veya her hangi bir cürümden dolayı ağır hapis cezalar ile mahkûm olmak,

EJ - Resmi evrakı herhangi bir kasıtle ortadan yok etmek,

E1 - Şahsi, bir menfaat karşılığı olarak vazifesini suiistimal etmek,

G - Bilerek kaçak ve memnu eşyayı Umum Müdürlük vasıtalarında nakletmek veya herhangi bir suretle kaçakçılık yapmak,

Ğ - Kumar oynatmak veya kumar oynamayı veya sarhoşluğu itiyat edinmek,

H - Bir ayda beş ve bir senede yirmi günden fazla mezuniyetsiz ve mazeretsiz vazifeye gelmemek. (Gelmediği günlerin ücreti verilmez)

İ - Resmi kayıtlarla evrak üzerinde tahrifat yapmak veya sahtekârlıkta bulunmak,

I - İdarenin inzibatını bozacak tahrikâtta bulunmak.

Madde 19 — Hususi varidatları karşılık olmak üzere edecekleri istikrazlarla bankalardan kredi üzerine alacakları meblağ müstesna olmak üzere bir senelik maaşlarının yarısından fazla borca giren veya her ne miktarda olursa olsun iş sahiplerinden istikrazda bulunanlar hakkında vaziyetlerinin ağırlığına göre inzibat komisyonunca takdir olunacak inzibati cezalardan her hangi biri tatbik olunur.

Madde 20 — İdareten görülecek zaruret üzerine her hangi bir memur Vekâletçe hizmetinden affolunabilir.

Madde 21 — (13, 14, 15, 16, 17) nci maddelerde yazılı cezalardan her hangi birinin tatbikini icap ettiren suçu bir terfi müddeti içinde üçüncü defa işleyenler, inzibat komisyonu karar ile bir derece daha ağır ceza ile cezalandırılırlar.

Tekerrür ancak bu nizamnamenin mer'î yeti tarihinden itibaren işlenen suçlar hakkında cari olup bundan evvelkiler tekerrüre esas olamaz

Madde 22 — 1 - Umum Müdür ve Muavinlerde merkez ve taşra şube müdürleri hariç olmak üzere diğer memurlar hakkında verilecek cezalardan:

A - İhtar ve tevbih cezaları inzibat komisyonu karar ile verildiği gibi şube müdürleri ve Umum Müdür tarafından resen de verilebilir. İhtar ve tevbih cezaları hangi makam tarafından verilirse verilsin itiraz olunamaz.

B - Ücret kesilmesi cezası, inzibat komisyonu karar ile verildiği gibi Umum Müdür tarafından resen de verilebilir. Umum Müdür tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı alâkalı memur tarafından, yapılacak itiraz inzibat komisyonunda tetkik olunur. İnzibat komisyonunca bu hususta verilecek karar kat'idir.

C - Kıdem indirilmesi, derece indirilmesi ve hizmetten çıkarma cezaları yalnız inzibat komisyonu tarafından verilebilir.

Ç - İnzibat komisyonu tarafından birinci derecede verilen kararlar itirazen Vekâlet inzibat komisyonunda tetkik olunur.

Vekâlet inzibat komisyonunca verilen kararlar kat'idir.

2 - Umum Müdür ve muavinleri ile inzibat komisyonuna dâhil merkez şube müdürleri hakkında verilecek cezalardan:

A - İhtar; tevbih ve ücret kesilmesi cezaları Vekâlet inzibat komisyonu karar ile verileceği gibi Münakalât Vekili tarafından resen de verilebilir. İhtar ve tevbih cezaları hangi makamdan verilirse verilsin itiraz olunamaz. Vekil tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı yapılacak itiraz Vekâlet inzibat komisyonunda tetkik olunur.

B - Diğer cezalar, yalnız Vekâlet inzibat komisyonu tarafından verilir.

3 - İnzibat komisyonuna dâhil olmayan merkez müdürleri ile taşra şube müdürleri hakkında verilecek cezalardan:

A - İhtar, tevbih ve ücret kesilmesi cezaları inzibat komisyonu tarafından verileceği gibi Umum Müdür tarafından resen de verilebilir.

İhtar ve tevbih cezalarına karşı itiraz olunamaz. Umum Müdür tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı 37apılacak itiraz, inzibat komisyonunda tetkik olunur.

B - Diğer cezalar Umum Müdürün telifi ile yalnız Vekâlet inzibat komisyonu tarafından verilir,

4 - Yukarda fıkralarda yazılı itirazlar, kararların alâkalılara tebliği tarihinden itibaren on gün içinde yapılabilir.

5 - Her inzibati ceza behemehâl sicille geçer.

Madde 23 — Kendi fil ve hareketinden dolayı hizmetten çıkarılan bir memur, idare masraf ile tahsilini yapmış olup ta mecburi hizmetim henüz bitirmemiş bulunduğu takdirde bu tahsil masrafları kanun hükümleri dairesinde istirdat olunur.

Madde 24 — Tayini Vekâlete ait memurlar hakkında verilen cezalar hakkında her üç ay sonunda Umum Müdürlük tarafından Vekâlete bir rapor gönderilir. Bu rapora o aylar zarfında kimler neden dolayı ve bu nizamnamenin meriyeti tarihinden itibaren kaçınıcı defa olarak ceza almış olduğu derç olunur.

Madde 25 — Memurların kanunen cezayı müstelzim hareketlerinden dolayı haklarında umumi hükümlere göre muamele cereyan etmesi, ayrıca inzibati ceza tatçısına mâni teşkil etmez.

Madde 26 — İnzibat komisyonu:

A - Umum Müdür muavinlerin birinin reisliği altında Hukuk müşaviri, fen h- yeti, İşletme ve Zat İşleri müdürlerinden terekküüp eder.

B - İnzibat komisyonu evrak üzerinde tetkikat icra etmekle beraber icabında suçlu sanılan memuru ve şahitleri isticvap eder ve tahkikatı genişletir.

C - İnzibat komisyonu mürettep azanın yarısından bir fazlası ile toplanır ve mevcut azanın ekseriyetiyle karar verir. Reylerde tedavi vukuunda Reisi tarafı tercih olunur.

Ç - İnzibat komisyonunca verilen kararlar hususi bir deftere kaydedilir ve azalan tarafından imza olunur. Muhalif aza, muhalefet, sebeplerini yazarak altını imza eder. Verilen karar suretleri suçluya bir tebliğ ilmühaberi mukabilinde tebliğ olunur.

D - İsnat olunan suç hakkında memurun müdafaası alınmadan ka-

rar verilemez. İhtar ve tevbih cezası bu hükümden müstesnadır. Müdafaa, ya tahkikat yapılırken veya cezaıı tayine salâhiyeti makam tarafından tayin edilecek kısa müddet için alınır.

Madde 27 — Hizmetten ayrılma:

1 - Memurların idare hizmetlerinden ayrılmaları:

A - İstifa,

B - İdareten görülen zaruret üzerine hizmetten affolunma,

C - Hizmetten çıkarılma,

Ç - Tekaüt veya maluliyet, suretiyle olur.

İdareden ayrılma şekli memurun siciline kaydolunur

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Harcırah

Madde 28 — Devlet Denizyolları memurları, Devlet memurlarının tâbi olduğu harcırah hükümlerine tâbidir. Ancak seyahat esnasında bu nizamnamenin (6) ncı bölümünde yazılı hükümlere göre İdare tarafından iaşe edilenlere seyahat, yevmiyesi verilmeyeceğı gibi gittikleri yerlerde idare tarafından iaşe edilmekle beraber gemide yatanlara ikamet yevmiyesi verilmez.

Gittikleri yerlerde İdare tarafından yalnız iaşe edilen veya yalnız yatacak yerleri temin edilen memurlara umumi harcırah hükümlerine göre verilmesi lâzım gelen ikamet yevmiyesinin yarısı verilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Fazla mesai

Madde 29 — Mevcut kadro ile mesai saatleri dâhilinde yapılmasına imkân görülemeyen ve muayyen bir zurnanda bitirilmesi zaruri olan mühim ve müstacel işlen gördürmek için mesai saatleri dışında veya tatil günlerinde çalıştırılanlara i Fazla mesai ücreti) verilir.

Fazla mesai için merkezde Umum Müdürlükten ve taşrada aynı işte beş güne kadar devam edecek fazla mesai için de şube müdürlerinden ve bu müddetten fazlası için yine Umum Müdürlükten önceden müsaade alınmak şarttır.

Bu mesainin başladığı ve bittiği saatler, çalışanların en yakın âmirleri tarafından tasdik olunur.

Bu suretle verilecek fazla mesai ücreti, beher saat için çalışanın bir saatlik ücretinin azami (c/o. 50) yüzde ellisine kadar zammı ile tutarından ibarettir.

Madde 30 — Merkezde ve taşra şubelerinde iş icabı geceleri nöbetçi kalacak olanlardan:

A - Nöbetçi âmirlerine beher gece için 150 kuruş,

B - Nöbetçi hademelere (odacı) beher gece için 30 kuruş,

C - Geceleri çalışan kılavuzlara 75 kuruş,

Ç - Geceleri çalışan römorkör kaptan ve çarkçılarına 60 kuruş,

D - Geceleri çalışan römorkör mürettebatına 30 kuruş

E - Geceleri çalışan palamar ve rasıttık yapan sandalcı ve hademelere 30 kuruş, maktu ücret verilir.

Madde 31 İşçilere verilecek fazla mesai ücretleri (3008) sayılı İş Kanununa müsteniden yapılan dâhili iş talimatnamesindeki esaslara tâbidir.

Madde 32 — Vazife icabı gemi adamları, iskele memurları ve acenteler gibi tatil günlerinde ve umumi mesai saatleri haricinde çalışmaları ve nöbette kalmaları mutat ve mütehammil bulunan memurlara ayrıca fazla mesai ücreti verilmez.

Madde 33 — Vazifeleri dolayısı ile hafta tatilinden istifade edemeyenlere fazla mesai ücreti verilmeyip bunlara haftayı takip eden günde mezuniyet verilir.

Madde 34 — Fazla mesai ücretlerinin hesabında yarım saatten aşağı kesirler iptal ve fazlası bir saat itibar olunur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İkramiye

Madde 35 — Gemilerde tespit edilen miktarın dununda ve her seferde kömür tasarrufunda bulunan gemi baş kaptan ve kaptanlarına, baş makinist ve makinistlere, makine lostromosuna, ateşçi, kömürcü ve dümencilere Umum Müdürlükçe tayin olunacak nispetler dâhilinde tasarruf edilen miktarın maliyet fiyatın yarı bedeli ikramiye olarak tevzi edilir. Diğer gemi adamlarına bu ikramiye verilmez.

Madde 36 — Vazifelerinde fevkalâde gayret ve muvaffakiyetleri görülenlerle mal ve can ziyama sebebiyet vereceği muhakkak olan bir kaza veya hadiseyi önleyenlerden:

A - Aylıkları yüz liraya kadar olanlara yüz lirayı,

B - Aylıkları yüz liradan fazla olanlara da bir aylıklarım, geçmemek üzere ikramiye verilir.

Madde 37 — Şehir hatları vapurlarında biletsiz yolcu ve eşyadan ve mevki farkından alman ücretler yekûnunun % 25 i bizzat tahsilatı yapan memurlara ikramiye olarak verilir.

Madde 38 — Diğer hatlarda çalışan gemilerde kontrol heyeti tavafindan yapılacak kontroller neticesinde biletsizlerden alınacak zamk m yarısı ve el bileti ile naklolunan eşya kontrolü neticesinde tarife mucibince alınacak zammın üçte biri gemi kontrol heyetine ikramiye olarak verilir.

Madde 39 — İskelelerde acentedir tarafından kontrol edilecek yüklerden sıklet fazlası zuhur ederse, tarife hükümlerine göre alınacak nizam ücretin üçte biri Umum Müdürlüğün tayin edeceği esas ve nispet dâhilinde alâkalılara ikramiye olarak verilir.

Madde 40 — İdare mensuplarının denizcilik mesleğindeki seviyelerini yükseltecek kıymeti haiz olduğu idare encümeni tarafından tetkik ve kabul edilen mesleki eser yazan veya tercüme eden idare mensuplarına bir aylıklarım geçmemek üzere ikramiye verilebilir.

Madde 41 — (35, 37, 38, 39) uncu maddelerde yazılı ikramiyeler, Umum Müdürün tensibi ile ve (36, 40) inci maddelerde yazılı ikramiyeler de Umum Müdürün teklifi ve idare encümeninin kabulü ve Vekâletin tasvibi ile verilir.

ALTINCI BÖLÜM

Gemi işçeleri

Madde 42 — İşçinin tarifi ve nasıl yapılacağı:

A - Sefer veya sefere hazırlıkta bulunan iç ve dış hatlarda ve 7an: gölünde işleyen gemilerle şileplerde zabitan ve mürettebat gerek halinde gerek limanlarda idarece meccanen işe edilirler. Yolcular tarifelerine göre işe olunurlar.

B - İşçileri idare tarafından yapılır.

Madde 43 — İşçiler heyetleri ile vazife ve hakları:

A - İşçiler gemilerde süvari, baş makinist, kamara memuru ve bas

ahçıdan mürekkep bir heyet marifetiyle temin edilir. Heyet, iâşe işlerini idarenin talimat ve emirlerine uygun olarak yapmakla mükellef olup bu işlerdeki yolsuzluklardan ve her türlü suiistimalden dolayı Umum Müdürlüğe karşı mesuldür.

B - iâşe heyetini teşkil edenlerden her hangi birinin yerine muvakkaten sefere gönderilecek olanlar, o sefere ait hak ve mesuliyetlerde yerlerine gittikleri azanın aynı hak ve mesuliyetlerine sahiptirler.

C - Gemilerdeki iâşe heyetlerinden başka her gemide gemi kamarotlarından (İdarece ehil ve münasip görülecek) biri kumanyacı tayin olunur. Bütün iâşe malzemesi ve içilecek şeyler kumanyacı tarafından faturalarına ve mubayaa pusulalarına göre tartılarak ve sayılarak teslim alınır ve kendisinin mesuliyeti altında gemi kumanyalığında muhafaza olunur.

Ç - Gemi iâşesinden husule gelen safı kârlardan var ise evvelki seferlerden mütevellit iâşe zararları mahsup edildikten sonra geri kalan miktar idare encümenince tespit olunacak nispetler dairesinde idare ile iâşe heyetleri arasında taksim olunur. Bu suretle iâşe heyetine ayrılacak miktardan yüzde beş kumanyacıya ve mütebakisi aşağıdaki nispetlerde iâşe heyetlerine taksim olunur.

c/o 40 ı süvariye

% 25 i Baş makiniste

% 47,5 u Kamara memuruna

% 17.5 Baş ahçıya

Şu kadar ki iâşesi idareye ait olan mürettebat için idarece verilmekte olan iâşe bedelleri yolcu iâşesi ile karıştırılmayarak tamamı bu maksada sarf ve idarece de daimi surette murakabe edilir.

İâşe işlerinde vaki olan şikâyetler idarece bit tetkik yolsuzluğu anlaşıldığı takdirde iâşe heyeti nizamnameye göre cezalandırıldıktan başka bu ikramiyeden de mahrum bırakılır.

Madde 44 — İâşe edilecek gemi adamlar ve memurlar:

Gemi adamları (Zabitan ve mürettebat.) ile lüzumunda İdare tarafından gemiye memur edilecekler muayyen esaslar dâhilinde meccanen iâşe edilirler. Bunların yiyecekleri zabitan ve mürettebat yemeği namile iki kısım üzerine tertip olunur.

A - Zabitan yemeğine dâhil olanlar:

Güverte ve makine zabitleri, doktor, gemi kâtibi, telsiz ve elektrik

memurları, sıhhiye memuru, kamara memuru, kâtip muavini, ambar memuru.

B - Mürettebat yemeğine dâhil olanlar:

Güverte ve makine lostromoları, marangoz, ambarcı, serdümen, gemici, yağcı, ateşçi, kömürcü, kamarot, ahçı, ekmekçi, fırıncı ve bunlar haricinde gemide vazife almış olan diğer tayfalar.

C - Gemide muvakkaten her hangi bir vazife ile tanzif edilenlerine hangi kısım işeyle tâbi tutulacakları ve bunların işe şartları idarece', tayin olunur.

Madde 45 — Bütün gemi zabitan ve mürettebatının ve idarece gemide her hangi bir vazife ile tanzif edilenlerin aynen işeleri esastır. Bu itibarla işe bedeli istihkak sahiplerine nakden verilmeyip lüzum: görüldükçe idare encümenince tespit ve Kumanya borcu karşılığı olarak mahsup edilir.

Madde 46 — Gemilerde yolcu bulunup ta yolcu yemeği yapıldıkça, süvari, baş makinist, doktor 1 inci sınıf salonda, ikinci kaptan 2 nci sınıf salonda yolcu yemeğinden işe edilirler. Böyle zamanda bu gibiler için ayrıca işe karşılığı tahakkuk ettirilmez.

Madde 47 — Gemilerde süvari tarafından içilecek ve misafirlere ikram edilecek kahve, çay, ıhlamur ve su maliyet fiyatı üzerinden işe hesabına geçirilerek bunlar için ücret alınmaz.

Madde 48 İstanbul limanı ile İzmir körfezi ve Van gölünde çalışan römorkör, istimbot, su gemilerde motor ve kömür mavnaları ve bunlara benzer deniz vasıtaları zabitan ve mürettebat ile nöbetçi kalacak kılavuzlara ve kılavuzluk servisi memurlarından nöbette kalanlara idare encümenince takdir edilecek miktar üzerinden işe bedeli tahakkuk ettirilerek nakden kendilerine tediye olunur.

Madde 49 — Faal gemilerden tamir ve havuzlamadan gayri sebeplerle muvakkaten bağlananlarda idare emriyle nöbetçi kalacak gemi adamlarına idare encümenince takdir olunacak işe bedeli nakden verilir.

Madde 50 — İşe zamanları:

A - Zabitan yemeğine dâhil olan gemi adamlarının işeleri ilk hareket limanından programa göre muayyen olan zamandan iki saat evvel başlar. Programsız hareket eden gemilerde işenin başlangıç zamanı idarece tayin olunur. Ancak sefere hazırlık esnasında gemide vazife gö

ren veya nöbette kalan zabitan seferde olduğu gibi işlerine devam olur.

B - Mürettebat yemeğine dâhil olan gemi adamlarının işleri seferde ve sefere hazırlık zamanlarında devamlı surette yapılır.

Madde 51 — Gemi adamlarının işleri bir sabah kahvaltısı, bir öğle yemeği ve birde akşam yemeğinden ibarettir. Gemilerde saat 20 ile 4 arasında vardiyada bulunan zabitan ve mürettebata birer kahvaltı verilir.

Madde 52 — Yemek ve kahvaltı zamanları mevsime göre idare tarafından ve hareket zamanına tesadüf eden kahvaltı ve yemek zamanları da süvari tarafından tayin olunur.

Madde 53 — Yolculara verilecek yemeklerle, meşrubat ve kahvaltılarının çeşitleri ve bunlara mukabil alınacak ücretler İdare encümenince her hat için ayrı ayrı tespit ve tasdik olunacak tarife hükümlerine tabidir.

Madde 54 — Yemek listeleri (53) üncü madde hükümleri dâhilinde tespit olunan fiyat ve esaslar dairesinde işe heyetlerince tanzim olunur.

Madde 55 — İhtiyari olarak kahvaltı veya yemek yiyeceğini muayyen vaktinden en az bir saat evvel haber vermiş olan yolcular, kendileri için hazırlanmış olan mezkûr kahvaltı veya yemeği her hangi bir sebeple yemedikleri takdirde parasını tamamen ödemeğe mecburdurlar.

Madde 56 — Zabitan ve mürettebat yemeklerinin miktar ve çeşitleri Sağlık İşleri Şubesi Müdürünün de iştirak edeceği idare encümenince tayin ve tespit olunur.

Madde 57 — Zabitan kahvaltı ve yemeklerden başka gününde içilmek şart ile ayrıca üç kahve veya çay veya ıhlamur ve gece vardiyalarında bulunacak zabıtlara de 51 inci maddede yazılı kahvaltıda başka bir kahve veya çay veya ıhlamur verilir.

Madde 58 — Gemilerde yemek yiyen yolcu sayısı altıdan az olursa, zabitanı yemeği yolcu yemeğinin de esasını teşkil eder ve yolcu yemek listesi zabitan yemeğine ilâve suretiyle ikmal edilir. Ancak bu ilâve olunan fazla yemekler yalnız yolculara verilir.

Madde 59 — Sefer esnasında işe heyetince yapılacak mubayaa için gemi süvarilerine Umum Müdürlüğün takdir edeceği miktarda avans verilir.

Madde 60 — İşe heyeti tarafından satın alınan şeylerin fatura ve hesapları seferin dönüşünde derhal Muhasebeye verilir ve avans kapatılır.

Madde 61 — Kumanyacı tesellüm ettiği bütün iâşe maddelerini ve malzemeyi bir mevcut ve muvazene defterine geçirir. Kumanyacı makbuzsuz hiç bir iâşe madde ve malzemesini kumanyalıktan çıkaramaz. Kumanya defterindeki bu alma ve verme hareketleri her seferin sonunda yekûn ve hulâsa edilerek müfredatlı bir cetveli Muhasebe Müdürlüğüne tevdi olunur.

Madde 62 — Gemi kumanyalıkları idare tarafından gayri muayyen zamanlarda kontrol edilecek ve mevcutların kumanya defterindeki kayıtlara uygun olup olmadığı araştırılacaktır. Bu araştırmada kumanyalıkta fazla bir şey bulunursa açıktan deftere kaydedileceği gibi; noksan zuhur edenler de kumanyacıya ödettilir. İâşe heyeti de kumanyalığı daimi surette kontrol ve idareyi her hangi bir vaziyetten derhal haberdar etmekle mükelleftir.

Madde 63 — Gemi iâşelerine ait hesap ve masraflar Muhasebe Müdürlüğü tarafından tespit ve idare encümenince tasvip ve tasdik olunacak esaslar dairesinde tedvir olunur.

Madde 64 — Gemi iâşe heyetleri her seferin sonunda o seferin iâşe masarifi ve hasılatını gösterir bir icmal ve gündelik satışını gösterir bir cetvel tanzim ve sefer esnasında hariçten yapılan mubayaa hesaplarını faturalar ile birlikte Muhasebeye tevdi etmek mecburiyetindedirler

Madde 65 — Kumanyalıktan iâşe mevat ve malzemesinin ne suretle çıkarılacağı ve yolculara ne suretle satış yapılacağı İdare encümenince tespit edilecek esaslar dâhilinde tedvir olunur.

YEDİNCİ BÖLÜM

Vekâlet ücreti

Madde 66 — Münhal olan idare memuriyetlerinden her hangi birinde vekâletle tavzif olunanlara idarede memur iseler kendi memuriyetleri ücretlerine ilâveten kadroda gösterilen ücretin beşte birinden üçte birine ve idarede memur değilse yarısından üçte ikisine kadar altı aydan fazla devam etmemek şartı ile vekâlet tahsisatı verilir. İdare memuru olup ta diğer bir yerde bulunan ve münhal olmayan bir memuriyete vekâleten gönderilenlere vekâlet tahsisatı verilmeyip ikamet yevmiyesi verilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hastalık, Mezuniyet, Ücret ve tazminatları

Madde 67 — Hasta olan müseccel memurlara İdare doktorlarının ve idare doktoru bulunmayan yerlerde mahalli hükümet tabibinin İdare Sıhhat Müdürlüğünce tasdikli raporlarını almak şart ile hizmet müddetlerine göre aşağıda yazılı müddetlerle mezuniyet verilir.

A - Tescil edildikleri tarihten itibaren hizmet müddetleri bir seneden beş seneye kadar olanlara fasilasız üç ay,

B - Hizmet müddetleri beş seneden on seneye kadar olanlara atı ay, seneye kadar tam aylıkları ile mezuniyet verilir.

C - Hizmet müddetleri on sene ve daha fazla olan memurlara bir

Ç - Bu müddetler içinde iyileşmedikleri idare sıhhiye heyetlerince tespit edildiği takdirde bu mezuniyetleri tam ücret verilmek suretiyle birer misline kadar uzatılır

11) - Hizmet müddetleri bir seneyi doldurmayan memurlara bu halterde tam ücretleri verilmek üzere ancak bir ay mezuniyet verilir.

Madde 68 — Müseccel olmayan memurlara (Ç) fıkrası müstesna olmak üzere (67) nci maddeye göre müseccel memurlar için kabul edilen müddetlerle mezuniyet ve mezun bulundukları esnada ücretlerinin yarısı verilir.

Madde 69 — Muvakkat memurlara (71) inci maddede yazılı haller haricinde hastalık mezuniyeti verilmez. Bu gibiler hastalandıkları takdirde bir ay müddetle ücretsiz mezun sayılırlar. Hastalıkları daha fazla uzarsa bilâ tazminat hizmetlerine nihayet verilir.

Madde 70 — Hastalık sebebiyle mezuniyet verilen bir memura bu mezuniyetin hitamını takip eden üç ay zarfında aynı hastalık sebebiyle tekrar mezuniyet verildiğinde, ücretli mezuniyet müddeti son mezuniyetle evvelki mezuniyet müddetlerinin birleştirilmesi suretiyle hesap olunur.

Madde 71 — Vazife başında kazaen yaralanan veya malûl kalanlara İdare hekimi tarafından tekrar çalışabilecek bir hale geldiklerinin tasdikına veya malûliyetlerinin tahakkukuna yahut vefatlarına kadar mezun sayılarak tam ücret veya yevmiyeleri verilir.

Madde 72 — İdareye mensup bütün memurlar ve iâsesi ile mükellef bulundukları aileleri efradı (ilâç paraları kendilerine ait olmak şart ile) idare hekimleri tarafından parasız muayene ve tedavi edilir.

B - 170 lira ve daha aşağı ücret alan memurların şahıslarına, mün-

hasır olmak üzere ilaç paraları da idarece tesviye olunacağı gibi bunlardan memleket içindeki resmi ve hususi, sıhhat müesseselerinde tedavileri lüzumu fennen sabit olanların tedavi ve yol masrafları ve ölenlerin cenaze masrafları da Umum müdürlük bütçesinden ödenir.

C - Gemi zabitlerde diğer gemi adamlarından sefer esnasında tedavilerine lüzum görülenlerin almakta oldukları ücret miktarı ne olursa olsun ilâçları idare tarafından verilir.

Ç - Vazife esnasında vuku bulan kazalardan ileri gelen hastalıkların tedavi masrafları da memurun almakta olduğu ücret miktarı gözetilmeksizin idarece tesviye edilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kaza, ölüm ve kadro tensikatında açığa çıkarılma halinde memurlara verilecek tazminat

Madde 73 —

1 — İdare hizmetinde iken bir kaza veya hadise neticesinde malûl kalan, ölen veya hizmet müddetine göre verilen hastalık mezuniyeti devresinde iyileşemeyen müseccel memurlar (tekaüt hakkına malik) hakkında 3137 numaralı kanun hükümleri dairesinde muamele yapılır.

2 — Tekâüt sandığına dâhil olmayan müseccel memurların maluliyet ve vefatları halinde kendilerine veya varislerine bir defaya mahsus olmak üzere idarede geçen beher hizmet senesi için son aylıklarının bir buçuk misli nispetinde tazminat verilerek alâkalan kesilir.

3 — 3137 numaralı kanunla (3008) numaralı İş Kanunu hükümlerinden istifade edemeyen memurlardan vazife başında kazaya uğrayarak malûl kalanlara (doktor raporu ile tebeyyün edecek malûliyet derecesine göre) ve aynı sebeple vefat edenlerin varislerine Münakalât Vekilinin tasvibile en çok 500 lira tazminat verilir.

4 — İş Kanununa tâbi işçiler hakkında mezkûr kanun hükümleri dâhilinde muamele yapılır.

Madde 74 — Kadro tensikatında vazifeleri lâğvedilmesi hasebi ile açığa çıkarılanlardan müseccel olanlara beher hizmet senesi için son aldıkları ücretin bir aylığı nispetinde ve müseccel olmayanlara da yarım aylığı nispetinde tazminat verilir. Bu gibilerin tekaüt sandığı ile olan alâkaları 3137 numaralı kanun hükümlerine göre ayrıca kesilir. Ancak bunlardan tekaüttük hakkını kazananlara bu tazminat verilmez.

Hizmet senelerinin hesabında altı aydan az kesirler tay ve fazlası bir sene itibar edilir.

ONUNCU BÖLÜM

Askeri hizmet için ayrılıştta verilecek ücretler

Madde 75 —

1 — İdare hizmetinde iken fili askerlik hizmetini yapmak üzere silâh altına alman memurların idare ile ilişkileri kesilir ve terhislerini takip eden altı ay zarfında müracaat eyledikleri takdirde ilk açılacak muadil bir işe tercihan tayin olunurlar. Bir güne mazerete müstenit olmaksızın altı ay geçtikten sonra müracaat edenlerin müktesep bir hak olarak tayinlerindeki mecburiyet kalkar.

Nakdi bedel verip de talim için kıtaya celp olunanların alâkaları muhafaza olunmakla beraber; askeri hizmette bulundukları müddetçe kendilerine ücret verilmez.

2 — Fili hizmete alınanlardan asteğmen veya askeri memur olmak üzere tefrik edilen memurların idare ile ilişkileri bâki kalacağı gibi fili hizmetlerini ifa ettikleri müddetçe asteğmen veya askeri memurluk tevcihine kadar kendilerine aylık ücretlerinin üçte biri verilir.

Bu gibilerden Yedek Subay Okulundan çıkıp ta asteğmen rütbesiyle kıtaya iltihak edenlere, iltihakları tarihinden itibaren ücretleri idarece tam olarak verilir.

3 — Seferberlikte fiili hizmet haricinde silâh altına alman müseccel memurların idare ile alâkaları kesilmeyip aylıklarının yansı kendilerine veya ailelerine idare tarafından verilir. Ancak bu gibilere verilecek para yirmi liradan aşağı olamaz.

4 — Seferberlikte fiili hizmet haricinde askeri, bir rütbe ile silâh altına alınanların memuriyetleri uhdelerinde kalacağı gibi rütbelerine göre muhassasatları yekûnu idaredeki aylıkları yekûnundan noksan bulunduğu takdirde farkı idarece ödenir.

5 — Talim ve manevra münasebetiyle silâh altına alman müseccel memurların ücretleri tam olarak idare tarafından verilir.

6 — Yukardaki fıkralar mucibince ilişkileri bâki kalmak üzere İdareden muvakkaten ayrılanların askerlikte tam maaşla geçirdikleri müddet idarede çalışmış gibi kabul ve hizmet senelerine ilâve olunur.

ON BİRİNCİ BÖLÜM
Hastalık haricinde mezuniyet

Madde 76 —

1 — Ücretli memurlardan müseccel hizmeti bir seneyi doldurmuş olanların senede (21) gün, beş seneyi doldurmuş olanların (30) gün mezuniyet hakları vardır. Mezuniyetin devamınca memurların ücret ve memuriyet haklarına hâlel gelmez. Müteakip iki senelik mezuniyetin birleştirilmesi caizdir.

Müseccel olmayan memurlara bir güne ücret verilmemek şart ile müseccellere verilen nispette mezuniyet verilebilir.

Mezuniyetten istifade zamanları âmirlerinin mütalaası üzerine Umum Müdürlükçe ve taşrada şube müdürlerince tespit olunur. Memur mezuniyetini vazifesini yaptığı yerden başka bir yerde geçirmek isterse gidiş ve dönüş müddetleri izin müddetine dâhil edilmez.

2 — İzinler inkıta sız olarak istimal edilir. İnkıtala izinlere ancak Umum Müdürlük müsaade eder.

3 — Memurlara makbul mazeretleri mukabilinde kısa müddetli izinler verilebilir. Bir günden daha az müddetli izinler servis şeflerinin, iki güne kadar olan izinler şube müdürlerinin ve bir haftaya kadar olan izinler taşra şube müdürlerinin salâhiyetleri dâhilinde olup daha uzun müddete ait izinler Umum Müdürlüğün müsaadesi ile verilebilir. Ancak sene içinde verilen ve üç günü aşan bu gibi adi izinler senelik izinlerden tenzil edilir.

4 — Mezunen ayrılanların vazifeleri hiç bir ücret verilmeksizin arkadaşları tarafından yapılır.

5 — Meşru bir mazerete müstenit olsa dahi izin müddetini geçirenler âmirlerini en seri vasıta ile gecikmesi sebeplerinden haberdar etmeğe mecburdurlar. Bu gecikmenin kabule şayan bir mazerete müstenit olmadığı anlaşılırsa geciktikleri günlerin miktarına göre haklarında inzibati cezalar tatbik olunur.

6 — İdareyi alâkadar etmeyen her hangi bir sebepten dolayı tevkif edilenler, izin hakları varsa bu hakları müddetince, yoksa on beş gün müddetle beklenir. Bu müddet içinde tahliye edilerek vazifelerine gelenlerin mevkuf kaldıkları müddet, halde veya istikbaldeki mezuniyetlerine mahsup edilir.

Bu müddetler içinde tahliye edilmeyenlerin yerlerine İdarece baş-

kalan tayin edilebilir. Bu gibiler son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına veya beraat yahut ademi mesuliyetlerine dair karar aldıkları veya memuriyetlerine mâni olmayacak bir ceza ile mahkûm oldukları takdirde sınıfları dahilinde münhal yerlere tayin edilirler.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Memur ve amele hizmet evleri

Madde 77 —

1 — Devlet Denizyolları İşletme Umum Müdürlüğüne ait binalarda kirasız oturmak hakkını haiz olanlar aşağıda gösterilenlerden ibaret olup bunların ev hakkından veya tahsisatından istifade edebilmeleri için bu vazifeyi fiilen ifa etmekte olmaları şarttır.

A - Kılavuzlar, servis montörleri mürettebatı ve sandalcılar,

B - İskele memurları ve ücretli acenteler,

C - İskele çımacıları,

Ç - İzmir ve Van şube müdür ve memurlar ile, Fabrika ve Havuzlar ve İstinye Dok Müdürleri.

2 — Mesken hakkına malik olanlardan bekârlara bir oda ve evlilere bir daire tahsis olunur.

İskele çımacıdansa evli olsun, bekâr olsun yalnız bir yatak verilir, Servis montörleri mürettebatlı ve sandalcılarına kendilerine tahsis olunan binada birer yatak verilir.

3 — 1 inci fıkra yazılı memurlara münasip bir mesken bulunmadığı takdirde, vazifelerine en yakın ve Umum Müdürlükçe tasvip edilecek mmtakada oturmak şart ile bekârlara almakta oldukları ücretin yüzde onu ve evlilere yüzde yirmisi mesken tahsisatı olarak verilir. Ancak bu suretle verilecek tahsisat ayda bekârlar için 10, evliler için 15 ve bir •oda veya bir yatak hakkını haiz olanlar için 5 lirayı geçemez.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gişe, Fena hava, Temsil, Çamaşır, Su tahsisatı

Madde 78 — Gişe (Taks ve acente gişeleri dâhil) ve veznelerde para alıp verme vazifesini bilfiil yapanlara tahsilât ve tevdiatları nispetinde ayda en az üç ve en çok on lira gişe tahsisatı verilir.

Bu suretle verilecek tahsisatın yerleri ve miktarları Umum Müdürlükçe tespit edilir.

Aidatla acentelerin gişelerine tahsisat verilmez.

Madde 79 — idare Sıhhiye Heyetince iklimi sıhhate muzır olduğu tespit ve Umum Müdürlükçe tasdik edilecek yerlerde daimi bir vazife ile bulunan memurlara buralarda bulundukları müddetçe ayda beş liradan az on liradan ziyade olmamak üzere fena hava tahsisatı verilir.

Madde 80 — Temsil tahsisatı:

Temsil tahsisatının sarfı salâhiyeti Umum Müdürlüğe aittir. Ancak şubeler ve mühim iskelelerde Umum Müdürlüğü temsilen iş sahiplerini kabul edip dileklerini dinlemek mevkiinde bulunan en yüksek memura veya memur acenteye ayda üçten on liraya kadar temsil tahsisatı verilebilir.

Madde 81 — Çamaşır tahsisatı:

Gemilerle müesseselerin demirbaş çamaşırları idarece ücreti mukabilinde veya kendi tesisat ile yıkattırılır. Bu iş için memurlara bu nam altında bir tahsisat verilemez.

Madde 82 — içilecek suyu olmayan iskelelere içme suyunu fiçılarla gönderen iskelelerde bu fiçıları doldurup vapurlara getiren iskele hamallarına işin icabına göre ayda (1) liradan (6) liraya kadar su tahsisat* verilir.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

“Diğer munzam tahsisat”

Tahmil ve Tahliye, Yatak, Elbise Tahsisatı

Madde 83 — Tahmil ve tahliye tahsisatı:

Asıl vazifesi olmadığı halde bilmeburiye gemilerde ve diğer idareye ait deniz vasıtalarında tahmil ve tahliye işlerinde fiilen çalışan gemi adamlarından yalnız mürettebata beher ton yük için 10 - 20 kuruş tahmil ve tahliye tahsisatı verilir.

Madde 84 — Yatak tahsisatı:

Esas vazifesi haricinde olarak ertesi sabah erkenden başka bir gişede vazife almak üzere bir gün evvel akşamdan diğer bir gişenin bulunduğu yere gönderilmesi icap eden memura beher gün için iki yüz kuruş munzam tahsisat verilir.

Madde 85 — Elbise tahsisatı:

A) Güverte ve makine lostromoları ve bilumum tayfalarla kamarotlar, çımacı ve odacılar ile bekçi, tevzi memuru ve tahsildarlara biri

kışlık, diğeri yazlık olmak üzere senede iki kat elbise, bir çift fotin, iki senede bir, biri yazlık diğeri kışlık olmak üzere iki şapka ve üç senede bir kaput verilir.

b) A fıkrasında yazılı melbusata ilâveten projektörü ve gece bekçilerine birer gocuk, birer muşamba, birer lâstik çizme;

Döküm ve kaynak işlerinde çalışanlara hararet geçmez birer gözlük, birer deri ceket, birer deri önlük, birer lâstik çizme;

Havuzlama işlerinde çalışanlara birer muşamba ve birer lâstik çizme verilir. Ancak bunlar şahsa ait olmayıp müessese ve gemilerin demirbaşı olarak kalır ve miatları İdarece tespit olunur.

c) A fıkrasındaki melbusata ilâveten gemilerin güverte lostromolar ile ambar memurlarına ve güverte tayfalarına ve çımacılara birer muşamba ve birer lâstik çizme verilir. Bunlar da şahsa ait olmayıp gemilerin ve iskelelerin demirbaşısıdır. Bunların miatları İdarece tayin ve tespit olunur.

ç) Bilumum gemilerin. (Römorkör dâhil) makine zabıt, lostromo, yağcı ve ateşçilerine A fıkrasındaki melbusata ilâveten iş başında giyilmek üzere birer tulum verilir. Yalnız zabıtana verilecek tulumların renk, biçim ve cinsi mürettebatınkinden ayrı olur.

Muvakkat madde 1 — 3633 numaralı kanunun nesrinden sonra askerlik veya kadro tensikatı dolayısı ile hizmetten ayrılmış olanlarla kazalara, hastalıklara, iaşe ve elbise bedellerine, tespit edilmiş bulunan fazla mesaiye müteallik ücret ve tazminat, mal ve can kurtarmak hususunda tahakkuk eden fedakârlıklardan dolayı verilecek ikramiyeler ve umumiyetle harcırah istihkakları dahi bu nizamname hükümlerine tâbidir.

Muvakkat madde 2 — Bu nizamnameye göre hizmet evlerinden istifade hakkını haiz olup ta daha evvel idareye ait binalarda oturmuş bulunanlardan kanunun neşri tarihinden itibaren icar bedeli istenilmez.

Madde 86 — 3633 numaralı kanunun (31) inci maddesine dayanılarak tanzim ve Devlet Şûrasınca tetkik edilmiş olan bu nizamname hükümleri, Resmi Gazete ile neşri tarihinin ertesi gününden yürümeğe başlar.

Madde 87 — Bu nizamname hükümlerini tatbike Mûnakalât Vekili memurdur.

Kararname No: 16099

3633 sayılı kanunun 31 inci maddesine tevfikân Münakalât Vekilliğince teklif ve Devlet Şûrasınca tetkik edilerek 19/6/1941 tarih ve 155/119/10314 sayılı tezkere ile tadilen tevdi olunan (Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının tayin, tebdil, terfi, tecziye usullerinde bunlara verilecek harcırah, tazminat ve tahsisatlar) hakkındaki ilişik nizamnamenin meriyete konulması, İcra Vekilleri Heyetince 28/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

28/6/1941

**Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının
tayin, tebdil, terfi, tecziye usuller ile bunlara verilecek
harcırah, tazminat ve tahsisatlar hakkında
Nizamname**

Madde 1 — 3633 numaralı kanun ile teşekkül eden Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü memurlarının tayin, tebdil, terfi ve tecziyeleri, harcırah, fazla mesai, ikramiye, gemi işçeleri, Vekâlet tahsisatı, hastalık ve kazada ve askerlik hizmeti için ayrılıştâ, mezuniyette ve kadro tensikatında memurlara ve vefat halinde varislerine verilecek ücret ve tazminat ile memur ve amele hizmet evleri, gişe, fena hava, temsil, çamaşır su tahsisatı ve diğer munzam tahsisat işbu nizamname hükümlerine tâbidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Tayin, tebdil, terfi, taltif usulleri

Madde 2 — Tayin:

Umum Müdür müşterek kararname ile tayin olunur. Umum Müdür Muavinleri ve Şube Müdürleri ve aylığı yüz lira veya daha fazla olan memurların tayinleri Umum Müdürlüğün inhası üzerine Münakalât Vekili tarafından yapılır.

Yüz liradan aşağı ücret alan memurları doğrudan doğruya Umum Müdür tayin eder.

Madde 3 — Tayin olunacak memurlar aşağıda yazılı şart ve vasıfları haiz bulunacaktır:

- a) Türk olmak,
- b) Medeni haklara sahip olmak,
- c) Ahlâkî temiz olmak, namus ve haysiyete dokunur bir suçtan mutlak surette ve her hangi bir suçtan dolayı ağır hapse veya vazifeden mütevellit suçları dolayısı ile altı aydan fazla hapis cezası ile mahkûm bulunmamak,
- ç) Fena ahlâk ile dile düşmüş, kumar oynamağı, sarhoşluğu itiyat edimmiş ve kumar oynatmış olmamak,
- d) Sâri hastalıklarla tayin olunacağı vazifeyi ifaya mâni bedeni ve akli arıza ve hastalıklara müptelâ olmamak,
- e) Ecnebi ile evli olmamak veya nikâhsız olarak ecnebilerle karı koca gibi yaşamamak,
- f) Yaşı otuzu geçmemiş olmak (Gemi adamları kırk beş yaşına kadar alınabilir.)

Hizmete alındıktan sonra a, b, c, ç, e, fıkralarında yazılı şartları kaybedenler memuriyetten çıkarılırlar.

Madde 4 — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 numaralı kanunun birinci maddesinde yazılı derecelerden 13 üncü dereceden yukarı olanlar hakkında yukarı ki maddenin (f) fıkrası ve ecnebi mütehassıslar hakkında da (a, e, f) fıkraları hükümleri tatbik edilmez,

Madde 5 — Tayfa olarak alınacaklarda (f) fıkrası müstesna olmak üzere üçüncü maddedeki şartlardan başka aşağıda yazılı şartlar da aranır*:

- a) Yaşları kırk beşten fazla olmamak,
- b) Askerliklerini bitirmiş sahil halkından olmak,
- c) Deniz hayatında en az bir sene müddetle çalışmış bulunmak. (Tayfalık için donanma veya her hangi bir gemide çalışmış olanlar ve fener gardiyanlığı için Deniz Harp Filosundan tezkere almış olanlardan bu işe elverişli görülenler tercih olunur.)

ç) Yapılacak imtihanda muvaffak olmak.

Madde 6 — Umum Müdürlükte bir vazife almak isteyenlerin yazı ile Umum Müdürlüğe müracaat etmeleri ve müracaat kâğıtlarına:

- a) Nüfus hüviyet cüzdanı ile askerlik terhis tezkeresinin aslını veya noterlikçe tasdikli suretini,
- b) İyi ahlâk sahibi olduğu hakkında vesika,

- c) Sağlık raporu,
- ç) Üç adet fotoğraf,
- d) Tahsil derecelerini gösteren vesika ile mesleki ehliyetnamelerini bağlamaları lâzımdır.

Madde 7 — Tayin edilen memurun kendisine yapılacak tebliğ tarihinden itibaren mücbir sebepler müstesna olmak üzere, on beş gün içinde vazifesine başlaması veyahut memuriyet yerine gitmek üzere yola çıkmış bulunması şarttır. Aksi takdirde istifa etmiş sayılır.

Madde 8 — Umum Müdürlük merkez ve taşra teşkilâtı kadrolarında bulunan her hangi bir memuru, ifası Umum Müdürlüğe ait bir iş için orada Umum Müdürlük teşkilâtı ve münhal vazife bulunup bulunmaması ile mukayyet olmaksızın, almakta olduğu ücretle merkez veya taşrada her hangi bir mahal ve vazifede istihdam edebilir.

Madde 9 — Memurlar Umum Müdürlük Sıhhiye Heyetinin raporuna dayanarak sıhhi zaruretlere dolayısı ile tahvillerini isteyebilirler. Bu suretle bulundukları yerlerde vazifeye devamları caiz görülmeyenlerin yer bulunmaması dolayısı ile derhal tahvili mümkün olmazsa kendisine bu nizamnamenin sekizinci bölümündeki hükümler dâhilinde hastalık mezuniyeti verilir. Bu mezuniyetin devamı sırasında sıhhi vaziyeti ile telifi kabil ilk açılacak vazifeye tayin olunur. Bu mezuniyetin sonuna kadar aynı dereceden bir vazife açılmadığı takdirde ilerisi için müktesep hakkı baki kalmak şartı ile bir derece aşağı memuriyete tayin olunabilir.

Bu şekli kabul etmeyenler kendi derecelerinden bir yer açılıncaya kadar ücret almaksızın beklerler.

Madde 10 — Terfi

1 — Memurların terfileri Devlet memurları hakkında cari hükümlere tâbidir.

Terfilere esas olmak üzere her sene için bir kıdem tablosu tanzim edilir. Terfi için kıdemle beraber ehliyet şarttır. Ehliyet, terfi müddetini dolduran her memur için birinci ve ikinci derecedeki âmirleri tarafından talimatına göre her sene tanzim edilecek bir sicil varakası ile tespit olunur.

2 — Her hangi bir şube veya servis veya gemide memuriyet inhilâl edince kanun hükümlerine göre yine o şube veya servis veya gemi memurlarından terfi ehliyeti olanlar diğer kısımlarda bulunanlara tercihan tayin olunur.

Vuku bulacak münhallere idare memurlarından o vazifeyi ifaya ehil

ve terfiye layık olanlar mevcut bulundukça hariçten kimse tayin edilemez.

Madde 11 — Taltif:

Vazifelerinde emsaline faik bir surette gayret ve muvaffakiyet gösteren memurlar:

a) Takdirname (memurların gösterecekleri gayret ve muvaffakiyetini yazı ile kendilerine ifade ve tebliğ edilmesi).

b) Tamimli takdirname (takdirnameye lâıyk görülenlerden daha yüksek derecede gayret ve muvaffakiyet gösterenlerin takdirname ile beraber teşkilâta tamimi)

Takdirnameler müsavi şartlar dâhilinde terfi için rüçhan hakkı verir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cezalandırma usulleri ve inzibati cezalar

Madde 12 — Umum Müdürlük ve teşekkülleri mensupları hakkında icabında tatbik edilecek inzibati cezalar şunlardır:

a) İhtar (memuru vazifesinde dikkate davettir. Yazı ile yapılır.)
b) Tevbih (memurun İdari veya inzibati nakisaları dolayısı ile muayyen bir fiilden muatebe edilmesidir. Yazı ile yapılır.)

c) Ücret kesilmesi (aylık ücretin en çok on beş günlüğüne kadar kesilmesidir.)

ç) Kıdem indirilmesi (memurun yalnız terfiine müessir olmak üzere kıdeminden üç aydan bir seneye kadar indirilmesidir.)

d) Derece indirilmesi (memurun ücret itibariyle bir derece aşağıya indirilmesidir.)

e) Hizmetten çıkarma (memurun bir daha idare hizmetinde kullanılmamak üzere vazifeden çıkarılmasıdır.)

Madde 13 — İhtar cezasını mucip haller şunlardır:

a) Kanunlar, nizamlar, emirler, talimatlar ve kararlar ile muayyen hususat hakkında lüzumsuz şeyler yazmak ve sormak.

b) Lüzumsuz yere telgraf, telefon ve telsiz muhaberelerinde bulunmak.

c) Kırtasiye ve muhabere malzemesini israf etmek.

ç) Kayıtsızlık neticesi olarak telli veya telsiz telgrafı veya telefonu yanlış almak veya vermek, (bir kaza veya zarar vuku bulmamak şartı ile.)

d) Arkadaşları ile iyi geçinmemek.

e) Sebepsiz merci tecavüzünde bulunmak.

f) İşi olanlardan maada kimselerle zaruret olmadığı halde iş başında görüşmek.

Madde 14 — Tevbih cezasını mucip haller şunlardır:

a) İş başında ve mesai saatleri dâhilinde yapacağı iş varken vazifeden gayri şeylerle meşgul olmak.

b) Yazı ile sorulan şeylere vaktinde cevap vermemek.

c) Kendisine havale edilen evrakın muamelesini sebepsiz geciktirmek,

ç) Vazifede intizamsızlık kayıtsızlık göstermek,

d) Vazife başında terbiye ve nezaket ile telifi kabil olmayacak bir lisan ve tavırla konuşmak,

e) Maiyetini zati işlerde kullanmak,

f) Vazifesi başına mazeretsiz ve müsaadesiz olarak ayda iki defa geç gelmek veya vazifesinden erken ayrılmak,

ğ) Sebepsiz ve lüzumsuz olarak işinin başından uzaklaşmak, (herhangi zarar ve tehlikeyi mucip olmamak şartı ile)

ğ) Resmi, mühür, kurşun pens, evrak ve defterleri ve bunlara, benzer eşyayı vazife dar olmayanların kullanabilmelerine veya kaybolmaya maruz bir halde meydanda bırakmak,

h) Vakarını muhafaza etmemek ve madunları ile laubali olmak,

i) Amire karşı saygısızlık göstermek.

Madde 15 — Ücret kesilmesini mucip haller şunlardır:

a) Mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak ayda bir veya iki gün vazifeyle gelmemek,

b) Temaruz etmek (hastalık ihbarında bulunup ta hastalığı muhakkak etmemek veyahut mevdu vazifesini hasta olmadığı halde hasta olduğunu söyleyerek yapmaktan kaçınmak)

c) Vazifesi icabı kendisine mevdu her türlü idare mallarım ye bir mallarını ve bunlarda mevcut eşyayı iyi bir halde muhafaza etmemek ve icap eden bakımdan tekâsül göstermek,

ç) İdarece menedilecek hususlar hakkında beyanat ve neşriyatta bulunmak,

d) İdareye ait işler yahut âmirler hakkında alenen tenkisatta bulunmak,

e) Memurlarla sair istihkak sahiplerinin istihkaklarını sebepsiz olarak miadında tahakkuk ettirmek veya tediye etmemek veya zamanında tediyesine mâni olmak,

f) Resmi evrakın her hangi bir kast olmaksızın ziyama meydan vermek,
 g) Teftiş için müfettişlerin gittikleri yerleri alâkadarlara haber vermek,
 ğ) İdareye ait her türlü levazım ve vasıtaları şahsi işlerinde kullanmak (bu kullanmadan doğan zarar veya yıpranma payı da tazmin ettirilir.)

h) Memuriyet şeref ve haysiyetini bozacak hareketlerde bulunmak,
 i) İş sahiplerine ve yolculara zorluk göstermek veya fena muamelede bulunmak,

ı) Kanun, nizam, talimat, emir ve kararların tahmil eylediği vazifeleri makul ve mücbir bir sebep olmaksızın yapmamak veya noksan yapmak veya bu vazifelerde dikkatsizlik etmek (her hangi bir zarar vuku bulmamak şart ile)

j) Yolculara ait eşyanın zıvana sebebiyet vermek, (zarar ayrıca ödetilir)

k) Maiyetini dövmek.

Madde 16 — Kıdem indirilmesini mucip haller şunlardır:

a) Vazife başında sarhoş olmak veya vazife başına sarhoş olarak gelmek (bu gibiler âmirleri tarafından işten alıkonulur)

b) Kanun, nizam, talimat, emir ve kararların tahmil ettiği vazifeleri makul ve mücbir bir sebep olmaksızın yapmamak veya noksan yapmak veya bu vazifelerde dikkatsizlik etmek suretiyle idarenin zararını mucip olmak.

c) Gemide kendisine verilmiş olan vazifeye mazeretsiz gelmemek, (Bu yüzden işin yüz üstü kalmasına veya geminin hareket edememesine sebep olmamak şart ile)

ç) Bir ayda üç veya dört gün mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak vazifeye gelmemek, (Gelmediği günlerin ücretleri verilmez)

Madde 17 — Derece indirilmesini mucip haller şunlardır:

a) Bir ayda beş veya bir senede yirmi gün mezuniyetsiz ve mazeretsiz olarak vazifeye gelmemek, (Gelmediği günlerin ücretleri verilmez)

b) Ticaretle veya sanatla iştigal etmek veya mevki ve memuriyetinin. Nüfuzundan istifade ederek her hangi bir ticaret muamelesine iştirak etmek,

c) Nöbetçi iken mevzu usuller haricinde nöbet yerinden ayrılmak,

ç) Seyrüsefer emniyetiyle alâkadar olduğu halde iş başında uyumak, (Kaza vuku bulmamak şart ile)

d) Bilerek resmi muamele ve kayıtlara, muhalif işarlarda bulunmak,

e) Vazife halinde âmirine karşı serkeşlikte bulunmak,

f) Vazife başında dövüşmek (Tahrik edilmiş vaziyette bulunana daha hafif ceza verilebilir.)

g) Verilen permi veya pasoyu başkalarına kullandırmak (Permi veya pasonun kullanıldığı sahaya ait bilet parası ayrıca tazmin ettirilir)

ğ) İdarece gizli tutulan her hangi bir hususu ifşa etmek,

h) Yolculara bilet veya makbuz vermeksizin eşyalarının taşınmasına müsaade etmek,

i) Vazife başında iken yolcularla veya hariçten her hangi bir şar hışla kavga etmek veya dövüşmek, (Tahrik mevcut ise daha hafif ceza verilir)

ı) Gemide kendisine verilmiş olan vazifeye mazeretsiz gelmemek sureti ile işin yüzüstü katmasına veya geminin vaktinde hareket edememesine sebep olmak,

j) Her hangi bir suretle bilerek tarifieden fazla para almak.

k) Vazife başında veya vazifeden dolayı her nerede olursa olsun âmirine hakaret etmek,

Madde 18 — Hizmetten çıkarmayı mucip haller şunlardır:

a.) Harcırah ve tekaüt muamelelerine esas olan beyannameleri kasten hakikate aykırı olarak tanzim ve tevdi etmek,

b) Harp, ihtilâl, isyan gibi fevkalâde hallerde bir emir ve zaruret olmadan vazifesini terk etmek veya bu gibi hallerde verilen vazifeyi yapmamak,

c) İdare mallarını veya nakil ve muhafazası İdareye mevdu eşyayı - çalmak (Çalman mal veya eşya ayrıca istirdat veya tazmin ettirilir)

ç) Yanlış hareket, dikkatsizlik, nöbet ve vazife başından ayrılmak veya uyumak gibi her hangi bir hareketle mühim bir kazaya sebebiyet vermek,

d) Haysiyet kırıcı bir suçtan mutlak surette mahkûm olmak veya şahsa ait bir suçtan dolayı bir seneden ziyade hapis ve vazifesine ait bir suçtan dolayı 6 aydan fazla hapis veya her hangi bir cürümden dolayı ağır hapis cezalar ile mahkûm olmak,

e) Resmi evrakı her hangi bir kast ile ortadan yok etmek,

- f) Şahsi bir menfaat karşılığı olarak vazifesini suiistimal etmek,
- g) Bilerek kaçak ve memnu eşyayı Umum Müdürlük vasıtalar ile nakletmek,
- ğ) Kumar oynatmak veya kumar oynamağı veya sarhoşluğu itiyat edinmek,
- h) Bir ayda beş veya bir senede yirmi günden fazla mezuniyetsin ve mazeretsiz vazifeye gelmemek (Gelmediği günlerin ücreti verilmez)
- i) Resmi kayıtlarla evrak üzerinde tahrifat yapmak veya sahtekârlıkta bulunmak,
- ı) İdarenin inzibatını bozacak tahrîkâtta bulunmak.

Madde 19 — Hususi varidatları karşılık olmak üzere edecekleri istikrazlarla bankalardan kredi üzerine alacakları meblağ müstesna olmak üzere bir senelik maaşlarının yarısından fazla borca giren veya her ne miktarda olursa olsun iş sahiplerinden istikrazda bulunanlar hakkında vaziyetlerinin ağırlığına göre inzibat komisyonunca takdir olunacak inzibati cezalardan her hangi biri tatbik olunur.

Madde 20 — İdareten görülecek zaruret üzerine her hangi bir memur Vekâletçe hizmetinden affolunabilir.

Madde 21 — 13, 14, 15, 16, 17 nci maddelerde yazılı cezalardan her hangi birinin tatbikini icap ettiren suçtu bir terfî müddeti içinde üçüncü defa işleyenler, inzibat komisyonu karar ile bir derece daha ağır ceza ile cezalandırılırlar.

Tekerrür ancak bu nizamnamenin meriyeti tarihinden itibaren işlenen suçlar hakkında cari olup bundan evvelkiler tekerrüre esas olamaz.

Madde 22 — 1 - Umum müdür ve muavinlerde merkez ve taşra şube müdürleri hariç olmak üzere diğer memurlar hakkında verilecek cezarlardan:

A) İhtar ve tevbih cezaları inzibat komisyonu karar ile verildiği gibi şube müdürleri ve umum müdür tarafından resen de verilebilir.

İhtar ve tevbih cezaları hangi makam tarafından verilirse verilsin itiraz olunamaz.

15) Ücret kesilmesi cezası, inzibat komisyonu karar ile verildiği gibi umum müdür tarafından resen de verilebilir. Umum müdür tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı alâkalı memur tarafından yapılacak itiraz inzibat komisyonunda tetkik olunur. İnzibat komisyonunca bu hususta verilecek karar kafidir.

C) Kıdem indirilmesi, derece indirilmesi ve hizmetten çıkarma cezaları yalnız inzibat komisyonu tarafından verilebilir.

Ç) inzibat komisyonu tarafından birinci derecede verilen kararlar, itiraz vekâlet inzibat komisyonunda tetkik olunur.

Vekâlet inzibat komisyonunca verilen kararlar kâfidir.

2 - Umum müdür ve muavinleri ile inzibat komisyonuna dâhil merkez şube müdürleri hakkında verilecek cezalardan:

A) İhtar, tevbih ve ücret kesilmesi cezaları vekâlet inzibat komisyonu karar ile verileceği gibi Münakalât Vekili tarafından resen de verilebilir. İhtar ve tevbih cezaları hangi makamdan verilirse verilsin itiraz olunamaz.

Vekil tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı yapılacak itiraz Vekâlet İnzibat Komisyonunda tetkik olunur.

B) Diğer cezalar yalnız Vekâlet İnzibat Komisyonu tarafından verilir.

3 - İnzibat komisyonuna dâhil olmayan merkez müdürleri ile taşra şube müdürleri hakkında verilecek cezalardan:

A) İhtar, tevbih ve ücret kesilmesi cezaları inzibat komisyonu tarafından verileceği gibi umum müdür tarafından resen de verilebilir.

İhtar ve tevbih cezalarına karşı itiraz olunamaz. Umum müdür tarafından resen verilen ücret kesilmesi cezasına karşı yapılacak itiraz, inzibat komisyonunda tetkik olunur.

B) Diğer cezalar umum müdürün teklifi ile yalnız vekâlet inzibat komisyonu tarafından verilir.

4 - Yukarı ki fıkralarda yazdı itirazlar, kararların alakalara tebliği tarihinden itibaren on gün içinde yapılabilir.

5 - Her inzibati ceza behemehâl sicille geçer.

Madde 23 — Kendi fiil ve hareketinden dolayı hizmetten çıkarılan bir memur, idare masraf ile tahsilini yapmış olup ta mecburi hizmetini henüz bitirmemiş bulunduğu takdirde bu tahsil masrafları, kanun hükümleri dairesinde istirdat olunur.

Madde 24 — Tayini vekâlete ait memurlar hakkında verilen cezalara dair her 3 ay sonunda umum müdürlük tarafından vekâlete bir rapor gönderilir. Bu rapora o aylar zarfında kimler neden dolayı ve bu nizamnamenin mer'i yeti tarihinden itibaren kaçınıcı defa olarak ceza almış olduğu dere olunur.

Madde 25 — Memurların kanunen cezayı müstelzim hareketlerinden

dolayı haklarında umumi hükümlere göre muamele cereyan etmesi, ayrıca inzibati ceza tatbikine mâni teşkil etmez.

Madde 26 — İnzibat Komisyonu:

a) Umum müdür muavinlerinden birinin reisliği altında Hukuk Müşaviri, fen heyeti, işletme ve zat işleri müdürlerinden tereküp eder.

b) İnzibat komisyonu evrak üzerinde tetkikat icra etmekle beraber icabında suçlu sanılan memuru ve şahitleri isticvap eder ve tahkikatı genişletir.

c) İnzibat komisyonu mürettep azanın yansından bir fazlası ile toplanır ve kararını mevcut azanın ekseriyeti ile verir. Reylerde tedavi vukuunda reisin tarafı tercih olunur.

ç) İnzibat komisyonunca verilen kararlar hususi bir deftere kaydedilir. Ve azalan tarafından imza ölinür. Muhalif aza muhalefet sebeplerini yazarak altına imza eder. Verilen karar suretleri suçluya bir tebliğ ilmühaberi mukabilinde tebliğ olunur.

d) İsnat olunan suç hakkında memurun müdafaası alınmadan karar verilemez. İhtar ve tevbih cezası bu hükümden müstesnadır. Müdafaa tahkikat yapılırken veya cezayı tayine salâhiyetli makam tarafından tayin edilecek müddet içinde alınır.

Madde 27 — Hizmetten ayrılma:

1 - Memurların idare hizmetlerinden ayrılmaları:

a) İstifa,

b) İdareten görülen zaruret üzerine hizmetten affolunma

c) Hizmetten çıkarılma,

ç) Tekaüt veya malûliyet suretiyle olur.

İdareden ayrılma şekli memur ve müstahdemin sicilline kaydolunur.

(ÜÇÜNCÜ BÖLÜM)

Harcırah

Madde 28 — Devlet Limanları memurları, Devlet memurlarının tâbi olduğu harcırah hükümlerine tâbidirler.

(DÖRDÜNCÜ BÖLÜM)

Fazla mesai

Madde 29 — İşletmenin icaba tından olarak mesai gün ve saatleri haricinde devam etmesi zaruri görülen vazifeler için memurlar mesai müddetinden fazla çalıştırılmalarına lüzum hasıl olduğu takdirde işin

mahiyeti ve devam müddeti usulen tayin edilmek suretiyle kendilerine fazla mesai ücreti verilir.

Fazla mesai için merkezde Umum Müdürlükten ve taşrada aynı işte beş güne kadar devam edecek fazla mesai için de şube müdürlerinden ve bu müddetten fazlası için yine Umum Müdürlükten önceden müsaade alınmak şarttır.

Bu mesainin başladığı ve bittiği saatler çalışanların en yakın âmirleri tarafından tasdik olunur.

Bu suretle verilecek fazla mesai ücreti, beher saat için çalışanın bir saatlik ücretinin azami (% 50) yüzde ellisine kadar zammıyla tutarından ibarettir.

Madde 30 — Merkezde ve taşra şubelerinde iş icabı geceleri veya tatil günlerinde nöbetçi kalacak memur ve müstahdemlerden:

- a) Nöbetçi âmirlerine beher gece veya tatil günleri için yüz elli kuruş,
- ta) Vesait servisi dolu ve boş istasyonu lostromo ve memurlarına beher gece veya tatil günü için yetmiş beş kuruş,
- c) Nöbetçi römorkör ve su vasıtaları kaptan ve makinistlerine beher gece veya tatil günü için 60 kuruş,
- ç) Römorkör ve su vasıtaları mürettebatına beher gece veya tatil günü için 30 kuruş,
- d) Puantörlük, muamelât rıhtımlar ve yolcu salonları ve işçiler servislerindeki memur ve markörlere ve vinç makinistlerine beher gece veya tatil günü için yetmiş beş kuruş,
- e) Nöbetçi hademelere (odacı) ve süpürgecilere beher gece veya tatil günü için 30 kuruş maktu ücret verilir.

Madde 31 — İşçilere verilecek fazla mesai ücretleri (3008) sayılı İş Kanununa müsteniden yapılan dâhili iş talimatnamesindeki esaslara, tâbidir.

Madde 32 — Vazife icabı gemi adamları iskele memurları ve acenteler gibi tatil günlerinde ve umumi mesai saatleri haricinde çalışmaları ve nöbette kalmaları mutat ve mütehammil bulunan memurlara ajanca fazla mesai ücreti verilmez.

Madde 33 — Vazifeleri dolayısıyla hafta tatilinden istifade edemi- yenlere fazla mesai ücreti verilmeyip bunlara haftayı takip eden günde mezuniyet verilir.

Madde 34 — Fazla mesai ücretlerinin hesabında yarım saatten aşağı kesirler iptal ve fazlası bir saat itibar olunur.

(BEŞİNCİ BÖLÜM)

İkramiye

Madde35 — Vazifelerinde fevkalâde gayret ve muvaffakiyetleri görülenlerle mal ve can ziyama sebebiyet vereceği muhakkak olan bir kaza veya hadiseyi önleyenlerden:

- a) Aylıkları yüz liraya kadar olanlara yüz lirayı,
- b) aylıkları yüz liradan fazla olanlara da bir aylıklarını,

Geçmemek üzere ikramiye verilir.

Madde 36 — İdare mensuplarının seviyelerini yükseltecek kıymeti haiz olduğu idare encümeni tarafından tetkik ve kabul edilen mesleki eser yazan veya tercüme eden idare mensuplarına bir aylıklarının geçmemek üzere ikramiye verilebilir.

Madde 37 — (35, 36) ncı maddelerde yazılı ikramiyeler umum müdürün teklifi ve idare encümeninin kabulü ve vekâletin tasvibi ile verilir.

ALTINCI BÖLÜM

Gemi işçileri

Madde 38 — İdare encümenince tayin ve vekâletçe tasdik edilen mmtaka taksimatına göre uzak mmtakalara veya liman mmtakaları haricine bir hizmet ifası için gönderilen gemi ve diğer deniz vasıtaları mürettebatına harcırah verilemeyen hallerde aşağıda yazılı esaslar dâhilinde işe masrafı nakden verilir:

En az on iki saat içinde kendi vazife merkezlerine dönemeyen:

Kaptan, şoför ve çarkçılara beher gün için yüz kuruş,

Lostromo, yağcı, kayık reisine altmışar, işçi, gemici vesaire mürettebata beher gün için otuz kuruş verilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Vekâlet ücreti

Madde 39 — Münhal olan idare memuriyetlerinde her hangi birinde vekâleten tavzif olunanlara idarede memur iseler kendi memuriyetleri ücretlerine ilâveten kadroda gösterilen ücretin beşte birinden

üçte birine ve idarede memur değilseler yarısından üçte ikisine kadar altı aydan fazla devam etmemek şartı ile vekâlet tahsisatı verilir.

İdare memuru olup ta diğer bir yerde bulunan ve münhal olmayan bir memuriyete vekâleten gönderilenlere vekâlet tahsisatı verilmeyip ikamet yevmiyesi verilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hastalık mezuniyet; ücret ve tazminatları

Madde 40 Hasta olan müseccel memurlara, idare doktorlarının ve idare doktoru bulunmayan yerlerde mahalli hükümet tabibinin idari sıhhat müdürlüğünce tasdikli raporlarını almak şart ile hizmet müddetlerine göre aşağıda yazılı müddetlerle mezuniyet verilir:

a) Tescil edildikleri tarihten itibaren hizmet müddetleri bir seneden beş seneye kadar olanlara fâsılasız üç ay,

b) Hizmet müddetleri beş seneden on seneye kadar olanlara altı ay,

c) Hizmet müddetleri on sene ve daha fazla olan memurlara bir seneye kadar tam aylıkları ile mezuniyet verilir.

ç) Bu müddetler içinde iyileşmedikleri idare sıhhiye heyetlerince tespit edildiği takdirde bu mezuniyetleri tam ücret verilmek sureti ile birer misline kadar uzatılır.

d) Hizmet müddetleri bir seneyi doldurmayanlara bu hallerde tam ücretleri verilmek üzere ancak bir ay mezuniyet verilir.

Madde 41 — Müseccel olmayan memurlara (ç) fıkrası müstesna olmak üzere (40) ıncı maddeye göre müseccel memurlar için kabul edilen müddetlerle mezuniyet ve bu mezuniyetleri esnasında da ücretlerinin yarısı verilir.

Madde 42 — Muvakkat memurlara (44) üncü maddede yazılı haller haricinde hastalık mezuniyeti verilmez.

Bu gibiler hastalandıkları takdirde bir ay müddetle ücretsiz mezun sayılırlar. Hastalıkları daha fazla uzarsa bilâ tazminat hizmetlerine nihayet verilir.

Madde 43 — Hastalık sebebiyle mezuniyet verilen bir memura bu mezuniyetinin hitamını takip eden üç ay zarfında aynı hastalık sebebiyle tekrar mezuniyet verildiğinde, ücretli mezuniyet müddeti son mezuniyetle evvelki mezuniyet müddetlerinin birleştirilmesi suretiyle hesap olunur.

Madde 44 — Vazife başında kazaen yaralanan veya malûl kalanlara idare hekimi tarafından tekrar çalışabilecek bir hale geldiklerinin tasdikine veya malûliyetlerinin tahakkukuna veyahut vefatlarına kadar mezun sayılarak tam ücret veya yevmiyeleri verilir.

Madde 45 — İdareye mensup bütün memurlar ve iâşesi ile mükellef bulundukları aileleri efradı (ilâç paraları kendilerine ait olmak şart ile) idare hekimleri tarafından parasız muayene ve tedavi edilirler.

B — 170 lira ve daha aşağı ücret alan memurların şahıslarına münhasır olmak üzere ilâç paraları da idarece tesviye olunacağı gibi bunlardan memleket içindeki resmi ve hususi sıhhat müesseselerinde tedavileri lüzumu fennen sabit olanların tedavi ve yol masrafları ve ölenlerin cenaze masrafları da Umum Müdürlük bütçesinden ödenir.

C — Gemi zabıtları ile diğer gemi adamlarından sefer esnasında tedavilerine lüzum görülenlerin, almakta olduğu ücret miktarı ne olursa olsun ilâçları idare tarafından verilir.

Ç — Vazife esnasında vuku bulan kazalardan ileri gelen hastalıkların tedavi masrafları da memurun almakta olduğu ücret miktarı gözetilmeksizin idarece tesviye edilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Kaza, ölüm ve kadro tensikatında açığa çıkarılma hallerinde memurlara verilecek tazminat

Madde 46 — 1) İdare hizmetinde iken bir kaza veya hâdisе neticesinde malûl kalan, ölen veya hizmet müddetine göre verilen hastalık mezuniyeti devresinde iyileşemeyen müseccel memurlar (tekaüt hakkına malik memurlar) hakkında 3137 numaralı kanun hükümleri dairesinde muamele yapılır.

2 — Tekaut sandığına dâhil olmayan müseccel memurların malûliyet ve vefatları halinde kendilerine veya varislerine bir defaya mahsus olmak üzere idarede geçen beher hizmet senesi için son aylıklarının bir buçuk misli nispetinde tazminat verilerek alâkaları kesilir.

3 — (3137) numaralı kanunla (3008) numaralı İş Kanununun hükümlerinden istifade edemeyen memurlardan vazife başında kazaya uğrayarak malûl kalanlara (Doktor raporu ile tebeyyün edecek malûliyet derecesine göre) ve aynı sebeple vefat edenlerin varislerine Münakalât Vekilinin tasvibi ile en çok 500 lira tazminat verilir.

4 — İş Kanununa tâbi işçiler hakkında mezkûr kanun hükümleri dâhilinde muamele yapılır.

Madde 47 — Kadro tensikatında vazifeleri lâğvedilmesi hasebi ile açığa çıkarılanlardan müseccel olanlara beher hizmet senesi için son aldıkları ücretin bir aylığı nispetinde ve müseccel olmayanlara da yarım aylığı nispetinde tazminat verilir. Bu gibilerin tekaüt sandığı ile olan alâkaları (3137) numaralı kanun hükümlerine göre ayrıca kesilir. Ancak bunlardan tekaüttük hakkını kazananlara bu tazminat verilmez. Hizmet senelerinin hesabında altı aydan az kesirler tay ve fazlası bir sene itibar edilir.

ONUNCU BÖLÜM

Askeri hizmet için ayrılıştâ verilecek ücretler

Madde 48 — 1 - İdare hizmetinde iken fiili askerlik hizmetini yapmak üzere silâh altına alman memurların idare ile ilişkileri kesilir. Ve terhislerini takip eden altı ay zarfında müracaat eyledikleri takdirde ilk açılacak muadil bir işe tercihan tayin olunurlar. Bir güne mazerete müstenit olmaksızın altı ay geçtikten sonra müracaat edenlerin müktesep bir hak olarak tayinlerindeki mecburiyet kalkar.

Nakdi bedel verip te talim için kıtaya celp olunanların alâkalan muhafaza olunmakla beraber; askeri hizmette bulundukları müddetçe kendilerine ücret verilmez.

2 — Fiili hizmete alınanlardan asteğmen veya askeri memur olmak üzere tefrik edilen memurların idare ile ilişkileri baki kalacağı gibi fiili hizmetlerini ifa ettikleri müddetçe asteğmen veya askeri memurluk tevcihine kadar kendilerine aylık ücretlerinin üçte biri verilir.

Bu gibilerden Yedek Subay Okulundan çıkıp ta asteğmen rütbesi ile kıtaya iltihak edenlere, iltihakları tarihinden itibaren ücretleri idarece tam olarak verilir.

3 - Seferberlikte fiili hizmet haricinde silâh altına alman müseccel memurların idare ile alâkaları kesilmeyip aylıklarının yarısı kendilerine veya ailelerine idare tarafından verilir. Ancak bu gibilere verilecek para 20 liradan aşağı olamaz.

4 - Seferberlikte fiili hizmet haricinde askeri bir rütbe ile silâh altına alınanların memuriyetleri uhdelerinde kalacağı gibi; rütbelerine göre muhassasatları yekûnu idarededeki aylıkları yekûnundan noksan bulunduğu takdirde farkı idarece ödenir.

5 - Talim ve manevra münasebetiyle silâh altına alınan müseccel mamurların ücretleri tam olarak idare tarafından verilir.

6 - Yukarıdaki fıkralar mucibince ilişkileri baki kalmak üzere idareden muvakkaten ayrılanların askerlikte tam maaşla geçirdikleri müddeti idarede çalışmak gibi kabul ve hizmet senelerine ilâve olunur.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Haşinlik haricinde mezuniyet

Madde 49 — 1 - Daimi memurlardan hizmeti bir seneyi doldurmuş olanların senede (21) gün, beş seneyi doldurmuş olanların (30) gün mezuniyet hakları vardır.

Mezuniyetin devamınca memurların ücret ve memuriyet haklarına halel gelmez. Müteakip iki senelik mezuniyetin birleştirilmesi caizdir.

Muvakkat memurlara bir güne ücret verilmemek şart ile müseccellere verilen nispette mezuniyet verilebilir.

Mezuniyetten istifade zamanları âmirlerinin mütalaası üzerine umum müdürlükçe ve taşrada şube müdürlerince tespit olunur.

Memur mezuniyetini vazifesini yaptığı yerden başka bir yerde geçirmek isterse gidiş ve dönüş müddetleri izin müddetine dâhil edilmaz.

2 - İzinler inkıta sız olarak istimal edilir. İntikali izinlere ancak umum müdürlük müsaade eder.

3 - Memurlara makbul mazeretleri mukabilinde kısa müddetli izinler verilebilir. Bir günden daha az müddetli izinler servis şeflerinin, iki güne kadar olan izinler şube müdürlerinin ve bir haftaya kadar olan izimler taşra şube müdürlerinin salâhiyetleri dâhilinde olup daha uzun müddete ait izinler umum müdürlüğün müsaadesi ile verilebilir. Ancak sene içinde verilen ve üç günü aşan bu gibi adi izinler senelik izinlerden tenzil edilir.

4 - Mezenen ayrılanların vazifeleri hiç bir ücret verilmeksizin arkadaşları tarafından yapılır.

5 - Meşru bir mazerete müstenit olsa dahi izin müddetini geçirenler âmirlerini en seri vasıta ile gecikmesi sebeplerinden haberdar etmeğe mecburdurlar. Bu gecikmenin kabule şayan bir mazerete müstenit olmadığı anlaşılırsa geciktikleri günlerin miktarına göre haklarında inzibati cezalar tatbik olunur.

6 - İdareyi alâkadar etmeyen her hangi bir sebepten dolayı tevkif edilenler,

izin hakları varsa, bu hakları müddetince, yoksa on beş gün müddetle beklenir. Bu müddet içinde tahliye edilerek vazifelerine gelenlerin mevkuf kaldıkları müddet, halde veya istikbaldeki mezuniyetlerine mahsup edilir.

Bu müddetler içinde tahliye edilmeyenlerin yerlerine idarece başkaları tayin edilebilir. Bu gibiler son tahkikatın açılmasına mahal olmadığına veya beraat yahut âdemi mesuliyetlerine dair karar aldıkları veya memuriyetlerine mâni olmayacak bir ceza ile mahkûm oldukları takdirde sınıfları dâhilinde münhal yerlere tayin edilirler.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Memur ve lamele hizmet evleri

Madde 50 — 1 - Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne ait binalarda iş ve vazife icabı olarak kirasız oturmak hakkını haiz olanlar aşağıda gösterilenlerden ibaret olup bunların ev hakkından veya tahsisatından istifade edebilmeleri için bu vazifeyi fiilen ifa etmekte olmaları şarttır:

- a) İzmir ve Trabzon'da, şube müdürleri, İskenderun'da şube müdürü ve memurları
- b) Fener gardiyanları (ailelerde beraber)
- c) Rumeli ve Anadolu sahilleri cankurtaran mıntıkları efradı ile şefleri ve doktorları (ailelerde beraber)

2 - Mesken hakkına malik olanlardan bekârlara bir oda veya yatak >e evlilere bir daire tahsis olunur.

3 - Fener gardiyanları fener mevkilerinde mevcut baraka ve binalarda ikamet ederler. Baraka ve mesken bulunmayan mahallerde gardiyanlara kira ile mesken tedarik edilir ve kira bedeli idarece ödenir.

4-1 inci fıkranın (a) ve (c) bentlerinde yazılı olan memurlara idarece münasip bir mesken bulunmadığı takdirde, vazifelerine en yakın ve Umum Müdürlükçe tasvip olunacak mmtakalarda oturmak şartı ile bekârlara almakta oldukları ücretin yüzde onu ve evlere yüzde yirmisi mesken tahsisatı olarak verilir. Ancak bu suretle verilecek tahsisatın azami haddi ayda bekârlar için 10, evliler için 15 ve bir oda veya yatak hakkını haiz olanlar için 5 lirayı geçemez.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Gişe, fena hava, temsil, çamaşır, su tahsisatı

Madde 51 — Gişe (tax ve acente gişeleri dâhil) ve veznelerde para alıp verme vazifesini bilfiil yapanlara tahsilât ve tevdiatla nispetinde ayda en az 3 ve en çok 10 lira gişe tahsisatı verilir.

Bu suretle verilecek tahsisatın yerleri, miktarları ve tediye şekilleri Umum Müdürlükçe tespit edilir.

Aidatla acentelerin gişelerine tahsisat verilmez.

Madde 52 — Sıhhat durumunun muhafazası için hususi tedbirler alınması lüzumu İdare Sıhhiye Heyetince tespit ve Umum Müdürlükçe tasdik edilecek fena havalı yerlerde daimi bir vazife ile bulunan memurlara buralarda bulundukları müddetçe ayda beş liradan az ve on liradan ziyade olmamak üzere fena hava tahsisatı verilir.

Madde 53 — Temsil tahsisatının sarfı salâhiyeti Umum Müdürlüğe aittir. Ancak şubeler ve mühim iskelelerde Umum Müdürlüğü temsilen iş sahiplerini kabul edip dileklerini dinlemek mevkiinde bulunan en yüksek memur veya memur acenteye ayda üçten- on liraya kadar temsil tahsisatı verilebilir.

Madde 54 — Gemilerle müesseselerin demirbaş çamaşırları idarece ücreti mukabilinde veya kendi tahsisat ile yıkattırılır. Bu iş için memurlara bu nam altında bir tahsisat verilemez.

Madde 55 — İçilecek suyu olmayan iskelelere içme suyunu fiçılarla gönderen iskelelerde bu fiçıları doldurup vapurlara getiren iskele har mallarına işin icabına göre ayda bir liradan altı liraya kadar su tahsisatı verilebilir.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Diğer munzam tahsisat

Madde 56 — 1 Elbise tahsisata:

a) Güverte ve makine lostromoları ile makineli ve makinesiz bütün deniz vasıtaları mürettebatına, cankurtaran teşkilâtı şeflerine ve mürettebatına, odacılara, süpürgeci ve bekçilere, itfaiye teşkilatı mensuplarına 2 sene kullanılmak üzere biri yazlık, biri kışlık iki kat elbise, iki kasket ve her sene bir çift fotin ve üç senede bir kaput verilir.

Bunlardan başka itfaiye ve can. kurtaran teşkilâtındaki şeflere ve mürettebata her sene birer kat iş elbisesi de verilir. (Kullanma müdde

tini ikmal etmeksizin vazifesinden ayrılanların elbiseleri haleflerine verilmek üzere geri alınır.)

b) a fıkrasında yazılı melbusata ilâveten projektörü ve gece bekçilerine birer gocuk, birer muşamba, birer lâstik çizme,

Tahmil ve tahliyede müstahdem kumandacı, vinçi ve işçilere sâri boy muşambası, puantörlere ve rıhtımlar üzerinde vazife görenlere siyah muşamba ve lâstik çizme ve kasket,

Ambar ve antrepo memur ve bekçilerine birer kasket,

Kayık ve mavna gibi vasıtalar mürettebatına birer mumlu muşambadan ceket ve pantolon, döküm ve kaynak işlerinde çalışanlara hararet geçmez birer gözlük, birer deri ceket, birer deri önlük, birer lâstik çizme.

Kızak veya havuzlama işlerinde çalışanlara birer muşamba ve birer lâstik çizme,

verilir.

Ancak bunlar şahsa ait olmayıp müessese ve gemilerin demirbaşı olarak kalır. Ve miatları idarece tespit olunur.

c) a fıkrasındaki melbusata ilâveten gemilerin güverte lostromolar ile ambar memurlarına ve güverte tayfalarına ve çımacılara birer muşamba ve birer lâstik çizme verilir. Bunlar da şahsa ait olmayıp gemilerin ve iskelelerin demirbaşı olarak hıfzedilir. Miatları idarece tayin ve tespit olunur.

ç) Bilumum gemilerin (römorkör dâhil) makine zabıt, lostromo, yağcı ve ateşçilerine (a) fıkrasındaki melbusata ilâveten iş başında giyilmek üzere birer tulum verilir. Yalnız zabıtana verilecek tulumların, renk, biçim ve cinsi mürettebatınkinden ayrı olur.

3 — Bütçedeki tahsisat nispetinde yalnız yolcu salonu işçilerine iki senede bir yazlık ve kışlık melbusat verilir.

Bu melbusat şahsa ait olmayıp salonun demirbaşına aittir.

Muvakkat Madde 1 — 3633 numaralı kanunun neşrinden sonra askerlik veya kadro tensikâtı dolayısı ile hizmetten ayrılmış olanlarla kazalara, hastalıklara, iâşe ve elbise bedellerine, tespit edilmiş bulunan fazla mesaiye müteallik ücret ve tazminat, mal ve can kurtarmak hususunda tahakkuk eden fedakârlıklardan dolayı verilecek ikramiyeler ve umumiyetle harcırah istihkakları dahi bu nizamname hükümlerine tâbidir.

Muvakkat Madde 2 — Bu nizamnameye göre hizmet evlerinden istifade hakkını haiz olup da daha evvel idareye ait binalarda oturmuş bulunanlardan. kanunun neşri tarihinden itibaren icar bedeli istenilmez.

Madde 57 — 3633 numaralı kanunun (31) inci maddesine dayanılarak tanzim ve Devlet Şûrasınca tetkik edilmiş olan bu nizamname hükümleri, Resmi Gazete ile neşri tarihinin ertesi gününden yürümeğe başlar.

Madde 58 — Bu nizamname hükümlerinin tatbikine Mûnakalât Vekilli memurdur.

2

Kararname No: 16132

İstanbul'da münteşir Tasviri efkâr gazetesinin Devletin umumi siyasetine dokunur mahiyette neşriyatta bulunduğu anlaşıldığından Matbuat Kanununun (50) nci maddesine tevfikân 19/6/1941 tarihinden itibaren mezkûr gazetenin bir ay müddetle kapatılması; Matbuat Umum Müdürlüğünün 18/6/1941 tarih ve 3587/3823 sayılı tezkeresi ile teklif edilmiştim Bu iş İcra Vekilleri Heyetince 3/7/1941 tarihinde görüşülerek adı gecem gazetesinin (15) gün kapatılması muvafık görülmüştür.

3/7/1941

İstanbul Liman Nizamnamesinin muaddel 56 ncı maddesini değiştiren Nizamname

Madde 1 — İstanbul Liman Nizamnamesinin 12/3/1934 tarihli ve 2/ 270 numaralı kararname ile kabul edilen nizamname ile muaddel 56 nen maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 56 — Gümrük ve polis kontrol ve muayene işleri bitmeden yolcularla karşılayıcıların birleşmeleri yasaktır. Uğurlayıcıların da geçinmek istedikleri yolcularla temasları rıhtımda nihayet bulur.

Her iki halde de resmi vaziyetler müstesnadır.

Hasta ve malûl yolcuları olanlarla yolcularını karşılayıcıların ve anı zaruretlerle yolcularına vapurlara kadar refakat etmek mecburiyetinde bulunan uğurlayıcıların polis ve gümrük kontrollerinden önce veya sonra vapurlara girmelerine emniyet bakımından mıntakarın

en yüksek polis âmiri ve gümrük bakımından da en yüksek gümrük âmiri tarafından müsaade olunur ve ellerine birer vesika verilir.

Madde 2 — Devlet Şûrasınca görülmüş olan işbu nizamname neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu nizamname hükümlerini icraya Dâhiliye, Gümrük ve İnhisarlar ve Münakalât Vekilleri memurdur.

2

Kararname No: 16182

Gümrük ve İnhisarlar Vekilliğince tanzim ve Devlet Şûrasınca tetkik edilerek 3/7/1941 tarih ve 11324 numaralı tezkere ile tevdi olunan ilişik (İstanbul Liman Nizamnamesinin muaddel 56 ncı maddesini değiştiren Nizamname) nin meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 10/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

10/7/1941

Talimatnameler

Ticaret Vekâletinden:

2/15843 sayılı kararnamenin 4 üncü maddesine müstenit HUSUSİ TAKAS TALİMATNAMESİ

1 — Umumi hükümler

Madde 1 — Hususi, takastan maksat, ikinci maddede bahsi geçen memleketlerden herhangi birisi ile işbu talimatname hükümleri dairesinde yapılacak olan mal mübadelesidir.

Anlaşmalara göre bakaya olarak tavsif edilen mebalığın tasfiyesi (dlebloka) için yapılan tek taraflı takas muamelesine ait ihracat, bu talimatname hükümlerine tâbi olmayıp kliring yolu ile yapılan ihracat gibi muamele görür.

Madde 2 — Türkiye ile Ticaret ve Tediye Anlaşması bulunan memleketlerle anlaşmaları hükümlerine tevfikan yapılacak hususi takas muameleleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından, Türkiye ile Ticaret ve Tediye Anlaşması bulunmayan memleketlerle yapılacak hususi takas muameleleri Takas Limited Şirketi tarafından tedvir olunur.

Madde 3 — Hususi takas muamelelerinde, ahdi hükümler mahfuz kalmak şart ile ihracatın F. O. B. tutarı ile ithalatın C. i. F. tutan değiştirilir.

Lüzumu halinde başka bir esasın tatbiki Ticaret Vekâletinin kabulüne bağlıdır.

Madde 4 — Hususi takas sureti ile ihracat yapılabilmesi için mukabil ithalatın yapılmış olması esastır. Ticaret Vekâleti; göreceği lüzuma binaen:

a) İthalat ve ihracat mallarının Türkiye ile irtibatı emin bir mahalde karşılaşması,

b) Veya mukabil idhalât mallan, mahreç memlekettan Türkiye'ye müteveccihen yola çıkarılıp keyfiyetin itimada şayan surette tevsiki,

c) Veya Türkiye'ye idhal edilecek mallara ait vesaikin, Türkiye'deki alâkadar bankanın mahreç memleketteki merkez, şube veya muha-

"birince tesellüm edilmesi ve keyfiyetin işbu banka tarafından (mezkûr vesaike ait tarih, numara, malın cinsi, miktarı, kıymeti ve ithalatçının adı gösterilerek) tevsiki şartı ile ihracatın yapılmasına müsaade edebileceği gibi,

d) İhracatın kısmen veya tamamen önceden icrasına da izin verebilir.

Ticaret Vekâleti, icabında, ithalat veya ihracatın icrası için teminat talep edebilir.

Ahdi hükümler mahfuzdur.

Madde 5 — Önceden yapılmış ithalat mukabili ihracat muamelesinin azami bir sene, önceden yapılmış ihracat mukabili ithalatın dia - ayrıca bir müddet tayin edilmiş olmadıkça - azami altı ay zarfında yapılması lâzımdır.

Bu müddetler, muhik sebepler bulunmadıkça uzatılamaz. Uzatıma şekil ve şartları Ticaret Vekâletince tayin edilir.

Anlaşmalar hükümleri mahfuzdur.

Madde 6 — İthal malının gümrüğe geldiği tarih, mukabil ihracatını yapılması için tayin edilen müddetin başlangıcı; ihraç malının sevk edildiği tarih, mukabil ithalatın icrası için muayyen müddetin başlangıcı sayılır.

Madde 7 — Hususi takas suretiyle yapılacak ithalat bedelinin, halden önce, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına ve prim tatbik edilen muamelelerde, primin Takas Limited Şirketine yatırılması hazımdır.

İthalatçı ile yabancı memleketteki satıcı arasında mukavele mucibince kabul edilmiş olan vadeler mahfuzdur.

Madde 8 — Hususi takas suretiyle yapılacak ithalat bedelleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında her memleket için açılacak hususi hesaplara yatırılır.

Madde 9 — Hususi takas suretiyle ihraç edilmiş olan bir malım, bilâhare tediye rejiminin değiştirilmesi veya yine hususi takas suretiyle diğer bir memlekete şevki veyahut muayyen bir tediye rejimi dâhilinde yapılmış olan ihracatın bilâhare, hususi takasa çevrilmesi, ancak muhik sebeplere müsteniden Ticaret Vekâletinden müsaade istihsaline bağlıdır.

II. Türkiye ile Ticaret ve Tediye Anlaşması bulunan memleketlerle

hususî takas muameleleri

A — İdhalât

Madde 10 — Hususî takas suretiyle yapılacak idhalâtın, alâkadar tarafından Takas Limited Şirketince vize edilmiş bir talepname ile müracaat olunarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tescil ettirilmesi lâzımdır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası bu talepnâmeleri ihzar edilerek alâkadarların emrine amade bulunduracaktır. Bu talepnameye icabında banka tarafından talep edilecek vesikalar eklenir.

Madde 11 — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası talepnameyi ekli vesikalarla birlikte tetkik ederek anlaşımlarla sair mer'î mevzuat ve talimat hükümlerine uygun gördüğü takdirde, tescil muamelesini ifa eder.

Talepnamede yazılı malın ithal edilebilmesi, gümrük idaresin- dem alman takas idhalât ihbarnamesi üzerine banka tarafından verilmek mektubun alâkadar gümrüğe ibrazına bağlıdır.

B — İhracat

Madde 12 — Hususî takas suretiyle yapılacak ihracatın, alâkadar tarafından bir talepname ile müracaat olunarak, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tescil ettirilmesi lâzımdır.

Banka, bu talepnâmeleri ihzar ederek alâkadarların emrine amade bulunduracaktır.

Bu talepnameye icabında banka tarafından talep edilecek vesikalar eklenir.

Lisansa tâbi maddeler için ihraç lisansının ibrazı şarttır.

Madde 13 — Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, talepnameyi ekli vesikalarla birlikte tetkik ederek anlaşımlarla sair mer'î mevzuat ve talimat hükümlerine uygun gördüğü takdirde tescil muamelesini ifa edilir ve keyfiyeti talepname sahibine ve alâkadara bildirir.

Gümrük idaresi bu iş'ar1 üzerine, malın ihracına müsaade ve ihraç muamelesinin ikmalini takip eden üç gün içinde takas ihracat ihbarnamesi göndermek suretiyle keyfiyetten Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına haberdar eder.

III — Türkiye ile Ticaret ve Tediye Anlaşması
bulunmayan memleketlerle hususi takas
muameleleri

A — idhalât

Madde 14 — Hususi takas suretiyle yapılacak ithalatın, alâkadar tarafından bir talepname ile müracaat olunarak, Takas Limited Şirketine tescil ettirilmesi lâzımdır. Takas Limited Şirketi, bu talepnemeleri ihzar ederek alâkadarların emrine amade bulunduracaktır. Bu talepnameye alâkadar gümrük idaresinden alınan takas ihracat ihbarnamesi ile icabında Takas Limited Şirketi tarafından talep edilecek sair vesikalar eklenir.

Madde 15 — Takas Limited Şirketi, talepnameyi ekli vesikalarla birlikte tetkik ederek mer'î mevzuat ve talimat hükümlerine uygun gördüğü takdirde tescil muamelesini ifa ettikten sonra ithalat bedelinin tahsili için keyfiyeti Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bir mektupla bildirir Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, ithalat bedelinin tahsil edildiğine dair meşruhat vererek mektubu alâkadara iade eyler. Alâkadar idhalâtçı bu mektubu Gümrük İdaresine tevdi ederek malı gümrükten çeker. Gümrük idaresi de malın gümrükten çıkarıldığını üç gün içinde Takas Limited Şirketine bildirir.

B — İhracat

Madde 16 — Hususi takas suretiyle yapılacak ihracatın, alâkadar tarafından bir talepname ile müracaat olunarak, Takas Limited Şirketine tescil ettirilmesi lâzımdır. Takas Limited Şirketi bu talepnemeleri ihzar ederek alâkadarların emrine amade bulunduracaktır. Bu talepnameye icabında Takas Limited Şirketi tarafından talep edilecek vesikalar eklenir.

Lisansa tâbi maddeler için ihraç lisansının ibrazı şarttır.

Madde 17 — Takas Limited Şirketi, talepnameyi, ekli vesikalarla birlikte tetkik ederek, mer'î mevzuat ve talimat hükümlerine uygun gördüğü takdirde tescil muamelesini ifa eder ve keyfiyeti talepname sahibine ve alâkadar Gümrük İdaresine bildirir.

Gümrük İdaresi, bu iş'ar üzerine, malın ihracına müsaade ve ihraç muamelesinin ikmalini takip eden üç gün içinde takas ihracat ihbarna-

mesi göndermek suretiyle keyfiyetten Takas Limited Şirketini haberdar edilir.

C — Müşterek hükümler

Madde 18 — Takas Limited Şirketinin şubesi bulunmayan yerlerde yapılacak ithalat ve ihracata ait taleplameler, muktezi vesikalarla bilirlikte, taahhütlü olarak posta ile şirketin merkezine veya en yakın şubesine gönderilir.

Madde 19 — Takas Limited Şirketi, tesciline imkân görmediği talepleri reddeder ve red sebeplerini alâkadara bildirir. İşbu red kararına karşı alâkadar, Ticaret Vekâletine müracaatla itirazda bulunabilir.

Vekâletın kararı kâfidir.

D — Hususi hükümlere tâbi takas muameleleri

Madde 20 — Muamelenin hususiyet arz ettiği hallerde, Ticaret Vekâletince her defasında tayin edilecek hususi hükümler dairesinde hususi takas muamelesi yapılabilir.

Madde 21 — Bu talimatname Resmi Gazete ile neşr olunduğu tarihten itibaren mer'idir.

Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletinden:

**Sütlerin nevileri ve vasıflarını ve süt mamulatının
istihsaline ve satışına mahsus mahallerin ve le-
vazının sıhhi sarf arım bildiren ve Umumi Hıfzı-
ssıhha Kanununun 171 inci maddesine göre tanzim
olması muaddel Talimatname Sütlerin umumi vasıfları**

Madde 1 — Başka bir vasıf ilâve etmeksizin yalnız (süt) tabiri inak sütüne delâlet eder. İnekten başka hayvan sütleri hangi hayvandan alinmiş ise o hayvanın ismi ile zikrolunmalıdır. (Koyun sütü, manda sütü, keçi sütü gibi).

Madde 2 — İnsan gıdası olarak kullanılacak sütler sıhhati verilinde hayvanlardan sağılan taze sütlerdir. Süt vasıtası ile hayvanlardan masan! ar a bulaşan hastalıklara tutulmuş hayvanların sütlerini satmak yasaktır.

Madde 3 — Hayvanlar doğurmadan 15 gün evvelinden, doğurduk

tan 7 gün sonraya kadar verdikleri sütlerle ağızı havi sütlerin satılması yasaktır.

Sütle intikali kabil arsenik, antimuvan, civa, trebentin ruhu, sarısabır, iyot, striknin ve diğer şibih kaleviler veya bunlara benzer ilaçlarla son üç gün zarfında tedavi edilen hayvanların sütleri de sattırılmaz.

Madde 4 — Sütlerin rengi, kokusu ve lezzeti ve diğer hassaları tabii olmalıdır. Gözle görülecek derecede pislikleri havi olan veya bir yere bırakıldığı halde yarım saat zarfında dibinde gözle görülecek miktarda tortu yapan sütlerin satılması yasaktır.

Madde 5 — Aşağıda vasıfları yazılı sütler insan gıdası olarak kullanılamaz:

A - Fena kokan ve rengi değişmiş veya boyanmış olan sütler.

B - İçerisinde kan veya hayvanın diğer ifraz ve ifrazları bulunan sütler.

C - Tadı acı veya ekşi olan sütler.

D - İyi beslenmemek yüzünden kaşektik halinde olan veyahut çürük gıdalarla beslenmiş ve çok yorgun veya ateşli bir hastalığa veya ateşli bir ishale veya herhangi bir meme hastalığına tutulmuş hayvanlardan sağılan sütler.

Madde 6 — Sütlere herhangi şekil ve miktarda olursa olsun su veya muhafaza için kimya maddeleri veyahut buz veya kar veyahut herhangi diğer bir madde (kola vesaire gibi) katılması yasaktır. Süt nakledenlerle seyyar satıcıların yanında suyu havi kap bulunamaz.

Madde 7 — Süt nakli ve muhafazasına mahsus kapların üzerine sütün nev'ini gösteren bir etiket yapıştırılması mecburidir. Bu etiketler (halis süt) için zemini kırmızı ve (yarı kaymağı alınmış süt) için yeşil ve (kaymağı alınmış süt) için mavi renkte olup ya sabit veya iyice yapıştırılmış şekilde olur. Yazılar beyaz olacak ve harfler bir litreden fazla hacimde kaplar üzerinde beş santimetre yüksekliğinde ve bir litreden aşağı kaplarda bir santimetre yüksekliğinde olacaktır. Sütler inekten başka hayvandan alınmış ise birinci maddede gösterildiği üzere sütün menşei etikette gösterilmelidir. Doğrudan doğruya satışa mahsus olmayan kaplar için etiket kullanmak mecburiyeti yoktur.

Madde 8 — Sütler hayvanın memesi kâmilen sağılıp boşaltılarak bir kap içinde karıştırıldıktan sonra satılığa çıkarılabilir.

Meme kısmen sağılıp elde edilen bir miktar süt satılığa çıkarılma-

maz. Muhtelif cins hayvanların sütleri birbirine karıştırılarak şartlanmaz.

Madde 9 — Kaymağı yarı alınmış veya tam alınmış sütlerin halis sütle karıştırılması yasaktır.

Madde 10 — Her ne miktarda olursa olsun kaymağı tam ve yarı alınmış sütlerin halis süt ismi altında ve tam kaymağı alınmış olanların yarı kaymağı alınmış süt ismi altında satılması yasaktır.

Sütlerin terkibi

Madde 11 — Halis sütün kesafeti 15 santigrat derecede 1028-1031 arasında olmalı. Tereyağı miktarı litrede 30 gramdan ve yağ hariç olarak hülâsası litrede 80 gramdan aşağı olmamalıdır. Yağ ve yağsız kuru madde miktarı muvafık çıkan sütlerde kesafet noksanı nazarı dikkate alınmaz. Sütlerin teamülü asit olup mavi turnusol kâğıdını kızartmalı ve 100 santimetre mikâp sütün serbest asidini tadil için i normal kalevi mahlûlden 8 e. c. den fazla sarf olmamalıdır.

Madde 12 — Litresinde en az 20 gr. yağı havi kaymağı alınmış sütlere (Yan kaymağı alınmış) denir. Litrede 20 gr. dan az tereyağı Okan sütler (Tam kaymağı alınmış) sütler ismi altında satılır.

Madde 13 — Tahlil için alınacak süt numunelerinin miktarı en az- 20K) gram olmalı ve bozulmaktan korumak için her nümuneye 10 santigram (Kalyum bikromat: K2 Cr2 O7 Bikrornat dö potas) konulmalıdır.

Sütlerin istihsal edildikleri mahaller ve süt kapları

Madde 14 — Süt veren ve sütleri satılığa çıkarılan hayvanların bulundukları ahırlar her türlü sıhhi şartları haiz olmalıdır. Ahırları belediyeler tarafından Sıhhat Zabıtası Nizamnamesi ile tespit edilen şartlara uygun olmayan hayvanların sütleri sattırılamaz.

Madde 15 — Süt veren hayvanlar belediyelerin baytarı murakabeci altında bulunurlar ve mahsus kanun ve nizamnamesine tevfikân bunların icap eden muayeneleri ve kontrolleri icra olunur.

Madde 16 — Hayvanların daima temiz tutulması ve sağlımdan evvel memelerin sıcak su ile yıkanması mecburidir.

Sağalma esnasında hayvanların kuyruğundan ve sair beden kısımlarından pislikler ve sairenin süt kaplarına düşmemesine dikkat olunacak ve bu hususta her türlü tedbir ittihaz edilecektir.

Madde 17 — Kanlı ve cerahatli yaraları veya indifaları olan veya sâri bir hastalığa tutulmuş bulunan kimselerin süt sağmakta kullanıl-

ması yasaktır. Tifo basilli hamili olduğu bakteriyolojik muayene ile sabit olanların da süt sağmasına izin verilmez. Seyyar ve sabit süt satıcıları da aynı şartlara tabidirler.

Madde 18 — Ahırlarda süt sağılır sağılmaz usulü dairesinde temiz vasıtalarla süzülerek göze görünen mülevves şeylerden temizlenmesi ve mümkün mertebe serin yerde muhafazası lâzımdır.

Madde 19 — Sütlerin muhafazası için kalaysız kırmızı bakırdan veya pirinçten veya çinkodan veya kurşunu havi madenden veya sırsız topraktan veya tahtadan yapılmış veya paslanmış kapların kullanılması yasaktır.

Madde 20 — Süt konan şişelerin camları renksiz, köşesiz ve emles ve dipleri düz olmalı ve alelûmum temizlenmesi kolay şekilde yapılmış bulunmalıdır. Bir defa kullanıldıktan sonra atılacak şekilde kâğıt mamulâtından kapların istimali de caizdir.

Madde 21 — Süt nakline ve satışına mahsus bütün kapların gayet iyi kapanması ve kapakların sıkı olması mecburidir. Bez parçaları, ot ve saman gibi şeylerden veya sütü kirletebilecek ve fena koku verecek her hangi bir şekilde kapaklar kullanılması yasaktır.

Madde 22 — Süt kaplarını daima yüzde 3 den az olmamak üzere sodalı temiz' sıcak su ile ve mümkün mertebe fırça ile yıkadıktan sonra sıcak su ile çalkamak mecburidir.

Madde 23 — Sütleri taşıyan arabada vesaire vasıtalarda sütün kirlenmesini mucip olacak gübre, süprüntü ve buna benzer şeyler ile birlikte nakli yasaktır. Sütlerin her hangi vasıta ile olursa olsun naklinde güneşe karşı kalmamasına mümkün mertebe dikkat olunmalıdır

Madde 24 — Süt nakil vasıtalar ile süt ile beraber su taşınması bunlara hasta insanların bindirilmesi ve süt kapları üzerine oturulması yasaktır.

Madde 25 — Süt satılan ve muhafaza edilen yerlerin temiz ve serin olması toz ve topraktan mahfuz bulunması şarttın Sütlerin bulunduğu yerin yatak, oturma odası olarak kull anılması veya burada yemek pişirilmesi yasak olduğu gibi bu işlere tahsis edilen yerlerle dian iştirak kapıları daima kapalı bulunmalıdır.

Madde 26 — Süt satış maksilerinde sütün satıldığı ve muhafaza edildiği yerlerin zemini iyice temizlenmeyi mümkün kılacak şekilde olmak lâzımdır. Buralarda hayvanların veya süte fena koku intikal ettire-

bilecek maddelerin bulundurulması yasaktır. Süt satılan ve muhafaza edilen yerlerin kapısı üzerinde müessesenin nevi ve sahibinin ismini gösteren bir tabelâ bulunur.

Madde 27 — Süt muayenesi için kaplara parmak sokarak süt çıkarmak veya doğrudan doğruya kaplardan içmek veya ayrılıp tadına bakılan sütün kalan kısmını tekrar kaplara dökmek yasaktır.

Madde 28 — Süt ölçeklerini her gün satış bittikten sonra % 3 dem az olmamak üzere sodalı temiz sıcak su ile yıkandıktan sonra sıcak su ile çalkamak lâzımdır.

Pastörize sütler

Madde 29 — Gerek halkın ve gerekse süt tüccarlarının menfaatleri namına mümkün olduğu kadar her yerde satılması tavsiye olunan pastörize sütler hususi, cihazlar' içinde normal ve taze bir sütün tabii evsafına hâlel gelmeden hastalık amilleri telef olacak surette ısıtılmış ve derhal aşağı derecelere kadar soğutulmuş sütlerdir.

Madde 30 — Pastörize süt hazırlayıp satmak isteyen kimselerin cihazları ve binaları belediye sıhhiye heyetlerince görülüp muayene edilmeden bunların işletilmesine müsaade edilmez, Bu müesseseler bütün müstemilatla beraber daima teftişe tâbidirler.

Madde 31 — Pastörize süt müesseseleri hususi binalarda tesis olunmalı ve her halde ahırlar, meskenler, aptesane veya diğer nevi ticarete mahsus dükkânlarla doğrudan doğruya temasta olmamalıdır. Bu müesseselerin zeminleri ve zeminden bir buçuk metre irtifâa kadar olan duvarları tercihan çini veya her halde buna mümasil gayri kabili nüfuz ve yıkanması ve temizlenmesi kolay bir tabaka ile örtülü olmalıdır. Müessesede bol su bulunacak ve yıkanma suları hiç bir yerde birikinti yapmadan harice akacaktır.

Madde 32 — Pastörize süt müesseseleri kâfi derecede ziya ve hava akacaktır. Pencereerde ince ve sineklerin geçmesi kabil olmayan tel mevcut olmalıdır. Müessese içinde hava kolayca değiştirilebilmelidir.

Madde 33 — Pastörizasyon müesseseleri bu günkü şehir sütçülüğü fenninin şahma tevafuk etmelidir.

Madde 34 — Pastörize edilecek sütler müesseseye tabii olan ev safına hâlel gelmeden getirilmiş olmalıdır. Bu sütler fenni süzgeçlerle veyahut santrifüjlerle temizl endik ten sonra pastörize edilir. Şayanı kabini pastörizasyon usulleri sıra ile şunlardır:

1 - Uzun zamanlı ısıtma, bu usulde süt 63 - 65 santigrat derecede en az yarım saat tutulur.

2 - Kısa zamanlı ısıtma, bu usulde süt 72 - 74 santigrat derecede 30 - 40 saniye tutulur.

3 - Yüksek derecede ısıtma, bu usulde süt 85 santigrat derecesinde bir kaç saniye tutulur.

Pastörizasyon aletlerinin maksada elverişli oldukları, alındıkları memleketler tarafından resmi kontrol vesikaları ile tevsik edilmiş olması şarttır.

Madde 35 — Yukarı ki şekillerde ısıtılan sütler derhal mücerretler ianesiler 5 dereceden aşağı derecelere kadar soğutulmak ve buna mahsus cihazlarla şişelere doldurulmalıdır.

Madde 36 — Pastörize sütler için alüminyum veya mukavva kapaklı şişeler veya kapakları gayet mazbut madeni güğümler tercih olunur. Bu kaplar 19 ve 20 inci maddelerdeki şartlara uygun olmalıdır.

Madde 37 — Pastörize edilmiş sütler müesseseden çıkıncıya kadar + 10 dereceden aşağı olan soğutma yerlerinde muhafaza edilmelidir.

Madde 38 — Pastörize edilmiş sütlerin kapları üzerinde müessesenin ismi ve adresi ve sütün nevi ve miktarı ve pastörize edildiği tarihi gösteren bir etiket bulunmak mecburidir.

Madde 39 — Pastörize edilmesi üzerinden yazın 24, kışın 48 saat geçen sütler satılmadığı takdirde tekrar pastörize edilerek ticarete çıkarılamaz ve bunların doğrudan doğruya süt halinde insan gıdası olarak istimaline müsaade edilemez.

Madde 40 — Pastörize sütlerin muayyen kaplar haricinde perakende olarak satışı memnudur. Bunları perakende olarak satan yerlerde kapların serin bir halde ve + 10 dereceden aşağı bir hararete muhafazası için bir yer bulmak lâzımdır.

Madde 41 — Pastörize sütlerin naklinde alelûmum sütlerin nakli için bu talimatnamede gösterilen şartlara riayet olunmalıdır.

Madde 42 — Pastörize sütlerin hikemi ve kimyevi vasıfları umumiyetle sütlerin bu talimatnamede gösterilen vasıf ve şartlarına uygun olmalıdır. Bundan başka hastalık veren bilumum mikroplardan ve koli basillerinden âri olmalı ve bir santimetre mikâbında 40000 den fazla banal mikrop bulunmamalıdır. Çocuklar ve hastalar için kullanılacağı üzerinde yazılmış olmak şartı ile hazırlanan pastörize sütlerde banal inik-

rop adedi bir santimetre mikâpta 10000 den fazla olmayacaktır.

Madde 43 — İçerisine pastörize süt konacak kapların ve pastörizedir müberrit ve teferruatının buhar ile sterilize edilmesi lâzımdır.

Madde 44 — Otomatik yıkama ve temizleme cihazları tedariki mümkün olmadığı kabul edilen müesseselerde kaplar sık sık değiştirilen kaynar su içinde fırçalama sureti ile içi ve dışı yıkanır ve temiz kaynar su ile tekrar yıkandıktan sonra buharla dezenfekte edilerek kurutulur ve soğutulur. Süt sağılma mahallinden gelen büyük süt kapları da yıkandıktan tan sonra temiz olarak geri verilmelidir.

Yoğurtlar

Madde 45 — Yoğurtlar lebeni tahammür ile kaynamış süten yapılan maddelerdir. Koyun sütünden yapılmış olan Silivri Yoğurtlarını tam yağlı veya yarım yağlı olmak üzere iki kısma ayırmalı ve yağ tam; yağlı yoğurtlarda kaymak hariç % 5,5; yarım yağlılarda % 3,5 dan aşağı bulunmamalıdır. Her iki nevi yoğurtta da yağsız kuru hülâsa miktarı % 11,5 dan aşağı olmamalıdır.

Madde 46 — Yoğurtların kaplarında veya üzerlerindeki kâğıtlarda yoğurtların tam kaymaklı, yarım kaymaklı veya kaymaksız oldukları ve inek, manda veya koyun sütünden yapıldıkları yazılı olmak mecburidir. Silivri yoğurtlarının üzerindeki kâğıtlarda Silivri yoğurdu olduğu tasrih edilmelidir.

Madde 47 — Torba yoğurdu ismi verilen yoğurtların terkinde en fazla % 2 gram nispetinde temiz mutfak tuzu bulunabilir. Bunun haricinde bütün yoğurtlara nişasta, içyağı ve sair maddeler ilâve edilmesine ve içinde toz, toprak içyağı veya ecnebi maddeler bulunan yoğurtların satılmasına müsaade edilmez.

Madde 48 — Fazla eskimiş, küflenmiş ve kökremiş veya iyi tahammür etmeyerek katılaşmamış yoğurtların satılması yasaktır.

Madde 49 — Yoğurtlar mutat teneke tepsi ve porselen ve cam veya teneke ve kalaylı kaplar içinde satılabilir. Bu talimatnamenin 19 ve 20 nci maddesinde yazılı süt kaplarının haiz olmaları lâzım gelen şartlar bunlar için de caridir.

Madde 50 — Parça parça satılmak üzere büyük kaplar içinde bulundurulan yoğurtların içine toz ve sair ecnebi cisimler düşmemesini temin edecek şekilde ve temiz bir kapakla muhafaza edilmesi lâzımdır.

Yoğurtların üzeri daima ince parşömen ve temiz bir kâğıt ile kapalı, olmak mecburidir. Bu kâğıda veya kapakların üzerine yapıştırılan bir etikette yoğurdu yapan müessese veya şahsın ismi, yapılan yer ve yapıldığı tarih okunaklı bir surette yazılı olmalıdır.

Madde 51 — Yoğurt yapılan yerler her vakit teftiş ve murakabe olunur. Bunların kapısı üzerinde behemehâl müessesenin nev'ini ve sahibinin ismini gösteren bir tabelâ bulunmalıdır.

Madde 52 — Kendi müşterileri için yoğurt yapan lokantalar, sütçüler ve muhalebiciler ve 56 ncı maddede mevzuubahis olan küçük müstahsiller müstesna olmak üzere meskenler içinde veya süt ve yoğurt satmak veya muhafaza etmekten başka maksatlara yarayan dükkânlarda satılmak üzere yoğurt yapılamaz.

Madde 53 — Yoğurt yapılan yerlerin zemini daima yıkanabilir ve temizlenebilir şekilde gayri kabili nüfuz bir tabaka ile örtülü olmalı ve kâfi hava ve ziya almalıdır. Pencerelerde behemehâl sineklerin geçmesine mâni olan ince tel bulunur.

Madde 54 — Yoğurt yapılan yerlerde kapların temizlenmesi için kâfi akarsu ve bu suyun kullanılmasından sonra harice akmasına müsait yalaklar bulunur. Yıkama yerinin yoğurt yapılan yerden ayrı olması müraccah ve arzuya uygundur. Burada kaplar en az yüzde 3 sodalı temiz sıcak su ile ve fırça ile iyice yıkandıktan sonra ayrıca kaynar su içerisinde geçirilerek temizlenir.

Madde 55 — Sütün yoğurt halinde hususi tahmirini kolaylaştıracak tertibatın temiz ve sıhhi olması ve yoğurdun bu yüzden kirlenmemesi lâzımdır.

Madde 56 — Kendi istihsal ettiği az miktarda sütü veya bundan yaptığı az miktarda yoğurdu ve kaymağı satanlar hakkında, bu sütün yoğurdun ve kaymağın vasıfları bu talimatname hükümlerine uygun olmak şart ile imalâthaneler hakkındaki hükümlerin tatbiki mecburi değildir.

Madde 57 — Yoğurtların tahlili için alınacak numuneler beher numune başına 150 gramdır.

Kaymaklar

Madde 58 — Sütü ısıtarak veya santrifiye ederek veya bir yerde bırakarak elde edilen fazla süt yağını havi maddeye kaymak denir; kaymaklar içerisindeki yüzde yağ derecesi tasrih edilerek satılır.

Madde 59 — Yemeklik taze kaymakların asitlerini tadil için 100 gr. kaymağa 1 normal kalevi mahlûlden 10 santimetre mikâbından fazla sarf olmamalıdır.

Madde 60 — Kaymakların kıvamını artırmak için veya diğer maksatlarla nişasta, yağlar veya her hangi diğer bir madde ilâvesi memnudur.

Madde 61 — 100 gramında en aşağı 60 gram yağı havi ve hususi bir imal tarzına tâbi olan kaymaklara lüle kaymağı ismi verilir. Bunların manda, koyun veya inek sütlerinden yapılması caizdir.

Madde 62 — Kaymakların istihsal edildikleri yerler yoğurtların yapıldıkları yerlerin riayetine mecbur oldukları sıhhi şartlara tabidirler.

Madde 63 — Kaymakların daima serin yerler ve yazın buzluklarda ve temiz ve kapalı yerlerde muhafazası mecburidir. Kaymakların her ne vesile ile olursa olsun elle tutulması yasaktır.

Madde 64 — Kaynaklardan tahlil için alınacak numuneler her numune başına 100 gramdır.

Hususi maksatlarla hazırlanılan sütler

Madde 65 — Ümmimize, metrenize veya pepton ize gibi isimlerle veya sair şekillerde ve sırf hastaların tedavisi maksadı ile ticarete çıkarılan sütler münhasıran eczanelerde ve ecza ticarethanelerine satılabilir ve bunların hazırlanması ve satılması için behemehâl belediyelere malûmat verilmek mecburidir. Bunların vasıf ve şartları bu talimatname hükmüne tâbi değildir.

Madde 66 — Bu talimatnameye mugayir şekilde vasıfları olan süt ve mamulâtını satanlar hakkında ilk defasında belediye ceza hükümleri tatbik edilir. Cürümleri tekerrür edenler Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 172 nci maddesi mucibince süt ve mamulâtı ticaretinden menedilmekle beraber cürümlerinin derecesine göre Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 183, 186 ve 187 nci maddeleri delaletiyle Türk Ceza Kanununun 396 ve 398 ve 363 üncü maddeleri hükümlerine tevfikân takibat yapılmak üzere müddeiumumiliğe tevdi edilirler.

Madde 67 — Bu talimatname neşri tarihinden itibaren mer'idir.

İcra Vekilleri Heyeti Kararnameleri

2

Kararname No: 16079

Ücretleri 1941 mali yılı Başvekâlet Bütçesinin E cetveline dâhil 82 nci faslına konulan tahsisattan verilmek üzere Arşiv Dairesinde müteşekkil tasnif heyetinde çalıştırılacaklara ait ilişik kadronun tasdiki; Başvekâlet Müsteşarlığının 9/6/1941 tarih ve 1867 sayılı tezkeresi ve Maliye Vekilliğinin 19/6/1941 tarih ve 11114-2/2614 sayılı mütaleanamesi üzerine, Umumi Muvazene Kanununun 4 üncü maddesine tevfikân İcra Vekilleri Heyetince 28/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

28/6/1941

Başvekâlet Arşiv Dairesi Müdürlüğü emrinde müteşekkil Tasnif Heyetinin, 1941 mali yılı kadrosu

Hizmetin unvanı	Adet	Aylık ücreti Lira	Senelik tutarı Lira
Arşiv Tasnif Şefi	3	90	3.240
Arşiv Tasnifçisi	9	85	9.180
99 9 9	3	80	2.880
99 99	3	75	2.700
9 9 9 9	5	65	3.900
9 9 9 9	6	60	4.320
9 9 9 9	7	50	4.200
Arşiv Bekçisi	2	40	960
	38 ~		31.380

2

Kararname No: 16093

19/11/1940 tarih ve 2/14703 sayılı kararnameye ektir:

Kullanılmalarında zaruret görülen bazı nakil vasıtalarının 2/14703 sayılı kararname hükümlerinden istisnasına mütedair olup Koordinasyon Heyeti Reisliğinin 18/6/1941 tarih ve 1/1305 sayılı tezkeresiyle teklif olunan ilişik (167) numaralı kararın meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 28/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

28/6/1941

Karar sayısı: 167

1 — 19 İkinci tesrin 1940 tarih ve 2/14703 sayılı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile mevkii meriyete konulmuş olan K/75 sayılı kararın birinci maddesinin E fıkrası hükümleri dâhilinde seyrüseferde bulunmak üzere 6 taksi otomobiline Kozlu Belediyesince yeniden plâka verilmesine.

2 — İst. H. 654 numaralı otomobile Konya Belediyesince yeniden plâka verilmesine müsaade olunmuştur.

3 — 2/14703 sayılı kararname ile meriyet mevkiine giren K/75 sayılı kararın birinci maddesinin B fıkrasının d bendine Menemen 74 sayılı motosiklet ilâve olunmuştur.

4 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

2

Kararname No: 16144

2/4/1941 tarih ve 2/15494 sayılı kararnameye ektir:

Memleketimizden transit sureti ile geçmek üzere gelen ve gelecek olan pamukların bu jul için Gürbulak Gümrüğünden ithali; Gümrük ve İnhisarlar Vekilliğinin işarına atfen Ziraat Vekilliğinin 21/6/1941 tarih ve 26406 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine, 2906 sayılı kanunun 3 üncü maddesine tevfikân, İcra Vekilleri Heyetince 3/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

3/7/1941

2

Kararname No. 16176

17/7/1940 tarih ve 2/13993 sayılı kararname ile meriyete konulan karara bağlı listede yazılı 424, 560 ve 66611 tarife numaralarına dâhil eşyanın muamele vergisi muafiyetinden istifadelerinin İktisat Vekâletinin müsaadesine tâbi olduğu hakkındaki ilişik kararın meriyete konulması; İktisat Vekilliğinin muvafakatim atfen Maliye Vekilliğinin 4/7/1941 tarih ve 23315/1/17258 sayılı tezkeresi ile yapılan teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyetince 10/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

10/7/1941

KARAR

Madde 1 — 2/13993 sayılı kararname ile meriyete konulan karara bağlı listede yazılı 424, 560 ve 666/1 tarife numaralarına dahil eşyanın

Mezkûr kararın ikinci maddesinde yazılı müesseselere ait olmak şart ile muamele vergisi muafiyetinden istifadeleri iktisat Vekâletinin müsaadesine tâbidir.

Madde 2 — Bu karar neşri tarihinden muteberdir.

2

Kararname No: 16131

1941 mali yılı Münakalât Vekâleti bütçesinin 845 inci (Geceleri vazife görecek liman memurlarına verecek ücret) e ait tahsisatın tevzi şeklini tespit eden ilişik talimatnamenin meriyete konulması; Münakalât Vekilliğinin 6/6/1941 tarih ve 39/759 sayılı teklifi ve Maliye Vekilliğinin 25/6/1941 tarih ve 131101/4012 sayılı mütaleanamesi üzerine, İcra Vekilleri Heyetince 3/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

3/7/1941

**1941 mali yılı bütçesinin 845 inci faslına mevzu gece
mesai ücreti tahsisatının liman memurlarına
sureti tevzini gösterir talimatname**

Madde 1 — 1941 mali yılı Münakalât Vekâleti bütçesinin 845 inci faslına mevzu liman memurlarının gece mesai ücreti tahsisatı aşağıdaki maddede gösterilen miktarlar üzerinden tevzi edilir.

Madde 2 — Şube şeflerde Mmtaka Liman Reislerine ve Vekillerine her nöbetçi kaldıkları gece için (100), inzibatı temin ve kontrole memur olanlarla Fen Memurlarına Kontrolörlere ve Tali Liman Reislerine ve Vekillerine (75), müstakilden çalışan liman memurlarına ve vekillerine (50), liman memurlarına ve vekillerine ve makinistlere (40), tayfa ve odacılara (30) ar kuruş verilir.

Madde 3 — Bu talimatname 1941mali yılı başından muteberdir.

Madde 4 — Bu talimatnamenin tatbikine Münakalât Vekili memurdur.

2

Kararname No: 15966

2/7005 sayılı Genel İthalat ve İhracat Rejimi Kararnamesi ilga edildiğinden 26/5/1941 tarih ve 2/15843 sayılı kararnamenin birinci satırını teşkil eden (5/7/1937 tarih ve 2/7005 sayılı kararnameye ektir) fıkrasının mezkûr kararnameden çıkarılması; Ticaret Vekilliğinin 3/6/

1941 tarih ve 10744 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyetince 11/6/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

11/6/1941

2

Kararname No: 16160

3054 sayılı kanuna istinaden hazırlanmış ve 15/11/1938 tarih ve 2/9884 sayılı kararname ile kabul edilmiş olan “İstanbul telefon abonelerinin riayete mecbur oldukları hükümler” e ait Talimatnamenin bazı maddelerinde abonelerden (taahhütname) alınacağı ve bir kısım maddelerinde ise (mukavelename) tanzim olunacağı yazılı olması; muamelâtta intibahı mucip olduğundan mezkûr talimatnamede münderiç (taahhütname) kelimelerinin (mukavelename) ye tebdili; Münakalât Vekilliğinin 30/6/1941 tarih ve 4868 sayılı tezkeresi ile yapılan teklifi üzerine, İcra Vekilleri Heyetince 10/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

10/7/1941

2

Kararname No: 15791

Muğla Vilâyetinin Merkez Kazasına bağlı Turgut Nahiyesinin Koz- ağaç Köyünde Karaltı mevkiindeki zımpara madeni imtiyazının Kitapçı Emin mirasçılarına ihalesine dair olup Devlet Şûrası Reisliğinin 8/5/1941 tarih ve 132/110/7572 sayılı tezkeresiyle gönderilen 3 üncü daire ile Umumi Heyet mazbataları ve bu hususa müteallik mukavele ve şartname lâyihaaları ile yerinin haritası, icra Vekilleri Heyetince 14/5/1941 tarihinde tetkik edilerek adı geçen maden imtiyazının ilişik mukavele ve şartnamelere göre Kitapçı Emin mirasçılarına ihalesi kabul olunmuştur.

14/5/1941

**Muğla Vilâyetinin merkez kazası irinde Turgut Nahiyesine bağlı
Kozagaç Köyünden Karaltı mevkiinde kâin olup Milâs'ın Ahmet
Çavuş Mahallesinden Kitapçızade Hafız Eminin vefatı üzerine
Milâs Mahkemesinin 14/1/1935 tarihli ve esas 935/35 karar
935 mı maralı veraset senedine müsteniden ve miras hakkı 16
sehim itibariyle dört seli imi karısı Kazıyeye ürerden on iki sehim
kızları Zehra ve Ayşe ile oğullar Mehmet Lütfullah ve Ali Ulvi
uhdelerine ihale kılınacak olan zımpara madeninim imtiyaz
kararnamesine bağlı şartnamedir.**

Madde 1 — Muğla Vilâyetinin merkez kazasına bağlı Turgut Nahiyesi dâhilinde Kozagaç Köyünde Karaltı mevkiinde aranıp meydana çıkarılmış olan zımpara madeninim yapılan dört nüsha hadisatının bir nüshası İktisat Vekâleti Maadin Umum Müdürlüğünde saklanmış olup bir nüshası mahalline gönderilmiş ve diğer bir nüshası da imtiyaz sahiplerine verilmiştir.

Madde 2 — İmtiyaz sahipleri Maadin Nizamnamesinin 62. 63 ve 64 üncü maddeleri hükümlerine riayet edecekleri gibi nizamnamenin 2818 sayılı kanun ile değiştirilen 59 uncu maddesinin (A) bendinin emreylediği husus atı da ifaya mecburdurlar.

Madde 3 — İşlenmekte olan mağaralara girmek veya hava aldirmek için yeniden yerden yol ve kuyu ve baca açılması lâzım geldiği halde evveleminde imtiyaz sahipleri bu husus hakkında bir istida ile proje ve lâyhalarını İktisat Vekâletine verecekler ve Hükümet maden mühendisinin yapacağı keşif üzerine Vekâletin rey ve kararı veçhile muamelesi yapılacaktır. İzin alınmadıkça imtiyaz sahipleri bu çeşit işleri yapamayacaklardır.

Madde 4 — Nizamnamenin muaddel 59 uncu maddesinin (B) bendi hükümleri dairesinde tekemmül eden tesisat ve işletme fen raporunda gösterilen tesisat ve ameliyat da imtiyaz sahipleri tarafından madende yeniden diğer bir şube açılmak suretiyle veya her hangi şekilde tadilât yapılması istendiği takdirde imtiyaz sahipleri bu tadilâtı gösteren yeni bir fe raporu ile İktisat Vekâletine müracaat etmeğe ve 59 uncu maddenin mezkûr (B) bendi mucibince bu yeni fen raporunu tekemmül ettirmeğe mecburdurlar.

Madde 5 — İmtiyaz sahipleri tarafından işbu madenin yanında

bulunan binaların ve diğer tesisatın altında ameliyat yapılması iktiza eylediği hadebina ve tesisat sahiplerinin muvafakatleri alındıktan ve bundan dolayı terettüp edecek zarar ve ziyanın tazmini için imtiyaz sahipleri takdir edilecek miktar üzerinden kefalete raptolunduktan sonra Hükümet maden mühendisinin lâyihası veyahut mahalli Hükümetinin bildirmesi üzerine maadin idaresinden izin verilir. İzin verilmeksizin imtiyaz sahipleri bu gibi işlere başlayamayacaklardır. Kefalet ve tazminat maddelerine dair münazaalar ait oldukları mahkemelerde hal olunacaktır. Sayılan bu işlerin, üzerindeki yapıların bu arazinin memuriyetine zararlı ve umumum emniyetini bozacak olduğu anlaşılırsa büsbütün menolunacaktır.

Madde 6 — Yukarıda geçen maden işlerinin suyolları ile bent ve çeşmelere ve şose ve demiryollarına olan mesafesi yüz elli metreden az olmayacaktır. Uzaklık bu miktardan az olursa geçen maddede yazılı olan muamelât aynı ile bunun hakkında dahi yapılacaktır.

Madde 7 — Önceden düşünülmeyen bazı sebeplerden dolayı imalât usulünün tadil ve Islahı icap eylediği takdirde imtiyaz sahipleri Maadin Nizamnamesinin 2818 numaralı kanunla değiştirilen 59 uncu maddesinin (D) bendi hükümleri dairesinde hareket edeceklerdir.

Madde 8 — Kuyu ve mağaraların terk ve tatili icap eylediği takdirde masarifi imtiyaz sahipleri tarafından ödenmek üzere İktisat Vekâletinin göstereceği usul dairesinde yer üstündeki girilecek ve çıkılacak yerleri doldurmak suretiyle bunlar örttürülecektir,

Madde 9 — imtiyaz sahipleri cevher ve su mağaralarının ağızlarına tunların kolaylıkla çıkarılmasına elverişli surette kuvvetli ve emniyetli makineler koymağa borçludurlar.

Madde 10 — İmal olunacak zımpara madeni hududu ittisalinde diğer maden bulunduğu takdirde iki madenin yekdiğerine birleşmesinden çıkacak mazarratın menî için hudut nihayetinde bulunan maden yataklarından bir miktar yer bırakılacak ve bırakılan yerin genişliği ve miktarı dahi fen icaplarına göre İktisat Vekâletince tayin kılındıktan sonra icabı yapılacaktır.

Madde 11 — Bu madenin mahdud arazisi dâhilinde zımpara madeninden maada diğer cins maden zuhur edip de başka birine ihale olunduğu takdirde şayet mezkûr yeni madenin imalının ve vaziyetinin icabı olarak işbu zımpara madenin imalâtı içinden geçirilmesine lüzum

ve ihtiyaç hâsıl olursa imtiyaz sahihleri buna hiç bir suretle mümanaat edemeyeceklerdir. Ancak bundan dolayı terettüp edecek tazminat ikinci imtiyaz sahibi tarafından verilecek ve bu hususta imtiyaz sahipleri anlaşılamazlarsa, bu tazminat iki tarafın seçeceği ehli vukuf tarafından tayin olunacak ve keyfiyet iktisat Vekâletinin takdir ve tasvibine sunulacaktır.

Madde 12 — Bu madenin imtiyaz hududu içinden demiryolu ve umuma menfaatle bir yol geçirilecek veya maden hududu içinde umuma menfaatle sair bir şey inşa edilecek olursa imtiyaz sahihlerinin bundan dolayı tazminat davasına veyahut muhalefete hak ve salâhiyetler olmayacaktır. Şu kadar ki bunlar asıl maden yataklarının mahreçleri üzerinden geçmek lâzım gelirse o halde terettüp edecek zarar ve ziyanlarını sebep olanlardan isteyebileceklerdir.

Özel madde: Maden işletmek üzere kesmek için gösterilecek ormanlarda mahalli orman fen memurlarının göstereceği yerlerde fidanlık yapılmasına ve sürüp ekme usulüyle teşcire ve madene yabancı sermaye sokmamağa, yabancı eşhas kullanmamağa ve imtiyazı yabancılara devir ve ferağ etmemeğe imtiyaz sahihleri mecburdurlar. Bu maden sahası dâhilindeki ağaçları kesmek, yaralamak, sakatlamak; kabuklarını soymak ve köklerini bozmak gibi ormana ve ağaçlara zarar verecek her hangi bir harekete ve yangın çıkmasına mâni olacak tedbirleri almak ve yangın zuhurunda bütün amelesini yangın mahalline sevk ederek söndürülmesine çalışmak, kendisi veya amelesi tarafından vukua getirilecek gerek bu gibi tahribat ve yangından ve gerek Orman Kanun ve Nizamnamelerde sair umumi ve hususi kanun hükümlerine muhalif hareketlerinden mütevellit her nevi zarar ve ziyarı hiç bir ihtara ve protesto keşidesine ve hüküm istihsaline hacet kalmaksızın derhal ve nakden tazmin edeceklerine dair noterden tasdikli teminat senedi alınmak ve zaruri olarak ağaç kesilmesi icap ettiği takdirde kesilecek ağaçlar için orman dairesinden usulen ruhsat almak şartı ile madeni işletmeğe imtiyaz sahipleri mecburdurlar.

**Devlet Şûrası Üçüncü Dairesinin 25/3/1941 tarih ve
65/54 sayılı mazbatası**

Özü:

Kozağaç zımpara madeninin
Kitapçı H. Emin mirasçıları
uhdesine ihalesi hakkında,

İktisat Vekâletinden Yüksek Başvekâlete yazılıp Devlet Şûrası Reisliğine havale ve dairemize tevdi buyurulan 13/3/1941 tarih ve 5/1267 sayılı tezkerede:

Muğla Vilâyetinin Merkez Kazasına bağlı Turgut Nahiyesinin Kozağaç Köyünde Karaltı mevkiinde 11/11/1931 tarihli ve 1/4 sayılı ruhsatnameye müsteniden aramakla meydana çıkarılan zımpara madeninin Kitapçı Emin mirasçıları Raziye Kitapçı, Zehra Anıl, Ayşe Tuzcu, Lütfullah Kitapçı, ve Ulvi Kitapçı uhdelelerine ihalesi hakkında Maadin Umum Müdürlüğünden yazılan 27/3/1940 tarihli müzekkerenin tasdikli iki suretiyle mukavele ve şartname lâyhaları ve maden mevkiini gösteren harita ilişik olarak sunulduğu ve mezkûr madenin iskeleye olan mesafesi nazarı dikkate alınarak müstahselâtının % 20 nispi resme tâbi tutulması Maadin Fen Heyetince muvafık görüldüğü beyan ile bu miktar üzerinden resim alınması Maadin Nizamnamesinin 50 nci maddesini değiştiren 1794 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrası mucibince İcra Vekilleri Heyetince karar altına alındıktan sonra keyfiyetin Devlet Şûrasına tetkikine müsaade buyurulması arz ve teklif edilmiştir.

Maadin Umum Müdürlüğünün 27/3/1940 tarihli ihale müzekkeresinde:

(Türkiye Cumhuriyeti tebaasından Milâsını Ahmet Çavuş Mahallesinde mukim Kitapçızade Hafız Emin imzası ile verilen 25 Şubat 1934 tarihli istida ile Muğla Vilâyetinin Merkez Kazası dâhilinde Turgut Nahiyesine tâbi Kozağaç Köyünde Karaltı mevkiinde 11/11/1931 tarihli ve 1/4 numaralı ruhsatnameye müsteniden aramakla meydana çıkardığı zımpara madeninin 1/5000 mikyasında dört kıta harita ve fen raporu ve numunesi yerilerek ihale talebinde bulunulmuştur.

1 — Bu madene ait dosyanın tetkikinde, zikrolunan ruhsatnamenin, 6/1/1932 tarihinden itibaren bir yıl müddetle mer’i yeti tasdik ve

bu müddet içinde 15/11/1932 tarihli istida ile vaki müracaatı üzerine 7/3/1933 tarihinden itibaren işbu müddetin bir yıl daha uzatıldığı ve verilen 25 şubat 1934 tarihli ihale istidasının meriyet müddetinin hitamından evvel verilmiş olduğu anlaşılmıştır.

2 — Müteharri Hafız Eminin 13/12/1934 tarihinde ölümü üzerine mirasçıları tarafından Milâs Asliye Mahkemesinden alınan 14/1/1935 tarihli ve esas 35/935 karar 935 numaralı veraset senedinden mirasın on altı sehim itibariyle dört sehiminin karısı Raziye, üçerden on iki sehiminin de kızları Zehra ve Ayşe ile oğulları Mehmed Lütfullah ve Ali Ulviye isabet ettiği anlaşılmıştır.

3 — Mezkûr hissenin varisler uhdesine ihalesinde Maadin Nizamnamesinin 31 inci maddesinde yazılı mahzurların bulunup bulunmadığı Genel Kurmay Başkanlığından sorulmuş ve cevap olarak alman 26/5/1939 tarihli ve 10759 numaralı tezkerede; madene yabancı sermaye ve eşhas sokmamak ve imtiyazı yabancılara devir ve ferağ edilmemek şartları ile ihalesinde mahzur olmadığı bildirilmiştir.

4 — İhale haritalarının arza uygun bulunduğu ve madenin işletilmesinde normal bir kâr temininin mümkün olduğu Umum Müdürlüğümüz Fen Heyetinin 16/12/1937 tarihli raporundan anlaşılmıştır.

5 — Bu madenin Maadin Nizamnamesinin 36 ncı maddesine tevfi kanı geçenler uhdesine ihale kılınacağına dair Hükümet Merkezinde Resmi ve İstanbul'da Türkçe ve Fransızca ve mahallinde vilâyet gazeteleri ile yaptırılan ilân üzerine Muğla'nın Esirbeyazıt Mahallesi Hüseynoğlu Cevdet Külâh imzası ile verilip vilâyetten 24/11/1939 tarihli ve 1098/7532 numaralı tahriratla gönderilen 21/11/1939 tarihli istidada; mezkûr ruhsatnamenin evvelce kanuna mugayir olarak verilmiş bulunduğundan, hudutlarına kroki izahnamesine göre beton sütun rekze dilmediği keşif esnasında tahakkuk etmiş olmasına ve hudut noktalarının da kroki izahnamesine uygun olarak alınmamasına binaen mezkûr ruhsatnameye istinaden imtiyaz verilmemesinin caiz olmadığı, bu ruhsatname sahasında zımpara madeni taharrisi için evvelce yine Kitapçı Emin namına 30/10/1929 tarihli ve 95/12 numaralı ruhsatname verilerek bilâhare 7/9/1932 tarihinde iptal edildiği, bu ruhsatnamenin iptal muamelesi tekemmül etmeden 11/11/1931 tarihli ve 1/4 numaralı ruhsatnamenin verilmesinin Maadin Nizamnamesi hükümlerine uygun olmadığı ileri sürülerek itiraz edilmektedir. Mevzuubahis 95/12 nu-

maralı ruhsatname evrakının tetkikinde:

A - Filhakika zımpara madeni taharrisi için Kitapçı Emin namına böyle bir ruhsatnamenin verildiği ve fakat bu ruhsatnamenin ihtiva eylediği sahaya mumaileyhten evvel Durmuş isminde birinin müracaat ettiği anlaşılmaması üzerine ruhsatnamenin meriyeti tasdik edilmeyerek tahaddüs eden hakkı takaddüm ihtilâfının Devlet Şûrasına arz edildiği ve Şûraca bu hacda, ittihaz olunan 18/9/1930 tarihli ve 32/30 numaralı kararda takaddüm, hakkının Durmuş'a ait olduğu tebarüz ettirilmesi üzerine Kitapçı Emine verilen ruhsatname hududunun Durmuş'un müracaat sahası haricinde kaldığı anlaşıldığı takdirde ruhsatnamenin mer'i tanınması, aksi halde ruhsatnamenin hükümsüz adli 28/12/1930 tarihli ve ITO numaralı tahriratla Muğla Valiliğine bildirildiği,

B - Hakkı takaddümü sabit olan Durmuş namına Maadin Nizamnamesinin muaddel 17 üci maddesi mucibince lâzım gelen tahkikat ve keşfiyatın icrası ile ruhsatnamenin verilmesi vilâyete bildirilmiş ise de mahallen keşif yaptırılması kendisine tebliğ edildiği halde muayyen müddet içinde muktazi keşfi yaptırmadığından hakkının sukut ettiği ve bilâhare de öldüğü, aynı saha için Kitapçı Eminin 15/7/1931 tarihli istida ile vaki müracaatına binaen muktazi tahkikat ve keşfiyatın icrası ile ruhsatname itası 26 9 1931 tarihli ve 65 numaralı tahriratla Muğla Valiliğine bildirildiği ve bu suretle, mumaileyh Emin namına 1/4 numaralı ruhsatnamenin verilmiş olduğu görülmüştür.

C - Mezkûr 1/ 4 numaralı ruhsatnamenin itası tarihi olan 1931 senesinde, hudut noktası olarak alman tepe noktalarına beton sütun dikilmesinin mevzuubahis olmadığı Fen Heyetinin 6/12/1939 tarihli raporunda bildirilmiş olduğundan muterizin bu ruhsatname sahasındaki hudut noktalarına beton sütunlar dikilmediğine dair olan itirazı da varid görülmemiştir.

6 — İhalesi talep olunan ve zımpara madenine tahsis edilen arazi, şimalen Güzelce Yayladaki Kızılçırpı Tepesinden Yanıkpınar Tepesine hattı müstakim, sarkan Yanıkpınar Tepesinden Kovançukur Tepesine hattı müstakim, cenuben ve garben Kovanlıçukur Tepesinden hudut başlangıcı elan. Güzelce Yayladaki Kızıl çırpı Tepesine hattı müstakim hudutları ile mahdut 50,5 hektardan ibarettir.

7 — Bu arazinin her bir hektarı için Maadin Nizamnamesinin muaddel 49 uncu maddesi mucibince yılda on kuruş mukarrer resim ile

bunun yüzde altısı nispetinde askeri teçhizat tertibi ve ihracatından yüzde (20) kuruş nispi resim ve bu ı esinin yüzde altısı ı nispetinde askeri teçhizat ve tertibi ve imtiyazı çıktık ta, bir defaya mahsus olmak üzere iki yüz lira imtiyaz harcı ile bunun yüzde altısı nispetinde askeri teçhizat tertibi verilmek üzere tanzim kılman mukavele ve şartname lâyhalarının leffiyile mezkur zımpara madeninin Maadin Nizamnamesinin muaddel beşinci maddesine tevfikân 60 yıl müddetle ve ikinci fıkrada işaret olunan veraset senedinde yazılı irisseler nispetinde mirasçılar uhdesine ihalesi hususunun Başvekâlete yazılmasına müsaade buyurulmasını yüksek tasviplerine arz eylerim.) denilmektedir.

Bu baptaiki dosya tetkik edildikten sonra gereği düşünöldü:

Mezkûr zımpara madeninin aranması ve meydana çıkarılması için ruhsatname istihsali ve bunun imtiyaza tebdili ve sair hususat hakkında yapılan muamelât ve merasimin usulü dairesinde tekemmül ettirildiği ve nizamname hükümlerine tevfikân yapılmış olan ilân üzerine vaki itirazında salâhiyetli çerçice tetkik olunarak gayri varit göröldüğü anlaşılmış ve yabancı sermaye ve eşhas sokmamak ve yabancılara devir ve ferağ etmemek şartlar ile madenin ihalesinde askerlik bakımından mahzur olmadığı Genel Kurmay Başkanlığından bildirilmiş ve bu maden sahası dâhilindeki ormanlara zararı ika edilmemesini teminen şartnamenin hususi maddesine muktezi hüküm konulmuş olduğundan Maadin Nizamnamesinin 1794 sayılı kanunla değıştirilmiş olan 50 nci maddesine göre Maden Fen Heyetince tespit olunan maden mustahselânın % 20 nispi resme tâbi tutulması hususu mezkûr maddenin son fıkrasına tevfikân İcra Vekilleri Heyetince karar altına alındıktan sonra mukavelesine derç edilmek ve maden, imtiyaz sahihlerine teslim edildiği zaman maden sahasını gösteren cihetlerin birleştiği tepe noktalarına beton sütun, rezk edilmek üzere mevkii haritasında yazılı, hudutlarla çevrilmiş 50,5 hektar saha dâhilindeki mezkûr zımpara madeninin mukavele ve şartnamesi hükümleri dairesinde 60 yıl müddetle yukarıda adları geçen Türk vatandaşlarından Kitapçioğlu ölü H. Emim karısı Raziye, kızları Zehra ve Ayşe ile oğulları Mehmed Lütfullah ve Ulvi uhdelerine veraset senedinde yazılı hisseleri nispetinde ihalesi ittifakla muvafık mütalea kılınarak evrakın yüksek Reisliğe sunulmasına 25/3/1941 tarihinde karar verildi.

**Devlet Şûrası Umumi Heyetinin 21/4/1941 tarih ve
132 110 sayılı kararı**

Kozağaç zımpara madeninin Kitapçı H. Emin mirasçıları uhdesine ihalesi hakkında İktisat Vekâletinin Başvekâletten havale buyurulan tezkereci üzerine 3 üncü dairece müttihaz kararı havi 25/3/1941 tarihli ve 66 45 sayılı mazbata okundu.

Bu mazbata; Muğla Vilâyetinin merkez kazasına bağlı Turgut Nahiyesinin Kozağaç Köyünde Karaltı mevkiinde 11/11/1931 tarihli ve 1/4 sayılı ruhsatnameye müsteniden aramakla meydana çıkarılan zımpara madeninin Kitapçı Emin mirasçıları Raziye Kitapçı, Zehra Anıl, Ayşe Tuzcu, Lütfullah Kitapçı ve Ulvi Kitapçı uhdelere ihalesi hakkında Maadin Umum Müdürlüğünden yazılan 27/3/1940 tarihli müzekkerenin tasdikli iki suretiyle mukavele ve şartname lâyhaları ve maden mevkiini gösteren harita ilişik olarak sunulduğu ve mezkûr madenin iskeleye olan mesafesi nazarı dikkate alınarak müstahselâtının %20 nispi resme tâbi tutulması maadin fen heyetince muvafık görüldüğü beyanı ile bu miktar üzerinden resim alınması Maadin Nizamnamesinin 50 inci maddesini değiştiren 1794 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrası mucibince İcra Vekilleri Heyetince karar altına alındıktan sonra keyfiyetin Devlet Şûrasınca tetkiki İktisat Vekâletinden istenildiği yazılmış ve bahsi geçen Maadin Umum Müdürlüğü tezkeresi münderecatı ela hikâye edildikten sonra mezkûr zımpara madeninin aranması ve meydana çıkarılması için ruhsatname istihsali ve bunun imtiyaza tebdili ve sair hususat hakkında yapılan muamelât ve merasimin usulü dairesinde tekemmül ettirildiği ve nizamname hükümlerine tevfikan yapılmış olan ilân üzerine vaki itirazın da salahiyetli mercice tetkik olunarak gayri varit görüldüğü anlaşılmış ve yabancı sermaye ve eşhas sokmamak ve yabancılara devir ve ferağ etmemek şartlar ile madenin ihalesinde askerlik bakımından mahzur olmadığı Genel Kurmay Başkanlığından bildirilmiş ve bu maden sahası dahilindeki ormanlara zarar ika edilmemesini teminen şartnamenin hususi maddesine muktezi hüküm konulmuş olduğundan Maadin Nizamnamesinin 1794 sayılı kanunla değiştirilmiş olan 50 nci maddesine göre maden fen heyetince tespit olunan maden müstahselâtının %20 nispi resme tâbi tutulması hususu mezkûr maddenin son fıkrasına tevfikan icra Vekilleri Heyetince karar altına alındıktan sonra mukavelesine derç edilmek ve maden, imtiyaz sahiple-

rine teslim edildiği zaman maden sahasını gösteren cihazların birleştiği tepe noktalarına beton sütun rezk edilmek üzere mevkii haritasında yazılı hudutlarla çevrilmiş 50,5 hektar saha dâhilindeki mezkûr zımpara madeninin mukavele ve şartnamesi hükümleri dairesinde 60 yıl müddetle yukarıda adlan geçen Türk vatandaşlarından Kitapçıoğlu ölü H. Emin karısı Kaziye, kızları Zehra ve Ayşe ile oğulları Mehmet Lütfullah ve Ulvi uhdelerine veraset senedinde vazih hisseleri nispetinde ihalesi ittifakla muvafik mütalea kılındı denilmiştir,

İcabı müzakere olundu: Mezkûr zımpara madeninin mukavelename ve şartnamesi hükümleri dairesinde 60 yıl müddetle yukarıda adı geçen Türk vatandaşlarından Kitapçıoğlu ölü Emin karısı Kaziye, kızları Zehra ve Ayşe ile oğulları Mehmet Lütfullah ve Ulvi uhdelerine veraset senetlerinde yazılı hisseleri nispetinde ihalesini mutazam olan daire kararı 21 4 1941 tarihinde ittifakla tasvip edildi.

2

Kararname No: 16242

17, 3 1941 tarih ve 2/15402 sayılı kararnameye ektir:

Ticaret Ofisi teşkilât kadrosuna bazı ilâveler yapılması hakkında olup Koordinasyon Heyeti Reisliğinin 8/7/1941 tarih ve 1/1427 sayılı tezkeresiyle teklif edilen ilişik (174) numaralı kararın meriyete konulması; icra Vekilleri Heyetince 15/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

15/7/1941

Karar sayısı:174

1 — Ticaret Ofisinin 17 Mart 1941 tarih ve 2/15402 sayılı İcra Vekilleri Heyeti karar ile musaddak teşkilât kadrosuna yapılan ilişik cetvelde yazılı ilâveler tasdik olunmuştur.

2 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Ticaret Ofisi U. M. Depo Memur ve Müstahdemleri Kadrosu

Derece	Adet	Memuriyet	Ücret	Mecmuu	Senelik
7	2	Şef	170	340	4080
8	3		140	420	5040
9	5	>r	120	600	7200
10	2	Memur	100	200	2400
11	2	99	85	170	2040
12	5	99	75	315	4500
13	6	99	60	360	4320
—	20	Bekçi	40	800	9600
	45			3265	39180
	2				

Kararname No: 16243

19/11/1940 tarih ve 2/14703 sayılı kararnameye ektir:

Kullanılmasında zaruret bulunan A. H. 739 numaralı otomobilin, seyri seferi hakkında. Koordinasyon Heyeti Reisliğinin 9 7 1941 tarih ve 1 1414 sayılı tezkeresiyle teklif edilen ilişik 173 numaralı kararın meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 15/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

15/7/1941

Karar sayısı: 173

1 — 19/11/1940 tarih ve 2/74703 numaralı kararname ile meriyet mevkiine giren K/75 sayılı kararın birinci maddesinin B fırcasının d bendine A. H. 739 numaralı otomobil ilâve olunmuştur.

2 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

2

Kararname No: 16244

19/11/1940 tarih ve 2/14703 sayılı kararnameye ektir:

Taksi otomobillerinden bir gün tek bir gün çift numaralı arabaların çalışması hakkında vazedilmiş olan kaydın kaldırılmasına mütedair olup Koordinasyon Heyeti Reisliğinin, 8/7/1941 tarih ve 11431 sayılı tezkeresiyle teklif olunan ilişik (176) sayılı kararın meriyete ko-

nulması; İcra Vekilleri Heyetince 15 7 1941 tarihinde kabul olunmuştur.

15/7/1941

Karar sayısı: 170

1 — 19 ikinci teşrin 1940 tarih ve 2/14703 sayılı İcra Vekilleri Heyeti karar ile mevkii meriyete konulmuş olan 75 sayılı kararın birinci maddesinin E fıkrası meriyet mevkiinden kaldırılmıştır.

2 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

2

Kararname No: 16245

2/12/1940 tarih ve 2/14790 sayılı kararnameye ektir:

Gazete sayfalarının yeniden tahdidine mütedair olup Koordinasyon Heyeti Reisliğinin 9/7/1941 tarih ve 1/1412 sayılı tezkeresiyle teklif olunan ilişik (171) sayılı kararın meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 15/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

15/7/1941

Karar sayısı: 171

1 — 2/12/1940 tarih 2/14790 sayılı kararname ile mevkii meriyete vazedilmiş olan K/78 sayılı kararın birinci maddesinin (a) ve (b) fıkraları aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

a - Bir sayfasının ebadı 0.42X0.58 metre yani sathı 0.2436 murabba metre ve daha büyük olan gazeteler günde dört sayfadan fazla intişar edemezler.

b - Bir sayfasının ebadı (a) fıkrasındaki miktarlardan az olanlar günde altı sayfadan fazla neşr olunanı azlar. Şu kadar ki, tabı makineleri altı sayfa basmağa müsait olmayan gazeteler, haftada dört gün dörder ve üç gün de sekizer sayfa intişar edebilirler.

2 — İşbu karar neşri tarihinden itibaren mer'idir.

2

Kararname No: 15392

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasına bağlı Kargı ve Foça Köylerinde bulunan ve imtiyazı 7 3/1934 tarih ve 2/264 sayılı kararname ile Türk Krom Anonim Şirketi uhdesine ihale edilmiş olan krom madeni imtiyazının terkinde dair olup Devlet Şûrası Reisliğinin 8/3/1941 tarih

ve 3380 33 sayılı tezkeresiyle gönderilen Üçüncü Daire ile Umumi Heyet mazbataları İcra Vekilleri Heyetince 17 3 1941 tarihinde tetkik edilerek ilişik mazbatalara göre terk muamelesinin yapılması kabul olunmuştur.

17 3 1941

**Devlet Şûrası Üçüncü Dairesinin 31 1 1941 tarih
ve 23 19 sayılı mazbatası**

Özü:

Muğla Vilâyetinin Fethiye
Kazasına bağlı Kargı ve Foça
Köylerinde kâin Krom madeni
imtiyazının terki h.

Yüksek Başvekâletten Devlet Şûrası Reisliğine yazılıp dairemize havale ve tevdi buyurulan 29 II. kânun 1941 tarih ve 6 338 sayılı tezkerede:

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasına bağlı Kargı ve Foça kaiyelerinde kâin olup işletilmesi imtiyazı 7 3 1934 tarihli kararname ile Türk Krom Anonim Şirketi uhdesinde bulunan krom madeni imtiyazının terki hakkında olup İktisat Vekilliğinin 25 1 1941 tarih ve 5 427 sayılı tezkeresiyle gönderilen Maadin Umum Müdürlüğünün mazbatası sureti ve bu hususa müteallik dosyanın olduğu gibi sunulduğundan bahisle tetkik edilerek sonunun bildirilmesi talep edilmiştir.

Maadin Umum Müdürlüğünün mezkûr mazbatasında:

(Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasının Kargı ve Foça karyelerinde kâin krom madeninin işletilmesi imtiyazı 7 Mart 4934 tarihli kararname ile Türk Krom Anonim Şirketine ihale olunmuş ve 1/8 1934 tarihinde teslim ve tesellüm muamelesi yapılmıştır.

Şirketin 14/5/1936 tarihli istidasında madeni işletmeğe amade bulunmakla beraber Krup fabrikasına yaptırılan analizin verdiği neticeye göre ve evsftaki cevherin ticarete istimal edilmediği, zenginleştirmeğe de lâıyk olmadığı, bu şerait içinde piyasaya sürebilmek için başka çarelere başvurulduğu; gelecek üç ay zarfında alıcı bulunmazsa 17.000 lira kıymetindeki imalât ve keşfedilmiş olan 60.000 ton cevherle beraber madeni hükümete iade etmek mecburiyetinde kalınacağı ve şimdilik faaliyetin tatil edildiği bildirilmektedir.

22 ağustos 1939 tarihli istida ile de sarf edilen fedakârlıklara rağmen artık bu madenden istifade gayri mümkün ve şartnamede gösterilen ameliyat icra edilmiş olduğundan imtiyazın feshi ve 11.250 liralık teminatın iadesi talep edilmektedir.

•Şirket tarafından Krup fabrikasına yaptırılan tecrübeler müteallik vesikalar vekâletimizce celp edilmiş ise de tasdikli olmadıklarından kabul edilmemiş, asılları da bulunamayınca madenden numune aldırılarak (konsantre edilmek şartı ile azami kaç derece verdiği) bakımından Maden- Tetkik ve Arama Enstitüsüne tahlil ettirilmiştir.

Enstitünün 14 mart 1940 tarihli tezkeresiyle gönderdiği tahlil raporundan ve Mühendis Bay Haklin derkenar mütalaasından cevherin düşük dereceli olduğu ve yıkama kabiliyeti bulunmadığı ve binaenaleyh kabili imal olmadığı -anlaşılmıştır.

Bunun üzerine teminat mektubunun iade edilip edilemeyeceği hukuk müşavirliğinden sorulmuştur.

Hukuk müşavirliğinin 6 mayıs 1940 tarihli ve 3 - 302 - 3941 sayılı cevabı mütaleanesinde aşağıdaki hususlar bildirilmiştir.

1 — Halil imzalı 17 teşrinievvel 1939 tarihli raporda (mahallinde yapılan tetkikata ait 12 sonkânun 1939 tarihli raporda bu madende yapılan taharri ameliyatı ile 70 - 80 bin ton raddesinde cevher çıkarılmış olmasına göre en az 100 metre galeri açılması şartının yerine getirilmiş addolunabileceği) yolundaki mütaleaya istinaden şartnamenin 17 nci maddesinin 4 üncü bendinde madenin kabili imal olmadığına tahakkuku için derpiş edilen şartın yerine getirilmiş olduğu neticesine varılmıştır.

Bu nokta etrafında Umum Müdürlüğümüzce yapılan tetkikat neticesinde; Halil Pekmenir, raporundaki mevzuubahis mütalaaya esas teşkil eden mühendis Sadi Mimaroglu'nun maden mahallinde yaptığı tetkikata istinaden tanzim eylediği 12 1 1939 tarihli raporun 3 numaralı bendinde; her ne kadar eski imalâtın kale alınıp alınmadığından bahsedilmemekte ise de madende mültezim tarafından yapılan taharri ameliyeleri neticesinden bahsedilmekte olduğundan eski imalâtın kale alınmadığı anlaşılmaktadır. Binaenaleyh mültezim tarafından madende eski imalât kale alınmaksızın açılması zaruri olan 100 metre galerinin açıldığı sabit olmaktadır.

2 — 17 nci maddenin 1 inci fıkrası mucibince maden sahasının

1 5000 mikyasında topoğrafi ve jeolojik haritası ile mufassal fen raporu, etme plân ve projesinin madenin teslim tarihinden itibaren birinci Senar'ında. ita ve ikmal edilmiş olması icap ederdi. 14 5, 1938 tarihli isti- -ya rapten tevdi edilen bu vesaik muayyen müddet zarfında verilmeyi gibi matluba uygun ve şayanı kabul olmadığı işletme müdürlüğünün yazılan 1 6 1936 tarihli rapor ve mühendis Cemal Başgöze imzalı i 6. 1937 tarihli raporda tespit edilmiştir.

17 nci maddenin ikinci fıkrasında “ikinci sene 3000, üçüncü sene 5000 ilâh ton cevher istihsal edileceği ve bunlardan, muayyen nispi resim ve teçhizatı askeriye alınacağı; bu taahhüt mikdarında istihsal ve imraratta bulunulmadığı takdirde zikrolunan miktara tekabül eden nispi resim ile teçhizatı askariyenin sene -nihayetinde defaten ve tamamen tediye olunacağı” hükmü mevcuttur;

Mültezim, 14/5/1936 tarihli istidasında elyevin çıkarılıp mevcut olan her miktarının 2500 tondan fazla olduğunu beyan eylemekte ve ocak faaliyetinin tatil edildiğini bildirmektedir. Dosyada başkaca istihsaldı yapıldığına dair bir kayda da tesadüf edilemediğinden 17 nci maddenin 2 numaralı bendinde yazılı 2 nci sene için 3000 tondan başlayan senelik istihsal mecburiyeti ifa edilememiş bulunmaktadır.

3 — Yukarıda izah edildiği veçhile 17 nci maddenin 1 ve 2 numaralı bentlerindeki hükümlerin bu şekilde âdemi ifası şartnamenin 15 inci maddesi mucibince bir fesih sebebi ise de feshin yapılabilmesi için ayna, maddeye göre evvelmirde mültezime asgari altı aylık mühlet verilerek vecibelerini yerine getirmeğe davet edilmesi icap ederdi. Bu yolda muamele yapılmamış bulunuyorsa teminatın irad kaydı cihetine gitmeğe imkân yoktur. Diğer taraftan madenin terki lüzumu, usulü dairesinde tahakkuk etmiş bulunduğundan mültezim şirketin yerine getirmediği taahhütlerini ifaya davet edilmesi de artık mevzu bahis olamayacaktır. Binaenaleyh teminatın irat kaydı sebebinin bundan sonra doğması varit görülmemektedir,

Netice olarak; madenin terkine ait muamelenin yürütülmesi ile iktifa edilmesi ve bu hususta şartnamenin bilhassa 14 üncü maddesiyle 17 inci maddesinin 2 ve 5 inci bentleri hükümlerinin de göz önünde tutulması lâzım gelmekte olduğu mütalea edilmiştir.

4 — Bu noktalar etrafında Umum Müdürlüğümüzce yapılan tetkik atta aşağıdaki neticelere varılmıştır:

1 — Şartnamenin 15 inci maddesi mucibince, imtiyazın fesh edilmesi için mültezime asgari, altı aylık bir mühlet verilerek vecibeleri: i ifaya davet etmek lâzımdır. Mültezim, şartnamenin 17 nci maddesinin 1 üncü bendinde yazılı vesaiki muayyen olan müddetten sonra ve noksan olarak tevdi etmiştir. Mültezime bu noksanların itmamı için 12 Mart 1936 tarihli ve 888 numaralı tahriratla tebligat yapılmış ise de muayyen bir mühlet verilmemiştir.

Şu hale nazaran ve şartnamenin 15 nci maddesine göre henüz fesih sebebi tahakkuk etmeden mültezim şirket tarafından kabili imal olmadığından dolayı madenin terki talep edilerek teminat mektubunun iadesi istenmiştir. Bu itibarla imtiyazın feshi cihetine gitmeğe mahal kalmamıştır.

2 — Şartnamenin 17 nci maddesinin 2 nci bendinde mevcut vecaibe gelince; bunlar kabiliyeti imaliyesi mevcut bir maden için memul bir ihmal ve atalete karşı işletmeyi icbar etmek düşüncesi ile vazedilmişlerdir.

Fethiye Kazası dâhilindeki madenin terki muamelesi esnasında aynı noktalar üzerinde tereddüt hasıl olarak keyfiyet Maliye Vekâletinden sorulmuştu. 9 Haziran 1938 tarihli ve 24248 - 340. 14007 sayılı cevapta; “şirketin imtiyaz şartnamesi cevher imar edilsin edilmesin rüsumu nispiyenin imarı meşrut miktara göre tahakkuk ettirilip tahsil olunacağını âmir bulunmakla beraber mültezimin taahhütlerini yerine getirememesi madende cevherin bulunmamasından ileri geldiği ve nispi resmi ancak istihsal edilen madenden veya şartnameye tevfi kan istihsali meşrut olan miktarı olan alınabileceğine; hadisede ise cevher mevcut olmadığı için istihsal imkânı bulunmadığına nazaran mezkûr şirket namına imtiyaz şartnamesinin zikri geçen maddesine müsteniden nispi resim tahakkuk ettirilmesine imkân olmamak lâzım geleceği bildirilmişti.

Maliye Vekâletinin mütalaası, her ne kadar madende cevher bulunmaması haline münhasır ise de, madende cevher bulunmamak ile mevcut cevherin satışa hiç bir suretle elverişli olmaması itibariyle ihraç edilememesi ve kabili imal olmaması hali arasında bir fark görülememektedir.

Borçlar Kanununun 117 nci maddesindeki “borçluya isnat olunamayan haller dolayısı ile ifası mümkün olmayan borcun sakıt olacağı” esası da mültezim şirketi bahsi geçen 17 nci maddenin 2 nci bendindeki bor-

un ifasından azade kılabilir.

Bütûn bu esbaba binaen, madenin terki cihetine gidilirken şart' namenin 17 nci maddesinin 5 numaralı bendi mucibince teminat mektubundan mahsup yapılmaması ve 4 üncü bendi mucibince (11.250) liralık teminat mektubunun iadesi icap eder.

Şartnamenin 14 üncü maddesinde “mültezim şirket ihale müddetinin bitmesinden evvel imtiyazı tamamen veya kısmen terk etmek isterse Maadin Nizamnamesinin 80 inci maddesi mucibince hareket edecek” diye yazılıdır. Mezkûr madde ise “mültezim madeni terk etmek istediği halde altı mukaddem bir beyanname ile Maadin İdaresine bildirecektir. İşbu beyanname ile beraber madenin tahtelarız ve sathelarız mevcut olan mağara ve kuyu ve ebniye ve fabrika ve tesisatı sairenin resimlerini ve o güne kadar ihraç olunan cevherlerin kemiyet ve keyfiyetlerini havi lâyiha ve cetvel ve defterleri ita edecek ve işbu beyannameye hiç bir güne şart ve teklif derç olunamayacaktır.” Diye yazılıdır. Mültezim şirket bu vesaiki ibraz etmemiştir. Bu itibarla:

- 1 — Evveleminde mültezim şirkete bu vesaikin ibrazı için tebligat icrası,
- 2 — Madenin terkinin yüksek Başvekâlete arzı,
- 3 — Terk muamelesinin tetkiki esnasında (11.250) liralık teminat mektubunun mültezim şirkete iadesi hususunun da Şûrayı Devletçe tetkik ettirilmesinin Başvekâlete arzı yüksek tasviplerine arz olunur.) Denilmektedir.

Gereği düşünüldü:

Bütûn safahatı yukarıda tafsilen anlatılmış olan mezkûr madende, imtiyaz sahibi mukavele ve şartname hükümlerine riayetle galeri açarak mühim miktarda cevher çıkarmış ise de madenden vekâletçe aldırılan numunenin Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünce yapılan tahlil neticesinde cevherin düşük dereceli olduğu ve yıkama kabiliyeti bulunmadığı ve binaenaleyh kabili imal olmadığı anlaşılmış olduğundan imtiyaz sahibinin teminatının iadesi suretiyle madenin, Maadin Nizamnamesinin terke ait hükümleri dairesinde, terki hususundaki muamelenin ifasına dair teklifin kabulü ittifakla muvafık mütalea kılınarak evrakın Yüksek Reisliğe sunulmasına 31/1/1941 tarihinde karar verildi.

**Devlet Şurası Umumi Heyetinin 20 2 1.941 tarih
ve 41 54 sayılı kararı**

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasına bağlı Kargı ve Foça Köyle j inde kâin krom madeni imtiyazının terki haklımdaki teklifi muntazam iktisat Vekâleti tezkeresi ve melfuflarının tetkik edilmek üzere gönderildiğine dair olan Başvekâletin 29/1/1.941 tarihli ve 6/338 sayılı tezkeresi üzerine 3 üncü Dairece müttehaz kararı havi 31 1 1941 tarihli ve 23 19 sayılı mazbata okundu.

Bu mazbatada; Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasına bağlı Kargı ve Foça Kariyelerinde kâin olup işletilmesi imtiyazı 7/3 1934 tarihli kararname ile Türk Krom Anonim Şirketi uhdesinde bulunan krom madeni imtiyazının terki hakkında olup iktisat Vekilliğinin 25/1/1941 tarih ve 5 - 427 sayılı tezkeresiyle gönderilen Maadin Umum Müdürlüğünün mazbatası sureti ve bu hususa müteallik dosyanın olduğu gibi sunulduğundan bahisle tetkik edilerek sonunun bildirilmesi Başvekâletten talep edildiği yazıldığı gibi Maadin Umum Müdürlüğünün bahsi geçen mazbatası münderecatı da muharrer bulunmuş ve işin dairece tetkinde; mezkûr madende, imtiyaz sahibi mukavele ve şartname hükümlerine riayetle galeri açarak mühim miktarda cevher çıkarmış ise de madenden Vekâletçe aldırılan numunenin Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünce yapılan tahlil neticesinde cevherin düşük dereceli olduğu ve yıkama kabiliyeti bulunmadığı ve binaenaleyh kabili imal olmadığı anlaşılmış olduğundan imtiyaz sahibinin teminatının iadesi suret ile madenin, Maadin Nizamnamesinin terke ait hükümleri dairesinde, terki hususundaki muamelenin ifasına dair teklifin kabulü ittifakla muvafık mütalea kılındı denilmiştir. İcabi müzakere olundu. Daire karan, gösterilen mucip sebebe binaen. 20/2/1941 tarihinde ittifakla tasvip edildi.

2

Kararname No: 16202

23. 10 1940 tarih ve 2 14573 sayılı kararnameye ektir:

Hususi takas hesabında matlup olarak teraküm eden bloke paralar ile faiz ve divaldanlar hakkında Ticaret Vekilliğinin muvafakatin a atfen Maliye Vekilliğince hazırlanıp 7/4/1941 tarih ve 54272/1/9254 sayılı tezkere ile teklif olunan ilişik kararın meriyete konulması; İcra Vekilleri Heyetince 15/7/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

15 7 1941

KAKAR

1 — Herhangi bir memlekette hususi takas hesabımızda teraküm etmiş mühim miktarda menciği bulunduğu ve o memleketten ithalatıdır. Ehemmiyetli surette güçleşmiş olduğu hallerde bu memleketlere ihraç olunacak bloke matluba t, faiz ve divaldanlar için 2. 14573 sayılı kararname hükümleri tatbik edilmez.

2 — Bilinci fıkrada sayılı sebeple herhangi bir memleket hakkında bloke matbuat ile faiz ve divanların ihracı için 2.14573 sayılı kararnamenin tatbik edilmediği devrelerde bu mebalığın o memlekette açılmış hususi takas hesabımızda mukayyed mebalığden mahsubu suretiyle transferi yapılır.

3 — Bu karar hükümlerinin tatbikim icap ettiren birinci maddede yazılı şartların mevcut olup olmadığı 2/15843 sayılı kararnamenin 6 ncı maddesi mucibince müteşekkil (Ticari Tediyeleyeri Tanzim Komitesi) tarafından tayin edilir.

2

Kararname No: 16239

21/5/1930 tarih ve 9389 sayılı kararname ile 128 kişi arasında Yugoslavya muhaciri sıfat ile Yurttaşlığımıza kabul olunarak Ankara Nüfus kütüğüne tescil, edilen Hasan Basri namındaki şahsın memleketimiz aleyhine çalıştığı ve beynelmilel bir casus olduğu anlaşıldığından vatandaşlıktan çıkarılması; Dâhiliye Vekilliğinin 7-7-1941 tarih ve 7241 3838 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine, 1312 sayılı kanunun 11 inci maddesine tevfi kan, İcra Vekilleri Heyetince 15 7/1941 tarihinde kabul »Ummuştır. 15/7/1941

2

Kararname No: 15790

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazasının Basralık mevkiinde bulunan ve imtiyazı 23 11 1341 tarih ve 2847 sayılı kararname ile Salih Zeki Pekin uhdesine ihale edilmiş olan krom madeni imtiyazının feshine dair olup Devlet Şûrası Reisliğinin 8 5 1941 tarih ve 61 118/7556 sayılı tezkeresiyle gönderilen Üçüncü Daire ile Umumi Heyet mazbataları icra Vekilleri Heyetince 14/5 T941 tarihinde tetkik edilerek ilişik mazbatalara göre fesih muamelesinin yapılması kabul olunmuştur.

14/5/1941

**Devlet Şûrası Üçüncü Dairesinin 31 12 1940 tarih
ve 248 289 sayılı mazbatası**

Özü:

Muğla'nın Fethiye kazasında
Basralık krom madeni
imtiyazının feshi hakkında.

Yüksek Başvekâletten Devlet Şûrası Reisliğine havale ve dairemize i evdi buyurulan İktisat Vekilliğinin 21/11/1940 tarih ve 5-8248 sayılı tezkeresinde:

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dahilinde ve halen Salih Zeki Pekin uhdesinde bulunan Basralık krom madeni imtiyaz mukavelenamesinin feshine dair tanzim edilen 3/9/1940 tarihli mazbatanın dosyası ile birlikte takdim kılındığından bahisle muktezasının ifasına müsaade buyurulması arz edilmiştir.

Yukarıda tarihi yazılı fesih mazbatasında:

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dâhilinde imtiyazı madenci Salih Zeki Pekin'e ait ve şimdiye kadar esaslı bir surette işletilmedikleri için halen metruk halde bulunan 4 kıta krom madeninden:

1 — Basralık mevkiinde kâin olup 23 teşrinisani 1341 tarihli ve 2847 sayılı kararname ile ihale ve 7 kânunuevvel 1926 tarihinde teslim muamelesi icra kılınmış olan madenin işletilmesi için muhtelif tarihlerde yapılan müteaddit ihtar ve tebliğlere rağmen indi bazı sebepler reddedilerek bu madenin imaline mübaşeret olunmadığı gibi imal plân ve projeleri dahi verilmemiş olduğu,

2 — 2818 sayılı kanunun mevki meriyete vaz üzerine 14/12/1936 tarihli bir istida ile mültezim diğer üç madenle birlikte bu madeni de ihtiva eden müşterek bir rapor göndermiş,

Mezkûr vesikalar Umum Müdürlük Fen Heyetince tetkik edilerek yazılan 1/4/1937 tarihli raporda; bu madenden 1931 senesinden beri yalnız 1934 senesinde (400) tonluk bir imaret yapılmış olmasına göre burada şimdiye kadar esaslı bir iş yapılmadığı, verilen raporun ciddi bir tetkik eseri olmadığı, esasen bu raporda madenlerin çalıştırılması hususunda ciddi bir teşebbüs ve tasavvurdan da bahsedilmediği, ileride esaslı çalışmaya elverişli hiç bir tesisatın da mevcut olmadığı ve bu şerait tahtında gösterilen vesikalarını Maadin Nizamnamesinin mu ad-

del 59 uncu maddesi ahkâmını tatmin eder plân ve proje mahiyetinde telakki edilemeyeceği bildirilmiş olduğundan (müddetleri içinde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak verilmemesi halinde ihalenin fes olunacağı) amir bulunan muaddel 60 inci maddeye müsteniden işbu imtiyazın feshi hususunda dair tanzim olunup vekâlet makamınca da tasvip olunan mazbatanın 19/5 1938 tarih ve 7-2197 sayılı tezkere ile Yüksek Başvekâlete arz olunmuş bulunduğu,

3 Gerek dairece dermeyan edilen işbu fesih müeyyideleri ve gerekirse imtiyaz sahibi tarafından müdafaa ten ileri sürülen itirazlar Devlet Şurası Maliye ve Nafia Dairesince tetkik edilerek bu hususta tanzim kılman mazbatada hülâsaten: “Mültezim, muaddel 59 uncu maddenin A bendinde yazılı esaslara göre tanzim ettiği raporu müddetinde tevzi eğitilmiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcutsa mezkûr maddenin 3 bendi hükümleri dairesinde muamele efesiyle görülen noksanların Islah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vebibeler yerine getirilmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbiki icap edeceği, bu şekilde muamele yapılmadan mühim sermaye vaz’ı ile müteşebbis sıfatımı göstermiş ve madenleri normal faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazı feshi cihetine gidilmesinin muvafık olunamayacağı yazılmış ve bu husus Devlet Şûrası Umumi, Heyetince de 12 1938 tarih ve 237-232 sayılı mazbata ile tasdik edilerek keyfiyetin vekâlete bildirilmiş olduğu,

i — Mazbatalarla bu işe ait dosya ı mum müdürlük fen heyetince cet olmayarak yazılan 8 3 1939 tarihli raporda: Halen muattal halde ulunan bu madenler hakkında (2818) sayılı kanuna göre verilmesi icap eden vesaikin normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz ününde bulundurularak yeniden muvafık tarzda tanzimi icap ettiği ve bunun için de altı ay mühlet verilmesi muvafık olacağı tespit olunmuş ve bu tarzda muamele vekâlet makamınca da tasvip kılınmış olmakla keyfiyet 20/5/1939 tarihinde Muğla Valiliği vasıtası ile mülteziime tebliğ edilmiş bulunduğu,

5 — İşbu tebligat üzerine muayyen müddet zarfında mültezim tarafından 18/11/1939 tarihli istida ile tevdi edilmiş olan plân, proje ve haritalarla Umum Müdürlük Fen Heyetince her bakımdan esaslı tetkik ata tâbi tutularak yazılmış olan 29/31/1939, 16/2/1940 ve 19-4-1940 tarihli raporlarda; verilen fen raporuna nazaran, madende her hangi

teknik ve içtimai bir tesisin kurulmadığı, elde edile® cevher muhteviyatının düşük olması, yıkamaya müsaid olmaması hasebile bu madenin normal işletmeye elverişli olmadığından bahsile madenlerin metruk bir halde bırakıldığı ve bu itibarla ileri de her hangi bir tesisin kurulamayacağı, bu halin dünyada zengin tenörlü cevher yataklarının tükenmesi ile satış imkânlarının hasıl olmasına kadar devam edeceği, bu sürer- madenin gayrı muayyen zaman için metruk vaziyette bırakılmasına müsaade edilmesi istenilmekte olduğu gibi her hangi bir işletmeye geçim de mutasavver olmadığından bunların tadilen de olsa tasdikleri mevzuu olamayacağın ve bu itibarla evveleminde vaziyetin hukuki bakımından tetkiki lüzumunun bildirildiği,

6 — Bu vaziyet muvacehesinde Hukuk Müşavirliğinden keyfiyetin tetkiki talep edilmiş ve cevaben alman 12, 2/1940, 20/3/1940 ve 12-6-194 tarihli mütalaalarda hususta: “Maadin Nizamnamesinin muaddel (59 uncu maddesi, mültezimlerin tevdi ettikleri tesisat ve işletme fen raporlarının aynı ile veya tadil suretiyle tasdikim ve bu raporların tekemmül ettikleri tarihten itibaren muayyen müddetler zarfında, tesisat ve ihzari ameliyata başlanmasını ve normal işletmeye geçilmesini âmir bulunmakta olduğundan, mültezim tarafımdan verilen vesikalar şayanı kabul ise tasdiki değilse noksanlarının ikmali icap edeceği ve madenlerde faaliyete geçilmesinin mevzuubahis olmaması vesikaların tasdikini a mâni teşkil edemeyeceği, tasdikten sonra mültezimin tesisata, ihzari ameliyat ve normal işletmeye başlayıp başlamadığı muayyen müddetlerin hitamında araştırılarak muaddel (60) ncı maddenin tatbiki icap edip etmediği ancak o zaman tayin edilebileceği ve esasen hâdise Devlet Şûrasının tetkikinden geçmiş ve bu maddenin tatbik edilebilmesi için muayyen hususatin ikmali lüzumu derpiş edilmiş bulunduğundan, artık işin bu safhasında kanunun feshe ait hükümleri üzerinde tevakkuf etmeksizin muaddel 59 uncu maddenin B bendi hükmüne tevfikân mezkûr raporlarda icap eden tadilât ve tashihat yapılarak muamelenin tekemmül ettirilmesi icap edeceği bildirilmiş olduğu,

7 — Hukuk müşavirliğinin bu mütalaalarında ileri sürülmekte olan esbaba binaen keyfiyet fen heyetince bir kere daha tetkik olunarak yazılan 18/6/1940 tarihli son raporda; tevdi edilmiş olan evrak münderecatına göre madenlerde her hangi bir işletmeye geçilmesi mevzuubahis ve mutasavver olmadığından mültezim (Ben bu madenlerde çalışmak

niyetinde değilim) sözünü dolambaçlı yollarla ifade etmiş olduğu ve bu iadeyi tevsiik ve teyiden verilmiş olan evrakın, madenlerin normal çalışmasını ve çalıştırılmasını istihdaf eden 2818 sayılı kanuna göre tevdii muktezi rapor mahiyetinde telâkkisine imkân bulunmadığından mezkûr saraka müsteniden mahallinde tetkikat yapılarak bunlardan tadilât icrası düşünölmeyeceğı aşıkâr olup Devlet Şûrasınca müttehaz kararın da bu hakikati değıştirilmeyeceğı ve bu vaziyet muvacehesinde fen heyetincede yapılacak bir şey bulunmadığı beyan edilmiş olduğı,

8 — 2818 sayılı kanunun birinci maddesiyle tadil edilmiş olan Maadin Nizamnamesinin,

“59 uncu maddesi: A — Madenin teslimi tarihinden itibar en geç bir buçuk yıl içinde maden mültezimleri madenin işletilmesi için vücuda getirilecek başlıca tesisatı, yapılacak ihzari ameliyatı ve bu tesisat ile ameliyatın biteceğı zamanı ve mal olacağı kıymeti, tesisat ve ameliyat bittikten sonra kullanılacak günlük vasati işçi sayısı ile çıkarılacak ve imar edilecek maden cevherlerinin miktarından ibaret olan normal işletme esaslarının asgari hadlerini ve imarına kadar çıkarılan maden cevherlerinin görecekleri muameleleri muhtevi olmak üzere İktisat Vekâletine tesisat ve işletme hakkında iki nüsha fen raporu vermeğe mecburdurlar Bu fen raporlarına tesisatın umumi vaziyetini gösteren iki nüsha harita ile ihzari ameliyatın ikişer nüsha plân ve mühletlerini ve maden yatağının şeklini izah eden jeolojik kroki ve maktalarını da raptedeceklerdir.”

B — İktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporu mantıdan mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynı ile veya adil sure ile tasdik edilir. Ve mültezime iade olunur. Dört ay içinde iade edilmediğı takdirde Vekâlet, tesisat ve işletme fen raporunu aynı ile kabul re tasdik etmiş sayılır.

C — 3 bendi hükümleri dairesinde tesisat ve işletme fen raporunun tekemmül ettiğı tarihten itibaren en geç bir yıl icrada mültezim tesisata, re ihzari ameliyata başlamağa, raporunda gizili müddet içinde bu işleri »itilmeğe ve raporunda yazılı veçhe üzere madeni normal surette işletmeğe mecburdur...”; Nizamnamenin 60 inci maddesinde “müddetleri binde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf ve şartlara uygulanarak verilmemesi veya tesisata ve ihzari ameliyata başlanmaması veya

bunların bitirilmemesi veya normal işletmeye geçilmemesi halinde ihale fesih olunur...”.

Kanunun dördüncü maddesinde “bu kanunun neşri tarihinde mer’i olan maden ihalesi imtiyazdın sahihlerinden henüz imalâta başlamamış olanlar bu kanunun birinci maddesiyle muaddel maadin nizamnamesinin 59 uncu madden hükmüne lebidirler. .” diye yazılı bulunmuş olduğu,

Maadin nizamnamesinin bu hususlara müteallik ve ilk devrelerindeki ihtiyaçlara göre vazolunmuş bulunan maddelerinin bu şekilde tadilinden maksat, birçok madenlerimiz memleket menfaatlerine zıt şekilde atıl kalmasına mani olmak, maden işlerde uğraşan bu gibi hususi müesseselerden ciddilerini, kâfi teknik ve sermaye ile çalışmak isteyenlerini hükümetin bütün himayesine mazhar kılmak, madenleri Spekülâsyon mevzuu yaparak atıl bırakan müteşebbislerin faaliyetlerine müsaade etmemek ve bu suretle maden varlıklarımızı memleket menfaatlerine uygun şekilde kıymetlendirmek esas fikir prensiplerinden mülhem olmuş bulunduğu,

Filhakika metinlerdeki tabirlere dikkat olunursa yukarıdan aşağı işletilen veya işletilecek madenden bahis bulunmuş ve bu husus göz önünde tutulunca muaddel 59 uncu madde hükümlerinden rastgele ve ne niyetle olursa olsun ibraz ve ita kılınmış olan evrakın fennen tayin ve tespit edilmiş şekilde vesika mahiyetinde telâkkisi e mutlaka tasdik olunacağını âmir olmadığı görülmekte bulunmuş ve esasen bu cihet muaddel 60 itici maddedeki “ibraz edilen vesikaların istenken vasıf ve şartlara uygun olmaması” tabiri ile de kat’i surette tebarüz ettirilmiş ve bu vasfı haiz bir madeni’ acil olmak üzere ibraz edilen vesikalarda rastlanacak kabili ıslah noksanların mültezimine bir kolaylık ve yardım olmak üzere Devlet uzuvlarının işe müdahalesiyle hakikate daha uygun ve faideli bir şekilde ikmal ve tashihi derpiş edilmiş olduğu,

Bu itibarla 59 uncu maddeden bu gibi evrakın rapor mahiyetinde telâkki edilerek behemehal tasdik olunacağı manası değil, istenilen vasıf ve şartlara uygun olmazlarsa (60) ncı madde mucibince imtiyazın fesih olmayacağı manasının istihracı kanunun ruhuna uygun bin netice olanağı görülmüş ve nitekim bu hâdisede olduğu gibi elyeyim atıl ve ileride de işletilmeyeceği beyan olunan bir maden için, kanuni müeyyidelerden sakınılmak maksadı ile verildiği tezahür eden kâğıtların kanu-

nun tarif ve itasını emrettiği işletme raporu olarak kabul edilmesi, ortada yapılması mutasavver bir iş bulunmadığından mahalline mühendis izamı suretiyle noksanlarının ikmal ve tashihi cihetine gidilmesinin de mümkün bulunmadığı.

Esasen mevcut dosya ve kayıtlara nazaran öteden beri madencilikle iştigal eden ve eyleyin bazı madenlerde mesul müdürlük vazifesi olan bu madenin mültezimi Salih Zeki Pekin'in kanunun bu sarıh ahkâmını herkesten iyi bilmesi icap edeceği düşünülürse işbu müracaatların kanunun fesih müeyyidesinden kurtulmak ve bu madenin imtiyazını 2818 sayılı kanunun neşrinden evvelki Spekülasyon devrinde olduğu gibi uhdesinde muhafaza etmek gayesine matuf olduğunun kolayca anlaşılacağı.

Netice itibarıyla; bu madenin vaziyeti, 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesi delaletiyle maadin nizamnamesinin 59 uncu maddesi hükümlerine tâbi bulunduğundan bu ahkâma göre itası mecburi vesaikten olarak verilmiş olan evrakın tetkikinde:

- 1 — Madenin halen atıl bir halde bulunduğu,
- 2 — İleride çalıştırılması da mevzuubahis olmadığı,
- 3 — Mutasavver bir teşebbüs ve iş mevcut olmadığından ikmal ve tashihi

de mümkün görülmediği cihetle kanunun tarif ve kabil ettiği rapor mahiyetinde telakki edilmemiş olduğu beyan edilerek işbu esbaba binaen maadin nizamnamesinin muaddel 60 ncı maddesi mucibince mezkûr krom madenine ait ihalenin feshinden başka yapılacak muamele olmadığının Yüksek Başvekâlete arzına ve keyfiyetin imtiyaz sahibine tebliğine lüzum gösterilmiştir.

Fethiye'de madenci Salih Zeki Pekin imzası ile verilen 21/11/1940 tarihli itiraz arzualinde:

İktisat Vekilliğince 28 Eylül 1940 tarihinde yapılan tebliğde; Fethiye Kazası dahilinde Kurt gediği, kara krom ve Rasralık mevkillerinde kâin olup imtiyazları 23 teşrinisani 1341 tarihli ve 2849 sayılı, 23 kânunuevvel 1926 tarih ve 3085 sayılı ve 23 teşrinisani 1341 tarih ve 2847 sayılı kararnamelerle resen ve Eldirek - Günlükbaşı mevkiinde kâin olup imtiyazı diğer iki şeriki Zehra ve Sıdka ile birlikte 12/7/1931 tarihli kararname mucibince uhdesinde bulunan krom madenlerinin atıl bir halde bırakmalarından dolayı imtiyazlarının feshi hususunun Başvekâlete

arz edildiği bildirilmiş ve şu halde feshe sebep madenlerin atıl bırakılmaları gösterilmiş olduğu,

Hâlbuki işbu madenlere ait imtiyazların 1937 senesinde, 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin 2 ncı fıkrasına tevfikân verilen vesikaların muaddel 59 uncu maddesi hükümlerine uygun olmadığından bahisle fesihleri talep edilmekle keyfiyeti tetkik eden Devlet Şûrası Vekâletin fesih talebini reddetmesi üzerine 20 5 1939 tarihinde Vekâletçe yapılan tebliğde; bu krom madenleri için 2813 sayılı kanuna tevfikân verilmesi icap eden vesikaların normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde bulundurularak tebliğ tarihinden itibaren altı ay zarfında yeniden tanzim ve itası emredilmiş olduğundan bu emir mucibince Maden Mühendisi Sıtkı Koçman tarafından tanzim edilmiş ve 18/11/1939 tarihli istidasile vekâlete verilmiş olan rapor nizamnamenin muaddel 59 uncu maddesinin B bendi mucibince dört ay içinde iade edilmediği cihetle kabul ve tasdik edilmiş mahiyetini iktisap eylemiş olacağına nazaran işletmeye müteallik raporun 18/3/1940 tarihinde kesbi katiyet etmiş demek olacağı,

Hal böyle iken kendisi de bir taraftan Mühendis Sıtkı Koçman'ın nezareti altında madenlerinde işletmeye geçmiş bulunduğu ve bu işletmelerden mütevellit istihsalâtının nizamnamenin 51 inci maddesi mucibince her ay üç nüsha olarak Muğla Vilâyeti Maden İrtibat Memurluğuna gönderdiği ve mezkûr memurlukça birer nüshasının da vekâlete gönderilmiş olması lâzım gelen aylık cetvellerde munderiç bulunduğu gibi, lef fen gönderdiği bordro suretleri mucibince Fethiye Mallandığına teslim eylediği amele vergilerini gösteren makbuzların da madenlerin denildiği veçhile atıl bir halde bırakılmış olmayıp faaliyete sevk edilmiş olduklarını ispat eylemekte bulunduğu ve işbu faaliyet neticesi olarak Yılanlısu mıntıkasında 430 ton ve diğer Gökçe mıntıkasında 350' ton istihsal ve idhar edilmiş olan krom cevherlerinin halen deniz kenarına nakledilmekte ve diğer taraftan da ocaklarda istihsalâta devam edilmekte olduğu,

Binaenaleyh şu tafsilâta göre madenleri atıl bir halde bırakılmış olmadığından vekâletin, ocakların atıl bırakıldığı hakkındaki beyanının bir yanlışlık eseri olacağı ve işletme raporu 18/3 1940 tarihinde kesbi katiyet etmiş olmasına nazaran aradan pek az bir zaman geçmiş olduğu halde farzı mahal olarak madenleri atıl bir halde bırakılmış olsa ciahî

bütün cihanın harbe sürüklenmiş ve sürüklenmek üzere olduğu emsali naraesbuk bu buhranlı devirde zaman ve ahval şeraitinin fevkalâdeliği göz Önünde tutularak mazur görülmesi icap edeceği, bu şekli şeraite rağmen madenleri işletmemiş olmayıp bilâkis daha evvelki senelere ait işletmelerine istihsal ve sevk eylediği madenlere ilâveten, vekâlete takdim eylediği raporun kabul ve tasdik edilmiş olduğu 18/3/1940 tarihinden itibaren aradan pek az zaman geçmiş olmasına rağmen 780 ton maden istihsal etmiş ve aynı zamanda mesaisini arttırmış olduğu bir zamanda, bütün servetini parasını hasır ve tahsis etmiş olduğu bu madenlerin elinden alınması mağduriyetini mucip olacağı beyan edilerek fesih mazbatasının tasdik edilmemesi istenmiştir.

Bu babbaki dosya tetkik edildikten ve Maadin Umum Müdürlüğü İmtiyazlar Şubesi Müdürü İsmail Hakkı Akyüzün izahatı dinlendikten sonra gereği düşünüldü:

İşbu madene ait imtiyazın feshi hususu 1938 yılında, Erdirek - Günlükbaşı, Karakurum ve Kurtgediği madenleri imtiyazlarının da feshi talebi ile birlikte, teklif edilmesi üzerine o vakit yani 26/10/1938 tarihinde dairemizce verilen kararı havi mazbatada hülâsaten: İşbu madenler mültezimi, muaddel 59 uncu maddenin A bendinde yazılı esasların heyeti umumiyesini göz önünde tutularak tanzim ettiği rapor ve haritaları müddetinde vermiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcut ise mültezimin mağduriyetine mahal verilmemek için yine muaddel 59 uncu maddenin, iktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporunun icabında mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynı ile veya tadil suretiyle tasdik ve mülteziime iade olunacağını gösteren, B bendi hükümleri dairesinde muamele ifasile görülen noksanların Islah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vecibeler yerine getirilmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbik edilmesi icap edeceği, bu suretle muamele yapılmadan mühim sermaye vaz'ı ile müteşebbis sıfatını göstermiş ve madenleri normal faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazın feshi cihetine gidilmesinin muvafık olamayacağı mütalea kılınmıştır.

Umumi heyetçe 8/12/1938 tarih ve 237. 232 sayılı mazbata ile tasdik buyurulmuş olan mezkûr mazbatamız üzerine vekâletçe imtiyaz sahibine altı aylık bir mühlet verilerek vesaikin normal işletme esasları

ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde tutularak yeniden tanzimi için yapılan tebligat üzerine imtiyaz sahibi muayyen, müddeti zarfında plân, proje ve haritaları verdiği ve fakat bunların istenilen vasıf ve şartlara uygun olmadığından kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilmeyeceği beyanı ile 60 inci maddeye tevfikan imtiyazın feshi tekrar talep edilmektedir.

Filhakika mühlet itası suretiyle imtiyaz sahibine yapılan tebliğ ut üzerine rapor ve haritalar müddetinde verilmiş ise de bu vesaikin yine, Maadin Nizamnamesinin 2818 sayılı kanunla tadil edilmiş olan 59 uncu maddesinin A bendinde tasrih edilen esaslar ve bu babdaki izah name dairesinde ve istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak tanzim edilmediği bunların tetkikinden ve verilen izahattan anlaşılmış olduğu ve binaenaleyh kanuni evsaf ve şeraiti ihtiva etmeyen rapor vesaire vesaikin mezkûr maddenin B bendine tevfikan ne tadilen ve ne de aynen iadesi mevzuubahis olamayacağı ve imtiyaz sahibinin dermeyeran edip yukarıda yazılı bulunan iddiaları bu kanuni esbab muvacehesinde gayri varit bulunduğu cihetle fesih mazbatasının tasdiki ittifakla muvafık mütalea kılınarak dosyanın Yüksek Reisliğe sunulmasına 31/12 1940 tarihinde karar verildi.

**Devlet Şûrası Umumi Heyetinin 21 4 1941 tarih
ve 61 118 sayılı kararı**

Muğla'nın Fethiye Kazasında Basralık krom madeni imtiyazının feshi hakkında İktisat Vekâletinin Başvekâletten havale buyurulan tezkeresi üzerine 3 üncü Dairece müttihaz kararı havi 31 12 1940 tarih i ve 248 289 sayılı mazbata okundu.

Bu mazbatada; Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dâhilinde ve halen Salih Zeki Pekin uhdesinde bulunan Basralık krom, madeni imtiyaz mukavelenamesinin feshine dair tanzim edilen 3/9/1940 tarihli mazbatasının dosyası ile birlikte takdim kılındığından bahisle muktezasının ifası İktisat Vekâletinden istenildiği yazılmış ve yukarıda bahsi geçen fesih mazbatası münderecatı da tafsil edilerek “netice itibariyle; bu madenin vaziyeti, 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesi delâleti ile Maadin Nizamnamesinin 59 uncu maddesi hükümlerine tâbi bulundu-

ğundan bu ahkâma göre itası mecburi vesaikten olarak verilmiş olan, evrakın tetkikinde:

- 1 — Madenin halen atıl bir halde bulunduğu,
- 2 — İleride çalıştırılması da mevzubahis olmadığı,
- 3 — Mutasavver bir teşebbüs ve iş mevcut olmadığından ikmal ve tashihi

de mümkün görülmediği eheme kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telakki edilmemiş olduğu beyan edilerek işbu esbaba binaen Maadin Nizamnamesinin muaddel 60 ncı maddesi mucibince mezkûr krom madenine ait ihalenin feshinden başka yapılacak muamele olmadığı⁵ beyan ve buna karşı Fethiye’de Madenci Salih Zeki Peki a in “20 5 İÖ39 tarihinde Vekâletçe yapılan tebliğ bu k om madenleri için 2818 sayılı kanuna tevfikân verilmesi icap eden vesikaların norma’ işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah-name göz ününde bulundurularak tebliğ tarihinden itibaren altı ay zarfındı: yeniden tanzim ve itası emredilmiş olduğundan bu emir mucibince Maden Mühendisi Sıtkı Koçman tarafından tanzim edilmiş ve 18. 11 1939 tarihli istidasile Vekâlete verilmiş olan rapor nizamnamenin muaddel 59 uncu maddesinin B bendi mucibince dört ay içkide iade edilmediği cihetle kabul ve tasdik edilmiş mahiyetini iktisap eylemiş olacağına nazaran işletmeye müteallik raporun 18 3 1940 tarihinde kesbi katiyet etmiş demek olacağı ve hal böyle iken kendisi de bir taraftan Mühendis Sıtkı Koçmanın nezareti altında madenlerinde işletmeye geçmiş bulunduğu ve bu işletmelerden mütevellit istihsalâtının nizamnamenin 51 inci maddesi mucibince her ay üç nüsha olarak Muğla Vilâyeti Maden İrtibat Memurluğuna gönderdiği ve mezkûr memurlukça birer nüshasının da Vekâlete gönderilmiş olması lâzım gelen aylık cetvellerde münderiç bulunduğu gibi, leffen gönderdiği bordro suretleri mucibince Fethiye Mal sandığına teslim eylediği amele vergilerini gösteren makbuzların da madenlerin denildiği veçhile atıl bir halde bırakılmış olmayıp faaliyete sevk edilmiş olduklarını ispat eylemekte bulunduğu ve işbu faaliyet neticesi olarak Yılanlısu mıntıkasında 430 ton ve diğer Gökçe mıntıkasında 350 ton istihsal ve ıdhar edilmiş olan krom cevherlerinin halen deniz kenarına nakledilmekte ve diğer taraftan, da ocaklarda istihsalâta devam edilmekte olduğu” yolundaki i tir azı da hikâye edilmiş ve işin dairece tetkikinde; işbu madene ait imtiyazın feshi hususu 1938 yılında, Eldirek - Günlükbaşı, Karakurum ve Kut-.

gediği madenleri imtiyazlarının da feshi talebi ile birlikte, teklif edilmesi üzerine o vakit yani 26.10.1938 tarihinde dairemizce verilen kararı havi mazbatada hulasaten is bu madenler mültezimi, muaddel 59 uncu maddenin A bendinde yazılı esasların heyeti umumiyesini göz önünde tutarak tanzim ettiği rapor ve haritaları müddetinde vermiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcut ise mültezimin mağduriyetine mahal verilmemek için yine muaddel 59 uncu maddenin, İktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporunun icabında mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynıyle veya tadil suretiyle tasdik ve mültezime iade olunacağını gösteren, B bendi hükümleri dairesinde muamele-ifasile görülen noksanların ıslah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vebibeler yerine getirtmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbik edilmesi icap edeceği, bu suretle muamele yapılmadan mühim sermaye vaz ile müteşebbis sıfatını göstermiş ve madenleri normal faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazın feshi cihetine gidilmesinin muvafık olamayacağı” mütalea kılınmıştı.

, Umumi Heyetçe S 12 1938 tarih ve 237 - 232 sayılı mazbata ile tasdik buyurulmuş olan mezkûr mazbatamız üzerine Vekâletçe imtiyaz sahibine 6 aylık bir mühlet verilerek vesaikin normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde tutularak yeniden tanzimi için yapılan tebligat, üzerine imtiyaz sahibi muayyen müddet zarfında plân, proje ve haritaları verdiği ve fakat bunların istenilen vasıf ve şartlara Uygun olmadığından kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilemeyeceği beyanla 60 inci maddeye tevfikân imtiyazın feshi tekrar fa’eb edilmektedir.

Filhakika mühlet itası suretiyle imtiyaz sahibine yapılan tebligat üzerine rapor ve haritalar müddetinde verilmiş ise de bu vesaikin yine, Maildin Nizamnamesinin 2818 sayılı kanunla tadil edilmiş olan 59 uncu maddesinin A bendinde tasrih edilen esaslar ve bu bapta izah name dairesinde ve istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak tanzim edilmediği bunların tetkikinden ve verilen izahattan anlaşılmiş olduğu ve binaenaleyh kanuni evsaf ve şeraiti ihtiva etmeyen rapor ve sair vesaikin mezkûr maddenin B bendine tevfikân ne tadilen ne de aynen iadesi mevzubahis olamayacağı ve imtiyaz sahibinin dermeyeran edip yukarıda yazılı bulunan

iddiaları bu kanuni esbap muvacehesinde gayri varit bulunduğu cihetle fesih mazbatasının tasdiki ittifakla muvafık mütalea kılındı denilmiştir.

İcabı müzakere olundu. Bu madenin terk edilmiş olması sebebiyle feshi yolundaki İktisat Vekâleti teklifine karşı maden sahibinin dosya ırsındaki 21 teşrinisani 1940 tarihli itiraz arzuhalinde madenin işletilmekte olduğu ve hatta istihsalâtın her ay üç nüsha olarak Muğla Vilayeti maden irtibat memurluğuna gönderildiği ve Fethiye mal sandığına damga vergisi verilmekte olduğu ve bu faaliyet neticesinde Yılanlısu mm- takasında 430 ton ve diğer Gökçe takasında 350 ton krom madeni mevcut olup bunların deniz kenarına nakledilmekte ve bir taraftan da olacak ta istihsalâta devam olunmakta bulunduğu yazılı olmasına nazaran bu ifadenin hakikate derece mutabakatı ve mezkûr madenin hali hazır vaziyeti hakkında malûmat verilmesi Muğla Vilâyetine yazılarak alman i '3/1941 ve 26/3/1941 tarihli ve 224 ve 227 sayılı tahriratları mumaileyh uhdesinde bulunan İnlce - Karakurum, İnlce - Basralık. Eldirek - Günlükbaşı, Gökçe-Kurtgediği namında dört kıta madenin mayıs 1939 bidayetine kadar çalıştığına ve bunlardan istihsalâtta bulunduğu dair bir kayıt ve aylık ve yıllık cetvellerin verildiğine dair bir malûmat bulunmadığı, 1/5 1939 tarihinden itibaren her ay vel/3 1941 tarihine kadar olan aylık cetvellerde 1939 ve 1940 seneleri yıllık cetvellerinin verildiği aylık cetvellerin tetkikinde İnlce - Basralık madeninden mayıs 1939 ayında 70, haziran 1939 ayında 190, temmuzda 110 ağustosta 60 ki ceman 430 ton cevher istihsal edilip eylül 1939 bidayetinden itibaren madenin tatil edildiği ve halen de çalıştırılmadığı ve fakat evvelce istihsal o- liman mevzuubahis 430 ton cevherin Etibank'a satılarak bedelinin alınması için imrarat iskelelerine nakledildiği, Gökçe yurt gediği imtiyazına ait aylık cetvellerin tetkikinde de mayıs 1939 dan haziran 1940 nihayetine kadar verilenlerde hiç istihsal yapılmadığı ve temmuz 1940 da 100 ağustosta 150, eylülde 100, teşrinievvelde 50 ve ikinci teşrinde ise yine 50 ki ceman 450 ton istihsal edildiği ve birinci kânun 1940 dan itibaren faaliyetin tamamen durdurulduğu ve fakat halen elde edilmiş olan 450 tonun bedelinin alınması için Etibank'ın emri ile İmrarat iskelelerine nakledildiği; diğer iki imtiyaza ait aylık cetvellerde mayıs 1939 dan itibaren muntazaman verilmekte ise de bir ton dahi istihsalâtta bulunmadığı yani madenlerin tamamen metruk bir halde bulundukları, bu dört madene ait

1939 ve 1940 yıllık cetvellerinin tetkikinde ise Eldirek - Günlükbaşı ve İnlice - Karakurum madenlerine ait olanlarda hiç istihsalâtta bulun olmadığı gibi tediyeat dahi yapılmadığı, İnlice- Basralık madenine ait

1939 yıllık cetvellerinde 430 ton istihsalât yapıldığı ve buna mukabil 2544 yevmiyeye mukabil 2107 lira 65 kuruş tevdiatta bulunulduğu ve

1940 yılma ait cetvelde ise ne istihsalât ne de tediyeat yapılmadığı anlaşıldığı, Gökçe - Kurtgediğine ait 1939 yıllık cetvelinde istihsalât ve tediyeat yapılmadığı işaret olunduğu gibi 1940 yılma ait cetvelde ise 450 ton istihsalâtta bulunulduğu ve bu miktar cevherin elde edilmesi için 632 yevmiyeye mukabil 502 lira 47 kuruş tevdiatta bulunulduğu, İnlice: Basralık madeni işçilerine 1939 yılında ödenen 2107 lira 65 kuruş ile Gökçe - Kurtgediği madeninde 1940 yılında çalıştırılan işçilere ödenen 502 lira 47 kuruşa ait vergilerin tevkif olunarak tamamen Maliye veznesine yatırıldığı alâkalı Fethiye Mal müdürlüğünden alman yazıdan anlaşıldığı ve bu izahata nazaran mumaileyh Salih Zeki Pekine ait 4 kıl 1 imtiyazdan ikisinin tamamen metruk bulunduğ ve diğ er ikisinin teknik an çalıştırıldığının kabulüne imkân bulunmadığı bildirilmiş olmasına ve daire mazbatasında tafsil olunan sebeplere mebni bu madene ait fesih mazbatasının tasdiki lüzumunu mabeyin olan daire karan 21/4/1941 tarihinde ittifakla tasvip edildi.

2

Kararname No: 15800

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dâhilinde Kurtgediği mevkiinde bulunan ve imtiyazı 23/11 1341 tarih ve 2849 sayılı kararname ile Saldı Zeki Pekin uhdesine ihale edilmiş olan krom madeni imtiyazının feshine dair olup Devlet Şûrası Reisliğinin 8 5 1941 tarih ve 7552 sayılı tezkeresiyle gönderilen Üçüncü Daire ile Umumi Heyet mazbataları icra Vekilleri Heyetince 14/5/1941 tarihinde tetkik edilerek, ilişik mazbatalara göre fesih muamelesinin yapılması kabul olunmuştur.

14 5/1941

**Şurayı Devlet Üçüncü Dairesinin 31 12 1940 tarih
Ve 254 287 sayılı mazbatasını**

Özü:

Muğla'nın Fethiye Kazasının d –
Kurtgeçiti krom madeni
imtiyazının feshi hakkında.

Yüksek Başvekâletten Devlet Şûrası Reisliğine havale ve dairemize tevdi buyrulan İktisat Vekillığının 22 11 1940 tarih ve 5 8272 sayılı tezkeresinde:

Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dâhilinde ve halen Salih Zeki Pekin uhdesinde bulunan Kurtgediği krom madenin imal imtiyaz mukavelesinin feshine dair tanzim edilen 3 9 1940 tarihli mazbatanın iki nüsha ve musaddak olarak dosya sile birlikte takdim kılındığından bahisle muktezasının ifasına müsaade buyrulması arz edilmiştir.

Yukarıda zikri geçen fesih mazbatasında:

(Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası hudutları dâhilinde, imtiyazı Madenci Salih Zeki Pekine ait ve şimdiye kadar esaslı bir surette işletilmedikleri için halen metruk halde bulunan dört kıta krom madeni mevcuttur.

1 Bunlardan, Kurtgediği mevkiinde kâin 23 teşrinisani 1341 tarihli ve 2849 sayılı kararname ile ihale ve 30 11 1926 tarihinde teslim muamelesi icra kılınmış olan madenin işletilmesi için muhtelif tarihlerde yapılan müteaddit ihtar ve tebliğlere rağmen, indi bazı sebepler serdedilerek, bu madenin imaline mübaşeret olunmadığı gibi imal plân ve projeleri dahi verilmemiştir.

2 — 2818 sayılı kanunun meriyete vaz'ı üzerine 14/12 1936 tarihli bir istida ile mültezim diğer üç madenle birlikte bu madeni de ihtiva eden müşterek bir rapor göndermiştir.

Mezkûr vesikalar Umum Müdürlüğümüz Fen Heyetince tecdit edilerek yazılan 1 4/1937 tarihli raporda; bu madenden son altı sene zarfında ancak 191 ton cevher imar edilebilmiş olmasına göre burada şimdiye kadar esaslı bir iş yapılmadığı, verilen raporun ciddi bir tetkik eseri olmadığı, esasen bu raporda madenlerin çalıştırılması hususunda ciddi, bir teşebbüs ve tasavvurdan da bahsedilmediği, ileride esaslı çalışmaya elverişli hiç bir tesisatın da mevcut olmadığı ve bu şerait tahtında müfrez vesikaların Maadin Nizamnamesinin muaddel 59 uncu

maddesi ahkâmını tatmin eder plân ve proje mahiyetinde telâkki edilemeyeceği bildirilmiş olduğundan,'

“Müddetleri içinde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf' ve şartlara uygun olarak verilmemesi halinde İhâl enin fes olunacağı” m âmir bulunan muaddel 6 ncı maddeye müsteniden işbu imtiyazın feshi hususuna dair tanzim olunup yüksek makamlarınca da tasvip buyrulan mazbatamız 15 5 1938 tarihli ve 7 2197 numaralı tahriratımızla Yüksek Başvekâlet makamına arz olunmuştu.

3 — Gerek dairemizce dermeyan edilen işbu fesih müeyyideleri ve gerekse imtiyaz sahibi tarafından müdafaaten ileri sürülen itirazlar Devlet Şûrası Maliye ve Nafia Dairesince tetkik edilmiş ve bu hususta tanzim kılman 26 10/1938 tarihli ve 66-84 numaralı mazbatada hulasaten “Mültezim, muaddel 59 uncu maddenin A bendinde vazih esaslara göre tanzim ettiği raporu müddetinde tevdi eylemiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcutsa mezkûr maddenin B bendi hükümleri dairesinde muamele ifası ile görülen noksanların ıslah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vecibeler yerine getirilmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbiki icap edeceği, bu şekilde muamele yapılmadan mühim sermaye vaz'ı ile müteşebbis sıfatını göstermiş ve madenleri normal bir faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazın feshi cihetine gidilmesinin muvafık olamayacağı” bildirilmiş ve bu husus Devlet Şûrası Umumi Heyetince de 8 12 1938 tarihli ve 237 - 232 numaralı mazbata ile tasdik edilerek keyfiyet Vekâletimize bildirilmiştir.

4 — Mazbatalarla bu işe ait dosya Umum Müdürlüğümüz fan heyetince tekrar tetkik olundu. Yazılan 8 3 1939 tarihli raporda; halen muattal halde bulunan bu madenler hakkında 2818 numaralı kanuna göre verilmesi icap eden vesaikin normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde bulundurularak yeniden muvafık tarzda tanzimi icap ettiği ve bunun için de altı ay mühlet verilmesi muvafık olacağı tespit olundu. Bu tarz muamele yüksek makamlarınca da tasvip buyurulmuş olmakla keyfiyet 20/5 1939 tarihinde Muğla Valiliği vasıtası ile mültezime tebliğ kılınmıştır.

5 — İşbu tebligat üzerine muayyen müddet zaafında mültezim tarafından 18/11/1939 tarihli istida ile tevdi edilmiş olan plân, proje ve haritalar da Umum Müdürlüğümüz fen heyetince her bakımdan esaslı bir

tetkikat tâbi tutularak yazılmış olan 29-11-1939, 16-2-1940, 19/4 1940 tarihli raporlarda, müfrez fen raporuna nazaran, madende her hangi teknik ve içtima' bir tesisin kurulmadığı, elde edilen cevher tenorunun düşük, yıkamaya müsait olmaması hasebiyle bu madenin normal işletmeye elverişli olmadığından bahisle madenlerin metruk bir halde bırakıldığı ve bu itibarla ileride de her hangi bir tesisin kurulamayacağı, bu halin dünyada zengin tenorla cevher yataklarının tükenmesiyle satış imkânlarının hâsıl olmasına kaçlar devam edeceği, bu suretle madenin gayri muayyen zaman için metruk vaziyette bırakılmasına müsaade edilmesi istenilmekte olduğu gibi her hangi bir işletmeye geçmek de mutasavver olmadığından bunların tadilen de olsa tasdikleri mevzu bahis olamayacağı ve bu itibarla evveleminde vaziyetin hukuki bakımdan tetkiki lüzumu bildirilmiştir.

6 — Bu vaziyet muvacehesinde hukuk müşavirliğinden keyfiyetin tetkiki talep edilmiş ve cevaben alman 12-2-1940, 20/3 1940, 12/6/1940 tarihli mütalaalarda hülâsaton (Maadin Nizamnamesinin muaddel 59 uncu maddesi, mültezimlerin tevdi ettikleri tesisat ve işletme fen raporlarını aynıyle veya tadil suretiyle tasdikim ve bu raporların tekemmül ettikleri tarihten itibaren muayyen müddetler zarfında tesisat ve ihzarı, ameliyata başlanması ve normal işletmeye geçilmesini âmir bulunmakta olduğundan, mültezim tarafından verilen vesikalar sayanı kabul ise tasdiki değilse noksanların ikmali icap edeceği ve madenlerde faaliyete geçilmesinin mevzubahis olmaması vesikaların tasdikimi mâni teşkil edemeyeceği, tasdikten sonra mültezimin tesisata, ihzari ameliyat ve normal işletmeye başlayıp başlamadığı muayyen müddetlerin hitamında araştırılarak ve muaddel 60 inci maddenin tatbiki icap edip etmediği ancak o zaman tayin edilebileceği ve esasen hâdisi Devlet Şûrasının tetkikinden geçmiş ve bu maddenin tatbik edilebilmesi için muayyen hususatin ikmali lüzumu derpiş edilmiş bulunduğundan, artık işin bu safhasında kanunun feshe ait hükümleri üzerinde tevakkuf etmeksizin muaddel 59 uncu maddenin B bendi hükmüne tevfikân mezkûr raporlarda icap eden tadilât ve tashihat yapılarak muamelenin tekemmül ettirilmesi icap edeceği) bildirilmiştir.

7 — Hukuk müşavirliğinin bu mütalaalarında ileri sürülmekte olan esbaba binaen keyfiyet fen heyetimizce bir kere daha tetkik olunarak yazılan 18/6/1940 tarihli son raporda; tevdi edilmiş olan evrak münde-

recatına göre madenlerde her hangi bir işletmeye geçilmesi mevzuubahis ve mutasavver olmadığından mültezim (Ben bu madenlerde çalışmak niyetinde değilim) sözünü dolambaçlı yollarla ifade etmiş ve bu ifadeyi tevsik ve teyiden verilmiş olan evrakın, madenlerin normal çalışmasını ve çalıştırılmasını istihdaf eden 2818 numaralı kanuna göre tevdii muktezi rapor mahiyetinde telâkkisine imkân bulunmadığından mezkûr evraka müsteniden mahallinde tetkikat yapılarak bunlarda tadilat icrası düşünölemeyeceği aşikâr ve Devlet Şûrasınca müttehaz kararın da bu hakikati değıştirmeyeceği ve bu vaziyet muvacehesinde fen heyetince yapılacak bir şey bulunmadığı beyan olunmuştur.

8 — 2818 numaralı kanunun birinci maddesiyle tadil edilmiş olan Maadin Nizamnamesinin,

“59 uncu maddesi: A - Madenin teslimi tarihinden itibaren en geç bir buçuk yıl içinde maden mültezimleri madenin işletilmesi için vücuda getirilecek başlıca tesisatı, yapılacak ihzari ameliyatı ve bu tesisat ile ameliyatın biteceği zamanı ve mal olacağı kıymeti, tesisat ve ameliyat bittikten sonra kullanılacak günlük vasatı işçi sayısı ile çıkarılacak ve imar edilecek maden cevherlerinin miktarından ibaret olan normal işletme esaslarının asgari hadlerini ve imrarına kadar çıkarılan maden cevherlerinin görecekleri muameleleri muhtevi olmak üzere İktisat Vekâletine tesisat ve işletme hakkında iki nüsha fen raporu vermeğe mecburdurlar. Bu fen raporlarına tesisatın umumi vaziyetini gösteren iki nüsha harita de ihzari ameliyatın ikişer nüsha plân ve mürtesemlerini ve maden yatağının şeklini izah eden jeolojik kroki ve maktalarını da raptedeceklerdir.

B - İktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporu icabında mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynıyle veya tadil suretiyle tasdik edilir. Ve mültezime iade olunur. Dört ay içinde iade edilmediği takdirde vekâlet, tesisat ve işletme fen raporunu aynıyle kabul ve tasdik etmiş sayılır.

C - B bendi dairesinden tesisat ve işletme fen raporunun tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde mültezim, tesisata ve ihzari ameliyata başlamağa, raporunda yazılı müddet içinde bu işleri bitirmeğe ve raporunda yazılı veçhe üzere madeni normal surette işletmeğe mecburdur...”; nizamnamenin muaddel 60 ıncı maddesinde ‘müd-

etleri içinde tesisat ve işletme fen raporunun istenilen vasıf ve şartlara „;gün olarak verilmemesi veya tesisat ve ihzari ameliyata başlanmaması veya bunların bitirilmemesi veya normal işletmeğe geçilmemesi halinde ihale fes olunur...”.

Kanunun 4 üncü maddesinde “bu kanunun neşri tarihinden mer”i han maden ihalesi imtiyazları sahiplerinden henüz imalâta başlanmamış 1. anlar bu kanunun birinci maddesiyle muaddel maden nizamnamesinin 10 uncu maddesi hükmüne tâbidirler diye yazılıdır.

Maadin Nizamnamesinin bu hususlara müteallik ve ilk devreler ki ihtiyaçlara göre vazolunmuş bulunan maddelerinin bu şekilde tahinden maksat, birçok madenlerimiz memleket menfaatlerine zıt kilde atıl kalmasına mani olmak, madem işlerde uğraşan bu gibi hususi müesseselerden ciddilerini, kâfi teknik ve sermaye ile çalışmak tüyenlerini hükümetin bütün himayesine mazhar kılmak, madenleri sirkülasyon mevzuu yaparak atıl bırakan teşebbüslerin hareketlerine müsaade etmemek ve bu surete maden varlıklarımızı memleket menfaatlerine uygun şekilde kıymetlendirmek esas fikir ve prensiplerinden mülhem olmuştur.

Filhakika metinlerdeki tabirlere dikkat olunursa yukarıdan aşağı etilen veya işletilecek maadinden bahistir. Bu husus göz önünde tutulunca muaddel 59 uncu madde hükümlerinden, rast gele ve ne niyetle ursa olsun ibraz ve ita kılınmış olan evrakın fennen tayin ve tespit »dilmiş şekilde vesika mahiyetinde telakisiyle mutlaka tasdik olunacağı âmir olmadığı görülür. Esasen bu cihet muaddel 60 inci maddedeki ibraz edilen vesikaların istenilen vasıf ve şartlara uygun olmaması” tabiri ile de kat’i surette tebarüz ettirilmiş ve bu vasıfız haiz bir madene olmak üzere ibraz edilen vesikalarda rastlanacak kabili ıslah noksanların mültezimine bir kolaylık ve yardım olmak üzere Devlet uzuvlarının işe müdahalesi ile tatbikata daha uygun ve faideli bir şekilde ikmal ve tashihi derpiş olunmuştur.

Bu itibarla 59 uncu maddeden bu gibi evrakın rapor mahiyetinde telâkki edilerek behemehal tasdik olunacağı manası değil, istenilen vasıf ve şartlara uygun olmazlarsa 60 inci madde mucibince imtiyazın fesh olunacağı manasının istihracı kanunun ruhuna uygun bir netice olur. Nitekim bu hadisede olduğu gibi elyevin atıl ve ileride de işletilmeyeceği beyan olunan bir maden için, kanuni müeyyidelerden sakınılmak maksadı ile verildiği tezahür eden kâğıtların kanunun tarif ve itasını emretti-

ği işletme raporu olarak kabul edilmesi, ortada yapılması mutasavver bir iş bulunmadığından mahalline mühendis izamı suretiyle noksanlarının ikmal ve tashihi cihetine gidilmesi de mümkün değildir.

Esasen dairemizde mevcut dosya ve kayıtlara nazaran öteden beri madencilikle iştigal eden ve elyevin bazı madenlerde mesul müdürlük vazifesi yapmakta olan bu madenin mültezimi Salih Zeki Pekin'in, kanunun bu sarîh ahkâmını herkesten iyi bilmesi icap edeceği düşünülürse işbu müracaatın kanunun fesih müeyyidesinden kurtulmak ve bu madenin imtiyazını 2818 numaralı kanunun neşrinden evvelki spekülasyon devrinde okluğu gibi uhdesinde muhafaza etmek gayesine matuf olduğu kolayca, anlaşılır.

Netice itibariyle; bu madenin vaziyeti, 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesi delaletiyle Maadin Nizamnamesinin 59 uncu maddesi hükümlerine tâbi bulunmaktadır. Bu ahkâma göre itası mecburi, vesaikten olarak verilmiş olan evrakın tetkikinde;

- 1 — Madenin halen atıl bir halde bulunduğu,
- 2 — İleride çalıştırılması da mevzu bahis olmadığı,

3 — Mutasavver bir niyet ve iş mevcut olmadığından ikmal ve tashihi de mümkün görülmediği cihetle kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilmemiştir.

Buna binaen Maadin Nizamnamesinin muaddel 60 inci maddesi mucibince mezkûr krom madenlere ait ihalenin feshinden başka yapılacak muamele olmadığının yüksek Başvekâlete arzı ve keyfiyetin mültezime tebliği hususları yüksek tasviplerine arz olunur.) denilmektedir,

Fethiye'de Madenci Salih Zeki Pekin imzası ile verilen. 21-11-1940 tarihli itiraz arzuhalinde:

İktisat Vekilliğince 28 Eylül 1940 tarihinde yapılan tebliğinde Fethiye kazası dâhilinde Kurtgediği, Kar ak urum ve Basralık mevkilerinde kâin olup imtiyazları 23 teşrinisani 1341 tarihli ve 2849 sayılı, 23 kânunuevvel 1926 tarih ve 3085 sayılı, 23 teşrinisani 1341 tarih ve 2347 sayılı kararnamelerle resen ve Eldir ek - Günlükbaşı mevkiiinde kati olup imtiyazı diğer iki şeriki Zehra ve Sıdika ile birlikte 12-7-1931 tarihli kararname mucibince uhdesinde bulunan krom madenlerinin atıl bir halde bırakılmalarından dolayı imtiyazlarının feshi hususunun Başvekâlete arz edildiği bildirilmiş ve şu halde feshe sebep atıl bırakılmalarının gösterilmiş olduğu,

Hâlbuki işbu madenlere ait imtiyazların 1937 senesinde, 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesinin (2) nci fıkrasına tevfikân verilen vesikaların muaddel 59 uncu maddesi hükümlerine uygun olmadığından bahisle fesihleri talep edilmekle keyfiyeti tetkik eden Devlet Şûrası, vekâletin fesih talebini reddetmesi üzerine 20-5-1939 tarihinde vekâletçe yapılan tebliğde; bu krom madenleri için 2818 sayılı kanuna tevfikân verilmesi icap eden vesikaların normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde bulundurularak tebliğ tarihinden itibaren altı ay zarfında yeniden tanzim ve itası emir buyurulmuş olduğundan bu emir mucibince Maden Mühendisi Sıtkı Koçman tarafından tanzim edilmiş ve 18-11-1939 tarihli istidasile vekâlete verilmiş olan rapor, nizamnamenin muaddel 59 uncu maddesinin B bendi mucibince dört ay içinde iade edilmediği cihetle kabul ve tasdik edilmiş mahiyetini iktisap eylemiş olacağına nazaran işletmeye müteallik raporun 18-3-1940 tarihinde kesbi katiyet etmiş demek olacağı,

Hal böyle iken kendisi de bir taraftan mühendis Sıtkı Koçman'ın nezareti altında madenlerinde işletmeye geçmiş bulunduğu ve bu işletmelerden mütevellit istihsalâtının nizamnamenin 51 inci maddesi mucibince her ay üç nüsha olarak Muğla Vilâyeti maden irtibat memurluğuna gönderdiği ve mezkûr memurlukça birer nüshasının da vekâlete gönderilmiş olması lâzım gelen aylık cetvellerde mûnderiç bulunduğu gibi, leffin takdim ettiği bordro suretleri mucibince Fethiye mal sandığına teslim eylediği amele vergilerini gösteren makbuzların da madenlerin denildiği gibi atıl bir halde bırakılmış olmayıp faaliyete sevk edilmiş olduklarını ispat eylemekte bulunduğu ve işbu faaliyet neticesi olarak Yılanlısu mıntakasında 430 ton ve diğer Gökçe mıntakasında 350 ton istihsal ve idhar edilmiş olan krom cevherlerinin halen deniz kenarına nakledilmekte ve diğer taraftan da ocaklarda istihsalâta devam edilmekte olduğu,

Binaenaleyh şu tafsîlâta göre madenleri atıl bir halde bırakılmış olmadığından vekâletin, ocakların atıl bırakıldığı hakkındaki beyanının bir yanlışlık eseri olacağı ve işletme raporu 18-3-1940 tarihinde kesbi katiyet etmiş olmasına nazaran aradan pek az bir zaman geçmiş olduğu halde farzı mahal olarak madenleri atıl bir halde bırakılmış olsa dahi bütün cihanın harbe sürüklenmiş ve sürüklenmek üzere olduğu emsali namustuk bu buhranlı devirde zaman ve ahval şeraitinin fevkalâdeliği

göz önünde tutularak mazur görülmesi icap edeceği, bu müşkül şeraite rağmen madenleri işletmemiş olmayıp bilâkis daha evvelki senelere ait işletmelerine, istihsal ve sevk eylediği madenlere ilâveten vekâlete takdim eylediği raporun kabul ve tasdik edilmiş olduğu 18-3-1940 tarihinden itibaren aradan pek az zaman geçmiş olmasına rağmen 780 ton maden istihsal etmiş ve aynı zamanda mesaisini arttırmış olduğu bir zamanda, bütün servetini, parasını hasrı tahsis etmiş olduğu bu madenlerin elinden alınması mağduriyetini mucip olacağı beyan edilerek fesih mazbatasının tasdik edilmemesi istenmiştir.

Bu baptaki dosya tetkik edildikten ve Maadin Umum Müdürlüğü İmtiyazlar Şubesi Müdürü İsmail Hakkı Akyüzün izahatı dinlendikten sonra gereği düşünüldü:

İşbu madene ait imtiyazın feshi hususu 1938 yılında, Eldirek - Günlükbaşı, Karakurum ve Basralık madenleri imtiyazlarının da feshi talebiyle birlikte, teklif edilmesi üzerine 26-10-1938 tarihinde dairemizce verilen kararı havi mazbatada hülâsaten: İşbu madenler mültezimi, muaddel 59 uncu maddenin A bendinde yazılı esasların heyeti umumiyesini göz önünde tutarak tanzim ettiği rapor ve haritaları müddetinde vermiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcut idiye mültezimin mağduriyetine mahal verilmemek için yine muaddel 59 uncu maddenin, İktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporunun icabında mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynıyle veya tadil suretiyle tasdik ve mültezime iade olunacağını gösteren, (B) bendi hükümleri dairesinde muamele ifasile görülen noksanların ıslah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vecibeler yerine getirilmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbik edilmesi icap edeceği, bu suretle muamele yapılmadan mühim sermaye vaz'ı ile müteşebbis sıfatını göstermiş ve madenleri normal faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazın feshi cihetine gidilmesinin muvafık olamayacağı mütalea kılınmıştı.

Umumi heyetçe 8-12-1938 tarih ve 237-238 sayılı mazbata ile tasdik buyurulmuş olan mezkûr mazbatamız üzerine vekâletçe imtiyaz sahibine 6 aylık bir mühlet verilerek vesaik normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair izah name göz önünde tutularak yeniden tanzimi için yapılan tebligat üzerine imtiyaz sahibi muayyen müddeti

zarımda plân, proje ve haritaları verdiği ve fakat bunların istenilen vasıf ve şartlara uygun olmadığından kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilemeyeceği beyanla 60 ıncı maddeye tevfikân imtiyazın feshi tekrar talep edilmektedir.

Filhakika mühlet itası suretiyle imtiyaz sahibine yapılan tebligat üzerine rapor ve haritalar müddetinde verilmiş ise de bu vesaikin yine, Maadin Nizamnamesinin 2818 sayılı kanunla tadil edilen 59 uncu maddesinin A bendinde tayin ve tasrih edilen esaslar ve bu bapta izah- name dairesinde ve istenilen vasıf şartlara uygun olarak tanzim edilmediği bunların tetkikinden ve verilen izahattan anlaşılmış olduğu ve binaenaleyh kanuni evsaf ve şeraiti ihtiva etmeyen rapor ve sair vesaikin mezkûr maddenin B bendine tevfikân ne taliler ve ne de aynen iadesi mevzuubahis olamayacağı ve imtiyaz sahibinin dermeyan edip yukarıda yazılı bulunan iddiaları gayrı varit bulunduğu cihetle fesih mazbatasının tasdiki ittifakla muvafık mütalea kılınarak dosyanın yüksek reisliğe sunulmasına 31-12-1940 tarihinde karar verildi.

**Şûrayı Devlet Umumi Heyetimin 21/4/1941 tarih
ve 75 E./117 K. sayılı kararı**

Muğla'nın Fethiye Kazasında Kurtgediği krom madeni imtiyazının feshi hakkında İktisat Vekâletinin Başvekâletten havale buyurulan tezkeresi üzerine 3 üncü dairece müttehaz kararı havi 31-12-1940 tarihli ve 254/287 sayılı mazbata okundu.

Bu mazbatada, Muğla Vilâyetinin Fethiye Kazası dâhilinde ve halen Salih Zeki Bekin uhdesinde bulunan Kurtgediği krom madeninin imal imtiyaz mukavelesinin feshine dair tanzim edilen 3-9-1940 tarihli mazbatanın iki nüsha ve musaddak olarak dosyası ile birlikte takdim kılındığından bahsiyle muktezasının ifası İktisat Vekâletinden istenildiği yazılmış ve yukarıda bahsi geçen fesih mazbatasını münderecatı da tafsil ederek netice itibariyle; bu mailenin vaziyeti; 2818 sayılı kanunun 4 üncü maddesi delaletiyle Maadin Nizamnamesinin uncu maddesi hükümlerine tâbi bulunmaktadır. Bu ahkâma göre itası mecburi vesaikten olarak verilmiş olan evrakın tetkikinde;

1 — Madenin halen atıl bir halde bulunduğu,

2 — İleride çalıştırılması da mevzuubahis olmadığı,

3 — Mutasavver bir niyet ve iş mevcut olmadığından ikmal ve tashihi de mümkün görülmediği cihetle kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilmemiştir.

Buna binaen Maadin Nizamnamesinin muaddel 60 ıncı maddesi mucibince mezkûr krom madenine ait ihalenin feshinden başka yapılacak muamele olmadığı beyan ve buna karşı Fethiye’de madenci Salih Zeki Pekinin 20-5-1939 tarihinde vekâletçe yapılan tebliğde; bu krom madenleri için 2818 sayılı kanuna tevfi kan verilmesi icap eden vesikaların normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair olan izah name göz önünde bulundurularak tebliğ tarihinden itibaren altı ay zarfında yeniden tanzim ve itası emir buyurulmuş olduğundan bu e- mir mucibince Maden Mühendisi Sıtkı Koçman tarafından tanzim edilmiş ve 18-11-1939 tarihli istidasile Vekâlete verilmiş olan rapor, nizamnamenin muaddel 59 uncu maddesinin B bendi mucibince dört ay içinde iade edilmediği cihetle kabul ve tasdik edilmiş mahiyetini iktisap eylemiş olacağına nazaran işletmeye müteallik raporun 18-3-1940 tarihinde kesbi katıyet etmiş demek olacağı ve hal böyle iken kendisi de bir taraftan Mühendis Sıtkı Koçman’ın nezareti altında madenlerinde işletmeye geçmiş bulunduğu ve bu işletmelerden mütevellit istihsalâtının nizamnamenin 51 inci maddesi mucibince her ay üç nüsha olarak Muğla Vilâyeti maden irtibat memurluğuna gönderdiği ve mezkûr memurlukça birer nüshasının da Vekâlete gönderilmiş olması lâzım gelen aylık cetvellerde munderiç bulunduğu gibi, leffen takdim ettiği bordro suretleri mucibince Fethiye mal sandığına teslim eylediği amele vergilerini gösteren makbuzların da madenlerin denildiği gibi atıl bir halde bırakılmış olmayıp faaliyete sevk edilmiş olduklarını ispat eylemekte bulunduğu ve işbu faaliyet neticesi olarak Yılanlısu mm takasında 430 ton ve diğer Gökçe mm takasında 350 ton istihsal ve iddialar edilmiş olan krom cevherlerinin halen deniz kenarına nakledilmekte ve diğer taraftan da ocaklarda istihsalâta devam edilmekte olduğu “yolundaki itirazı da hikâye edilmiş ve işin dairece tetkikinde; işbu madene ait imtiyazın feshi hususu 1938 yılında, Eldirek - Günlükbaşı, Karakurum ve Basralık madenleri imtiyazlarının da feshi talebiyle birlikte; teklif edilmesi üzerine 26-10-1938 tarihinde dairemizce verilen kararı havi mazbatada hülâsaten: işbu madenler mültezimi, muaddel 59 uncu

maddenin A bendinde yazılı esasların heyeti umumiyesini göz önünde tutarak tanzim ettiği rapor ve haritaları müddetinde vermiş olduğundan, teferruata ait noksanlar mevcut idiyse mültezimin mağduriyetine mahal verilmemek için yine muaddel 59 uncu maddenin, İktisat Vekâleti tarafından tesisat ve işletme fen raporunun icabında mültezim hesabına mahallinde tetkikat yaptırılmak ve kendisinden mütemmim izahat alınmak suretiyle tetkik edildikten sonra aynıyle veya tadil suretiyle tasdik ve mültezime iade olunacağını gösteren, B bendi hükümleri dairesinde muamele ifa- sile görülen noksanların ıslah ve ikmal ettirilmesi ve bundan sonra kanuni vecibeler yerine getirilmezse o vakit fesih müeyyidesinin tatbik edilmesi icap edeceği, bu suretle muamele yapılmadan mühim sermaye vaz'ı ile müteşebbis sıfatını göstermiş ve madenleri normal faaliyete getirmek için kanuni vesikaları vermiş bir mültezimin uhdesindeki imtiyazın feshi cihetine gidilmesinin muvafık olmayacağı" mütalea kılınmıştı.

Umumi Heyetçe 8-12-1938 tarih ve 237 - 232 sayılı mazbata ile tasdik buyurulmuş olan mezkûr mazbatamız üzerine Vekâletçe imtiyaz sahibine 6 aylık bir mühlet verilerek vesaikin normal işletme esasları ve raporların sureti tanzimine dair izah name göz önünde tutularak yeniden tanzimi için yapılan tebligat üzerine imtiyaz sahibi muayyen müddeti zarfında plân, proje ve haritaları verdiği ve fakat bunların istenilen vasıf ve şartlara uygun olmadığından kanunun tarif ve kabul ettiği rapor mahiyetinde telâkki edilmeyeceği beyanla 60 inci maddeye tevfi kanun imtiyazın feshi tekrar talep edilmektedir.

Filhakika mühlet itası suretiyle imtiyaz sahibine yapılan tebligat üzerine rapor ve haritalar müddetinde verilmiş ise de bu vesaikin yine, Maadin Nizamnamesinin 2818 sayılı kanımla tadil edilen 59 uncu maddesinin A bendinde tayin ve tasrih edilen esaslar ve bu babdaki izah name dairesinde ve istenilen vasıf ve şartlara uygun olarak tanzim edilmediği bunların tetkikinden ve verilen izahattan anlaşılmış olduğu ve binaenaleyh kanuni evsaf ve şeraiti ihtiva etmeyen rapor vesaire vesaikin mezkûr maddenin B bendine tevfi kanun ne tadilen ve ne de aynen iadesi mevzu bahis olamayacağı ve imtiyaz sahibinin dermeyeran edip yukarıda yazılı bulunan iddiaları gayri varit bulunduğu cihetle fesih mazbatasının tasdiki ittifağa muvafık mütalea kılındı denilmiştir.

İcabı müzakere olundu. Bu madenin terkedilmiş olması sebebiyle feshi yolundaki İktisat Vekâleti teklifine karşı maden sahibinin dosya

arasındaki 21 teşrinisani 1940 tarihli itiraz arzuhalinde madenin işletilmekte olduğu ve hatta istihsalâtın her ay üç nüsha olarak Muğla Vilâyeti Maden İrtibat Memurluğuna gönderildiği ve Fethiye Mallandığına da amele vergisi verilmekte olduğu ve bu faaliyet neticesinde Yılanlısu mıntıkasında 430 ton ve diğer Gökçe mıntıkasında 350 ton krom madeni mevcut olup bunların deniz kenarına nakledilmekte ve bir taraftan da ocakta istihsalâta devam olunmakta bulunduğu yazılı olmasına nazaran bu ifadenin hakikate derece mutabakatı ve mezkûr madenin hali hazır vaziyeti hakkında malûmat verilmesi Muğla Vilâyetine yazılarak alman 4-3-1941 ve 26-3-1941 tarihli ve 224 ve 227 sayılı tahriratları mumailayh uhdesinde bulunan İnlice - Karakurum, İnlice - Basralık, Eldirek - Günlükbaşı ve Gökçe - Kurtgediği namında dört kıta madenin Mayıs 1939 bidayetine kadar çalıştığına ve bunlardan istihsalâta bulunulduğuna dair bir kayıt ve aylık ve yıllık cetvellerinin verildiğine dair bir malûmat bulunmadığı, 1-5-1939 tarihinden itibaren her ay ve 1-3-1941 tarihine kadar olan aylık cetveller ile 1939 ve 1940 seneleri yıllık cetvellerinin verildiği aylık cetvellerinin tetkikinde İnlice Basralık madeninden Mayıs 1939 ayında 70, Haziran 1939 ayında 190, Temmuz 110 ve ağustosta 60 ki ceman 430 ton cevher istihsal edilip Eylül 1939 bidayetinden itibaren madenin tatil edildiği ve halen de çalıştırılmadığı ve fakat evvelce istihsal olunan mevzuubahis 430 ton cevherin Etibank'a satılarak bedelinin alınması için imrarat iskelelerine nakledildiği, Gökçe - Kurtgediği imtiyazına ait aylık cetvellerin tetkikinde de Mayıs 1939 dan Haziran 1940 nihayetine kadar verilenlerde hiç istihsal yapılmadığı ve Temmuz 1940 da 100, ağustosta 150, Eylülde 100, teşrinievvelda 50 ve ikinci teşrinde ise yine 50 ki ceman 450 ton istihsal edildiği ve birinci kânun 1940 dan itibaren faaliyetin tamamen durdurulduğu ve fakat halen elde edilmiş olan 450 tonun bedelinin alınması için Etibank'ın emri ile imrarat iskelelerine nakledildiği, diğer iki imtiyaza ait aylık cetvellerde Mayıs 1939 dan itibaren muntazaman verilmekte ise de bir ton dahi istihsalâta bulunmadığı yani madenin tamamen metruk bir halde bulundukları, bu dört madene ait 1939 ve 1940 yıllık cetvellerinin tetkikinde ise Eldirek - Günlükbaşı ve İnlice - Karakurum madenlerine ait olanlarda hiç istihsalâta bulunulmadığı gibi tediyaat dahi yapılmadığı, İnlice - Basralık madenine ait 1939 yıllık cetvellerinde 430 ton istihsalât yapıldığı ve buna mukabil 2544 yevmiyeye

mukabil 2107 lira 65 kuruş tevdiatta bulunulduğu ve 1940 yılma ait cetvelde ise ne istihsalât ne de tediyaat yapılmadığı anlaşıldığı, Gökçe - Kurtgediğine ait 1939 yıllık cetvelinde istihsalât ve tediyaat yapılmadığı işaret olunduğu gibi 1940 yılma ait cetvelde ise 450 ton istihsalâtta bulunulduğu ve bu miktar cevherin elde edilmesi için 632 yevmiyeye mukabil 502 lira 47 kuruş tevdiatta bulunulduğu, İnlice - Basralık madeni işçilerine 1939 yılında ödenen 2107 lira 65 kuruş ile Gökçe - Kurt- gediği madeninde 1940 yılında çalıştırılan işçilere ödenen 502 lira 47 kuruşa ait vergilerin tevkif olunarak tamamen Maliye Veznesine yatırıldığı alâkalı Fethiye Mal müdürlüğünden alınan yazıdan anlaşıldığı ve bu izahata nazaran mumaileyh Salih Zeki Pekine ait 4 kıta imtiyazdan ikisinin tamamen metruk bulunduğu ve diğeri ikisinin teknik an çalıştırıldığıının kabulüne imkân bulunmadığı bildirilmiş olmasına ve daire mazbatasında tahsil olunan sebeplere mebni bu madene ait fesih mazbatasının tasdiki lüzumunu mabeyin olan daire kararı 21-4-1941 tarihinde ittifakla tasvip edildi.

Tevhidi İctihat Kararı
Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesini
35 E./17 K. numaralı kararı

Özü:

Zirai, kredi kooperatiflerine
verilen senetlerin, adi senet
mahiyetinde olduğu h:

Bağ işlerinde kullanılmak ve vadesinde bizzat getirip kooperatif veznesine eda olunmak kaydiye istikraz olunan paranın zirai kredi kooperatifine veya emir ve havalesine tediye ve vadesinde ödenmediği takdirde tahsil masraf ile faiz ve komisyonunun tesviye ve mahsul kooperatifin müsaadesi alınmaksızın satıldığı surette borcun % 10 tazminatla birlikte ita edileceğini nastık olarak mezkûr kooperatife verilen borç senedine müsteniden yapılan takip neticesinde senedin ticari mahiyette olmaması ve aradan 10 sene geçmemiş bulunması hasebiyle borçlunun müruru zaman itirazının ref'i hakkında Kemalpaşa icra işleri tetkik merciinden verilen 7-1-1939 tarihli kararın tasdikine mütedair Temyiz Mahkemesi İcra ve İflâs Dairesinin 21-3-1939 tarih ve 917/1733 numaralı kararıyla aynı mealdeki diğer kooperatif senedine müsteniden sözü geçen yer mahkemesinde açılan davanın, senet emre muharrer olması ve üç senelik müruru zamana tâbi bulunması sebebiyle reddi hakkındaki 3-5-1938 tarihli hükmün tasdikine dair Temyiz Mahkemesi Ticaret Dairesinin 12-2-1940 tarih ve 3349/311 numaralı kararı arasındaki tezat ve mübayenetin tevhidi içtihat yolu ile halli lüzumu C. Baş müddeiumumiliğinin 3127 numaralı yazısı ile istenilmesine mebnî toplanan Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesinde keyfiyet müzakere edilerek:

Neticede:

Nakit gibi elden ele tedavül etmek üzere ihdas olunan emre muharrer senetlerin Ticaret Kanun (604) üncü maddesi mucibince diğer şartlar arasında bilâ kaydı şart bir meblâğı muayyen ifası vadini de muntazam olması meşrut bulunmuş ve müteakip (605) nci maddede, maddesi sabıkada mezkûr mevtadan ari olan bir senedin müstesna ahval haricinde emre muharrer senet kıymetini haiz olamayacağı zikir ve

Tasrih kılınmış olup Temyiz Ticaret ve İcra ve iflâs Daireleri arasındaki ihtilâfa mevzu teşkil eden bahsi geçen senede, bağ işlerinde kullanmak üzere istikrazda bulunan borçlu mahsulünü alacaklı kooperatifin müsaadesi alınmaksızın sattığı surette %c 10 tazminat itasını taahhüt etmiş olmasına ve binaenaleyh ticaret senetleri ihdasından maksut olan tedavül keyfiyetine mâni ve engel olan bu kabil taahhütleri havi senetlere ticari mahiyet ve vasfını vermeğe yukarda geçen maddelerin sarahati müsait bulunmamasına binaen ticari veya adi olduğunda ihtilâf hâsıl olan işbu senedin emre muharrer senedat cümlesinden olmayıp adi senet mahiyetinde olduğuna ekseriyetle karar verildi.

26/6/1941

Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesini

39 E./20 K. numaralı kararı

Özü:

Tedavülden kaldırılan meskûkâtın ilamsız takip mevzuu olamayacağı hakkında.

Tedavülden kaldırılan gümüş meskûkâtın icra en takibine karşı bunların evrakı nakdiye ile tutarı icra dairesince nazara alınmak üzere borçlunun itirazının ref'ine müteallik Birecik İcra İşleri Tetkik merciinden verilen 24-3-1938 tarih ve 10/5 numaralı kararın temyizi üzerine; kanuna müstenit ilân ile tedavülden kaldırılmış olan sikkenin aynen tahsili mümkün olmadığı gibi bunun evrakı nakdiyeye tahvili de hükme muhtaç iken bu cihet nazara alınmadığından dolayı nakzına ve aynı cins meskûkâta müteallik diğer icrai takibe karşı vaki itirazın keza aynı tarzda ref'i hakkında adı geçen merciden verilmiş olan 25-4-1938 tarih ve 11/8/ numaralı kararın da tasdikına dair ve yekdiğerine mugayir bulunan Temyiz İcra ve İflâs Dairesinin 13-8-1938 tarih ve 3855/3742 ve 11-7-1938 tarih ve 3514/3588 numaralı kararı suretlerinin raptiye bu husustaki içtihadın tevhidi mezkûr daire reisliğinin 1215 numaralı müzekkeresiyle istenilmesine mebni toplanan Tevhidi İctihat Heyeti umumiyesinde keyfiyet müzakere edilerek:

Neticede ;

2004 numaralı İcra ve İflâs Kanununun ilamsız takip faslındaki

(42) nci maddesi hükmü para ve teminat borçlarına mahsur olması ve adı geçen meskûkât halen tedavülden kalkarak para vasfından tecerrüt etmiş bulunması itibariyle ilamsız takip mevzuu olamayacağımdan alacaklıların usulen ait olduğu mahkemeye müracaatla hüküm istihsal etmeleri lâzım geleceğine evvelki celsede ekseriyet nisabı hâsıl olmamasına mebni ‘ mevcudun mutlak ekseriyetiyle 21-5-1941 tarihinde karar verildi.

26/6/1941

Temyiz Mahkemesi Tevhidi İçi had Heyeti Umumiyesini

42 E./14 K. numaralı kararı

Özü:

Öldürmek fiilinin birden ziyade eşhas aleyhinde işlenmiş olması halinde Türk Ceza Kanununun 450 nci maddesinin 5 inci bendi hükmünün ne şekilde tatbik olunacağına dair Temyiz Mahkemesi Tevhidi içtihat Heyeti Umumiyesini Kararı.

Öldürmeye teşebbüs derecesinde kalan birden fazla şahısların yaralanması halinde aleyhine taarruz olunanlardan her birine karşı yapılan taarruz ve bunun tevhit ettiği netice itibariyle münferiden tebeyyün eden katle teşebbüsten ceza verilmesi ve ondan sonra içtima hükümlerinin nazara alınması suretiyle ceza tayini icap edip (450) nci maddenin (5) inci bendinin tatbik kabiliyeti olmadığına dair birinci ceza dairesinden verilen 1-7-1937 tarih ve 5345/2809 sayılı ve 10-2-1937 tarih ve 2799/590 sayılı kararları ile (450) nci maddenin (5) inci bendi tatbik ve bu suretle ceza tayinini havi hükmün tasdikim muntazam 16-3-1939 tarih ve 1233/859 sayılı karar arasındaki mübayanetin tevhidi içtihat suretiyle halli C. Baş müddeiumumiliğinin 4102 sayılı müzekkeresiyle istenilmesine mebni toplanan Tevhidi İchtihat Heyeti Umumiyesinde keyfiyet müzakere edilerek:

Neticede;

Ceza Kanununun (450) nci maddesinin (5) inci bendinde “öldür

mek fiili birden ziyade kimseler aleyhine işlenirse fail ölüm cezasına mahkûm edilir” diye yazılı olmasına göre birden ziyade kimseleri öldürmek birden ziyade suç olduğu halde faili için suç ve cezaların içtimai hakkındaki umumi hükümler tatbik edilmeyerek bir ceza tayin olunması bu maddenin sarahati icabıdır.

Fakat öldürmek fiili tamamı ile icra edilemeyerek birden ziyade kimselerin ölümü husule gelmeyen hallerde bu bentteki kayıt ve şart tahakkuk etmediğinden her şahıs aleyhine işlenen fiilin derecesine göre ayrı ayrı ceza tayin ve içtima hükümleri tatbik olunmak kanunun umumi hükümlerine uygun olur.

Çünkü birden ziyade kimseleri öldürmeye teşebbüs halinde dahi (450) nci maddenin (5 inci bendinin ve teşebbüs maddesinin tatbiki suretiyle bir ceza tayini lâzım geleceği kabul ve içtihat edilirse kanunun teşebbüs hakkındaki 61 ve 62 nci maddeleri mucibince teşebbüs; iki safha ve derece ve her birinin ceza miktarı ve nispeti başka olup bu iki madde hükmünü birden istilzam eden birden ziyade kimseleri öldürmeğe teşebbüs fiillerinde veya yalnız bir kişi hakkında öldürmek husule getirilip diğeri teşebbüs derecesinde kalmış olan hallerde başka başka cezaların (450) nci maddenin (5) inci bendi delaletiyle bir ceza olarak tayinine ve bu bent hükmünün muttarit bir surette tatbikine imkân dahi yoktur.

Şu hallere göre (450) nci maddenin (5) inci bendi sarahati veçhile öldürmek fiili birden ziyade kimseler aleyhine işlenmiş yani tamamı ile icra edilerek birden ziyade kimselerin ölümü husule gelmiş olan hallere ait olup birden ziyade kimselerin ölümü husule gelmeyerek fiil; teşebbüs derecesinde kalmış ise faili hakkında umumi hükümlere ve her fiilin vasfına göre ayrı ayrı ceza tayin ve içtima hükümlerinin tatbik olunması lâzım geleceğine 30-4-1941 tarihinde ve ikinci toplanmada hâsıl olan sülûsan ekseriyetle karar verildi.

**Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesini 35 E./18 K.
numaralı kararı**

Özü:

Vergi bakayasının tasfiyesine dair cılan
2566 numaralı kanuna müsteniden
dermeyan olunacak terkin defilerinin icra
dairelerince ve İcra Kanunu hükmüne
tevfikan tahkik ve tetkiki lâzım geleceği
hakkında Temyiz Mahkemesi Tevhidi
İctihat Heyeti Umumiyesinin Kararı.

Vergi bakayasının tasfiyesine dair olan 2566 numaralı kanuna temas eden ihtilâfların idari veya adli, mercilerden hangisine ait olduğu hakkında Temyiz İcra ve İflâs Dairesinin 29-11-1934 tarih ve 6364/6383 ve 14-5-1938 tarih ve 2561/2548 numaralı kararlarını havi ilâmları arasında hâsıl olan içtihat ihtilâfının halli lüzumu mezkûr daire reisliğinin 1130 numaralı müzekkeresiyle istenilmesine mebni toplanan Tevhidi İctihat Heyeti Umumisinden keyfiyet müzakere edilerek:

Neticede;

Mümasıl mali kanunlardan 2266 numaralı kanunda Hazine alacaklarının Mali Müşavere Encümeni karar ile Maliye Vekâletince ve 3497 sayılı kanunun birinci maddesinde de zimmetlerin doğrudan doğruya Maliye Vekâletince terkin edileceği yazılı olduğu halde Tevhidi İctihada mevzu teşkil eden hâdisenin tetabuk ettiği vergi bakayasının tasfiyesine dair bulunan 2566 sayılı kanunun üçüncü maddesinde vergi ve iltizam bedellerinin % 40 ını 1934 mali senesi içinde ödeyen borçluların geri kalan borçlarının terkin edileceği mutlak surette beyan edilmiş olup mutlak bir cümleinin ıtlaksan ve mukayyet bir ibarenin takyide imali zaruri bulunmasına ve terkin keyfiyeti, alacağın, şarta bağlı ve bir taraflı hibesi yani ibra mahiyetinde olmakla sübutu halinde asıl alacak hakkındaki dava veya takibi bertaraf eden böyle bir def'in, Devletin bir akitten doğan alacakları hakkındaki takip merciini tayin eden icra ve İflâs Kanununun 47 nci maddesi mucibince asla tebaan adli, makamlarda dermeyan edilmesi lâzım gelip aksi halin kabulü, asıl ve def'i haklarının muhtelif mercilerde takibi suretiyle bir birinin lâzım ve melzunu mesabesinde ve telvem olan asıl ile ferin tefriki gibi gayri mantıki ve

külfetli bir neticeye müncer ve binaenaleyh adalet medlül ve mefhumunun bir cüzünü teşkil eden sürat kaziyesine de menafi olacağına binaen adı geçen 2566 sayılı kanunun terkinde müteallik hükümlerinin adli makamlarda da tatbiki, yukarıda beyan olunan mali kanunlardan bazılarında mukayyet ve birinde de mutlak ibare kullanılmaktaki kastını izhar eden vaz kanunun mülâhaza ve maksadına ve sürat ve maslahat icaplarına tamamen uygun bulunmuş olduğundan mü bayin kararların su duruna bahis olan mezkûr kanun hükümlerine müsteniden dermeyan olunacak terkin defilerinin icra dairelerince icra kanunu hükümleri veçhile tahkik ve tetkiki lâzım geldiğine ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Tevhidi İc̣tihat Heyeti Umumiyesini

4 E./21 K. numaralı kararı

Özü:

Temyiz kudretinden mahrumiyeti tahakkuk etmiş olan bir şahıs tarafından yapılan akiden dolayı vasiye diğer tarafını suiniyetini dahi ispat külfeti tahmil edilemeyeceği h.

Temyiz kudretinden mahrum olan bir şahsın yapmış olduğu akiden dolayı diğer tarafın suiniyetini aramağa lüzum olup olmadığı noktasında Temyiz Mahkemesi Birinci Hukuk Dairesinin 6/6/1936 tarih ve 550/2024 ve Ticaret Dairesinin 27/6/1940 tarih ve 2711/1662 numaralı kararlarını havi ilâmları arasında hâsıl olan ic̣tihat ihtilâfının halli Temyiz Ticaret Dairesi Reisliğinin (4) sayılı vasisiyle istenilmesine mebni toplanan Tevhidi İc̣tihat Heyeti Umumiyesinde keyfiyet müzakere edilerek:

Neticede;

Kanunu Medenin 360 ıncı maddesinin son fıkrası bir kimse tarafından vaki olan hukuki tasarrufun iptali davasında mücerret mahkemenin o kimse hakkındaki hacir kararın istinat olunması halinde tatbik olunur. Yoksa o kimsenin butlanı iddia edilen tasarrufta bulunduğu anda o tasarrufun hüküm ifade etmesi için lâzım gelen temyiz

kudretinden mahrum olduğu katiyetle tahakkuk etmesi halinde mezkûr fıkra hükmünün tatbikine gidilemez. Çünkü bu halde tasarruf mezkûr kanunun 15 inci maddesi hükmünce esasen batıldır. Filhakika mezkûr maddeye göre: “Mümeyyiz olmayan şahsan tasarrufu hukuki bir hüküm ifade etmez.

Mümeyyiz olmayan bir kimse ile hukuki muamelede bulunan diğerk âkidin bunu bilmeyerek hüsnü niyetle hareket etmiş olması zehri geçen 15 inci maddenin mutlak ve kat’i sarahati karşısında öyle bir kimsenin tasarrufu üzerine hukuki, hükmün terettüp etmesi için kâfi değildir. Kanun o gibi temyiz kudretinden mahrum kimselerin esasen hüküm ifade etmeyen tasarrufları hususunda o tasarruftan dolayı hak iddia edenlerin hüsnü niyetini himaye etmemektedir. Elverir ki o tasarrufun hüküm ifade etmesi için lüzumlu olan temyiz kudreti derecesinin tasarruf zamanında mevcut olmadığı katiyetle sübut bulsun Bu takdirde kasırım hali hüsnü niyetten ziyade himayeye lâıyk görülür. Medeni Kanunumuzun metin ve ruhundan başka türlü bir netice çıkarılmasına imkân yoktur. Yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı bir tasarruf zamanında temyiz kudretinden mahrumiyeti tahakkuk eden şahsın o tasarrufu üzerine hüküm terettüp etmeyeceğı iddiasının kabulü için bunu dava eden vasiye bundan başka diğerk tarafın suinietini dahi ispat etmek külfeti tahmil edilemeyeceğıne birinci toplanmada sülüsün ekseriyet hâsıl olamadığı cihetle ikinci toplanmada mutlak ekseriyetle karar verildi.

Temyiz Mahkemesi Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesini

32 E./28 K. numaralı kararı

Özü:

Alacağı altın olan alacaklılarla borçlular arasında tehdüdüs eden niza ve ihtilâfların halli mahkemeye aittir. İlämsız takip yolu ile icra dairelerince tahsili cihetine gidilemeyeceğı h.

Alacağı altın olan alacaklıların icrai takipleri üzerine bugüne kadar altın alacağın aynen veya piyasa mucibince evrakı nakdiye hesabı ile tutarının tahsili sur etile muamele ifa olunmakta ise de; altın paranın her hangi kıymetli bir mal mesabesinde olduğı ahiren tevhidi icthat kararı-

le takarrür etmiş olup zaman zaman kıymetinde tefavüt hâsıl olan bir malın değerinin icra marifetiyle tahsili talebi para borcuna münhasır bulunan ilamsız takiplere mevzu teşkil etmemekle beraber altın alacakların hangi tarihteki kıymeti yani mukavele veya vadenin hulûl ettiği yahut tahsil zamanlarındaki değeri mi ve altın işlerinde hususiyet arz eden Hatay muhitindeki alacakların Suriye veya altın parasının evrakı nakdiye hesabı ile tutarı mı lâzım gelip gelmeyeceği ve Hatay hükümeti zamanında paraya müteallik neşr olunan kanun ve kararnamelerin eski hâdiselerde tatbiki icap edip etmeyeceği hususlarında taraflar arasında husule gelen ihtilâfların hal ve faslı müdafaa ve muhakemeyi mucip bir şekil iktisap etmiş ve salâhiyeti icra ve iflâs kanun ile tehdit edilmiş bulunan icra tetkik hâkimlerinin böyle hukuki kaide ve hükümlerin tatbikini istilzam eden hâdiseleri tetkike salâhiyeti olamayacağı mülâhazası ile teessüs eden eski ve devamlı içtihadın yukarda yazılı sebeplerden dolayı değiştirilmesine zaruret hâsıl olmuş olduğundan bu suretle taaddüt eden içtihat ayrılığının tevhide içtihat yolu ile halli icra ve iflâs Dairesi Reisliğinin 4/7/1941 tarih ve 672 sayılı müzekkeresiyle istenilmesine metini keyfiyet toplanan Tevhidi İctihat Heyeti Umumiyesinde müzakere edilerek:

Neticede:

Altın paranın her hangi kıyyemi bir mal hükmünde olduğu Temyiz Mahkemesi Umumi Heyetince 29/1/1941 tarihinde tevhide içtihat suretle kararlaştırılmış olup takarrür eden işbu içtihadı göre lora ve İflâs Kanununun 42 nci maddesi mucibince para borcunun ödenmesine ve teminatın verilmesine münhasır bulunan ilamsız takiplere müteallik hükümlerin altın alacaklar hakkında tatbikine kanuni cevaz olmamakla beraber mukavelenin yapıldığı ya vadenin hulûl ettiği veyahut tediye edileceği zamandaki kıymetlerden hangisinin lâzım geleceği ve bundan başka vaziyeti umumiye sinde bir hususiyet hâsıl olan Hatay hitinde tanzim edilmiş olan müdanene senetlerinde altın paranın muadili Suriye parasının miktarı da yazılı olmasına nazaran bu gibi istikrazlarda

altın akçenin mi yoksa mukabili olarak gösterilen Suriye parasının mı Türk evrakı nakdiyesine tahvili iktiza edeceği hususlarında taraflar arasında tekevvün ve taaddüt edip kanuni kaide ve hükümlerin tatbiki suretiyle müdafaa ve muhakemeyi istilzam eden ihtilâfların tetkik ve intacı vazifesi mezkûr kanunla tayin ve tahdid edilen tetkik mercilerinin vazifeleri dışında kaldığından tevlit ettiği niza ve ihtilâfların hal ve faslı yukarda yazılı sebeplerden dolayı mahkemeye ait bulunan bu kabil alacakların ilamsız takip yol ile icra dairelerince tahsili cihetine gidilemeyeceğine ekseriyetle karar verildi.

Mülki Teşkilat İşleri

KARARNAMELER

Günü: 12-7-941

Sayısı: 16664

Birinci Madde — Eskişehir Vilâyeti Mihalıççık kazasının Merkez nahiyesine bağlı Sarıyar köyü Ankara Vilâyetinin Nallıhan kazası Merkez Nahiyesine bağlanmıştır.

İkinci Madde — İşbu kararnamenin hükmünü icraya Dâhiliye Vekili memurdur.

ONAYLAR

Gün: 9-7-941

Sayı: 1116-4/21

926 yılında Aydın Belediye hudutları içine alınmış olan, Çeştepe, Ambar cık, Yeniköy, ıııklı, Kalfaköy, Daniřment, Horos köy, Arapköy, Dağemiri, Gereniz, Ovaemiri, Kocagür, İmamköy, Kadıköy, Balıkköy ve Tepecik adlarındaki 16 köy Belediye hudutlarından çıkarılarak müstakil köy haline getirilmiştir.

Gün: 9-7-941

Sayı: 11113-19/22

Bursa'nın, Yenişehir kazasına tabi Kuyular Boğazı köyü Hamidiye Köyü ile Birleştirilmiştir.

Gün: 12-7-941

Sayı: 11118-5/23

Denizli'nin Tavas Kazası merkez nahiyesine bağlı Yahşiler köyü, Kızılcaölük nahiyesine bağlanmıştır.

Gün: 23^7-941

Sayı: 1116-9/24

Aydının Bozdağ kazasına bağlı Deliler köyü ismi (Başalan) olarak değiştirilmiştir.

Gün: 30-6-941

Sayı: 11132-8/25

İzmir Vilâyeti Bayındır kazasının Hacı İbrahim mahallesine bağlı Tokatbaşı mevkiî Bayındır Belediyesi Hududu dâhilinden çıkartılarak, aynı adla anılmak üzere müstakil köy haline getirilmiştir.

Gün: 30-7-941

Sayı: 11118-1/26

Denizli Merkez kazasının Honaz nahiyesine bağlı (Comleksaz) Köyü Denizli Merkez Nahiyesine bağlanmıştır.

Gün: 30-7-1941

Sayı: 11118-3/27

Denizli Vilâyeti Çal kazasının Bakalan nahiyesine bağlı İmrallı, Gelinveren ve Dayılar köyleri Cal Merkez Nahiyesine ilhak edilmiştir.

Gün: 30-7-941

Sayı: 11134-10/28

Kastamonu Vilâyeti Tosya kazasının (Müsmil Ağaç) köyüne bağlı şeyhler mahallesi bu köyden alınarak (Ahmet Oğlu) Köyüne bağlanmıştır.

Tamimler
Hususi Kalem

Günü: 17-7-941

Sayısı: 1/339

1 Mevcut kadroya göre kaymakamlığın muhtelif sınıfları arasındaki nispet bu meslekte bulunan arkadaşların normal surette terfilerine imkân verecek halde olmadığından birçok kaymakamların iki, üç ve hatta daha ziyade terfi müddeti geçirmelerine rağmen aynı sınıfta kaldıkları görülmüş ve son senelerde alman bazı tedbirlerle bu tebahhur kısaltılmış ise de arzu edilen neticenin alınması ve kaymakam arkadaşların mağduriyetten tamamen kurtarılması imkânı bulunamamıştı.

Vazifesini iyi ifa ettiği halde mahzar kadronun müsait olmaması sebebiyle uzun müddet bulunduğu sınıf da kalmak bu arkadaşları fütura götürmese de şevk ve faaliyetleri üzerinde tesir yapması tabii idi.

Kaymakamlığın idare teşkilâtımız içindeki büyük ehemmiyeti ve bütün idare şubeleri üzerinde haiz olduğu nezaret salâhiyeti dolayısı ile taşıdığı mesuliyet bu gayri tabii hâle nihayet verilmesini âmir olmasına rağmen iki seneden beri Dünya vaziyetinin icabı olarak memleket müdafaası için büyük fedakârlıklar ihtiyarına zaruret hasıl olması yüzünden buna imkân görülememiş idi. Ancak bu mühim işin daha ziyade devamı idaremizde husulünü temine mecbur olduğumuz salâh ve intizamı geciktireceği göz önünde tutularak bu sene bu maksatla Büyük Millet Meclisine iki kanun lâyihası takdim edildi.

Bunlardan biri kaymakamlık sınıfları arasındaki nispetlerin ıslahına ve yeniden altmış tane seksen lira maaşlı bir sınıf ihdasına ve bu maksatla 3888 numaralı kanuna merbut 3 numaralı cetvelin tadiline dair idi. Bu suretle çalışan ve müddetini ikmal eden kaymakamların terfileri gecikmeden yapılabileceği gibi iktidar, kabiliyet ve gayretleri müsait olan kaymakamların valiliğe terfilerine de imkân hâsıl olacaktı.

İkinci lâyiha maiyet memurlarının bedeni kabiliyetlerde seçilmelerine, yetiştirilmelerine ve kurslarına dair olup bu surete yetiştirilecek kaymakamların 3656 numaralı kanun hükümlerinden müstesna o-

larak dört bin kuruş maaşla tayinlerini istihdaf ediyordu. Büyük Millet Meclisi, dünya vaziyeti dolayısı ile tasarrufa son derece itina etmekte olmasına rağmen bu lâyhalarımızı 4/Temmuz/941 tarihli celsesinde kabul etti.

Bu iki kanunun gayesi; bedeni, fikri ve seciyesi kuvvetli kaymakamlar yetiştirmektir. Kanunların bahsettiği mevki ve salâhiyet ne olursa olsun maddi ve manevi kıymetleri kâfi derecede kuvvetli olmayanların muhitleri üzerinde nafiz olmalarına ve idare teşkilâtını muntazam ve ahenkli çalıştırabilmelerine imkân yoktur. Bu sebeple bulundukları kazalarda devletin en büyük memuru olan kaymakamların bilgi ve çalışma itibariyle arkadaşlarından üstün seciyeleri ve manevi vasıfları itibariyle de muhitlerinin ve arkadaşlarının hürmet ve itimadına tamamen lâyık olmalarını ve bedenlen vazifelerinin icaplarına mütehammil bulunmalarını temin etmek gayemizdir. Bu yolda dikkatle ve mütemadiyen yürüyeceğiz.

12/Temmuz/941 tarihli ve 4858 sayılı resmi gazetede neşr olunan ve 4088 ve 4089 numaralı alan bu iki kanun metninin mütalaası bu gayeyi temin için nasıl çalışılacağını göstermektedir1.

Maiyet memurlarının yetiştirilmesi işinde Vali arkadaşlarımın samimi, ciddi, şefkatli itinalarına güveniyorum.

Kurs programın tanziminde valilerimizle kaymakamlarımızın mütalaalarından istifade etmek isterim. Kursta ameli bilgiler vermek ve yeni tayin edilen kaymakamların gittikleri yerlerde ilk karşılaştıkları güçlükleri bertaraf edecek surette kendilerini hazırlamak emelimizdir.

Bu gayeye vusul için Vekâlete, yeni kaymakam olanların vazifelerini ifa da en evvel ne gibi güçlüklerle maruz kaldıklarını ve bunu gidermek için kurs programına ne gibi maddelerin konulmasına lüzum görüldüğünü kısa bir zamanda bildirmenizi ve kaymakamların da bu yoldaki mütalaaların doğruca vekâlete bildirmelerini rica ederim. Kaymakamlar vekâlete gönderecekleri mütalaaların birer suretini vilâyetlerine de takdim edeceklerdir.

Kaymakam arkadaşlarım bu kadar gayrı müsait bir zamanda kendilerinin terfih ve tefeyyüzü için gerek hükümetin ve gerek Büyük Millet Meclisinin gösterdiği itinanın manasını anlamakta ve bunun karşılığını dikkatli ve verimli çalışmaları ile ödemekte gecikmeyeceklerini ümit etmekteyim.

2 Umumi Müfettişliklere ve Vilâyetlere yazılmıştır.

Mahalli İdareler

Daire: II

Gün: 24-7-941

Sayı: 138/13247

Belediyeler ve Belediyelere bağlı müesseseler ve Belediyeler Bankası memurları tekaüt sandığı teşkiline dair 2-7-941 tarihli ve 4085 numaralı kanun resmi gazetesinin 10/Temmuz/941 tarihli ve 4856 sayılı nüshasında neşredilmiştir. Bu kanun 40 ıncı maddesi mucibince 1/Teşrinisani/941 tarihinden itibaren meriyete girecektir. Kanunun muntazaman tatbik e- dilmesi için alınması lâzım gelen tedbirler bilâhare tafsilâtı ile tebliğ edilecektir. Şimdilik müstacelen yapılması lâzım gelen işler şunlardır:

1 — Kanunun 19 uncu maddesi mucibince malûliyet nizamnamesinin ihzarına başlanmıştır. Meriyet iktisap ettiği zaman tebliğ edilecektir.

2 — 4085 numaralı kanunun şümulüne Belediyelerle bunlara bağlı müesseseler dâhildir. Ancak hükmi şahsiyeti haiz bulunup ta ayrıca bir tekaüt sandığı teşkil edilmiş olan müesseseler bu kanunun şümülü haricindedir. Belediye müesseseler ister Belediye Bütçesine dâhil olsun ister Mülhak bütçeli müesseseler bulunsun bu kanun hükümlerine dâhildirler.

3 — Kanunun 10 uncu maddesinin “C” fıkrası mucibince memur ve müstahdemlerin aylıklarından kesilecek % 5 lerin senelik aylığına muadil miktarda meblağın memurların mensup oldukları Belediyelerce ödenmesi icap etmektedir. Kanun 1/Teşrinisani/941 tarihinde meriyete gireceğine göre 941 mali yılının 7 ayında memurlardan kesilecek % 5 aidata tekabül edecek miktarda paranın Belediye masraf bütçesinde “4085 numaralı kanun mucibince tekaüt sandığına verilecek meblağ” faslı altında açılacak maddeye tahsisat vaz’ı ve Sandık Müdürlüğüne gönderilmesi icap eder.

Belediye kanununun 54 üncü maddesi mucibince Belediye Meclisi önümüzdeki Teşrinisani ayı iptidasında toplanması icap etmekte hâlbuki o tarihte kanun meriyete girerek tatbikata başlanacağı cihetle daha evvel % 5 ler için tahsisat tefrik ve bütçeye vaz lâzım ve zaruridir. Bu itibarla Belediye meclislerinin fevkalâde içtima daveti icap etmektedir.

4 — Kanunun muvakkat 1 nci maddesinde memurların sicilleri mahallerinde bulunanların, tescil suretleri Dâhiliye Vekâletince hazırlanacak esaslar dâhilinde tayin ve tespit olunacağı yazılıdır.

Sicillerin ne suretle hazırlanacağı ayrıca bildirilecek ve sicil numuneleri gönderilecektir. Ancak bu tebligatın ve sicil numunelerinin vürudunda hemen hazırlayabilmek için maaşlı ve daimi ücretli memurların:

- A: Adı ve soyadı
- B: Tahsil derecesi vesaire müktesebatı
- C: Nafakası üzerine ait olan kimseler
- D: Memuriyet unvanı
- E: Bulunduğu memuriyetler, aldığı maaş veya ücret miktarları
- F: Memuriyete intisap tarihi
- G: İkişer fotoğraf 4X6 ebadı
- H: Tevellüt tarihine ait evrakı müsaitlerin hazır bulundurulmaları
- lüzumunun tebliği

5 — 4085 numaralı kanundan 3656 sayılı kanunun 23 veya muvakkat 12 inci maddesi mucibince kadroları İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilen memurlar istifade edebileceklerdir. Binaenaleyh % 5 aidatı tekalidiye bu memurlardan kesilecek ve Belediye bütçesine konacak % 5 de bu memurların maaş ve ücretlerinden kesilecek % 5 lere tekabül edecektir.

6 — Memurların maaşlı veya ücretli olmalarında tekaüt aidatı bakımından bir fark yoktur. % 5 tekaüt aidatı maaş ve ücretin tutarından kesilecektir. Yani 35 lira asli maaş veya 100 lira ücret alan memurlardan tekaüt aidatı 100 lira üzerinden kesilecek ve ayda verecekleri tekaüt aidatı 5 lira olacaktır.

7 — İhtisas mevkiinde bulunanların müktesep hakkı ne olursa olsun aldıkları aylıklardan % 5 kesilecektir. Meselâ 300 lira ücretli ihtisas mevki kadrosunda bulunan bir memurdan ayda 15 lira tekaüt aidatı kesilecektir.

8 — 3656 sayılı kanunun 19 uncu maddesinde yazılı muvakkat müstahdemler 4085 numaralı kanundan istifade edemezler.

Bu müstahdemler şunlardır:

Baş odacı, odacı, ser hademe, hademe, kolcu, bekçi, evrak müvezzii, ücretli ve aidatla tahsildarlar, daktilo, isteno, kaloriferci, baş şoför, şoför, bahçıvan başı, bahçıvan, bağcı, amele, telefoncu, baş makinist, makinist, elektrik memuru, elektrikçi, tamirci, marangoz, motosikletçi, sermürettip, mürettip, matbaa operatörü, ser mücellit, mücellit, ambar ve depo memuru, muhafaza memuru, dülger, doğramacı, kurşuncu, tenekeci, su yolcusu, yorgancı, kapıcı, sıvacı, saatçi, sofrabaşı, Rençber, boyacı, kumaş dokumacısı, hamal, sevk memuru, meydancı, baş usta, ustabaşı, usta, motorcu, bakıcı, rasatçı, muakkip, fiş memuru, kadın işçi, korucu, baş korucu, kantarcı, tebliğ memuru, baloncu, defterci, mübaşir, asansörcü, denkçe, kalorifer ateşçisi, aşçı, çamaşırcı başı, çamaşırcı, ütücü, bulaşıkçı, talimci, müsahhih, santralci, anbalajcı, etüvcü, Baş terzi, terzi, berber, baş laborant, laborant, labrantın, masajcı, hastabakıcı, yem memuru, başseyis, şeyiz, nalbant, imam, gassal, hizmetçi, başgardiyan, gardiyan, arabacı, hamamcı, pedalcı, çırak, takipçi, fenni tesisatçı, eczacı kalfası, montör, matbaacı, modelci, demirci, şapiroğraf, tornacı, tesviyeci, çiftçi başı, çiftçi, daire müdürü, idare memuru, mümessil, kır bekçileri, münadi, korucu, santral bekçisi, kayıkçı, rusum kolcusu, belediye encümen azalan, mezbeha kesicisi, çileci, süveyan, elektrik enstilâtorü, ateşçi, şebeke stajyeri, santral stajyeri, elektrikçi, elektrikçi muavini, dava vekili, ihtisap memuru, rusumat memuru, rusum tahsildarı, elektrik hademesi, elektrik hat çavuşu, elektrik hat hademesi, çeşme memuru, sucu ustası, su usta muavini, su saat tamircisi, su montörü, fidancı, ağır kanar memuru, kasap, kasap yamağı, tartıcı, taşıyıcı, süpürgeci, yapı kalfası, mezarıcı, damğacı, amele başı, arabacı, tellal, kantarcı, topçu, kömürcü, depo bekçisi ve bunlara benzer diğer müteferrik müstahdemler,

9 — 8 inci maddede yazılı muvakkat müstahdemler vazifesiyle daimi ücretli veya maaşlı memuriyet vazifelerinin bir memur uhdesinde, cem ve tevhibi halinde bu memurun tekaüt hakkına hâlel gelmez.

10 — 4085 sayılı kanunun muvakkat ikinci maddesinde bu kanun meriyete girdiği tarihte kanunun 1 inci maddesinde yazılı memuriyet ve vazifelerde bulunanlardan, Belediyeler, Belediyeler Bankası ve Belediyeler İmar Heyeti Fen Şefliğinde evvelce geçirdikleri hizmetleri 10 seneden fazla olanların 10 senesi 10 seneden az olanların hizmet müddetlerini müsavi bir müddet mezkûr maddede yazılı şartlar dairesinde sandığa iş-

tirak müddetinden sayılacağı yazılıdır. Bu müddeti saydırmak isteyenler müddet hizmetleri ve maaş miktarları gösterir bir cetvel yapılarak arzuhalleri ile birlikte memurların mensup oldukları Belediyelerce doğrudan doğruya Ankara'da Belediyeler Bankasında müteşekkil Belediyeler Tekaüt Sandığı Müdürlüğüne göndermeleri lâzımdır.

Buna göre icabının yapılması tamimen rica olunur.

Doğrudan doğruya Valiliklere, Merkez Devairine, Belediyeler Bankası Umum Müdürlüğüne, Belediyeler imar Heyeti Fen Şefliğine, Beledi' yeler Tekaüt Sandığı Müdürlüğüne ve malûmat olmak üzere Umumi Müfettişliklere yazılmıştır.

Özü:

İcar Kontraltolarının
belediyeler tarafından tasdik
edilmesi h:

Gün: 13-6-941

Sayı: 64/10460

Noter teşkilâtı bulunan yerlerde senet ve mukavelelerin tasdiki 3456 sayılı Noter kanunu mucibince Noterlere ait bulunmakta ve bu gibi evrakın tasdikli bir harcında istilzam etmekte ve icar isticar mukavelelerine ilhakı icap eden kontrat pullarının icar akar nizamnamesinin 20 inci maddesi hükmüne tevfikân Noterler tarafından iptal edilmesi lâzım gelmekte olduğundan bu kabil mukavelenamelerin Belediyelerce tasdik edilmemesi hususu 9-5-939 T. ve 63/7602 sayılı tamimle tebliğ edilmiş olduğu halde bazı belediyeler tarafından buna riayet edilmediği görülmüştür.

Alâkadarların dikkat nazarının celbi rica olunur.

Özü:

Köy bütçelerine konacak spor
tahsisatı hakkında:

Daire: III

Gün: 28-7-941

Sayı: 438/13331

Beden terbiyesi Genel direktörlüğünden alman bir yazıda Gençlik kulüp veya guruplarını teşkil etmiş olan köylerin bütçelerine lüzumlu be-

den terbiyesi tahsisatı koymaları için kendi teşkilâtına tamim ettiklerini bildirmişlerdir.

10-3-939 gün ve 438/3014 sayılı tamimle de bildirildiği üzere kanunen yapmakla mükellef oldukları hizmetleri diğer gelirleri ile karşılayabilen ve bütçelerini salma yardımından kurtaran köylerde 3530 sayılı kanun hükümlerinin yerine getirilmesi zaruridir.

Gelir membalarına sahip olmayan, kadro ücretlerde mecburi işleri salma ile ancak temin edebilen köyler bu mükellefiyetten hariç tutulmuş olduklarından bütün köylere mutlak surette sözü geçen tahsisatın bütçelere koydurulması suretiyle yanlış tatbikata meydan verilmemesinin alâkadarlara bir kere daha tebliğini rica ederim.

Özü:

Askere alman köy muhtarlarıyla köyün aylık veya yıllıkla adamlarının ücretleri Hakkında:

Daire: III

Gün: 9-7-941

Sayı: 363/2702/12234

Talim ve manavra münasebetiyle silâh altına alman köy muhtarlarıyla köyün diğer aylıklı veya yıllıkla memurlarının infikâklerinde vazifelerinin ne suretle temin edileceği ve askerde bulundukları müddet zarfında ücretlerinin verilip verilemeyeceği bazı vilâyetlerden istifsar edilmekte ve bu hususta yapılacak muamelenin tayini istenilmektedir.

3041 sayılı kanunun birinci maddesinde (Umumi muvazeneye dâhil olan veya mülhak ve hususi bütçelerle idare edilen dairelerde veya sermayesinin tamamı devlete ait olan veya hususi kanunlarla devletçe teşkil edilen veya bir imtiyazı işleten müesseselerde müstahdem olanlarla Vilâyet ve Belediye daimi encümenleri azalıklarından talim ve manevra münasebetiyle silâh altına alınanların maaş ve ücretleri mensup oldukları daire ve müesseselerce tam olarak verilir) denilmekte ise de köy muhtarlarının köy derneğince kesilen aylık ve yıllıkları ile diğer köy adamları ücretleri ifayı vazife halinde lâzım tediye olup bu paralan sözü geçen kanundaki ücret veya maaşa kıyasa imkân görülememesine ve bunlardan

askere gidenlerin muhtaç ailelerine 1111 sayılı kanun mucibince köyçe yardım yapılmakta bulunmasına binaen köy muhtarları ile diğer köy müstahdemlerinin askere gittiklerinde yerlerine başkalarının intihap ve tayini icap edeceği ve kendilerine bu vazifede bulunmuş olmalarından dolayı askerde bulundukları müddetçe aylık veya senelik ücret verilmesine mahal olamayacağı cihetle mümasil ahvalde buna göre muamele ifası rica olunur.

Afyon, Aydın, Balıkesir, Burdur, Çanakkale, Çorum, Çoruh, Denizli, Edirne, İzmir, İstanbul, Isparta, Kırşehir, Kütahya, Muğla, Niğde, Tokat, Seyhan, Zonguldak, Vilâyetlerine cevaben ve Umum Müfettişliklere ve diğer Vilâyetlere bilgi olarak yazılmıştır.

Özü:

Devir ve teftiş harcırahı h:

Memurlar Sicil

Şube: I.

Gün:

Sayı: 256-2/80

Her vilâyet ve kazanın ehemmiyet ve vüsatı nazarı itibaren alınmak suretiyle 941 bütçesiler alman Vali ve Kaymakamlar devir ve teftiş harcırahlarının 12 aylık olarak tevziatı yapılarak tediye emirleri gönderilmek üzeredir.

Gerek vali ve gerekse kaymakamlar için gönderilen işbu tahsisatla sene sonuna kadar işlerin tedvirini ve başkaca tahsisat arandığı takdirde bir nevi hususi kanunla tahsisat temin olunamayacağının şimdiden göz önünde bulundurulmasını ehemmiyetle rica ederim.

Emekli ve öksüzler Maaş İşleri

Dâhiliye Vekâletince 1-7-941 den 1-8-941 e kadar işi biten
emekli ve öksüzler maaşı tahsis üstesi:

Memuriyeti ve ismi

Nev'i tahsis

İstanbul belediyesi Kasımpaşa belediye tahsil Ş. kâtibi Mehmet	
Ali Lütü Gerçek	Tekaüt
Bartın hususi muhasebe tahsildarı ölü Haşan	Yetim
Konya Ereğlisi hususi muhasebe eski memuru ölü Hüseyin Kapkap	,,
Beşiri kaymakamlığından mütekait ölü Mustafa Hulûsi Oruk	,,
Sinekli nahiyesi nüfus memuru ölü İsmail Dalyancı	,,
İstanbul nüfus müdürü Ahmet Faik Haraçcıoğlu	,,
İzmir seferberlik kâtibi ölü Nevzat Özeren	,,
Karakoçan kaymakamı Şevket Gürkan	Teküt
Tirebolu hususi muhasebe tahsildarlığından mütekait ölü	
Mehmet Dedeoğlu	Yetim
İzmir hususi muhasebe memurlarından ölü Bekir İssi	,,
Mülğa Fatih şube-i idariyesi sıhhat işleri kâtibi Zeynep Mükerrerem	
Aydın	Tekaüt
Mülğa köprüler tahsildarı Karaosmanoğlu Osman Dizdar	,,
Gölpazan nüfus memuru Remzi Özipek	,,
Cebelibereket nüfus kâtipliğinden mütekait ölü Haşan Dinçil	Yetim
Sungurlu tahrirat kâtibi Ali Rıza Aksan	Tekaüt
Hemşin nahiyesi müdürü Eyüp Sabri Taman	,,
Üsküdar belediye şubesi muhasebecisi Cafer Türkoğlu	Yetim
Zat işleri müdürlüğü memurlarından Ali Muzaffer Sunay	Tekaüt
Diyarbakır hususi, muhasebe eski tahsildarı Salih Peker	,,
Konya nüfus müdürü Kâzım Dinç	,,
Muş idare heyeti kâtipliğinden mütekait ölü Halil Hayri	

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
Bozkurt	Yetim
İzmir vilâyeti evrak kalemi eski kâtibi ölü Haşan Fehmi Öge	„
Gördes nüfus memurluğundan mütekait ölü Ahmet Alp	„
Çorum hususi muhasebe müdürlüğünden mütekait ölü Mehmet Reşat Lelebicioğlu	„
Urfa nüfus müdürlüğünden mütekait ölü Mehmet Hilmi Ökmen	„
Gelibolu mutasarrıflığından mütekait ölü Mehmet Behçet Erzincanlıoğlu	„
Aydın hususi muhasebe eski tahsildarı Remzi Özçelik	Tekaüt
Adana nüfus müdürlüğünden mütekait Mustafa Sıtkı	
Gaziantep hususi muhasebe tedrisatı iptidaiye vergisi eski süvari tahsildarı ölü Mehmet Sıtkı	„
Artvin tahrirat müdürlüğünden mütekait ölü Hüseyin Hasbi	„

Kırtasiyecilik nedir ve Nasıl Kaldırılır Gayri Resmi Kısım

Yazan: Mühendis Burhan Ergin.

D. D. Y. Umum İdare Mûf,

Her yerde ve her taraftan yapılan kırtasiyecilikten şikâyet; kırtasiyeciliğin kaldırılmakla beraber, hükümet dairelerinin rasyonel yürütülmesini temin edecek usullerin konmasını gaye ittihaz eden tedbirlerin bir an evvel alınması istekleridir. Hükümet dairelerde sair1 amme hiddetleri gören idarelerin işlerinin rasyonelleştirilmesini istemek lüks bir modanın tatbikini arzu etmek değildir. Bu hal, her ferdin duyduğu kat'î bir ihtiyaçtır. Bir zamanlar modern büro tekniği ve usullerinin mevcudiyetinden habersiz yaşayan idareler bu gün her sene usullerini ve büro vasıtalarını tazelemekte yarış etmektedirler. Çünkü umumi kalkınma dolayısı ile her taraftan başlayan faal hareketler, muamelatı da çoğaltmış, memurlar ise bu fazlalığı ancak “kemiyet” bakımından karşılamağa mecbur kalmışlardır. Gerek henüz kalitedeki noksanlık ve gerekse hakiki bir İktisadi kalkınma için az masrafla ve az kuvvet serfiyle azami verim temin edecek surette çalışmağa mecburiyet olduğu inkâr edilemez. Bunun içindir ki idare mekanizmasının da muamelâtının rasyonelleştirilmesi ve muayyen modem usullerin vaz'ı ile memurların iş veriminin - hatta her memur için bir iş kartı tutularak - kontrol sureti ile artırılması, âmirlerin bizzat iş yapmaktan ziyade, memurların boş durmamakla beraber rasyonel çalışmalarını arttıracak tedbirleri almaları lâzım geliyor. Bu tedbirler; binaları, masaları asrileşmiş olan dairelerin, en az masraflı olan modem çalışma usullerinde de teşhizi ile muamelâtın basitleştirilme ve emniyeti ile beraber süratle yürütülmesidir. Bunun içinde idare mekanizmasının bütün akşamı ve eczası gerek organizasyon bakımından ve gerekse tesisat, tertibat ve usul bakımından kritik edilerek Taylor sistemine, İlmi ve fenni çalışma metotlarına göre olan noksan ve farkları tespit edilmelidir.

İktisatçıların ve halkın; hükümet muamelâtının kırtasiyecilikten kurtarılması için yaptıkları şikâyetler ve tatbikini istedikleri yeni usullerin tesirinden kutulamayan hükümet dairelerinin birçoğu, yeni büro

teknik vasıtalarının ve usullerinin tatbiki ile idarelerin rasyonelleştirilmesine, artan işlere rağmen memur kadrosunun tensiğine veya hiç olmazsa fazlalaşmamasına muvaffak olmuşlardır.

Büro reformunun ilk gayesi; idarenin her şubesinde, her kısmında ve masasındaki iş vaziyetini tespit ederek, bu işlerin en çabuk, en doğru ve kolay ve emniyetle başarılmaları için lâzım gelen teknik vasıtaları, tertibat, tesisat ve makineleri göstermek, hangilerinin makine ile hangilerinin el ile ikmalî daha rasyonel olacağını tayin etmektedir.

Biz bu makalede; bu sahada çalışmak isteyenlere organizatörlere kırtasiyecilikle, mücadele usul ve vasıtalarını anlatmağa çalışacağımızı,

Evvelâ hükümet işlerine esas olan kâğıdın, bütün devlet daireleri ve idarelerle, ticarethaneler, bankalar için muayyen kıtalarda tutulması için esaslı ve kanuni hükümler çıkarılmalıdır. Bazı dairelerde büyük işler için avuç içi kadar, diğerlerinde bir satırlık muamele için çarşaf kadar kâğıt kullanılması, bunların sade konulacakları dosyalardaki intizamsızlığını ve çirkinliğini değil, aynı zamanda musanniflerin, kartonların ednanı ebada yapılmasını mucip olmakta ve bunların ilerisi içinde saklanmasını güçleştirmektedir. Kopya ve tebyiz kâğıtlarının da aynı ebatta hazır bulundurulmaları da lâzımdır.

Kâğıt ebadı normal olarak orta boy; 210X300; küçük boy, bunların yarısı olarak; 105X150 dik Ancak 210X150 ebadı da kullanılmaktaki. Kâğıttan başka; dosya dolapları, yazı masaları, yazı makineleri masaları da gerek şekil ve gerekse çekmece adedi ve büyüklüğü itibarıyla en kullanışlı en ucuz ikmal edilecek surette tertip dilmek ve normal ize edilerek tiplerin bütün hükümet daireleri tarafından kullanılmasını temin etmek lâzımdır. Büro muamelâtının modern şekilde yürütülmesinde yazı makineleri kıymetli hikmetler ifa ediyor. Ancak müsveddesi ikmal edilecek bir tek satırlık cevap ve muameleler de yazı makinası kullanmak bir israf telakki olunur. Bunun içindir ki her memurun okunaklı ve işlek bir el yazısı olmalıdır. Yazı makineleri mubayaa ederken bunların şu veya bu marka olmasına, şu veya bu nispette ucuz olmasına değil mümkün ise garantili ve meccani tamir ettirmek şart ile değilse sağlam yapılı olanlar tercih edilmelidir. Ancak her dairenin bu maksada varması için şimdiye kadar bir kaç makineyi tecrübe etmiş olduğuna göre en iyi bulunan asgari iki tip üzerinden mubayaaya girişmelidir. Dairelerde ise mümkün olduğu kadar iki tipten fazla makina kullanmamalıdır.

Bu gerek daktilolar ve gerekse tamir ve yedek parça için mühim bir meseledir. Dairenin tamirat ve telefon işlerine bakan personelin yazı makineleri temizlenmesi ve tamir işinden anlaması da; öğretilme, staj veya makinayı satan firmaların tahrifatı üzerine, temin olunmalıdır. Bu suretle hem makinalar, tamire muhtaç hale gelmeden daimi surette elden geçirilir ve hem de tamir ve bakımları temin olunarak birçok masrafların önü alınır. Makinelerin mubayaasında satırların 1, 1.1/2, 2, 2.1/2, 3, 3.1/2, 4 satıra kadar ayarlı olanları tercih olunabilir. Her halde 1, 2, 3, 4 satırlık ayar tertibatlı olmasına ehemmiyet verilmelidir. Yazı makinelerini kullanan daktiloların kudreti de, bir dairenin verimi ve işlerin sürati bakımından mühimdir. Umumi, kaide olarak; tahsil derecesi yüksek olmakla beraber seri yazan daktilolar tadvizi esasına gitmelidir. Orta ve iptidai veya daha az tahsilli ve okuduğu kelimelerin manasını anlamaktan aciz ve bu nispette yaptığı hataları bizzat tashih etmek kudreti olmayan daktilolar memur ve âmirleri ne kadar ve mükerrer defalar işgal ettikleri, sinirlendirecekleri göz önünde tutulursa, büroların muamelât maliyetini yükselten bu işe ne kadar ehemmiyet verilse yine azdır. Daktilodan bahsederken, gerek imtihanlarda ve gerekse gündelik iş çıkarılmasında esas olmak üzere, bir daktilonun normal yazı kudreti ne olacağını tetkik edelim. Yapılan ilmi tecrübelerde, kâğıdın makinaya konması çıkarılması ve yarım sahifelik yazılarda dâhil olmak üzere, normal kudrette bir daktilo saatte 100 satırlık evrak yazabilmelidir. Bir satır 60 harf itibar edilmiştir. Sürekli yazılarda, yani sahifelerin dolu olarak devam ettiği muamelelerde saatte 200 satır yazı yazılabileceği tespit olunmuştur. Bir daktilonun daimi surette normal kudretini muhafaza edebilmesi, çalıştığı yerin, masanın ve makine yüksekliğinin, oturduğu sandalyesinin kendisine uygun ve yormayacak vaziyette olmasına mütevakıftır. Bunun içinde daktilo sandalyelerinin diğer memurların oturdukları sandalye tipinde değil, alçak ve yüksekliği ayar edilebilecek surette vidalı döner koltuklar gibi olmalı ve yorulmadan dik durabilmesini temin edecek şekilde arkaya dayanacak yeri olmalıdır. Yazı makinasının soldan veya arkadan ziya alması ile de yazma kudretinin arttırıldığı ve yazılacak yazıların makinanın yan tarafına konmayarak, yazı makinasının arkasına yerleştirecek hususi raflı bir sehpaye konması ile de daktiloların hem yorulmalarına mani olunduğu ve hem de bir misli fazlasına kadar randıman elde edildiği tecrübe ile tespit olunmuştur. Yazı makinası ile daimi surette 2 den fazla kopyalı yürütülen mu

amelatta gerek makinanın - tuşlara hızlı vurmak mecburiyeti ile harap olmasına ve gerekse yazının yorulmasına mani olmak için elektrikle işleyen yazı makinaları kullanılır.

Ondan fazla - ki bu miktar okunaklı kopya iki defada yazılır - kopyanın çıkarılması lâzım gelen muamelatta, her vekâlette veya her müstakil umum müdürlükte teksir makinaları kullanılmaktadır. Hususi mumlu kâğıda yazılarak teksir makinasına takılmak suretiyle azami 1000 e kadar temizce kopyalar elde edilir. Bu makinalar el veya elektrikle müteharriktir. Binden fazla kopyalar için çinkoğraf taş basması veya matbaada tabı suretiyle teksiri muvafık olur.

Büro teknik terekkiyatından biri de, yazdırılacak yazıların el müsveddesi yapılmaksızın “Diktafon” veya “difon” cihazları ile daktiloya söylenebilmektedir. Birincisinde, daktiloya verilecek yazıları istivana şeklindeki plâklara söylenir. Bu plâklar daktiloya giderek oradaki hususi gramfon cihazına takılarak yazılacak yazı söylenir. Bu usulün bir de doğrudan doğruya âmirlerden daktilolara telefon edilmek suretiyle mevcut olanı vardır. Digon cihazı ise, âmirlerin masasında bulunarak hoparlör şeklinde ses alıp yine bu şekilde uzak bir odadaki memura vermesinden ibarettir. Bu cihazların diğer bir faydası da memurların odalarında bulunacak hoparlör ile âminin odasındaki cihazın düğmesine basmakla, memurların çalışıp çalışmadıkları işitilebilir.

Bu makina ve cihazların her sene yeni modelleri ve teknik terekkiyatla mütenasip yenileri çıkmaktadır. Bunlardan başka; mektupların zarflarının açılmasını kolaylaştıran ve gideceklerin pulsuz olarak damgalanmasını temin eden makinelerde vardır. Bu makineler otomatik olduklarından zarfları açılan mektupları saydığı gibi, postaya ne kadar borçlandığını, yani ne kadar pul parası vermek lâzım geldiğini de gösterirler. Yine bu makinelerden başka cem, tarh, zarp, taksim yapan hesap ve muhasebe makineleri vardır.

Kalem odalarına gelince: âmir ve memurların çalışacağı odalarda her zaman için kâfi ziya bulunmalı, artık tarihe karışan storlu veya mektep sırası gibi eğri çalışma satıh veya müteaddit rafları bulunan masalar yerine hafif, tek çekmeceli yazı masaları kullanılmalıdır. Yine tarihe karışan, masanın üstüne kadar sarkan tavan lambaları yerine bütün odayı aydınlatan buzlu tek fanuslu lambalar kullanılmalıdır. Çok memur çalışması lâzımken kalemlerde 1,25, 1.25 ebadında ki çekmecesini yazı

masalarında 2 ilâ 4 memur çalıştırılabilir.

Odalardaki eşyanın tarzı tertibi, büyük bir intizam kaidesine göre yapılmalıdır. Etajer, kütüphane, dosya dolapları mümkün olduğu kadar kapaklı olmalıdır.

Şimdi yukarı ki umumi, izahattan sonra, evrak ve dosya işlerinin nasıl tanzim ve suratla yürütülebileceğini izah edelim:

Bir muamelenin dosyası demek, bu işe ait gelip geçen muhaberenin bir araya toplanması demektir. Her hangi bir muamele ise ya numarası ya ismi veya hülâsası ile aranır. Ancak umumiyetle hülâsa üzerinden muameleyi aramak usulü yavaş yavaş tarihe karışmaktadır. Essen hülâsa ile iş aramağı karşılamak için hala bugün birçok dairelerde evrak kaydı defterlerine hülâsa yazmak için bilhassa hülâsası gelen kâğıtlar da binlerce memur devlet hazinesinden maaş almaktadır. Hâlbuki iş sahipleri işlerini kendilerine verilen numara ile takip ettiklerinden kayıt defterlerine hülâsa yazmak ile geçirilen vakit, yine iş sahiplerinin olduğu kadar devletinde zararınadır. Birincisinin kâğıdın evrak kaleminde fazla durması ile vakti, İkincisinin nakdi kalıp olmaktadır. Bundan başka hala bazı dairelerde kayıt muamelesi şu şekildedir:

Gelen bir kâğıt, cevap ise, “sadıra defteri” inde çıktığı numara karşısına yeni aldığı kayıt numarası yazılır. Kâğıdın cevabi çıkarken de, yine geldiği 'zaman aldığı kayıt numarasının karşısına “sadıra çıkmış” numarası yazılarak “rabıt” yapılır. Bu iki defterden gayri üçüncü bir defter de, her sadıra numarası karşısına - mevcut ise - dosya numarası veya muamelenin bulunduğu kartonun rumuzu (A2, L10 veya Ab, Lc gibi) konur. Bu defterlerden gayri yerde “dosya esas” defteri vardır ki buraya da dosyalar muamelesinin hülâsası ile yazılırlar ve karşısına dosya numarası veya karton rumuzu işaret olunur. Bazı büyük dairelerde gelen kâğıtlarla çıkan kâğıtlar, yukarı ki defterlerden başka gittiği mahalle göre ve geldiği mahalle göre defterlere yazılırlar. Bu defterlerden de maksat meselâ falan vilâyetten falan vekâlete sıra numarası ile gelmesi lâzım gelen mektupların tamam gelip gelmediğini ve bir de geldiği mahal defterinden ashabı mesailin işini kolayca bulmak içindir. Gittiği mahalle göre defter tutulması da, o mahalle gidecek mektupların numarasını teselsül ettirmektir. Bu muğlak karışık, işleri geciktiren usuller ile bunun yerine tatbik ettiğim ve aşağıda tarif edeceğim usulü mukayese için şimdiden şunu söyleyeyim ki günde 150 kâğıdın geldiği ve bir o ka-

dar cevabın çıktığı dairelerde kayıt ve dosya memuru olarak asgari 10 kişi çalıştığı halde bizim usulümüzde azami 3 memur kifayet etmektedir. Eski usulde - en basit halinde de - senede 50 defter sarf etmesine mukabil (5) defterin kâfi geldiği yeni usul şundan ibarettir:

1 — Gelen evrak ile resen çıkacak evrak bir tek deftere yazılır. Hülâsası olarak tutulacak bu defteri günde asgari 150 evraka kadar olan hallerde bir tek memur yazabilir.

Bu defterin şekli şöyledir:

Kayıt Sıra numarası	Kağıdın geldiği Daire Numarası	Sabit dosya no- maarası ve muhabere nu.	Kağıdın gittiği Daire tarih
825	Ank. VII.	8315-200	2112-6
			Dah. V.
			8-2- 1939 tarih damgası vurulmuş

defterde “sabit dosya ve muhabere numarası” diye gösterilen haneye konacak numaralar şu suretle tesbit edilir :

Meselâ bir vekâlet veya vilâyetin dairelerine birer numara verilir :

Birinci daire veya şube	—	1
2	”	2
3	”	3
4	”	4
5	”	5
6	”	6
7	”	7
8	”	8
9	”	9
10	”	10
11	”	20
12	”	30
13	”	40
14	”	50

10 inci daireden sonra numaraların niçin 10, 20, 30, 40, ile takip ettiği bir azdan kendiliğinden anlaşılacaktır.

Bundan sonra her dairenin şubelerine yine yukarı ki usulde fakat 9 za kadar birer numara verilir:

Meselâ 3 üncü dairenin 6 inci şubesi
36 olur.

Bundan sonra her şubenin kısımlarına veya mümeyyizliklerine bir numara verilir.

Meselâ 3 üncü dairenin altıncı şubesi birinci kısmı (veya kalemi veya mümeyyizliği) 361 numara olur.

Bundan sonra her mümeyyizliğin yaptığı ana işlerine dokuza kadar) birer numara verilir. Meselâ vilâyeti 3 üncü dairesi altıncı şube birinci kısım tesisat işleri 3612 numarasını alır.

Bu tesisat işleri, merkez, taşra olmak üzere ayrılırsa:

Merkez tesisatı	36121
Taşra „	36122
	olur.

Şimdi üçüncü dairenin 6 inci şubesinin 1 inci kısmının tesisat ana işlerinden merkez tesisatları muamelâtı 36121 numaralı bir dosyada toplanabilir. Ancak memleketimizde her muamele ve her vaka ve hâdise veya iş için ayrı bir münferit dosya teşkili umumi usul olduğundan - şimdilik mahzurlu görmediğimiz bünyemize uygun bu şekle dokunmuyorum - merkez tesisatlarına ait ilk muamelenin münferit dosya numarası:

36121 1 olur

Ticari ve hükümet muamelâtında beynelmilel bir İlmi, usul halinde tatbik edilen bu şekle desimal sistemi denir ki her grubun rakamları 5 den 9 a kadar yukarı ki tarif dâhilinde artabilir.

Demek oluyor ki: gelen bir kâğıdın sabit dosya numarasının tayini için her dairenin yukarı ki şekilde teşkilât ve iş şubelerine ve kısımlarına göre evvelâ; desimal sistemine göre bir dosya plânı tanzim etmesi lâzımdır. Buda şimdiye kadar geçen her dairede geçen muameleler ile mevcut ve mutasavver teşkilâta ve bu yazımın arkasına ilâve olunan müteaddit dosya plânı numunelerine göre, pek kolay tanzim edilebilir.

Sabit dosya numarasından maksat:

1 — Evvelâ iş sahiplerine bir defaya mahsus olarak verilecek bu numara ile o dairede işin son safhasını takibe imkân vermek

2 — Bu sabit dosya numarası; çıkan cevaplarda şimdiye kadar konulan her hangi bir “sadıra numarası” yerine geçerek cevabın gelmesinde doğrudan doğruya dosyanın bulunmasını temin etmek.

3 Kayıt defterine konacak bu numaradan - şube, kısım, mümeyyizlik numaralarından müteşekkil olduğundan - her saniye kâğıdın hangi kalemdede muamelede olduğunu göstermek.

4 — Bu numara, yazıyı yazan daktilo tarafından tebyiz ve müsvedde evrakına konarak' kayıd memurunu işgalden kurtarmak içindir.

Bu usulün tatbiki esnasında:

Daireye gelen kâğıtlar evvela evrak şefi tarafından “havale” edilir veya daire âmirine havale ettirilir. Bu suretle kâğıdın hangi kalemdede, masada muamele göreceği ve desimal dosya planına göre ana iş ve tali iş numaraları tayin edildikten sonra;

a — Evrakın memura zimmetsiz verildiği halde; tali işten yani mesela misalimizdeki 36121 rakamından sonra çizgiyi takip edecek muamele - dosya - numarası için verilecek rakam, bir makinalı kartonda bu gruba açılacak bir sahifede teselsül ettirilir ve istenirse muamelenin adı da yazılır.

b Evrakın memura zimmetli verilmesi lâzım gelen dairelerde (ki bu orada çalışan memurların ve umumi vaziyetin ve işin mahiyetine göre daire âmirlerince taktir olunup.) Hem zimmet ve hem de dosyanın muhteviyatını göstermek ve hem de dosyanın nerede bulunduğunu göstermeğe yaramak üzere, şu şekilde bir dosya kartı kullanılır:

.....D.N.

Kayıt numarası	Teslim alan memurun imzası	Mûlahazat
----------------	-------------------------------	-----------

Bu kartlar, dosyaların hepsinin evrak kaleminde bulunduğu hallerde kar- deksi veya emsali çekmeceli dosya dolaplarında her grup için, numaralanmış olarak hazır bulundurulur. (Not: çünkü dosyalar teessüs ettikçe numara yazmak işinde şaşırılmış olduğunu müteaddit defalar gördüm.)

a), b) de yazılı şekilde dosya numarası tayin edildikten sonra ilk muamele ise boş dosya gömleği de hazırlanarak, değilse evveliyatı da

bulunup bu dosyaya konarak (ve eski usullerdeki en son sadıra numarasına bu yeni sabit dosya numarasına rapt olunarak) kayıt memuruna verilir. Kayıt memuru ise başlık numunesi yukarıda tarif edilmiş olan kayıt defterine usulü ile kayıt eder ve gelen kâğıdın üzerine havaleyi yapan tarafından vurulan şu damgadaki “K. N.” yerine kayıt numarasını yazar. Zimmetle verilecek hallerde dosya kartıyla beraber, zimmetsiz olan hallerde kartsızl olarak evrak, evveliyatı olan dosyası ile beraber ait olduğu memura teslim eder, (gönderir)

Zarfları açılan kâğıtlara vurulacak damga şu şekildedir.

Dairesi	D. Nu.
A V U	
K. Nu.	—
S E ta	Ta.
Not	
H Eden	H Edilen

Bu damga içindeki işaretlerden:

- A - Acele cevap yazılması
- V - Vekil (vali) imza edecek
- U - Umum Müdür
- S - Saklayınız (evraka hitap)
- E - Evveliyatı ile geliniz
- Not - Direktif

İşte yukarı ki şekilde gelen evrak:

- 1 - Havaleden
- 2 - Dosyası takılması diğer dosya numarası aldıktan
- 3 - Kayıt olunduktan sonra kalemlerine verilir ve çıkan kâğıtlar - dosyası ile - evvela dosya memuruna gelir. Dosya memuru dosyaları ayırdıktan sonra gidecek kâğıtları, gidecekleri yerlere göre raf gözlerine yerleştirir ve posta zamanlarına zarfları evvelce hazırlanmış olacağından zarflara yerleştirerek usulü ile postaya - veya diğer daireye - zimmetle

gönderilir. Bu vazifede kayıt memuru kendisine yardım eder.

Kayıt defterinde sağ tarafta görülen:

“Kâğıdın gittiği daire ve tarih” mahalli, dosyaların evrak kaleminde bulunmayıp ta dairelerinde kaldığı ve hıfz edildiği hallerde ve bir de gelen kâğıtların hangilerinin çıktığı ve hangilerinin çıkmadığının kontrolü icap eden hallerde doldurulur. Bu takdirde; daireden muamelesi ikmal edilerek dönen kâğıtlar evvela kayıt memuruna gelir. Kayıt memuru, damga içindeki numarasına göre, defterdeki kayıt numarasını bularak “gittiği tarih” yerini bu damga ile damgalar ve yanma da gittiği yerin rumuzunu yazar. Bu suretle her hangi bir müracaat sahibine, dosyaya bakmaksızın derhal cevap vermek imkânı bulunur.

Yukarıda anlatılan modern dosya ve kayıt usulü: beynelmilel desimal sisteminin memurlara karşı emniyetle tatbik olunan daha basit şeklinin, iş ve muamelelerinin emniyetle ve süratle yürümesini temin için memleketimiz bünyesine tatbik olunan şeklidir.

Bu usulün meselâ vilâyetlerde ve belediyelerde, vilâyet merkezinde aynı esas dâhilinde tatbiki mümkün ise de kazalarda, kaymakamlıkta 3 rakam esas ile ve nahiyelerde ise sadece müteselsil bir dosya numarası esası ile yürütülmesi tavsiye olunur.

Bir vekâlette, bir vilâyette veya müstakil idare (dairede) gerek hariçten ve gerekse mezkûr idarenin dairelerin bir birine verecekleri evrak, umumi evrakta toplanarak yaprak halindeki bir kayıt defterine yazı makinası ile veya el ile kapayalı olarak yazılır. Her sahifesine 10 ila 15 kâğıdın kayıt olunabileceği yaprakların iki sahifesi de dolunca, bekletilmeksizin ait olduğu daireye gönderilir. Bu muamele şöyle yürütülür:

Gelen kâğıtlar, gidecekleri dairelere göre tasnif olunarak bir etajerde veya gözleri havi raflara konurlar. Her daire evrakından kâfi miktar - bir ila iki sahifeyi dolduracak kadar - toplandıkça her daire için sene başından itibaren sıra numarası 1 den başlamak üzere, kayıt damgasında, “K. N.” hanesine numara konur ve bu numaralar yazılacak defter yaprağında sıra ile yürütülür, Dairesine gönderilen iki nüshanın birine zimmet, alınarak umumi evrakta hıfz olunur, diğer yaprak musannife konarak defter haline getirilir. Bir memur veya bir daktilo bir saatte hülâsa yazmaksızın, 75 ila 100 evrak kayıt edebileceğine göre, günde umumi evrakdan tevzi edilecek evrak miktarı 1500 olan hallerde 3 ila 4 memur kâfi gelir. Esasen halen dahi vekâletlerin umumi evraklarında yalnız hariçten

gelip dairelerine verilecek evrak ki vasati 300 ü geçmiyor - kayıt için bu miktardan fazla memur dahi kullanılıyor. Gerek hariçten gelecek ve gerekse dairelerin bir birine vereceği evrakın umum evrakta kaydıyla, dairelerdeki evrak ve dosya memuru adedi 2 ye - gelen kâğıt 150 ise - ve “75” den aşağı ise 1 memura inecektir. 1936 senesinden beri Maliye Vekâletinde bu usul tatbik edilmektedir.

Postaneye verilecek evrakın da yine umumi evraka verilmesiyle, aynı mahalle gidecek kâğıtların bir zarfa konmak imkânı dolayısı ile müteaddit zarflardan ve hademelerin postaya gidip gelmesinden tasarruf yapılır. Hükümet merkezinde ise bütün vekâletlerin, dairelerin bir birine verecekleri evrakın yeniden tesis olunacak bir “evrak taati” postanesinde teatisi de sürat ve selâmeti muamele ile beraber tasarruf temin eder.

Dosyaların tanzim ve dolaba konmaları, dolapların da evrak veya kalem odalarındaki şekilleri

1 — Dosyalar her muamele için ince kartondan yapılmış dosya gömlekleri içine konur. Bu dosya gömleklerinin, malûm olan musanniflerdeki gibi delikli ve rabıt tertibatı olmasına lüzum yoktur. 10 kâğıda kadar olan evrakı dosyada, kâğıtlar gömleğe iğnelenmek suretiyle, 50 ye kadar olan hallerde ise bu gömleğin kâğıt zimba makinası ile delinerek sarı raptiye kullanmak suretiyle rapt olunurlar. 50 kâğıttan fazla olan muamelelerin musanniflere konması lâzım gelir. Musanniflerin almayacağı kadar muamelesi büyümüş olan işlerde makinalı kartonlara konur.

2 — 1 deki hazırlanan dosyalar bir kaç şekilde raf, tahta dolap çelik kardeks sistemi dolaplara konabilir.

a Muamelâtın ve dosya muhteviyatının mühim olduğu hallerde dosyaların kardeks sistemi veya başka markalı çekmeceli çelik dolaplara konması en muvafıktır. Bu dolaplar her sene ihtiyaca göre artırılabilir. Yeni usulümüzün grupları bu dolapların gözlerinde mukavva bölmelerle veya kavalıya denen evrakçılarla ayrılabilir.

b — Dosyalar, vasat işlerde, tahta dolaplara da konursa da yeni usulümüze göre ilk tesiste müteaddit ve bölmeli dolaplar lâzımdır. (Grupların taksimi için..)

C — Sabit raflar: bu raf sistemi kâfi gözlü olmak üzere sabit olarak evrak odasında imal ettirilirse en ucuz dosya muhafaza şeklidir. Raf

lar, tekrar bölmeli olacaklarından, her göze desimal sistemi gruplardan biri sırası ile tahsis olunmak üzere tertip olunabilir.

3 — Dosyaların nerede, yani dairenin evrak kaleminde mi, şubenin evrak kaleminde mi, yoksa masa memurlarında mı durması meselesine gelince:

a — Yeni usulümüzde muameleye dairenin kendisi muhatap olduğundan ve şubelerde evrak kalemi bulunmayacağından şubelerde dosya bulundurulmaz.

b — Dosyaların memurların emrinde ve yanında olması muameleyi cüz'i süratlendirilirse de gerek her şahsin dosya tanzim kabiliyeti olmadığından ve gerekse işlerin arttığı bir sırada gelen ve çıkan kağıtların dosyalarına konması ihmal edildiğinden ve memur kendi kendini kontrol e- demediğinden her memurun başına bir yardımcı memur vermek lâzım geliyor. Bu ise tasarruf prensiplerine uygun değildir. Bunun için:

c — Her vekâlette, her vilâyette, her büyük müstakil idarede - mülhak bütçeli Demir Yolları İdaresi, Deniz Yolları gibi - dosyaların ait olduğu dairelerde konulması en doğrusudur. Buna göre mesela dâhiliye vekâletinde, Jandarma Umum Kumandanlığında Emniyeti Umumi yede, vilâyetler umum müdürlüğünde, mahalli idareler umum müdürlüğünde, nüfus umum müdürlüğünde, matbuat umum müdürlüğünde, seferberlik, hususi kalem, hukuk, daire, kefalet ve tekaüt sandıkları müdürlüklerinde birer evrak ve dosya kalemi bulunması kafidir. Umum Müdürlüklerin şubelerinde ayrıca evrak ve dosya kalemi mevzuubahis olamaz.

4 — Muamelesi biten dosyalar, ya her daire için ayrı ve yer müsait olduğu takdirde vekâlet veya vilâyet için açılacak bir tek arşivde - evrak mahzeni - bir sıra numarası ile muayyen müddet hıfz olunur. Muamelesi biten dosyanın kendi dairesinde bırakacağı boşluğa konacak bir dosya kartına, bu dosyanın arşivde hangi sıra numarasında kayıtlı olduğu yazılır ve hatta arşiv memurundan alınacak zimmet imzası da kart üzerinde bulunabilir.

Gelen kâğıtların kalemlerde göreceği muamele:

Kâğıdı teslim alan amir veya memur evvela damga içindeki işaretlere bakar ve ona göre yapılacak muameleyi tayin ve süratle ikmal eder. Her daire ve idare, umumi bir ana çerçeve içinde vahdetle olarak, her gün

tekrar eden bir birine benzer işler için matbu (modeller) evrak veya yazı damgaları hazırlayarak bu gibi işleri bu modellerle intaç ederse işler basitleşir süratlenir ve kolaylaşır Bu modeller mesela: tekitler, şu veya bu mesele için malûmat talebi cevabın ne vakit verilebileceği hakkında ara haberi, iş sahiplerine muamelesinin safhası hakkında malûmat “mütalaanızın işarı rıcası ile taktim” gibi derkenar yazı damgaları gibi şeylerdir.

Kırtasiye malzemesinden tasarruf için bilhassa mühim olmayan muamelelerde, müsveddenin kopya kalemi ile ve gelen evrakın altına veya arkasına yazmak suretiyle inatçı tavsiye olunur. Tebyiz bittabi kopya sız yazılacaktır. Bu suretle el ile yazılan ve makinada çıkarılan kopya müsveddelerden tasarruf edilebileceği gibi, bunların dosyaları ve dolayısı ile evrak dolaplarını lüzumsuz yere şişirmesine meydan verilmez. Bu usulün tatbiki ile hükümetin umum kırtasiye masrafı yarıya ineceği muhakkaktır.

Mühim olmayan muamelelerin; şube müdürü, kalem âmiri, kalem şefi, mümeyyiz gibi memurlara da dairenin en büyük âmiri tarafından verilecek salahiyetler dâhilinde intacı hususu da muamelâtın süratle yürütülmesini temin eder. Daire âmiri şu veya bu şube müdürünün ve şube müdürleri de şu veya bu kalem şefinin kendi salahiyetleri dâhilinde kâğıt imza edip etmediklerini ara sıra kontrol ederek kanaat hâsıl ederler. Daire şefinden sonra ikinci, üçüncü derece memurların, hatta evrak şefinin imza edebileceği muameleler, meselâ tekitler, levazımı kırtasiye talebi ve muamelesi, malûmat talebi, mütalaa bildirilmesi rıcası vesaire gibi işlerdir. Her hangi bir yazıya cevap yazarken eski “Babîâlî” tarzında evvela gelen mektubun bir hülâsasını cevaba mukaddime gibi yazmağa veya bir kanun layihasına esbabı mucibe hazırlar gibi tefrişata kalkışmak kırtasiyeciliğe birer şaheser vermek demektir. Bunun için maksada kısaca girişmeli, kısa cümlelerle de hükmü vermelidir. Meselâ: filan yerde bir memuriyet isteyen birisine; maatteessüf bir dairede tesadüf ettiğim gibi;..... tarihinde vekâlet makamına tevdi olunan dilekçenizdenvilâyetin lisesinden mezun olduğunuzu Şehirde.....İşe talip olduğunuz anlaşılmıştır. Cevap:

Mezkûr şehirdeki mevzuubahis vazifenin filvaki bir zamandan beri münhal olduğu yapılan tetkikattan anlaşılmakla görülen lüzum üzerine

bir başkasının tayini muamelesi derdest olduktan başka mezkûr vazifeye meslek mektebimiz mezunları tayin edilmekte olduğundan dileğinizin isafına imkân görülemediği bildirilir.”

Yerine; “ tarihli dileğiniz karşılığıdır:

Mezkûr vazifeye meslek mektebimiz mezunları alınmakta olduğundan tayin imkânınız görülemediği bildirilir.”

Şeklinde cevap vermek kâfi değil midir?

Her memurun meşgul edileceği ve yapacağı muameleler kendisine iyice öğretilmiş olmakla beraber, bu husustaki kanunlar, nizamnameler, talimatlar ve emirlerde bir dosya içinde memurun masasının üstünde hazır bulundurulmalıdır. İşler hakkında umumi direktif veya bir dosya verilmezse, tabiidir ki memur her işini ya, yanlış yapar veya her defasında âmirine sorar. Bir âmirinde mütemadiyen mafevkine danışmağa mecbur olduğu müessese ve idarelerde işlerin rasyonel yürümeyeceği tabiidir. Bunun için her idarenin, alâkadar her memur verilmek üzere kendi idare ve dairelerini alâkadar eden kanunları, nizamnameleri, talimatnameleri, kararları ve emirleri muayyen kıtada - kitap ebadında - yaparak halinde bastırılmak ve bunlar bir ufak makinalı kartonda her memurun masası üzerinde bulundurulmalıdır. Her gün gelecek yeni kanunlar, nizamnameler, karar veya eskilerin tadil, tefsir ve ilâveleri bu suretle derhal ait olduğu meselenin yanına konması temin olunarak, bazı âmirlerin veya memurların şu veya bu kanunu bilmesine mukabil diğerlerinin kalmaması temin olunur. Kafi bir ihtiyaç olan bu şeklin, tatbiki zarureti; muhtelif dairelerdeki bazı memurların, o vakitteki vazifesine ait muamelâtı kanun, karar vesaireleri hususi not defterlerine kayıt ettikleri ve bu suretle bir çok memurların “gayrı kabili telafi” hale gelmelerde sabit bulunmaktadır. Böyle bir memurun yerine başka daireden gelen birisinin ekseriya muvaffak olmamasının sebebi yapacağı işlerin kanuni nizami şekillerini bilmemesi ve bunların, kendisini tavzif edenler tarafından önüne konmamasıdır. Bir fabrikaya alman bir işçiye alet ve edevat verilmez veya başına geçirildiği makinanın hususiyetleri gösterilmezse nasıl bir iş istihsal etmesine imkân olmazsa, icrai amel edeceği hükümlerin kendilerine bildirilmediği memurlarda, idarelerine ve devlete müfit olamazlar.

Kırtasiyeciliği yani muamelattaki bilgisizliği idame ettiren yukarıda yazdığımız usulün yoksuzluğu giderilmezse kırtasiyeciliğin hakiki olarak kaldırılmasına imkân bulunamaz. Hükümetin ve idare âmirlerinin

bu esas meseleye lâıyk olduğu ehemmiyeti vereceklerine şüphe yoktur.

Yazılan müsveddelerin daktiloya gönderilmesi:

Umumi olarak her büyük daire için (meselâ Umum Müdürlükler) çalışacak daktilolar ayrı bir yerde çalışmaları gerek kendilerini ve gerekse kalemlerdeki memurların randımanı artırır. Her şube, kısım veya masa, daktiloya gönderecekleri yazıları bir dosya gömleği ile gönderirler. Müsveddelerin dosyasının daktiloya gönderilmesi lüzumsuz ve hatta bazı yerlerde caiz değildir. Daktiloların yazı makinası yanında bulunacak münasip etajerlere, yazılacak yazılar sıra ile odacılar tarafından konur ve yazılanlar da memurlarına götürülür Üç daktilodan fazla istihdam edilen dairelerde bir de yazı işleri şefi bulunması faydalıdır. Bu şef daktilolara yazı tevzi edeceği gibi vekil, vali, umum müdür ve şube şeflerinin yazılarını daktilodan çıkınca mukabele ve tashih eder.

Makineden gelen yazıyı alan memur süratle göz gezdirerek kopyasına tam imzasını ve tebyizinede parafını atar. Tebyizin altına tam imza atmağa salahiyyeti olan âmirler ise kopyaya parafa ederler. Birçok yerlerde bu basit usul yerine, kırtasiyeciliğin mesuliyet faslına ait olmak üzere, memur kendi el yazısı ile yazdđı müsveddeyi de - ki ekseriya yarı yarıya âmirince tashih edilmiş olur - makinede yazılmış kopyası ile beraber muhafaza eder ve ekseriya o müsveddede dahi memurun imzası bulunmaz; ne olur ne olmaz diye. İşte kırtasiyecilik bin bir kusurdan ibaret böyle bir “heyulâ” dır.

Her memurun çalışacağı bir masa mevcut olduğu kadar, her memurun âmirle konuşabileceği ve âmirlerin de mafevkleriler konuşabilecekleri muayyen saatler olursa, gerek memur ve gerek âmirlerin mafevkleri peşinde dolaşmalarına, saatlerce kat imza ettirmek için beklemelerine lüzum kalmaz. Umumi kaide olarak denebilir ki, daireler müsteşarların veya vekilin veya valinin imzalayacakları evrakı, imza kartonları ile hususi kaleme veya mektupçuya gönderirler. Müsteşarın, vekilin veya valinin imzalamadıkları evrak için dairesinde kendilerine izahat vermek lâzım- geleceğinden, dairelerin âmirlerin yukarı ki muayyen saatlerde mezkûr evrak için makama izahat verirler. Birçok idarelerde bu usul neticesi, kâğıtların beklememesi temin edilmiş bulunmaktadır.

Kırtasiyeciliğin mühim bazı şekli cihetlerini kısaca izah ettikten son-

ra kırtasiyeciliğe sebep olmakla beraber kaldırılmasında yine en birinci rolü oynayacak memurların seçilme ve yetiştirilme şekillerimde mütalea edelim:

İmtihanla alınacak memurların sıhhatleri de idare doktorluğunca bil amel ve ciddi surette tespit olunarak evvela bir kaç ay “açılması lâzım gelen” memurini devlet veya “idare mektebi” – meslek mektebinde kanunlar, nizamnameler, resmi muamele şekilleri, formaliteler yazı makinaları kullanma, inkılap dersi, psikoloji - bilhassa memurluk ve amirlik sıfatı bakımından - ve modern evrak dosya usulleri öğretilerek idare mekanizması; alınacakların idarede bulacakları usulleri benimsemeleri değil, idareye getirecekleri tazelik ve yeniliklerde teşhiz edilmeleri temin olunur. Bilaistisna mevcut memurların da yukarı ki esaslar dâhilinde kurslara tabi tutularak yetiştirilmeleri temin edilmelidir. Derslerden ve kurslardan imtihan vermek esası tutulmazsa yine netice alınmaz. Bu talim ve tedris usulünden başka her memurun meşgul olacağı vazifeye müteallik talimatnameler yapılmalı ve muayyen vazifeler için lâzım gelen tahsil şart, mektep vaziyeti, stajyer veya vazifede bulunmuş olması lâzım gelen daireler vesaire bu talimatnamelere yazılmış olmalıdır.

Bu talimatnamelerde her memurun kendi işlerinin veya başka işlerin daha iyi yürütülmesi hakkında âmirlerine ve âmirlerin de mafevklerine teklif yapmaları mecburi tutulmalıdır. Bu teklifler her dairenin organizasyon memurunca toplanır, tevhit olunur. Dairelerin yenilik teklifleri ise, meselâ hususi kaleme veya makama merbut bir organizasyon müfettişliğinde toplanarak bütün daireler için istifadeci basitlikler ve yenilikler bir talimat ile alakadarlara bildirilir. Organizatör memurları organizasyon müfettişleri daire ve idarelerdeki muamelatın daimi surette mükemmeliyetini kontrol ve temin etmekle mükelleftirler. Dairelerin organizatörleri, organizasyon müfettişliği reisliğinde muayyen zamanlarda toplanır, orada direktif alırlar ve dairelerindeki vaziyeti hakkında malûmat verirler. Islaha muhtaç modellerin yeni şekilleri, olmayanların ihdası görüşülür.

Hükümet merkezinde bütün idarelerde teşkili faydalı olacak organizasyon müfettişleri de ayda bir defa başvekâlet organizasyon reisliğinde toplanarak fikir taati ederlerse, bütün idarelerde vahdetle bir çalışma sistemine doğru gidilmiş olur. Ancak bu yazdığımız şekiller, teferruatı ile beraber, ayrı bir kanunla temin edilmelidir.

Vekâletlerdeki organizasyon müfettişlerine muadil olmak üzere, umumi müfettişlikler de ve vilâyetlerde müfettişler ve organizatörler tavzif olunursa, oralarda da kırtasiyecilikle mücadeleyle başlanmış olur. Ancak bütün organizatörlerin ve müfettişlerinin de evvela yetiştirilmeleri lâzımdır.

— SON —

Bir teknik idarenin desimal sistemine mutabakatı

1 - İdari işleri	
10- İdare kalemi şefliği	
100- Hissedarlarla münasebetler	2 - Satın alma işleri
101- Teşkilât işleri	20 - Mevadı iptidaiye ve mamul eşya servisi
102- Hükümet muhaberat	200 - Deri mubayaatı
109- Personel işleri	201 - Umumi malzeme mubayaatı
11- Muhasebe vezne	202 -Yarı mamul
110- Umumi Muhasebe	
111- „ vezne	„ „
112- Banka muamelâtı	3 - İmalât işleri
113- İstatistik ve Bilanço	30 - Fabrika tesisatı
114-	300 - Buhar makinesi ve kazanı
12- Muamelât ve işletme	301 - Elektrik işleri
120- Posta ve evrak	31 - İşletme işleri
121- Telefon muamelâtı	310 - Amele kâğıdı ve çıkarılması
122- Dosya işleri	311 - Kontrol ve yevmiye kalemi
123 - Kırtasiye malzemesi	

Ancak bu plânların tamamı mütehassıs bir günde hazırlayabilirse de idarelerin uzun zaman ve isabetle hazırlamalarında imkânın pek az olacağı da tabiidir. Bunun içindir ki mütehassıs ile şifahi istişare ve kılavuzluğuna sığınmadan muvaffakiyetli ve isabetli bir plân yapılamaz.

Maliye Vekâleti Evrak Dosya Plânı

Umumi Hatları

1 - Muhasebat Umum Müdürlüğü	3 - Milli emlâk müdürlüğü
11 - Bütçe ve mukaveleler şubesi	31 - Birinci Kalem
12 - Hesabat şubesi	32 - İkinci „
13 - Kanunlar ve muamelât „	33 - Üçüncü „
14 - Takip ve teftiş	4 - Hukuk işleri müdürlüğü
15 -	5 - Nakit işleri umum müdürlüğü
11 - Bütçe ve mukavele şubesi	6 - Muntazam borçlar umum müdürlüğü
111 - „ kalem	61 - Bir numaralı muhasebe kalem
112 - Mukavelen kalem	62 - İki „
113 - Evrak ve dosya	„
14 - Takip ve teftiş	„
141 - Zimmet takip kalem	63 - Bir „ zat
142 - Divan ilamlarına müstenit	maaşları „
143 - Teftiş kalem	64 - İki „ „
2 - Varidat Umum Müdürlüğü	f, „
21 - Birinci kalem	7 - Maliye muhasebe müdürlüğü
22 - İkinci „	71 - Merkez kalem
23 - Üçüncü „	72 - Bütçe „
24 -	73 - Tetkik „
	74 - Evrak ve dosya
	8 - Merkez muhasebeciliği
	9 - Memurin müdürlüğü
	91 - Memurin kalem
	92 - Maaş ve harcırah kalem
	93 - Mütেকait ve yetim maaşları k.
	94 - Sicil kalem
	95 - Evrak ve dosya

Bir Zat İşleri Müdürlüğü Evrak ve Dosya Fihristi

8 - Zat İşleri Müdürlüğü	814- Muvakkat müstahdem vaziyetleri
80 - Umumi	8140- Umumi
81- Muamelat kalemi	8141-
82 – Sicil „	815- Ceza teklifleri
83 – Kadro „	8150- Umumi ve toplu olarak
84 - Kıdem „	8151- Her daireden
85 - İdari işler „	8152- Ayrı Ayrı
86 - Seferberlik „	816- Derece ve kıdem itirazları
87 - Evrak ve dosya	8160- Umumi
81 Muamelât kalemi	8161-
810 - Kanun ve talimatlar	817- ikramiye ve taltif
8100 - Kanunlarımız hakkında	8170-
8101 - Nizamnamelerimiz „	8171-
8102 - Talimatnamelerimiz „	818- Nakli ve tahviller
811 - iş istemeler	8180- Umumi ve toplu evrak
8110 - Umumi müracaatlar ve der	8181- Her daireye göre 82 - Sicil
hal çevrilenler	kalemi
8111 - Daireye müracaatlar	820- Hizmet cetvelleri
812 - Talim, Terbiye ve 'tedris	821- Hüviyet varakaları
8120 - Umumi	822-
8121 - Daimi ve muvakkat kurslar	823- İstatistik cetvelleri
8122 - Pansiyonlar	824- Sicil müracaatları
8123 - Harici talebeler 813 - Sıhhi	825- Vazifeye mübaşeret ve
işler	infilaklar
8130 - Umumi ve müşterek vaziyet	826- Kâfi tescil
8131 - Daireden	
8132 - „	